Reactienota Voorkeursalternatief Port Of Moerdijk 380-150-20 kV (POM 380-150-20kV)

Projectleiding: Ministerie van Klimaat en Groene Groei

Inleiding

In diverse lokale media en in de Staatscourant van 7 mei 2026 en 18 juni 2026 is het concept-voorkeursalternatief van het project Port of Moerdijk 380-150-20 kV bekend gemaakt. Van vrijdag 8 mei 2026 tot en met vrijdag 10 juli 2026 was het mogelijk om te reageren door een digitale, schriftelijke of mondelinge reactie te geven. In totaal zijn er 71 reacties binnengekomen, deze zijn gebundeld in een inspraakbundel. Het ministerie van Economische Zaken en Klimaat en TenneT bedanken de indieners voor de geleverde input en het meedenken in dit project. Op dinsdag 30 juni 2026 is er een informatieavond over Port Of Moerdijk 380-150-20 kV georganiseerd om de omgeving te informeren over het initiatief en de procedure. Hieronder vindt u de reactienota. Hierin vindt u een overzicht van de reacties op het concept-voorkeursalternatief, alsmede de beantwoording daarvan. In de eerste kolom is het (sub)nummer van de reactie opgenomen, dit correspondeert met de nummering uit de inspraakbundel. In tweede kolom staat de reactie. In de derde kolom staat het antwoord op de reactie.

Hulp nodig?

De overheid vindt het belangrijk dat iedereen mee kan doen. Daarom zijn er Informatiepunten Digitale Overheid in bibliotheken. U kunt er binnenlopen om uw vragen over websites van de overheid te stellen. Bijvoorbeeld om de documenten die bij dit project horen op de computer te bekijken. Vraag ernaar bij de bibliotheek bij u in de buurt. Voor meer informatie kunt u terecht op de website: www.informatiepuntdigitaleoverheid.nl.

Heeft u hulp nodig bij het lezen van dit document? Neem dan contact op met Bureau Energieprojecten via telefoonnummer 070 379 89 79.

Hoe vind ik mijn ingediende reactie terug?

Hieronder vindt u een overzicht van de ingediende reactie en onze antwoorden op de gestelde vragen. In het overzicht staat een beknopte reactie. De volledige reactie kunt u terugvinden in de inspraakbundel. Iedereen die voor het einde van de terinzagelegging een reactie heeft ingediend, heeft of zal een brief ontvangen waarin het registratienummer staat. Aan de hand van dit nummer kan de reactie en het antwoord daarop in deze reactienota worden gevonden.

Heeft u een reactie ingediend, maar geen ontvangstbevestiging ontvangen? Of bent u de brief kwijt? Neemt u dan contact op met Bureau Energieprojecten via telefoonnummer: 070 379 89 79.

Uniek vraagnummer	Ingekomen reactie	Antwoord
202600217-1	Wij danken voor de mogelijkheid om een zienswijze in te dienen op het concept-Voorkeursalternatief (VKA) voor de Hoog- en middenspanningsstation Port of Moerdijk (POM 380-150-20 kV). Als betrokkene bij de ontwikkeling van Powerport Moerdijk en de ruimtelijke inpassing van energietransitie-infrastructuur, willen wij onze bezorgdheid uiten ten aanzien van het voorgestelde zoekgebied. Wij zijn van mening dat de locatie Krukweg (Noord en Zuid) niet voldoet aan de criteria voor een verantwoorde en toekomstbestendige inpassing en dat de locatie Gorsdijk in het zoekgebied Oost van Powerport Moerdijk opgave een betere en meer logische keuze is, rekening houdend met: - Ruimtelijke kwaliteit en leefomgeving - Unieke bestuurlijke samenwerking - Economische en logistieke voordelen - Milieu- en ecologische impact - Toekomstige uitbreidingsmogelijkheden. Sinds vorig jaar zomer (2025) hebben verschillende participatiegroepen (waaronder Buitengebied Zuidoost) actief meegedaan en gedacht over alle ontwikkelingen die in ons gebied/gemeente (Powerport Moerdijk) staan te gebeuren. Hierbij is telkens aangegeven dat Rijk, Provincie en Gemeenten samen optrekken om te komen tot een duurzame en toekomstbestendige oplossing. Alleen de gemeente Moerdijk heeft in december 2025 lef getoond door aan te geven dat als al deze projecten in Moerdijk moeten landen dit op de plek van het huidige dorp Moerdijk, zoekgebied Oost (niet te verwarren met de gemeente Moerdijk) zal zijn. Waarom geen integrale afweging zoals ons als inwoners steeds is voorgehouden? Ik constateer nu dat het Ministerie van Economische Zaken (en dus ook TenneT en Enexis Netbeheer) zich niets aantrekt van deze unieke bestuurlijke samenwerking. Alle eerdere afwegingen die gemaakt zijn door de participatiegroep Buitengebied Zuidoost en de gemeente Moerdijk acht ik hierbij als ingesloten bij deze reactie.	Ook in Noord-Brabant doet zich netcongestie voor. De huidige netcongestie rond Moerdijk pakken TenneT en Enexis aan door de vergroting van de capaciteit van het bestaande 150-30-10 kV-station. Vanaf 2029 ontstaat er nieuwe netcongestie op het netwerk in de regio Moerdijk. TenneT en Enexis hebben het nieuwe combi-station nodig om het stroomnet stabiel te houden. Zonder nieuw combi-station neemt het risico op stroomuitval en andere storingen toe. Het bevoegd gezag heeft daarom de voorkeur voor een locatie waarop POM snel te realiseren is. In de integrale effectenanalyse (IEA) en het milieueffectrapport (MER) hebben TenneT en Enexis de effecten van het combi-station op verschillende locaties op milieu, techniek, kosten, omgeving en toekomstvastheid in kaart laten brengen. De Krukweg (variant Noord en variant Zuid) komt daaruit als beste naar voren. In de Notitie onderzoeksalternatieven Port of Moerdijk 380-150-20 kV (bijlage bij de NRD) staan de uitgangspunten die TenneT en Enexis hebben gehanteerd bij het opstellen van de onderzoeksalternatieven. Twee uitgangspunten verdienen bijzondere aandacht in deze notitie. Ten eerste het uitgangspunt dat een combistation de voorkeur heeft. TenneT heeft een voorkeur voor een combistation, omdat bovengrondse verbindingen met railbuis minder storingsgevoelig zijn en het oplossen van storingen aan ondergrondse kabels langer duurt dan het oplossen van storingen bij een railbuis. Het bevoegd gezag hecht veel waarde aan de betrouwbaarheid van het elektriciteitsnet en locaties waarop een combistation mogelijk is. Die hebben daarom de voorkeur. Ten tweede het uitgangspunt dat er voldoende ruimte moet zijn om de afgaande kabels voor klantverbindingen van Enexis aan te leggen, bij voorkeur in drie windrichtingen. Op het bestaande haven- en industrieterrein Moerdijk staan veel bedrijven die in het kader van de verduurzaming een aansluiting op het nieuwe gecombineerde station nodig zullen hebben. Daar komen mogelijk nog nieuw te vestigen bedrijven bij als gevolg van de Powerportontwikkelingen. Het bevoegd gezag hecht veel waarde aan de mogelijkheid voor aansluitingen en heeft daarom de voorkeur voor een locatie met veel aansluitmogelijkheden.
202600217-2	Het voorgestelde zoekgebied voor de POM 380-150-20 kV-stations conflicteert met bestaande en toekomstige ruimtelijke Powerport plannen in de gemeente Moerdijk. Met name: - Overbelasting van het buitengebied (Powerport Moerdijk zoekgebied Zuidoost): Dit gedeelte van het buitengebied in de gemeente Moerdijk heeft al de nodige infrastructuur door het gebied lopen. Extra hoogspanningsinfrastructuur zal leiden tot verkeerscongestie, veiligheidsrisico’s en een verdere verslechtering van de leefkwaliteit voor omwonenden. - Onvoldoende ruimte voor bufferzones: Hoogspanningsstations vereisen veilige afstanden voor onderhoud, veiligheid en milieubescherming. Het voorgestelde gebied biedt hier onvoldoende ruimte zonder risico tot verlies van woonbestemmingen, wat de leefkwaliteit laat afnemen en ondermijning laat toenemen voor omwonenden en bedrijven.	Tijdens het Bestuurlijk Overleg Powerport regio Moerdijk van 29 juni 2026 hebben de betrokken bestuurders afgesproken dat de procedures van de lopende energieprojecten door kunnen gaan zolang zij niet leiden tot onomkeerbare beslissingen. Het kiezen van een voorkeuralternatief is noodzakelijk om de benodigde onderzoeken te kunnen doen. Op 29 juni hebben de bestuurders expliciet afgesproken dat het kiezen van een voorkeursalternatief geen onomkeerbare beslissing is. Uit de onderzoeken die TenneT en Enexis hebben laten doen, komt naar voren dat de locatie Krukweg (zowel variant Noord als Variant Zuid) het beste scoren op de technische mogelijkheden en de toekomstvastheid van het combistation. Extra hinder door toename van het (bouw)verkeer is met name een belangrijk aandachtspunt door een langdurige aanlegfase bij de oostelijke uitbreidingsrichting van het HiM (haven en industrieterrein Moerdijk). De hinderbijdrage door het bouwverkeer voor het station, is hierbij beperkt en eerder in de tijd. Na realisatie van het station is er geen noemenswaardige impact op het verkeer, omdat het station op afstand wordt bediend. De effecten van POM, zoals veiligheidsrisico's en verslechtering leefkwaliteit, zijn op zichzelf substantieel, maar naar verwachting ondergeschikt aan de effecten van een uitbreiding van het HiM. Uit een verkennende studie naar bufferzones voor klantaansluitingen blijkt dat nabij het HiM al veel ondergrondse infrastructuur aanwezig is. Met name het oostelijk deel van het haven en industrieterrein is moeilijk toegankelijk voor nieuwe kabelverbindingen en als onmogelijk voor de locaties Chemieweg, Keeneweg en Gorsdijk beoordeeld. Klantaansluitingen vanuit Krukweg zijn als technisch (zeer) complex beoordeeld.

202600217-3	- Natuurwaarden: Het gebied kent waardevolle ecologische systemen, 1 van de vruchtbaarste kleigronden van Nederland. De inpassing van hoogspanningsstations zal leiden tot fragmentatie en verlies van leefgebied en vruchtbare gronden voor o.a. de voedselproductie. - Geluid- en lichtoverlast: Hoogspanningsstations genereren geluid en lichtemissie, wat de leefkwaliteit voor omwonenden en fauna aantast. De voorgestelde locatie Krukweg (Noord en Zuid) ligt te dicht bij bestaande burgerwoningen en agrarische bedrijven.	De ministeries van Economische Zaken en Klimaat (EZK), Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK), Infrastructuur en Waterstaat (I&W), de provincie Noord-Brabant en de gemeenten Drimmelen, Geertruidenberg en Moerdijk werken samen in de Ontwerptafel Powerport regio Moerdijk. Deze ontwerptafel vindt parallel plaats aan de realisatie van POM380-150-20kV. Door de deelnemers van de Ontwerptafel Powerport regio Moerdijk wordt gekeken naar de integrale opgave op het gebied van energie, economie, mobiliteit, landschap, leefbaarheid en wonen. Door de veelheid aan opgaven in het gebied, de ingewikkelde inpassingsproblematiek in combinatie met de schaarse (milieu)ruimte zijn slimme keuzes noodzakelijk. De ontwerptafel werkt toe naar een integrale, gebiedsgerichte uitwerking en er wordt getracht vanuit projectoverstijgend perspectief advies te geven aan projecten. Hiermee wordt de integrale aanpak tussen verschillende energieprojecten bevorderd. Omgevingspartijen en inwoners worden hierbij betrokken. In de Ontwerptafel wordt naar de toekomst van het gebied gekeken tot 2030 met een doorkijk naar 2050. Toekomstbestendige keuzes, leefbaarheid en brede welvaart zijn de uitgangspunten. Door de initiatiefnemers van de ontwerptafel is vooraf afgesproken dat de tafel geen besluiten kan nemen over de individuele energieprojecten en dat individuele energieprojecten niet vertragen. Wel kunnen adviezen worden geformuleerd. Tegelijkertijd hebben we in Nederland te maken met netcongestie. Het ministerie van EZK is politiek verantwoordelijk voor de aanpak daarvan. Dat maakt dat het niet mogelijk is te wachten met de voorbereidingen voor dit combi-station.
202600217-4	- Hogere kosten: De inpassing in het voorgestelde gebied Krukweg zal leiden tot hogere aanleg- en onderhoudskosten door de complexe ruimtelijke situatie en mogelijke uitkoop van burgerwoningen en bedrijfswoningen/bedrijfsverplaatsingen. - Belemmering voor toekomstige uitbreidingen: Het gebied Krukweg is niet schaalbaar voor toekomstige energietransitieprojecten, zoals waterstofproductie of CO_2-afvang, die binnen Powerport Moerdijk worden voorzien.	Voor de IEA zijn de investeringskosten in beeld gebracht waarbij geen rekening is gehouden met de uitkoop van burger- en bedrijfswoningen. Deze kosten vallen weg bij de kosten voor aankoop van assets, grondverwerving, de bouw en eventuele schadeloosstelling van Seveso-bedrijven en zijn dus niet doorslaggevend voor de locatiekeuze. Lengte van de inlustracés en het ophogen van het terrein zijn doorslaggevend waardoor Krukweg-Noord en Krukweg-Zuid veel lagere investeringskosten hebben dan de locaties Gorsdijk en Chemieweg op of nabij het havenindustriegebied. De locatie Keeneweg scoort nog gunstiger. De gevoeligheidsanalyse (bijlage bij MER en IEA) beschrijft de relatie tussen de hoog- en middenspanningsstation en de Powerport. In de IEA staan ook de effecten op de toekomstvastheid beschreven.
202600217-5	Wij pleiten voor heroverweging van een locatie in het zoekgebied Oost in de gemeente Moerdijk, om de volgende redenen: - Ruimere beschikbaarheid: Het zoekgebied Oost biedt meer ruimte voor de benodigde infrastructuur, inclusief bufferzones en toekomstige uitbreidingen waarbij de ligging aan het water/rivier (Hollands Diep), snelwegen (A16 en A17) en spoor belangrijk is. - Minder impact op omwonenden: Het gebied ligt verder van burgerwoningen, agrarische bedrijven en gevoelige natuurgebieden, wat de leefkwaliteit en veiligheid ten goede komt. De locatie Gorsdijk valt in het gebied wat als reservegebied is gereserveerd voor de industrie. In dit gebied zijn in het verleden juist burgerwoningen geamoveerd voor toekomstige plannen die uiteindelijk nog niet ten uitvoer zijn gebracht. - In de Nassau- en Bloemendaalse polder is ook de Delta Rhine Corridor voorzien. Ik las in de concept-VKA dat bij de bouw aan de locatie Krukweg ook mogelijk gevolgen kan hebben voor dit leidingtracé. Waarom is dit niet meegenomen of wordt hier een zogeheten salamitactiek toegepast zodat er straks nog meer polder zal worden ingeruild voor industriële doeleinden?	Het project DRC is een project van de Gasunie waarvoor een eigen ruimtelijke procedure doorlopen wordt. Deze procedure is nog niet afgerond waardoor het definitieve tracé van deze DRC nog niet bekend is. In het MER/IEA zijn de effecten van beide projecten op elkaar wel geduid. In de verdere planuitwerking wordt het raakvlak met DRC nader beschouwd. Het klopt dat de locatie Gorsdijk binnen de ontwikkelrichting Oost van de powerportregio Moerdijk valt. Echter, uit de integrale effectanalyse (IEA) blijkt dat het aansluiten van klanten op het 20kV-station technisch niet mogelijk is vanaf Gorsdijk. Gorsdijk is ook minder toekomstvast, omdat de uitbreiding van het HiM in het Roode Vaart reservegebied, niet mogelijk is. Daarnaast is het aansluiten van klanten vanaf het 380kV- en het 150kV-station technisch zeer complex. De inlussing van Gorsdijk op de bestaande 380kV-verbindingen heeft net als Krukweg een grote landschappelijke impact op de open polder. In tabel 3.2 van het IEA zijn o.a. deze bevindingen samengevat.
202600217-6	- Logistieke voordelen: Het zoekgebied Gorsdijk sluit beter aan bij de plannen voor Powerport Moerdijk, waar hoogspanningsinfrastructuur een centrale rol speelt in de energietransitie (bijv. aansluiting van waterstofproductie, accuopslag, of industriële warmte). - Toekomstbestendigheid: Het zoekgebied Gorsdijk biedt flexibiliteit voor toekomstige uitbreidingen, zoals extra transformatorstations of aansluitingen voor hernieuwbare energie.	Het is nog niet duidelijk in welke richting Haven- en industrieterrein Moerdijk zal uitbreiden. Het Rijk is van mening dat zowel de locatie Krukweg als de locatie Gorsdijk in alle drie de voorliggende scenario's passen binnen de Powerport. Het onderzoeksalternatief Gorsdijk is met de huidige uitgangspunten niet maakbaar omdat er technisch gezien geen ruimte is voor de 20kV klantaansluitingen. De aansluitingen voor de 150kV en 380kV klanten zijn technisch zeer complex. Voor een maakbaar ontwerp voor deze locatie moeten de haalbaarheid van ingrijpende maatregelen worden onderzocht, hetgeen een jaar extra doorlooptijd zal vragen en waarvan op voorhand niet zeker is dat er een maakbaar en haalbaar ontwerp mogelijk zal blijken.
202600217-7	- Minder ecologische schade: Het zoekgebied Gorsdijk heeft minder waardevolle natuur en biedt mogelijkheden voor ecologische compensatie. - Betere integratie met groene energie: Het gebied kan worden gekoppeld aan de energieopgave die er ligt in de omgeving, wat de duurzaamheidsdoelstellingen van Powerport Moerdijk ondersteunt.	Uit de effectbeoordeling in het MER blijkt dat de natuureffecten van de locatie Gorsdijk groter zijn dan de natuureffecten van de locaties Krukweg-Noord en Krukweg-Zuid. De Krukweg scoort beter op effecten op beschermde en Rode-lijst soorten en minder effecten op houtopstanden (t.o.v. Gorsdijk). Bij de verdere planuitwerking zal gekeken worden hoe deze effecten nog verder te mitigeren en/of compenseren zijn.

202600217-8	Wij verzoeken u dringend om: 1. Het zoekgebied Gorsdijk/ Powerport zoekgebied Oost als enige voorkeur te overwegen, gelet op de ruimtelijke, economische, fauna en milieutechnische voordelen. 2. Een diepgaande MER (Milieueffectrapportage) uit te voeren voor beide zoekgebieden, om de impact op omwonenden, natuur en economie in kaart te brengen. 3. Overleg te voeren (degelijke participatie) met betrokken partijen (omwonenden, bedrijven, natuurorganisaties) om tot een gedragen besluit te komen.	TenneT en Enexis hebben een milieueffectrapport (MER) eerste fase laten opstellen voor alle locaties die zijn overgebleven na de definitieve Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD), waaronder de Gorsdijk en de Krukweg (variant Noord en variant Zuid). Voor het aspect leefomgeving en gezondheid zijn de effecten in kaart gebracht voor locatiekeuze. Meer diepgang in al het onderzoek vindt plaats in de MER tweede fase ten behoeve van de planuitwerking na locatiekeuze. Bij de locatie Gorsdijk zijn er een aantal sterk negatieve milieueffecten, onder andere vanwege de lange inlussingen. Naast het nadelige ruimtelijk effect levert een langere inlussing een reëel risico op aanvaring van vogels (draadslachtoffers) met de lijnen. Daarnaast is er mogelijke verstoring en verlies van aanwezige biotopen, verblijfplaatsen en leefgebieden voor grondgebonden zoogdieren, vleermuizen, vogels en amfibieën te verwachten. Tevens kent Gorsdijk een groot oppervlakteverlies aan houtopstanden en het grootste effect op het Natuurnetwerk Brabant, omdat een relatief groot oppervlakte aan natuurbeheertypen permanent verloren gaat. Daarnaast heeft het een negatief effect op het aspect natuur vanwege het verlies van groenblauwe waarden dat de stationslocatie veroorzaakt. Met de stakeholders zijn de uitgangspunten van de verkenning uitgebreid besproken en meegewogen in de locatiekeuze. Het thema Omgeving in de IEA en het Participatieplan gaan hier uitgebreid op in.
202600217-9	Wij vertrouwen erop dat u onze zienswijze in overweging zult nemen bij de verdere uitwerking van het VKA. Wij staan graag open voor een constructief overleg om tot een optimale en toekomstbestendige oplossing te komen. Graag ontvangen wij van u een ontvangstbevestiging van deze zienswijze.	Zoals u kunt zien in deze reactienota, nemen we uw reactie mee in de afweging over het voorkeursalternatief. U hebt een ontvangstbevestiging ontvangen. Andere vormen van participatie kunt u vinden in het participatiedocument https://energietransitie.nl/sites/default/files/2026-04/Participatieplan-april-2025-port-moerdijk-380-150-20-kV.pdf
202600219-1	Naar aanleiding van de aankondiging over de zoekrichting van twee locaties voor hoog- en middenspanningstation in Moerdijk wil ik hierop graag reageren.	Uw reactie maakt onderdeel uit van de afweging.
202600219-2	Communicatie niet toereikend In de bekendmaking in de Bode van week 20 2026 (die niet wordt bezorgd in het buitengebied!) wordt alleen verwezen naar de webpagina www.rvo.nl/pom-380kv-150-20-kv. Daar heb ik het concept-VKA bekeken. Reageren kan alleen per email en niet op een andere geschikte wijze. Een gemiste kans omdat hierbij vanuit gegaan wordt dat alle inwoners van Nederland digitaal vaardig zijn hetgeen helaas niet het geval is. En ja, er is een mogelijkheid om op 4 juni bij een notulist een reactie te geven (2 x 2 uur). Voor een project met een dergelijke impact heel karig. N.B. In Nederland zijn inmiddels ongeveer 3 miljoen mensen die moeite hebben met lezen, schrijven, rekenen en digitale vaardigheden.	Op de website en in de bekendmaking is aangegeven dat u op verschillende manieren kunt reageren, digitaal, per post, telefonisch en tijdens de inloopavond.

202600219-3	Powerport Moerdijk Sinds vorig jaar zomer hebben verschillende participatiegroepen (waaronder Buitengebied) actief meegedaan en gedacht over alle ontwikkelingen die in ons gebied/gemeente (Powerport Moerdijk) staan te gebeuren. Hierbij is telkens aangegeven dat Rijk, Provincie en Gemeenten samen optrekken om te komen tot een duurzame en toekomstbestendige oplossing. Alleen de gemeente Moerdijk heeft in december 2025 lef getoond door aan te geven dat als al deze projecten in Moerdijk moeten landen dit op de plek van het huidige dorp Moerdijk (niet te verwarren met de gemeente Moerdijk) zal zijn. Waarom geen integrale afweging zoals mij steeds is voorgehouden! Ik constateer nu dat het Ministerie van Economische Zaken (en dus ook TenneT en Enexis Netbeheer) zich niets aantrekt van deze unieke bestuurlijke samenwerking. Alle eerdere afwegingen die gemaakt zijn door de participatiegroep Buitengebied Moerdijk en de gemeente Moerdijk acht ik hierbij als ingesloten bij deze reactie.	De ministeries van Economische Zaken en Klimaat (EZK), Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK), Infrastructuur en Waterstaat (I&W), de provincie Noord-Brabant en de gemeenten Drimmelen, Geertruidenberg en Moerdijk werken samen in de Ontwerptafel Powerport regio Moerdijk. Deze ontwerptafel vindt parallel plaats aan de realisatie van POM380-150-20kV. Door de deelnemers van de Ontwerptafel Powerport regio Moerdijk wordt gekeken naar de integrale opgave op het gebied van energie, economie, mobiliteit, landschap, leefbaarheid en wonen. Door de veelheid aan opgaven in het gebied, de ingewikkelde inpassingsproblematiek in combinatie met de schaarse (milieu)ruimte zijn slimme keuzes noodzakelijk. De ontwerptafel werkt toe naar een integrale, gebiedsgerichte uitwerking en er wordt getracht vanuit projectoverstijgend perspectief advies te geven aan projecten. Hiermee wordt de integrale aanpak tussen verschillende energieprojecten bevorderd. Omgevingspartijen en inwoners worden hierbij betrokken. In de Ontwerptafel wordt naar de toekomst van het gebied gekeken tot 2030 met een doorkijk naar 2050. Toekomstbestendige keuzes, leefbaarheid en brede welvaart zijn de uitgangspunten. Door de initiatiefnemers van de ontwerptafel is vooraf afgesproken dat de tafel geen besluiten kan nemen over de individuele energieprojecten en dat individuele energieprojecten niet vertragen. Wel kunnen adviezen worden geformuleerd. Tegelijkertijd hebben we in Nederland te maken met netcongestie. Het ministerie van EZK is politiek verantwoordelijk voor de aanpak daarvan. Dat maakt dat het niet mogelijk is te wachten met de voorbereidingen voor dit combi-station. Tijdens het Bestuurlijk Overleg Powerport regio Moerdijk van 29 juni 2026 hebben de betrokken bestuurders afgesproken dat de procedures van de lopende energieprojecten door kunnen gaan zolang zij niet leiden tot onomkeerbare beslissingen. Het kiezen van een voorkeuralternatief is noodzakelijk om de benodigde onderzoeken te kunnen doen. Op 29 juni hebben de bestuurders expliciet afgesproken dat het kiezen van een voorkeursalternatief geen onomkeerbare beslissing is.
202600219-4	Krukweg-cultuurhistorisch waardevol gebied-aantasting van het polderlandschap Het bouwen van een hoog- en middenspanningsstation aan de Krukweg zorgt voor een enorme impact op de cultuurhistorische waarde van de Bloemendaalse polder. Een groot gedeelte van de polder zal na de bouw van de stations (en het in aanbouw zijnde Logistiek Park Moerdijk) veranderd zijn door deze industriële bebouwing. En waar stopt dit?	Een nieuw te realiseren combi-station heeft ontegenzeggelijk impact op de omgeving. TenneT en Enexis hebben met een integrale effectenanalyse (IEA) en een milieueffectrapport (MER) deze effecten voor de verschillende locaties inzichtelijk gemaakt. Het behoud van cultureel erfgoed is één van de belangen waar de staatssecretaris van Klimaat en Groene Groei rekening mee houdt bij zijn keuze voor een voorkeursalternatief. De komst van POM op Krukweg-Noord of -Zuid biedt ook kansen voor een nieuw landschapsbeeld vanuit een nieuw energiecluster waarin verschillende gebiedsopgaven in samenhang worden opgepakt. Gedacht wordt aan het uitbreiden van de groene zoom, herstel van oude waterstructuren en bewaren van open zichtlijnen. Door recreatieve routes door het energiecluster te leggen wordt het energielandschap in de polder beleefbaar gemaakt.
202600219-5	Verdwijnen van kwalitatief hoogwaardige agrarische grond Met het benutten van deze gronden voor de stations verdwijnt zeer hoogwaardige agrarische grond uit het landbouw arsenaal. Gronden van een kwaliteit die elders in Nederland niet te vinden zijn en belangrijk zijn voor onze eigen voedselvoorziening. Agrarische families zien hun broodwinning en toekomst als sneeuw voor de zon verdwijnen.	Het bevoegd gezag onderkent dat met het initiatief landbouwgrond verloren kan gaan. In het MER zijn de effecten aan oppervlakteverlies landbouwareaal en lengte doorsnijding landbouwgrond in beeld gebracht. De locaties Keeneweg en Krukweg-Zuid scoren ten opzichte van de overige locaties (Chemieweg, Krukweg-Noord en Gorsdijk) het gunstigst. Alle onderzoeksalternatieven hebben effecten op landbouwfuncties, waarbij de effecten van onderzoeksalternatief Chemieweg het kleinst zijn. Onderzoeksalternatief Gorsdijk heeft weliswaar geen sterk negatieve effecten, maar heeft door de lange inlussingen wel effecten op de landbouw.
202600219-6	Gebrekkige wegenstructuur De bereikbaarheid van de Krukweg kan nu alleen via de Koekoeksedijk, de Lapdijk en de Arenbergse Singeldijk. Met name de laatste 2 zijn met recht polderwegen te noemen. De weg is dermate smal dat het elkaar passeren van auto's altijd vraagt om het matigen van de snelheid en het benutten van de berm. De komst van de stations zal ook zijn invloed hebben op deze polderwegen omdat ze aangepast moeten worden aan zwaarder en meer verkeer. Vooral de karakteristieke bomenlaan Lapdijk zal hiermee verdwijnen, eeuwig zonde. Deze impact heb ik in het onderzoek niet terug kunnen vinden.	In het MER en IEA zijn de effecten van de stationslocaties met elkaar vergeleken om een keuze te kunnen maken tussen de locaties. Voor een tweetal locaties geldt dat er aanpassingen nodig zijn in de weginfrastructuur. In de effectbeoordeling is hiermee rekening gehouden. In de planuitwerking wordt rekening gehouden met de exacte consequenties voor bereikbaarheid en het geschikt maken van wegen voor zwaar bouwverkeer. Wij waarderen dat u hierover uw zorgen uit en we nemen dit aspect dan ook mee met het uitwerken van onze plannen in het MER Fase 2.

202600219-7	Economische onderbouwing Ik heb niet kunnen ontdekken met welke economische/financiële belangen allemaal rekening is gehouden bij het toedelen van de scores. Zijn hier ook in meegenomen de aanpassingen van het omliggende gebied, aankoop/waardevermindering van aanliggende woningen/bedrijven en aanpassing van de wegenstructuur?	Voor het thema kosten is gekeken naar de totale investeringskosten van POM 380-150-20 kV. De raming is gebaseerd op de aankoop van assets, grondkosten, bouwkosten, bijkomende kosten en risico-opslag. Onder bijkomende kosten vallen de kosten voor projectmanagement, engineering, vergunningen en planologische werkzaamheden. Risico-opslag is berekend voor onvoorziene kosten, zoals het verleggen van wegen en schadeloosstellen van bedrijven en woningen. Het schadeloosstellen van Seveso-bedrijven is alleen voor Chemieweg bepalend en verdisconteerd in de risico-opslag. Het risico op meerkosten voor eventuele aankoop en waardevermindering van woningen is ook verdisconteerd, maar niet bepalend voor de kostenberekening (vanwege de beperkte bijdrage in het totaal van de kosten).
202600219-8	Milieuhinder/veiligheidszones Hoe zit het met de milieuhinder? Denk hierbij aan geluid, licht, stof, verkeersaantrekkende werking. Hoe zit het met de veiligheidszones van deze stations? Is dit niet 500 meter tot gevoelige objecten? En daarmee dus een grotere impact dan nu wordt aangenomen?	Hoofdstuk 4 van MER Fase 1 deel B gaat uitgebreid in op de onderzoeksmethodiek waarmee per onderzoekslocatie de milieuhinder in kaart is gebracht. Het beoordelingskader in tabel 4.1 geeft aan dat de invloed op verkeersveiligheid is meegewogen. Dat geldt ook voor de hinder op leefomgeving en gezondheid door geluidsoverlast. Extra overlast door licht en stof is niet meegewogen voor locatiekeuze. Het effect hiervan valt weg in de huidige situatie waarin sprake is van een hoge mate aan bedrijvigheid op en rond het HiM. Dit is beschreven in de gevoeligheidsanalyse (bijlage MER-deel A) en in hoofdstuk 2 van het MER-deel B. Dit hoofdstuk gaat over de onderzoeksmethodiek en beschrijft o.a. de bestaande situatie voor milieuhinder. Verkeersbewegingen zijn alleen relevant bij de aanleg van dergelijke stations. Dit is niet meegewogen in de locatiekeuze vanwege de grote bedrijvigheid in het gebied. In de gebruiksfase zijn de verkeersbewegingen zeer beperkt. Met de planuitwerking, na locatiekeuze, gaan we hier verder op in.
202600219-9	Delta-Rhijn-corridor In de Bloemendaalse polder is ook de DRC voorzien. Ik las in de c-VKA dat de bouw aan de Krukweg ook mogelijk gevolgen kan hebben voor dit leidingtracé. Waarom is dit niet meegenomen of wordt hier een zogeheten salamitactiek toegepast zodat er straks nog meer polder zal worden ingeruild voor industriële doeleinden.	Zie antwoord onder reactie nummer 202600217-5. DRC is als raakvlakproject meegewogen in de locatiekeuze voor POM onder het thema Toekomstvast in het IEA.
202600219-10	Conclusie/verzoek Dit project kan niet los worden gezien van alle projecten die in de Bloemendaalse polder zijn voorzien. Zoek voor de meest duurzame en toekomstige oplossing aansluiting bij de Powerport Moerdijk en ga niet als een alleenstaande olifant door de porseleinkast.	Vanuit het project Powerport regio Moerdijk wordt gekeken naar een integrale oplossing voor alle afzonderlijke projecten samen. Vanuit POM is met een gevoeligheidsanalyse in het MER en in de integrale effectenanalyse (IEA) inzicht gegeven in de interactie tussen het project en de verschillende ontwikkelingen in de omgeving, waaronder de ontwikkelscenario's van de powerportregio zoals vastgesteld in het Bestuurlijk Overleg Leefomgeving (juni 2025). Impact van de uitbreiding van het haven- en industriegebied Moerdijk met circa 400-500 hectare in oostelijke of zuidoostelijke richting is kwalitatief in beeld gebracht en kan gebruikt worden voor een toekomstbestendig besluit voor POM.
202600242	De lokatie vestigen aan de gorsdijk. Indien hier geplaatst worden de omwonenden en de omliggende woonkernen het minste geraakt. Het geheel zal in het haven- en industriegebied worden opgenomen, waardoor ook het uitzicht voor omwonenden zo min mogelijk wordt aangetast. Het dorp Moerdijk houdt hier al jaren rekening mee.	TenneT en Enexis hebben een milieueffectrapport (MER) laten opstellen voor alle locaties die zijn overgebleven na de definitieve Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD), waaronder de Gorsdijk en de Krukweg (variant Noord en variant Zuid). Bij de locatie Gorsdijk zijn er een aantal sterk negatieve milieueffecten. Voor het aspect leefomgeving en gezondheid zijn de effecten in kaart gebracht voor locatiekeuze. Meer diepgang in al het onderzoek vindt plaats in de planuitwerking na locatiekeuze. Voor het aspect natuur geldt een sterk negatieve beoordeling vanwege de lange inlussingen. Hierdoor is er een reëel risico op aanvaring van vogels (draadslachtoffers) met de lijnen. Dit kan leiden tot significante gevolgen voor de instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebieden. Daarnaast is er mogelijke verstoring en verlies van aanwezige biotopen, verblijfplaatsen en leefgebieden voor grondgebonden zoogdieren, vleermuizen, vogels en amfibieën te verwachten. Tevens kent Gorsdijk een groot oppervlakteverlies aan houtopstanden en het grootste effect op het Natuurnetwerk Brabant, omdat een relatief groot oppervlakte aan natuurbeheertypen permanent verloren gaat. Daarnaast heeft het een negatief effect op het aspect natuur vanwege het verlies van groenblauwe waarden dat de stationslocatie veroorzaakt. Met de stakeholders zijn de uitgangspunten van de verkenning uitgebreid besproken en meegewogen in de locatiekeuze. Het thema Omgeving in de IEA en het Participatieplan gaan hier uitgebreid op in.
202600389-1	Wij vinden het logischer dat PoM en VAWOZ langs het water gaat lopen. Dus in het verlengde van het huidige industriegebied Moerdijk. Zo blijft alle activiteit geconcentreerd en de rest van het polder/landbouwgebied onaangetast.	POM en VAWOZ moeten aansluiten op het bestaande 380kV netwerk van TenneT. Plaatsing van beide projecten in het verlengde van het huidige industriegebied Moerdijk zou betekenen dat er lange hoogspanningslijnen getrokken moeten worden naar het bestaande 380kV netwerk. Dit is landschappelijk en ecologisch onwenselijk en technisch uitdagend gezien de huidige functies (wonen, werken, landbouw).

202600389-2	Voor de bereikbaarheid en de daarmee samenhangende verkeersbewegingen is dat ook gunstiger dan wanneer het meer verspreid ligt.	Verkeersbewegingen zijn alleen relevant bij de aanleg van dergelijke stations. In de gebruiksfase zijn er beperkte verkeersbewegingen te verwachten, omdat de stations op afstand bediend worden. De planuitwerking gaat hier verder op in.
202600389-3	Dat hierdoor Dorp Moerdijk moet vervallen is dan een logisch gevolg. De leefbaarheid in het Dorp Moerdijk wanneer alle bovengenoemde activiteiten eromheen worden gerealiseerd komt behoorlijk in het gedrang. Wie wil daar dan nog wonen?	De impact van de uitbreiding van het haven- en industriegebied kan consequenties hebben voor de leefbaarheid van het dorp Moerdijk. Het project POM van TenneT en Enexis is voorzien op een andere locatie wat verder weg van het dorp Moerdijk.
202600389-4	Dus, niet 'landinwaarts' realiseren, maar langs het water blijven, is ons voorstel.	Uw voorkeur maakt onderdeel uit van de afweging.
202600405-1	Geachte heer, mevrouw, Als inwoner van de gemeente Moerdijk maak ik gebruik van de mogelijkheid om een zienswijze in te dienen op het concept voorkeursalternatief voor het project POM 380-150-20 kV. Ik erken het grote maatschappelijke belang van een robuuste energie-infrastructuur. De energietransitie, verduurzaming van de industrie en de leveringszekerheid van elektriciteit vragen om investeringen in het hoogspanningsnet. Tegelijkertijd mag de noodzaak van deze opgave nooit betekenen dat de belangen van inwoners, agrariërs en ondernemers ondergeschikt worden gemaakt aan snelheid of systeemdoelen.	TenneT en Enexis hebben de effecten van het combi-station op verschillende locaties inzichtelijk gemaakt in een integrale effectenanalyse (IEA) en een milieueffectrapport (MER). De staatssecretaris van Klimaat en Groene Groei (KGG) weegt, in overeenstemming met de minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening (VRO), de verschillende belangen bij de keuze voor een voorkeursalternatief. De belangen van inwoners, agrariërs en ondernemers spelen bij die afweging een rol, net als het algemeen belang van een goed, betaalbare en betrouwbare energievoorziening.
202600405-2	1. Eerst duidelijkheid over de toekomst van het gebied Mijn grootste zorg is dat besluiten over afzonderlijke energieprojecten vooruitlopen op bredere keuzes die nog gemaakt moeten worden over de toekomst van de Powerportregio. De regio staat voor ingrijpende ruimtelijke keuzes. Daarbij gaat het niet alleen om elektricititeitsinfrastructuur, maar ook om economische ontwikkeling, leefbaarheid, mobiliteit, landbouw, natuur en woningbouw. Deze onderwerpen hangen onlosmakelijk met elkaar samen. Daarom vind ik dat locatiekeuzes voor nieuwe energie-infrastructuur pas definitief gemaakt mogen worden wanneer duidelijk is hoe de totale gebiedsontwikkeling eruit gaat zien. Anders bestaat het risico dat besluiten worden genomen die later niet optimaal blijken voor inwoners of voor de ruimtelijke ontwikkeling van de regio.	De ministeries van Economische Zaken en Klimaat (EZK), Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK), Infrastructuur en Waterstaat (I&W), de provincie Noord-Brabant en de gemeenten Drimmelen, Geertruidenberg en Moerdijk werken samen in de Ontwerptafel Powerport regio Moerdijk. Deze ontwerptafel vindt parallel plaats aan de realisatie van POM380-150-20kV. Door de deelnemers van de Ontwerptafel Powerport regio Moerdijk wordt gekeken naar de integrale opgave op het gebied van energie, economie, mobiliteit, landschap, leefbaarheid en wonen. Door de veelheid aan opgaven in het gebied, de ingewikkelde inpassingsproblematiek in combinatie met de schaarse (milieu)ruimte zijn slimme keuzes noodzakelijk. De ontwerptafel werkt toe naar een integrale, gebiedsgerichte uitwerking en er wordt getracht vanuit projectoverstijgend perspectief advies te geven aan projecten. Hiermee wordt de integrale aanpak tussen verschillende energieprojecten bevorderd. Omgevingspartijen en inwoners worden hierbij betrokken. In de Ontwerptafel wordt naar de toekomst van het gebied gekeken tot 2030 met een doorkijk naar 2050. Toekomstbestendige keuzes, leefbaarheid en brede welvaart zijn de uitgangspunten. Door de initiatiefnemers van de ontwerptafel is vooraf afgesproken dat de tafel geen besluiten kan nemen over de individuele energieprojecten en dat individuele energieprojecten niet vertragen. Wel kunnen adviezen worden geformuleerd. Tegelijkertijd hebben we in Nederland te maken met netcongestie. Het ministerie van EZK is politiek verantwoordelijk voor de aanpak daarvan. Dat maakt dat het niet mogelijk is te wachten met de voorbereidingen voor dit combi-station. Tijdens het Bestuurlijk Overleg Powerport regio Moerdijk van 29 juni 2026 hebben de betrokken bestuurders afgesproken dat de procedures van de lopende energieprojecten door kunnen gaan zolang zij niet leiden tot onomkeerbare beslissingen. Het kiezen van een voorkeuralternatief is noodzakelijk om de benodigde onderzoeken te kunnen doen. Op 29 juni hebben de bestuurders expliciet afgesproken dat het kiezen van een voorkeursalternatief geen onomkeerbare beslissing is.
202600405-3	2. Leefbaarheid moet een volwaardige afwegingsfactor zijn In de beoordeling van alternatieven ligt de nadruk sterk op technische uitvoerbaarheid, kosten en planning. Minder zichtbaar is hoe zwaar leefbaarheid daadwerkelijk meeweegt. Voor inwoners maakt het veel verschil of zij uitkijken op een hoogspanningsstation, geconfronteerd worden met extra geluid, verlies van open landschap of voortdurende onzekerheid over hun woonomgeving. Ik verzoek daarom om leefbaarheid, gezondheid en brede welvaart expliciet en gelijkwaardig mee te wegen bij de verdere besluitvorming.	De impact op inwoners is meegewogen in de locatiekeuze. Vanuit de MER-thema's is geluidsoverlast, landschap en gezondheid & leefomgeving beoordeeld op effecten en meegewogen met andere thema's in het IEA zoals hoe de belangrijkste stakeholders het project beleven in de omgeving.

202600405-4	3. Bescherm de positie van inwoners en agrariërs Inwoners en agrariërs mogen niet de prijs betalen voor nationale opgaven zonder dat daar voldoende rechtszekerheid tegenover staat. Wanneer eigendommen, bedrijfsvoering of toekomstperspectieven worden geraakt, moet vroegtijdig duidelijkheid worden gegeven over de gevolgen en over eventuele compensatie. Daarbij vraag ik bijzondere aandacht voor: • agrarische bedrijven die worden beperkt in hun ontwikkelmogelijkheden; • bewoners die langdurig in onzekerheid verkeren; • gezinnen die mogelijk direct geraakt worden door toekomstige ruimtelijke keuzes; • cumulatieve effecten van meerdere projecten in hetzelfde gebied.	Bij het vormgeven van deze procedure heeft het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) transparantie en navolgbaarheid als uitgangspunt genomen. EZK publiceert de beslisinformatie zoals de integrale effectenanalyse (IEA), het milieueffectrapport (MER) en het concept voorkeuralternatief (VKA) voordat de staatssecretaris van Groene Groei (KGG), in afstemming met de minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening (VRO), het voorkeursalternatief vaststelt. Dat betekent dat u vooraf kennis kunt nemen van de beslisinformatie.
202600405-5	4. Zorgvuldigheid boven snelheid Uit de stukken ontstaat de indruk dat veel nadruk ligt op het tijdig realiseren van de benodigde infrastructuur. Hoewel snelheid belangrijk is, mag deze nooit ten koste gaan van zorgvuldigheid. Juist bij projecten met een grote ruimtelijke en maatschappelijke impact moet de overheid aantoonbaar laten zien dat alle alternatieven objectief zijn onderzocht en dat gemaakte keuzes transparant zijn onderbouwd. Besluiten die onvoldoende worden uitgelegd leiden uiteindelijk tot meer weerstand, minder vertrouwen en langere procedures.	TenneT en Enexis moeten met onderzoeken aantonen wat de effecten zijn van verschillende alternatieven. De uitkomsten van die onderzoeken staan in de Integrale Effectenanalyse en het Milieueffectrapport (MER). Daarna neemt de staatssecretaris van KGG een besluit over het voorkeursalternatief, op basis van die onderzoeken en adviezen van onder andere de Commissie mer. De IEA, de MER en de adviezen zijn allemaal openbaar
202600405-6	5. Participatie vraagt meer dan informeren Veel inwoners ervaren participatie als het achteraf toelichten van keuzes die feitelijk al gemaakt zijn. Een zorgvuldig proces vraagt om daadwerkelijke betrokkenheid van inwoners, agrariërs en ondernemers voordat onomkeerbare keuzes worden gemaakt. Vertrouwen ontstaat niet door informatiebijeenkomsten alleen, maar door zichtbaar rekening te houden met de zorgen en belangen van mensen die dagelijks met de gevolgen van deze besluiten moeten leven.	Goede participatie omvat meer dan het delen van informatie en het is van belang om belanghebbenden in een vroeg stadium te betrekken bij de planvorming. In het Participatiedocument (https://energietransitie.nl/sites/default/files/2026-04/Participatieplan-april-2025-port-moerdijk-380-150-20-kV.pdf) staat beschreven hoe TenneT en Enexis de stakeholders betrekken. In het kader van dit project zetten TenneT en Enexis daarom op een proces waarin zij inbreng van inwoners, agrariërs en ondernemers actief ophalen en meewegen bij de verdere uitwerking van keuzes. Tegelijkertijd vindt besluitvorming plaats binnen vooraf vastgestelde kaders en randvoorwaarden. Binnen die kaders zoeken zij naar ruimte om zorgen, belangen en lokale kennis zichtbaar mee te nemen in de afwegingen en verdere uitwerking. Vanzelfsprekend stopt participatie ook niet na deze stap. Na de keuze van een voorkeurslocatie wordt de participatie verder voortgezet met bewoners, agrariërs en bedrijven in de omgeving voorkeurslocatie.
202600405-7	6. Rentmeesterschap voor toekomstige generaties Als raadslid hecht ik grote waarde aan zorgvuldig omgaan met onze schaarse ruimte. Nieuwe energie-infrastructuur moet niet alleen technisch en economisch verantwoord zijn, maar ook passen binnen een langetermijnvisie op landschap, leefomgeving en landbouw. Wat vandaag wordt aangelegd, bepaalt voor tientallen jaren de inrichting van het gebied. Dat vraagt om keuzes die verder kijken dan de projecthorizon van één afzonderlijk infrastructuurproject.	De ministeries van Economische Zaken en Klimaat (EZK), Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK), Infrastructuur en Waterstaat (I&W), de provincie Noord-Brabant en de gemeenten Drimmelen, Geertruidenberg en Moerdijk werken samen in de Ontwerptafel Powerport regio Moerdijk. Deze ontwerptafel vindt parallel plaats aan de realisatie van POM380-150-20kV. Door de deelnemers van de Ontwerptafel Powerport regio Moerdijk wordt gekeken naar de integrale opgave op het gebied van energie, economie, mobiliteit, landschap, leefbaarheid en wonen. Door de veelheid aan opgaven in het gebied, de ingewikkelde inpassingsproblematiek in combinatie met de schaarse (milieu)ruimte zijn slimme keuzes noodzakelijk. De ontwerptafel werkt toe naar een integrale, gebiedsgerichte uitwerking en er wordt getracht vanuit projectoverstijgend perspectief advies te geven aan projecten. Hiermee wordt de integrale aanpak tussen verschillende energieprojecten bevorderd. Omgevingspartijen en inwoners worden hierbij betrokken. In de Ontwerptafel wordt naar de toekomst van het gebied gekeken tot 2030 met een doorkijk naar 2050. Toekomstbestendige keuzes, leefbaarheid en brede welvaart zijn de uitgangspunten. Door de initiatiefnemers van de ontwerptafel is vooraf afgesproken dat de tafel geen besluiten kan nemen over de individuele energieprojecten en dat individuele energieprojecten niet vertragen. Wel kunnen adviezen worden geformuleerd. Tegelijkertijd hebben we in Nederland te maken met netcongestie. Het ministerie van EZK is politiek verantwoordelijk voor de aanpak daarvan. Dat maakt dat het niet mogelijk is te wachten met de voorbereidingen voor dit combi-station. Tijdens het Bestuurlijk Overleg Powerport regio Moerdijk van 29 juni 2026 hebben de betrokken bestuurders afgesproken dat de procedures van de lopende energieprojecten door kunnen gaan zolang zij niet leiden tot onomkeerbare beslissingen. Het kiezen van een voorkeuralternatief is noodzakelijk om de benodigde onderzoeken te kunnen doen. Op 29 juni hebben de bestuurders expliciet afgesproken dat het kiezen van een voorkeursalternatief geen onomkeerbare beslissing is.

202600405-8	7. Respecteer het democratisch vastgestelde raadsmandaat Op 19 november 2025 heeft de gemeenteraad van Moerdijk een mandaat vastgesteld voor de verdere ontwikkeling van de Powerportregio. Aan dit besluit is een uitgebreid proces voorafgegaan waarin belangen van inwoners, agrariërs, ondernemers en overheden zijn afgewogen. Met dit besluit heeft de gemeenteraad richting gegeven aan de voorwaarden waaronder ruimtelijke ontwikkelingen in het gebied bespreekbaar zijn. Daarbij zijn nadrukkelijk uitgangspunten geformuleerd rondom rechtszekerheid, leefbaarheid, brede welvaart en toekomstperspectief voor inwoners. Ik constateer dat dit democratisch vastgestelde kader onvoldoende zichtbaar terugkomt in de beoordeling van de alternatieven voor POM 380-150-20 kV. Daarmee ontstaat het risico dat projectbesluiten worden voorbereid zonder voldoende aansluiting op de bestuurlijke keuzes die lokaal reeds zijn gemaakt. Dat vind ik onwenselijk. Juist bij een project met grote gevolgen voor de leefomgeving dient rekening te worden gehouden met democratisch vastgestelde uitgangspunten van de gemeenteraad. Niet omdat een gemeentelijk besluit automatisch leidend is voor een rijksproject, maar omdat zorgvuldig bestuur vraagt dat eerder gemaakte bestuurlijke afspraken en afwegingen serieus worden betrokken bij de besluitvorming. Ik verzoek daarom om in de verdere besluitvorming expliciet inzichtelijk te maken: • hoe het raadsmandaat van november 2025 is betrokken bij de afweging van alternatieven; • op welke wijze de daarin opgenomen randvoorwaarden worden geborgd; • hoe wordt voorkomen dat projectbesluiten vooruitlopen op integrale gebiedskeuzes die nog onderwerp van bestuurlijk overleg zijn. Voor mij staat voorop dat inwoners erop moeten kunnen vertrouwen dat besluiten die na een zorgvuldig democratisch proces zijn genomen niet terzijde worden geschoven zodra afzonderlijke projecten in uitvoering komen.	Het Raadsmandaat van november 2025 ging over de inzet van de gemeente in de gesprekken met provincie en Rijk over de toekomst van de Powerport regio Moerdijk en geeft dus het standpunt van de gemeente weer. Het Rijk is van mening dat zowel locatie Gorsdijk als locatie Krukweg (variant Noord en variant Zuid) passen in alle scenario's die voor de toekomstige ontwikkeling van de Powerport regio Moerdijk op tafel liggen. Tijdens het Bestuurlijk Overleg Powerport regio Moerdijk van 29 juni 2026 hebben de betrokken bestuurders afgesproken dat zij geen onomkeerbare stappen zetten in lopende energieprojecten zolang zij geen keuze hebben gemaakt over de ontwikkelrichting. Zij zien een voorkeursalternatief niet als een onomkeerbare stap.
202600405-9	Ik verzoek u om bij de verdere uitwerking van het voorkeursalternatief: 1. de integrale gebiedsontwikkeling leidend te maken bij locatiekeuzes; 2. leefbaarheid en brede welvaart expliciet zwaarder mee te wegen; 3. inwoners en agrariërs meer zekerheid te bieden over hun toekomst; 4. transparant te zijn over de lange termijn gevolgen van de gemaakte keuzes; 5. zorgvuldigheid boven snelheid te stellen.	De ministeries van Economische Zaken en Klimaat (EZK), Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK), Infrastructuur en Waterstaat (I&W), de provincie Noord-Brabant en de gemeenten Drimmelen, Geertruidenberg en Moerdijk werken samen in de Ontwerptafel Powerport regio Moerdijk. Deze ontwerptafel vindt parallel plaats aan de realisatie van POM380-150-20kV. Door de deelnemers van de Ontwerptafel Powerport regio Moerdijk wordt gekeken naar de integrale opgave op het gebied van energie, economie, mobiliteit, landschap, leefbaarheid en wonen. Door de veelheid aan opgaven in het gebied, de ingewikkelde inpassingsproblematiek in combinatie met de schaarse (milieu)ruimte zijn slimme keuzes noodzakelijk. De ontwerptafel werkt toe naar een integrale, gebiedsgerichte uitwerking en er wordt getracht vanuit projectoverstijgend perspectief advies te geven aan projecten. Hiermee wordt de integrale aanpak tussen verschillende energieprojecten bevorderd. Omgevingspartijen en inwoners worden hierbij betrokken. In de Ontwerptafel wordt naar de toekomst van het gebied gekeken tot 2030 met een doorkijk naar 2050. Toekomstbestendige keuzes, leefbaarheid en brede welvaart zijn de uitgangspunten. Door de initiatiefnemers van de ontwerptafel is vooraf afgesproken dat de tafel geen besluiten kan nemen over de individuele energieprojecten en dat individuele energieprojecten niet vertragen. Wel kunnen adviezen worden geformuleerd. Tegelijkertijd hebben we in Nederland te maken met netcongestie. Het ministerie van EZK is politiek verantwoordelijk voor de aanpak daarvan. Dat maakt dat het niet mogelijk is te wachten met de voorbereidingen voor dit combi-station. Tijdens het Bestuurlijk Overleg Powerport regio Moerdijk van 29 juni 2026 hebben de betrokken bestuurders afgesproken dat de procedures van de lopende energieprojecten door kunnen gaan zolang zij niet leiden tot onomkeerbare beslissingen. Het kiezen van een voorkeuralternatief is noodzakelijk om de benodigde onderzoeken te kunnen doen. Op 29 juni hebben de bestuurders expliciet afgesproken dat het kiezen van een voorkeursalternatief geen onomkeerbare beslissing is. De effecten op milieu, techniek, kosten, omgeving en toekomstvastheid staan beschreven in de integrale effectenanalyse (IEA). Dit document is openbaar. De participatie (beschreven in het Participatiedocument https://energietransitie.nl/sites/default/files/2026-04/Participatieplan-april-2025-port-moerdijk-380-150-20-kV.pdf transparantie, motivering en mogelijkheid van rechterlijke toetsing zorgen voor een zorgvuldig proces.

202600405-10	De energietransitie is noodzakelijk. Maar alleen wanneer inwoners ervaren dat de overheid betrouwbaar handelt, zorgvuldig afweegt en oog houdt voor de menselijke maat, kan deze opgave rekenen op blijvend maatschappelijk draagvlak.	Het bevoegd gezag onderschrijft dit uitgangspunt. Bij het vormgeven van deze procedure heeft het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) transparantie en navolgbaarheid als uitgangspunt genomen. EZK publiceert de beslisinformatie zoals de integrale effectenanalyse (IEA), het milieueffectrapport (MER) en het concept voorkeuralternatief (VKA) voordat de staatssecretaris van Groene Groei (KGG), in afstemming met de minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening (VRO), een definitieve keuze heeft gemaakt. Dit is in overeenstemming met de Omgevingswet. Dat betekent ook dat u al kennis kunt nemen van conceptbesluiten voordat alle aspecten volledig zijn uitgewerkt.
202600405-11	Een betrouwbare overheid vraagt niet alleen om zorgvuldige onderzoeken, maar ook om respect voor democratisch genomen besluiten. Het door de gemeenteraad vastgestelde mandaat van november 2025 dient daarom zichtbaar en volwaardig onderdeel te zijn van de verdere besluitvorming rondom POM 380-150-20 kV.	Op 19 november 2025 heeft de gemeenteraad van Moerdijk mandaat verleend aan het college van burgemeester en wethouders om met het rijk en regiopartijen in gesprek te gaan over de oostwaartse uitbreiding van het haven- en industrieterrein. Het raadsmandaat formuleert expliciete uitgangspunten rondom rechtszekerheid, leefbaarheid, brede welvaart en toekomstperspectief, die moeten worden betrokken bij de besluitvorming. De ministeries van Economische Zaken en Klimaat (EZK), Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK), Infrastructuur en Waterstaat (I&W), de provincie Noord-Brabant en de gemeenten Drimmelen, Geertruidenberg en Moerdijk werken samen in de Ontwerptafel Powerport regio Moerdijk. Deze ontwerptafel vindt parallel plaats aan de realisatie van POM380-150-20kV. Door de deelnemers van de Ontwerptafel Powerport regio Moerdijk wordt gekeken naar de integrale opgave op het gebied van energie, economie, mobiliteit, landschap, leefbaarheid en wonen. Door de veelheid aan opgaven in het gebied, de ingewikkelde inpassingsproblematiek in combinatie met de schaarse (milieu)ruimte zijn slimme keuzes noodzakelijk. De ontwerptafel werkt toe naar een integrale, gebiedsgerichte uitwerking en er wordt getracht vanuit projectoverstijgend perspectief advies te geven aan projecten. Hiermee wordt de integrale aanpak tussen verschillende energieprojecten bevorderd. Omgevingspartijen en inwoners worden hierbij betrokken. In de Ontwerptafel wordt naar de toekomst van het gebied gekeken tot 2030 met een doorkijk naar 2050. Toekomstbestendige keuzes, leefbaarheid en brede welvaart zijn de uitgangspunten. Door de initiatiefnemers van de ontwerptafel is vooraf afgesproken dat de tafel geen besluiten kan nemen over de individuele energieprojecten en dat individuele energieprojecten niet vertragen. Wel kunnen adviezen worden geformuleerd. Tegelijkertijd hebben we in Nederland te maken met netcongestie. Het ministerie van EZK is politiek verantwoordelijk voor de aanpak daarvan. Dat maakt dat het niet mogelijk is te wachten met de voorbereidingen voor dit combi-station. Tijdens het Bestuurlijk Overleg Powerport regio Moerdijk van 29 juni 2026 hebben de betrokken bestuurders afgesproken dat de procedures van de lopende energieprojecten door kunnen gaan zolang zij niet leiden tot onomkeerbare beslissingen. Het kiezen van een voorkeuralternatief is noodzakelijk om de benodigde onderzoeken te kunnen doen. Op 29 juni hebben de bestuurders expliciet afgesproken dat het kiezen van een voorkeursalternatief geen onomkeerbare beslissing is.
202600410-1	Naar aanleiding van de aankondiging over de zoekrichting van twee locaties voor hoog- en middenspanningstation in Moerdijk wil ik hierop graag reageren.	Uw reactie maakt onderdeel uit van de afweging.
202600410-2	Communicatie niet toereikend In de bekendmaking in de Bode van week 20 2026 (die niet wordt bezorgd in het buitengebied!) wordt alleen verwezen naar de webpagina www.rvo.nl/pom-380kv-150-20-kv. Daar heb ik het concept-VKA bekeken. Reageren kan alleen per email en niet op een andere geschikte wijze. Een gemiste kans omdat hierbij vanuit gegaan wordt dat alle inwoners van Nederland digitaal vaardig zijn hetgeen helaas niet het geval is. En ja, er is een mogelijkheid om op 4 juni bij een notulist een reactie te geven (2 x 2 uur). Voor een project met een dergelijke impact heel karig. N.B. In Nederland zijn inmiddels ongeveer 3 miljoen mensen die moeite hebben met lezen, schrijven, rekenen en digitale vaardigheden.	Op de website is aangegeven dat u op verschillende manieren kunt reageren, digitaal, per post, telefonisch en tijdens de inloopavond.

202600410-3	Powerport Moerdijk Sinds vorig jaar zomer hebben verschillende participatiegroepen (waaronder Buitengebied) actief meegedaan en gedacht over alle ontwikkelingen die in ons gebied/gemeente (Powerport Moerdijk) staan te gebeuren. Hierbij is telkens aangegeven dat Rijk, Provincie en Gemeenten samen optrekken om te komen tot een duurzame en toekomstbestendige oplossing. Alleen de gemeente Moerdijk heeft in december 2025 lef getoond door aan te geven dat als al deze projecten in Moerdijk moeten landen dit op de plek van het huidige dorp Moerdijk (niet te verwarren met de gemeente Moerdijk) zal zijn. Waarom geen integrale afweging zoals mij steeds is voorgehouden! Ik constateer nu dat het Ministerie van Economische Zaken (en dus ook TenneT en Enexis Netbeheer) zich niets aantrekt van deze unieke bestuurlijke samenwerking. Alle eerdere afwegingen die gemaakt zijn door de participatiegroep Buitengebied Moerdijk en de gemeente Moerdijk acht ik hierbij als ingesloten bij deze reactie.	De ministeries van Economische Zaken en Klimaat (EZK), Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK), Infrastructuur en Waterstaat (I&W), de provincie Noord-Brabant en de gemeenten Drimmelen, Geertruidenberg en Moerdijk werken samen in de Ontwerptafel Powerport regio Moerdijk. Deze ontwerptafel vindt parallel plaats aan de realisatie van POM380-150-20kV. Door de deelnemers van de Ontwerptafel Powerport regio Moerdijk wordt gekeken naar de integrale opgave op het gebied van energie, economie, mobiliteit, landschap, leefbaarheid en wonen. Door de veelheid aan opgaven in het gebied, de ingewikkelde inpassingsproblematiek in combinatie met de schaarse (milieu)ruimte zijn slimme keuzes noodzakelijk. De ontwerptafel werkt toe naar een integrale, gebiedsgerichte uitwerking en er wordt getracht vanuit projectoverstijgend perspectief advies te geven aan projecten. Hiermee wordt de integrale aanpak tussen verschillende energieprojecten bevorderd. Omgevingspartijen en inwoners worden hierbij betrokken. In de Ontwerptafel wordt naar de toekomst van het gebied gekeken tot 2030 met een doorkijk naar 2050. Toekomstbestendige keuzes, leefbaarheid en brede welvaart zijn de uitgangspunten. Door de initiatiefnemers van de ontwerptafel is vooraf afgesproken dat de tafel geen besluiten kan nemen over de individuele energieprojecten en dat individuele energieprojecten niet vertragen. Wel kunnen adviezen worden geformuleerd. Tegelijkertijd hebben we in Nederland te maken met netcongestie. Het ministerie van EZK is politiek verantwoordelijk voor de aanpak daarvan. Dat maakt dat het niet mogelijk is te wachten met de voorbereidingen voor dit combi-station. Tijdens het Bestuurlijk Overleg Powerport regio Moerdijk van 29 juni 2026 hebben de betrokken bestuurders afgesproken dat de procedures van de lopende energieprojecten door kunnen gaan zolang zij niet leiden tot onomkeerbare beslissingen. Het kiezen van een voorkeuralternatief is noodzakelijk om de benodigde onderzoeken te kunnen doen. Op 29 juni hebben de bestuurders expliciet afgesproken dat het kiezen van een voorkeursalternatief geen onomkeerbare beslissing is.
202600410-4	Krukweg-cultuurhistorisch waardevol gebied-aantasting van het polderlandschap Het bouwen van een hoog- en middenspanningsstation aan de Krukweg zorgt voor een enorme impact op de cultuurhistorische waarde van de polder. Een groot gedeelte van de Nassau-polder zal na de bouw van de stations (en het in aanbouw zijnde Logistiek Park Moerdijk) veranderd zijn door deze industriële bebouwing. En waar stopt dit?	Een nieuw te realiseren combi-station heeft ontegenzeggelijk impact op de omgeving. TenneT en Enexis hebben met een integrale effectenanalyse (IEA) en een milieueffectrapport (MER) deze effecten voor de verschillende locaties inzichtelijk gemaakt. Het behoud van cultureel erfgoed is één van de belangen waar de staatssecretaris van Groene Groei rekening mee houdt bij zijn keuze voor een voorkeursalternatief. De komst van POM op Krukweg-Noord of -Zuid biedt ook kansen voor een nieuw landschapsbeeld vanuit een nieuw energiecluster waarin verschillende gebiedsopgaven in samenhang worden opgepakt. Gedacht wordt aan het uitbreiden van de groene zoom, herstel van oude waterstructuren en bewaren van open zichtlijnen. Door recreatieve routes door het energiecluster te leggen wordt het energielandschap in de polder beleefbaar gemaakt.
202600410-5	Verdwijnen van kwalitatief hoogwaardige agrarische grond Met het benutten van deze gronden voor de stations verdwijnt zeer hoogwaardige agrarische grond uit het landbouw arsenaal. Gronden van een kwaliteit die elders in Nederland niet te vinden zijn en belangrijk zijn voor onze eigen voedselvoorziening. Agrarische families zien hun broodwinning en toekomst als sneeuw voor de zon verdwijnen.	Het bevoegd gezag onderkent dat met het initiatief landbouwgrond verloren kan gaan. In het MER zijn de effecten aan oppervlakteverlies landbouwareaal en lengte doorsnijding landbouwgrond in beeld gebracht. De locaties Keeneweg en Krukweg-Zuid scoren ten opzichte van de overige locaties (Chemieweg, Krukweg-Noord en Gorsdijk) het gunstigst. Alle onderzoeksalternatieven hebben effecten op landbouwfuncties, waarbij de effecten van onderzoeksalternatief Chemieweg het kleinst zijn. Onderzoeksalternatief Gorsdijk heeft weliswaar geen sterk negatieve effecten, maar heeft door de lange inlussingen wel effecten op de landbouw.
202600410-6	Gebrekkige wegenstructuur De bereikbaarheid van de Krukweg kan nu alleen via de Koekoeksedijk, de Lapdijk en de Arenbergse Singeldijk. Met name de laatste 2 zijn met recht polderwegen te noemen. De weg is dermate smal dat het elkaar passeren van auto's altijd vraagt om het matigen van de snelheid en het benutten van de berm. De komst van de stations zal ook zijn invloed hebben op deze polderwegen omdat ze aangepast moeten worden aan zwaarder en meer verkeer. Vooral de karakteristieke bomenlaan Lapdijk zal hiermee verdwijnen, eeuwig zonde. Deze impact heb ik in het onderzoek niet terug kunnen vinden.	In het MER en IEA zijn de effecten van de stationslocaties met elkaar vergeleken om een keuze te kunnen maken tussen de locaties. Voor een tweetal locaties geldt dat er aanpassingen nodig zijn in de weginfrastructuur. In de effectbeoordeling is hiermee rekening gehouden. In de planuitwerking wordt rekening gehouden met de exacte consequenties voor bereikbaarheid en het geschikt maken van wegen voor zwaar bouwverkeer. Wij waarderen dat u hierover uw zorgen uit en we nemen dit aspect dan ook mee met het uitwerken van onze plannen in het MER Fase 2.

202600410-7	Economische onderbouwing Ik heb niet kunnen ontdekken met welke economische/financiële belangen allemaal rekening is gehouden bij het toedelen van de scores. Zijn hier ook in meegenomen de aanpassingen van het omliggende gebied, aankoop/waardevermindering van aanliggende woningen/bedrijven en aanpassing van de wegenstructuur?	Voor het thema kosten is gekeken naar de totale investeringskosten van POM 380-150-20 kV. De raming is gebaseerd op de aankoop van assets, grondkosten, bouwkosten, bijkomende kosten en risico-opslag. Onder bijkomende kosten vallen de kosten voor projectmanagement, engineering, vergunningen en planologische werkzaamheden. Risico-opslag is berekend voor onvoorziene kosten, zoals het verleggen van wegen en schadeloosstellen van bedrijven en woningen. Het schadeloosstellen van Seveso-bedrijven is alleen voor Chemieweg bepalend en verdisconteerd in de risico-opslag. Het risico op meerkosten voor eventuele aankoop en waardevermindering van woningen is ook verdisconteerd, maar niet bepalend voor de kostenberekening (vanwege de beperkte bijdrage in het totaal van de kosten).
202600410-8	Milieuhinder/veiligheidszones Hoe zit het met de milieuhinder? Denk hierbij aan geluid, licht, stof, verkeersaantrekkende werking. Hoe zit het met de veiligheidszones van deze stations? Is dit niet 500 meter tot gevoelige objecten? En daarmee dus een grotere impact dan nu wordt aangenomen?	Hoofdstuk 4 van MER Fase 1 deel B gaat uitgebreid in op de onderzoeksmethodiek waarmee per onderzoekslocatie de milieuhinder in kaart is gebracht. Het beoordelingskader in tabel 4.1 geeft aan dat de invloed op verkeersveiligheid is meegewogen. Dat geldt ook voor de hinder op leefomgeving en gezondheid door geluidsoverlast. Extra overlast door licht en stof is niet meegewogen voor locatiekeuze. Het effect hiervan valt weg in de huidige situatie waarin sprak is van een hoge mate aan bedrijvigheid op en rond het HiM. Dit is beschreven in de gevoeligheidsanalyse (bijlage MER-deel A) en in hoofdstuk 2 van het MER-deel B. Dit hoofdstuk gaat over de onderzoeksmethodiek en beschrijft o.a. de bestaande situatie voor milieuhinder. Verkeersbewegingen zijn alleen relevant bij de aanleg van dergelijke stations. Dit is niet meegewogen in de locatiekeuze vanwege de grote bedrijvigheid in het gebied. In de gebruiksfase zijn de verkeersbewegingen zeer beperkt. Met de planuitwerking, na lokatiekeuze, gaan we hier verder op in.
202600410-9	Delta-Rhijn-corridor In de Nassau-polder is ook de DRC voorzien. Ik las in de c-VKA dat de bouw aan de Krukweg ook mogelijk gevolgen kan hebben voor dit leidingtracé. Waarom is dit niet meegenomen of wordt hier een zogeheten salamitactiek toegepast zodat er straks nog meer polder zal worden ingeruild voor industriële doeleinden.	Zie antwoord onder reactie nummer 202600217-5. DRC is als raakvlakproject meegewogen in de locatiekeuze voor POM onder het thema Toekomstvast in het IEA.
202600410-10	Conclusie/verzoek Dit project kan niet los worden gezien van alle projecten die in de Bloemendaalse polder zijn voorzien. Zoek voor de meest duurzame en toekomstige oplossing aansluiting bij de Powerport Moerdijk en ga niet als een alleenstaande olifant door de porseleinkast.	Vanuit het project Powerport regio Moerdijk wordt gekeken naar een integrale oplossing voor alle afzonderlijke projecten samen. Vanuit POM is met een gevoeligheidsanalyse in het MER en in de integrale effectenanalyse (IEA) inzicht gegeven in de interactie tussen het project en de verschillende ontwikkelingen in de omgeving, waaronder de ontwikkelscenario's van de powerportregio zoals vastgesteld in het Bestuurlijk Overleg Leefomgeving (juni 2025). Impact van de uitbreiding van het haven- en industriegebied Moerdijk met circa 400-500 hectare in oostelijke of zuidoostelijke richting is kwalitatief in beeld gebracht en kan gebruikt worden voor een toekomstbestendig besluit voor POM.
202600418 Gemeente Moerdijk	Met interesse hebben we kennisgenomen van het concept Voorkeursalternatief Hoog- en middenspanningsstations Port of Moerdijk 380kV, Port of Moerdijk 150 kV en Port of Moerdijk 20 kV (hierna: concept VKA), die u vanaf 8 mei 2026, inclusief bijlagen, ter inzage heeft gelegd. Graag maken wij gebruik van de mogelijkheid te reageren op deze documenten. Onze reactie bestaat uit deze brief en twee bijlagen. In bijlage 1 hebben we de gedetailleerde opmerkingen van onze zienswijze in tabelvorm opgenomen. Deze bijlage maakt integraal onderdeel uit van onze zienswijze. In bijlage 2 hebben we opmerkingen opgenomen die we eerder hebben meegegeven op de 900/o versie van de MER-deel B. Aangezien we geen terugkoppeling hebben ontvangen over de verwerking van die opmerkingen, geven we deze voor de volledigheid nog een keer mee. Raadsbesluit Op 19 november heeft de gemeenteraad van Moerdijk een mandaatsbesluit genomen ten aanzien van de zoekrichting voor uitbreiding van het haven en industrieterrein, de randvoorwaarden waaronder dat mogelijk is, bouwstenen voor nadere uitwerking in een gebiedsprogramma en de organisatie en financiën die dit vraagt. In de kern houdt het besluit in dat uitbreiding in zuidoostelijke richting niet wenselijk is. Uitbreiding in oostelijke richting kan onder drie voorwaarden: . Lange termijn duidelijkheid, zekerheid en perspectief voor iedereen die door de plannen geraakt wordt;	Vanuit het project Powerport regio Moerdijk wordt gekeken naar een integrale oplossing voor alle afzonderlijke projecten samen. Vanuit POM is met een gevoeligheidsanalyse in het MER en in de integrale effectenanalyse (IEA) inzicht gegeven in de interactie tussen het project en de verschillende ontwikkelingen in de omgeving, waaronder de ontwikkelscenario's van de powerportregio zoals vastgesteld in het Bestuurlijk Overleg Leefomgeving (juni 2025). Impact van de uitbreiding van het haven- en industriegebied Moerdijk met circa 400-500 hectare in oostelijke of zuidoostelijke richting is kwalitatief in beeld gebracht en kan gebruikt worden voor een toekomstbestendig besluit voor POM. Op 19 november 2025 heeft de gemeenteraad van Moerdijk mandaat verleend aan het college van burgemeester en wethouders om met het rijk en regiopartijen in gesprek te gaan over de oostwaartse uitbreiding van het haven- en industrieterrein. Het raadsmandaat formuleert expliciete uitgangspunten rondom rechtszekerheid, leefbaarheid, brede welvaart en toekomstperspectief, die moeten worden betrokken bij de besluitvorming. De visie van de gemeente dat alleen zoeklocatie Gorsdijk past in de oostelijke uitbreidingsrichting is bekend. In de Ontwerptafel wordt naar de toekomst van het gebied gekeken tot 2030 met een doorkijk naar 2050. Toekomstbestendige keuzes, leefbaarheid en brede welvaart zijn de uitgangspunten. Door de initiatiefnemers van de ontwerptafel is vooraf afgesproken dat de tafel geen besluiten kan nemen over de individuele energieprojecten en dat individuele energieprojecten niet vertragen. Wel kunnen adviezen worden geformuleerd. Tegelijkertijd hebben we in Nederland te maken met netcongestie. Het ministerie van EZK is politiek verantwoordelijk voor de aanpak daarvan. Dat maakt dat het niet mogelijk is te wachten

	o Inrichting van een fonds voor investeringen in teefbaarheid en brede wetvaart dat structureel wordt gevoed ; . Een lange termijn samenwerking tussen Rijk en regio gericht op een gezamenlijke, integrale ontwikkelaanpak. Alleen zoeklocatie Gorsdijk voldoet voor de ontwikkeling van POM 380-150-20 kV aan het mandaatsbesluit. En hoewel deze locatie is behouden als één van de concept voorkeursalternatieven hebben wij hier een paar opmerkingen bij. In het concept VKA wordt een duidelijke keuze gemaakt voor zoeklocatie Krukweg. Zoeklocatie Gorsdijk wordt alleen als concept VKA aangehouden voor het geval de Ontwerptafel in juni besluit voor de oostelijke ontwikkelrichting. De manier waarop de locaties zijn beoordeeld vertroebelt dit besluit. Gorsdijk scoort weliswaar minder goed dan Krukweg bezien vanuit alléén het project POM 380-150-20 kV. Maar wanneer met een integrale blik gekeken zou worden naar de ontwikkeling van de hele Powerport regio, dan zou een aantal criteria, waarop Gorsdijk slecht scoort, niet meer onderscheidend zijn. Daarnaast verbaast het ons dat het besluit van de raad niet is meegenomen in de beoordeling van het thema Omgeving. Op geen enkele manier wordt ernaar verwezen. Ondanks dat het raadsbesluit geen besluit van de ontwerptafel is over de ontwikkelrichting, is het wet relevante informatie om mee te nemen in de beoordeling van alternatieven op het thema Omgeving. Ontwerptafel Powerport Rijk, provincie, waterschap en gemeente(n)werken parallel aan dit project ook intensief samen aan de Ontwerptafel Powerport regio Moerdijk. Daarbij gaat het niet alleen om de vraag naar ruimte voor energie-infrastructuur, maar om de totale vaag naar ruimte in relatie tot energie, economie, mobiliteit, landschap en teefomgeving. Op de Ontwerptafel worden ruimte vragende (fysiek en milieu) opgaven van lokaal, regionaal en nationale belang afgewogen. Hierbij wordt ook expliciet het belang van structurele verbetering van de teefbaarheid en toekomstbestendig perspectief voor de inwoners en ondernemers (brede wetvaart) meegenomen. Tijdens het BO leefomgeving van 11 juni hebben wij met het Rijk afgesproken dat de locatiekeuze voor het hoogspanningsstation POM 380-150-20 kV en de keuze voor de uitbreidingsrichting van het Haven en Industrieterrein op elkaar worden uitgelijnd zodat toekomst vaste keuzen worden gemaakt. Zolang er nog geen keuze is gemaakt over de uitbreidingsrichting voor de integrale opgave dienen beide zoekrichtingen gelijkwaardig onderzocht en uitgewerkt te worden. De ter inzage gelegde documenten doen geen recht aan de waarde en het doet van de Ontwerptafel. In de stukken wordt de scope van de Ontwerptafel weliswaar beschreven, maar verder wordt op geen enkele manier de relatie met de grotere opgave voor de regio in de MER en IEA adequaat meegenomen. Bovendien wordt de reikwijdte van de Ontwerptafel beperkt tot 'het geven van adviezen' over bijvoorbeeld locatiekeuze en randvoorwaarden. Door deze onderwaardering en het ontbreken van 'het grotere plaatje' in de MER en IEA worden de alternatieven voor POM geïsoleerd beoordeeld vanuit het project. De beoordeling van alternatieven zou een ander beeld laten zien, wanneer de totale opgave vanuit een integraal ontwikkelingsperspectief zou zijn meegenomen. Door alleen naar de alternatieven te kijken vanuit één geïsoleerd project, ontstaat een gefragmenteerd en vertekend beeld van de alternatieven. Wij weten dat een milieueffect rapportage alleen kijkt naar de huidige situatie en daarbij slechts rekening houdt met andere projecten waarvoor al planologische besluiten zijn genomen. Deze werkwijze is hier niet toepasbaar: er dient breder te worden gekeken. Dat komt omdat het Rijk in het BO leefomgeving van 11 juni 2025 heeft vastgesteld dat hier een onafwendbare opgave ligt van 450 hectare waarvoor nog geen planologische procedure is doortopen, maar die wel zeer	met de voorbereidingen voor dit combi-station. Tijdens het Bestuurlijk Overleg Powerport regio Moerdijk van 29 juni 2026 hebben de betrokken bestuurders afgesproken dat de procedures van de lopende energieprojecten door kunnen gaan zolang zij niet leiden tot onomkeerbare beslissingen. Het kiezen van een voorkeuralternatief is noodzakelijk om de benodigde onderzoeken te kunnen doen. Het feit dat de procedures van individuele energieprojecten een ander tempo hebben dan de besluitvorming over de uitbreidingsrichting van het HiM, maakt dat een volledig integrale beoordeling van het project POM niet mogelijk is. Weliswaar wordt zo goed mogelijk gekeken naar de toekomstige (niet autonome) ontwikkelingen, maar door de onzekerheden over deze ontwikkelingen zal die integrale beoordeling nooit volledig kunnen zijn. Het is begrijpelijk dat dit frustrerend kan zijn. Dat de een aantal criteria waarop locatie Gorsdijk minder goed scoort niet meer onderscheidend zijn indien met een integrale blik wordt gekeken, kunnen wij maar gedeeltelijk volgen. U geeft als voorbeeld dat bij de keuze voor de oostelijke ontwikkelrichting, de ophoging van de locatie Gorsdijk met 5 meter een gevolg zijn van die keuze in plaats van een sterk nadeel voor deze locatie. Dat is alleen zo als eerst het hele gebied is opgehoogd voordat het hoogspanningsstation wordt gerealiseerd. Met het uitgangspunt dat individuele projecten niet vertragen is een zeer onwaarschijnlijk scenario. Feit is dat de locatie Gorsdijk moet worden opgehoogd en zich daarmee ten nadele onderscheidt van de locaties aan de Krukweg. De bestaande hoog- en middagspanningsstations (MDK150-30-10 kV) op het HiM kent geen mogelijkheden om nieuwe klanten aan te sluiten op het elektriciteitsnet of de aansluiting van bestaande klanten te verzwaren. Ook na de geplande renovatie en uitbreiding bieden de stations van MDK150-30-10 kV onvoldoende aansluitcapaciteit. Dit is onwenselijk vanwege de toegevoegde economische waarde van het HiM in relatie tot de regio en de nationale economie. In relatie tot woningbouw ontstaat in 2029 al een knelpunt vanuit de autonome groei als alle 1500 geplande nieuwe woningen in of nabij Zevenbergen op het net worden aangesloten. Een aansluiting op de nieuwe 20kV-velden van POM 380-150-20 kV is dan nodig. Daarnaast biedt het 380 kV station mogelijkheid voor aanlanding van wind op zee. De beoordeling van toekomstvastheid richt zich op de mate waarin het nieuwe station flexibel kan inspelen op toekomstige ontwikkelingen en klantvragen in de regio Moerdijk. Dit hangt vooral samen met de mogelijkheden om vanuit de verschillende stationslocaties eenvoudig verbindingen te maken met bestaande en toekomstige afnemers van elektriciteit, zowel op het huidige HiM als in de voorgenomen uitbreidingsrichtingen. De alternatieven Krukweg-Noord en Krukweg-Zuid scoren het beste: zij kennen nauwelijks belemmeringen voor het realiseren van klantverbindingen en zijn daardoor het meest toekomstvast. Het onderzoeksalternatief Gorsdijk maakte onderdeel uit van het cVKA. In het definitieve VKA is dit alternatief afgevallen. Deze keuze is enerzijds gebaseerd op de scores op de verschillende milieuthema's in het MER. De locatie Gorsdijk scoort op nagenoeg alle aspecten negatiever dan de locatie Krukweg (beide varianten). Daarnaast is het alternatief niet geschikt omdat er technisch gezien geen ruimte is voor de 20kV klantaansluitingen. Daarmee voldoet de locatie Gorsdijk binnen de huidige uitgangspunten niet aan de projectdoelstelling. De aansluitingen voor de 150kV en 380kV klanten zijn technisch zeer complex. Voor een maakbaar ontwerp voor deze locatie moet de haalbaarheid van ingrijpende maatregelen worden onderzocht, hetgeen een jaar extra doorlooptijd zal vragen en waarvan op voorhand niet zeker is dat er een maakbaar en haalbaar ontwerp mogelijk zal blijken. Deze extra vertraging vergroot het risico op stroomuitval en andere storingen en is mede reden om Gorsdijk af te laten vallen nu er een alternatief is waarin TenneT en Enexis het gecombineerde station zonder deze extra vertraging kunnen realiseren. Voor de locatiekeuze is geluid geen onderscheidend criterium, omdat voor alle locaties aan de wettelijke vereisten wordt voldaan. In het MER -fase 2 zal ook de toepassing van bronmaatregelen worden onderzocht.

	veel invloed heeft op de locatiekeuze van het hoogspanningsstation. Wij weten dat er geruchten leven dat de opgave kleiner wordt, maar zolang de 450 hectare niet van tafel is gegaan is dit waar wij ons toe te verhouden hebben. Doordat er nu geen brede integrale afweging van alternatieven heeft plaatsgevonden dreigen de zorgen die wij eerder hebben geuit over de effecten op de brede welvaart en de leefbaarheid van de omgeving, nu realiteit te worden. De gevoeligheidsanalyse, waarin de autonome ontwikkelingen en de raakvlakprojecten met het oog op toekomstvastheid zijn beoordeeld, heeft volgens ons een onvolledige scope. Essentiële onderdelen van de onafwendbare ruimtevraag van 450 hectare ontbreken daarin. Uitbreiding van industrie in het kader van de circulaire economie bijvoorbeeld, en de productie van waterstof hebben een significante impact op het ruimtegebruik en de leefbaarheid van de omgeving. Maar deze aspecten ontbreken in de gevoeligheidsanalyse. Dat betekent dat belangrijke onderdelen, zoals de toekomstige klantaansluitingen in het te ontwikkelen gebied en de locatie daarvan, niet adequaat zijn meegenomen in de gevoeligheidsanalyse. In plaats daarvan wordt de toekomstvastheid van de alternatieven beoordeeld op basis van een aantal autonome ontwikkelingen die vanuit een integrale visie op de ontwikkeling van het gebied, niet meer onderscheidend zijn. Dat vinden wij een ernstige tekortkoming in de onderzoeken, zeker daar waar in de Integrale Effecten Analyse de toekomstvastheid van dit project een belangrijke waarde wordt toegekend. Nut en noodzaak Het concept VKA beschrijft de nut en noodzaak voor de stations aan de hand van een viertal punten, namelijk de uitbreiding van het HiM en woningbouw in relatie tot netcongestie, de verduurzaming van de industrie en bedrijven in de regio, het faciliteren van VAWOZ en de voorziene ontwikkelingen in de Powerport. Zonder te twijfelen aan nut en noodzaak van de stations hebben wij hierbij een aantal opmerkingen. Ten eerste is de onderbouwing van nut en noodzaak voor de stations met een mogelijke aanlanding voor wind op zee een verkeerde voorstelling van zaken. Het is immers andersom. De aanlanding van wind op zee in Moerdijk wordt in het programma VAWOZ onderzocht vanwege de mogelijkheden die voor een aanlanding in Moerdijk ontstaan door de realisatie van dit station. Bovendien is in het programma VAWOZ nog geen keuze gemaakt voor de aanlandlocaties van wind op zee, waardoor VAWOZ geen onderbouwing voor het station kan geven. Deze verkeerde voorstelling van zaken draagt niet bij aan een transparant proces en is een onnodige opklopperij van nut en noodzaak. Ten tweede zijn wij verbaasd over de genoemde relatie van deze stations met de woningbouwopgave. Voor ons is dat nieuw. Wij hebben uit de gesprekken met Enexis hierover steeds begrepen dat de woningbouwplannen voor Zevenbergen-oost en Zevenbergen-noord niet afhankelijk zijn van de realisatie van POM 380-150-20 kV en dat deze woningen, mede door in de directe omgeving van de projecten maatregelen te nemen, kunnen worden aangesloten op het bestaande elektriciteitsnet. Door nu de nieuwe stations te onderbouwen vanuit onze woningbouwopgave ontstaat on nodig verwarring. Ten derde worden de voorziene ontwikkelingen in de Powerport regio op geen enkele manier toegelicht en blijft het onduidelijk met welke voorzieningen rekening wordt gehouden, en in hoeverre de nieuwe stations dat kunnen faciliteren. In onze ogen is dat een ernstige tekortkoming in de onderbouwing. De opgave is bekend: de Ontwerptafel heeft vastgesteld dat 450 hectare onafwendbaar nodig is voor de energievoorziening, voor verduurzaming van de industrie en voor groei van de circulaire economie. Bij herhaling hebben wij gevraagd hoeveel transportcapaciteit op de verschillende netvlakken door dit project wordt gerealiseerd, en hoeveel daarvan bedoeld is voor de verduurzaming van de bestaande industrie en voor (bekende) nieuwe afnemers. Met andere woorden: welke transportcapaciteit is er nog over na verduurzaming van de huidige industrie en bedrijven en	De door u meegestuurde bijlagen zullen apart van deze nota van antwoord van een reactie worden voorzien. Het belang om bewoners tijdig te informeren en te betrekken bij de besluitvorming wordt ook door ons onderkend. Wij blijven graag met de gemeente in gesprek hoe dit op een goede wijze gebeurt.

	welk deel van de resterende opgave kan daarmee grosso modo gefaciliteerd worden en welk deel niet. Tot nu toe hebben we daar geen bevredigend antwoord op gekregen en dat is onacceptabel. Temeer omdat de mogelijkheden voor toekomstige uitbreiding van de stations worden meegewogen in de toekomstvastheid van de verschillende locaties. Dit is geen voorbeeld van de lange termijn samenwerking tussen overheden en netbeheerders die nodig is, voor het integraal programmeren van het energiesysteem van de toekomst. Wij dringen er met klem op aan om hierover openheid van zaken te geven. Daarbij nemen we geen genoegen met antwoorden als 'de toekomst is onbekend en hangt af van de markt'. Want dat weten we wel. Waar het ons om gaat is om een beeld te krijgen van de aannames die TenneT en Enexis hebben gedaan over de groei van het elektriciteitsverbruik, en de toekomstvastheid van deze uitbreiding. Inwoners van Moerdijk hebben er recht op om inzicht te hebben in eventuele toekomstige nieuwe uitbreidingen van de elektriciteitsinfrastructuur en bij welke ontwikkelingen die nodig zouden kunnen zijn. En ook voor ons als gemeente is dat inzicht belangrijk in verband met onze verantwoordelijkheden bij de verdere ontwikkeling van de Powerport regio. Beoordeling locaties Gorsdijk en Krukweg Bij de beoordeling van de locaties Gorsdijk en Krukweg hebben wij meerdere bedenkingen. De alternatieven die als zoeklocatie in beeld waren zijn beoordeeld op basis van een aantal criteria. De uitkomst daarvan is volgens de onderzoeken, dat locatie Krukweg de voorkeur verdient. Van locatie Gorsdijk wordt gesteld dat die niet maakbaar is, maar toch wordt aangehouden als cVKA in verband met het besluit dat de Ontwerptafel nog moet nemen over de ontwikkelrichting van het gebied. Bij deze conclusies hebben wij verschillende bedenkingen. Ten eerste geeft de multi criteria analyse een uitkomst voor een voorkeursalternatief dat vanuit het project bezien wellicht de beste is. De conclusies voor Gorsdijk en voor Krukweg zijn dan wel volgbaar. Maar wanneer de inpassing van het station zou worden bezien vanuit een integrale gebiedsbenadering en vanuit een keuze voor de ontwikkelrichting, zou een aantal 'onderscheidende' criteria niet meer relevant zijn. Door bijvoorbeeld de keuze voor de oostelijke ontwikkelrichting zou ophoging van de locatie Gorsdijk met 5 meter een gevolg zijn van die keuze in plaats van een sterk nadeel voor deze locatie. En er zouden meer inpassings- en compensatiemogelijkheden beschikbaar komen voor de impact die locatie Gorsdijk heeft op bijvoorbeeld Natuurnetwerk Nederland, houtopstanden en verstoring van aanwezige biotopen, verblijfplaatsen en leefgebieden voor grondgebonden dieren. Kortom, het is bij een dergelijk omvangrijke opgave nodig om integraal naar de ontwikkeling van het gebied te kijken en van daaruit het station optimaal in te passen dan een keuze te maken van alléén het perspectief van het project. Ten tweede geeft de kabelstudie voor de realiseerbaarheid van de 38OkV verbinding naar VAWOZ exact dezelfde conclusies voor Gorsdijk en Krukweg .Zowel in termen van haatbaarheid als in termen van knelpunten. Kennelijk is het voor Sweco, die dat onderzocht heeft, niet onderscheidend dat de verbindingen vanuit Gorsdijk wat langer zijn dan vanuit Krukweg. Toch heeft Gorsdijk een negatievere beoordeling gekregen dan Krukweg, terwijl de onderbouwing daarvan ontbreekt. In het verlengde daarvan geeft de kabelstudie voor de realiseerbaarheid van de aansluiting van klanten van Enexis dezelfde conclusies voor Gorsdijk en Krukweg. Toch is het oordeel dat Gorsdijk in het geheel niet realiseerbaar is, vanwege het beleid van Enexis dat aanvullende eisen stelt aan de klantverbindingen die het station verlaten. Deze eisen worden verder niet toegelicht en zijn ook buiten de kabelstudie gebleven. Wij begrijpen niet waarom generiek technisch beleid van Enexis, zonder verdere toelichting, een reden is om de locatie die onlosmakelijk is verbonden aan het mandaatsbesluit van de gemeenteraad, als 'niet maakbaar' te categoriseren. De impact van deze niet onderbouwde eis is onevenredig groot. Wij vinden dat onderzocht (had) moet(en)worden op welke manier de kabelcircuits het	

	station wél kunnen verlaten. Daarbij had ook bekeken kunnen worden of een gesplitst ontwerp een oplossing kan bieden. Het uitgangspunt dat het een gecombineerd station moet worden is immers niet houdbaar. Dat uitgangspunt wordt onderbouwd vanuit ruimtebeslag. Dat zou kleiner zijn bij een gecombineerd station. Echter, uit tabel 2.1 van de Integrale Effecten Analyse blijkt dat juist de gesplitste stations de minste ruimte vragen. Ten derde wordt de realisatie van Gorsdijk beoordeeld als technisch ‘zeer complex'. De reden die daarvoor wordt gegeven is dat de locatie met 5 meter moet worden opgehoogd. Deze conclusie vinden wij niet aannemelijk. Nederland heeft een ruime nationale en internationale ervaring met het opspuiten van zand. We begrijpen dat ophoging tot meer werk en tot hogere kosten leidt, maar niet dat dat technisch 'zeer complex' is. Geluid De activiteit van POM 380-150-20 kV maakt getuid en neemt geluidruimte in van bestaande en nog te ontwikkelen Powerport regio Moerdijk. Wij hebben er eerder op aangedrongen om de geluidbelasting van POM 380-150-20 kV zo laag mogelijk te houden door het nemen van bronmaatregelen. Dergelijke bronmaatregelen zijn weliswaar beschreven in de MER-fase 1 Deel B bijlage Xll Akoestisch onderzoek van Peutz, maar gesteld wordt dat deze maatregelen geen voorwaarde vormen voor het concept VKA, omdat zonder deze maatregelen ook wordt voldaan aan de geluidsnormen. Wij vinden dit een onaanvaardbaar risico voor de verdere ontwikkeling van de regio. Alle elementen van de onafwendbare voorziene ontwikkeling maken getuid. Door nu geen bronmaatregelen mee te nemen voor POM loopt die geluidruimte snel vo[, waardoor de overige ontwikkelingen in de Powerport regio onmogelijk worden of de leefbaarheid in onze kernen wordt geschaad. En dat kan niet de bedoeling zijn. Zorgvuldigheid De totale omvang van de onderzoeksrapporten en bijlagen is groot en ingewikkeld. Daarbij constateren wij dat de rapporten en bijlagen op vete punten niet consistent zijn. Wij maken ons zorgen over de zorgvuldigheid waarmee de onderzoeksresultaten gepresenteerd zijn. Hierdoor is ook het beoordelen van de stukken lastig gebleken. Ten eerste zien wij onzorgvuldigheden in eerder toegezegde aanpassingen die nog steeds niet gedaan zijn. Ten tweede zien we dat punten waarvan wij eerder hebben aangegeven dat deze foutief zijn, ongewijzigd blijven terugkomen. Ten derde blijft ook het foutief benoemen van straatnamen, ondanks onze gedane suggesties, helaas bestaan. inconsistenties zien we onder andere terugkomen in de beschrijving van de onderzochte locaties en in de beschrijving van de benodigde oppervlakte voor de stations op de verschillende locaties. Daarnaast constateren wij dat het 'ruimtebeslag op woningen' onvolledig is. En door deze formulering wordt niet duidelijk dat deze woningen uitgekocht moeten worden indien gekozen wordt voor dat alternatief. Informeren van bewoners Bewoners van locaties die door deze plannen in gebruiksfunctie worden geraakt en daardoor mogelijk moeten verdwijnen, zijn pas op de dag van de terinzagelegging daarover geïnformeerd. Dit was Überhaupt niet gebeurd wanneer de gemeente daar niet op had geïntervenieerd. Deze houding en werkwijze van TenneT en Enexis vinden wij zorgwekkend en geeft geen vertrouwen in een menselijke aanpak zoals aan de Ontwerptafel is afgesproken. Met klem vragen wij u om te bevorderen dat TenneT en Enexis rekening houden met de onrust en zorgen die dit project in de omgeving kan veroorzaken en daar in de volgende stappen ook daadwerkelijk naar handelen. In deze fase worden weliswaar nog geen onomkeerbare besluiten genomen, maar ook de mogelijke vooruitzichten die uit de ter inzage gelegde stukken duidelijk worden kunnen zorgen voorveel onrust en onzekerheid. Het uitvoeren van	

	een participatieplan is méér dan het volgen van de daarin genoemde processtappen. Persoonlijk contact en transparantie over de gevolgen van wat er gebeuren gaat heeft altijd prioriteit. Punten om in de uitwerking rekening mee te houden In bijlage 1 is een aantal punten opgenomen die in de verdere uitwerking aandacht verdienen. Specifiek verwijzen we daarbij naar de opmerkingen die we hebben gemaakt over de trasportstudie en de kabelstudie. De beperkingen die voor het transport van transformatoren en voor de kabeltracés naar voren zijn gekomen dienen adequaat geadresseerd te worden in de vervolgstappen. Conclusie Ondanks de omvang van de ter inzage gelegde stukken vinden wij de onderbouwing voor Krukweg als voorkeursalternatief voor realisatie van POM 380-150-20 kV niet overtuigend en krijgen we het gevoel dat in de rapporten naar een eindconclusie wordt toegewerkt die nodig is om de stations 'op tijd en volgens planning' op te leveren. Vanuit oogpunt van urgentie van een spoedige realisatie van extra netcapaciteit is een snelle realisatie van de stations begrijpelijk. Vanuit oogpunt van het effect op de leefbaarheid en brede wetvaart in het gebied baart ons dat grote zorgen. Door keuzes te maken vanuit een projectprocedure zonder met een integrale blik te kijken naar de ontwikkeling van de totale opgave in de regio ontstaat het risico dat een keuze voor Krukweg suboptimaal is. Bovendien vinden wij dat de locatiekeuze voor het hoogspanningsstation en de keuze voor de uitbreidingsrichting van het Haven en Industrieterrein onvoldoende op elkaar zijn uitgelijnd. Bijlage 1 - gedetailleerde opmerkingen bij c-vka (inclusief bijlagen) Bijlage 2 - niet beantwoorde of verwerkte opmerkingen 9Oo/o-versie MER-deel B. Bijlage í: gedetailleerde opmerkingen bij het concept VKA POM 380-150-20 kV	
202600429-1	Middels deze weg maakt indiener formeel, tijdig en gemotiveerd bezwaar en dient hiermee een zienswijze in tegen de ter inzage gelegde plannen, de concept-Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD), en de bijbehorende milieueffectrapportage (MER) aangaande de realisatie van het transformatorstation Port of Moerdijk en de uitbreiding van de Zuid-West 380 kV Oost-verbinding nabij Zevenbergen.	Het bevoegd gezag neemt kennis van deze reactie en zal hieronder ingaan op de verschillende argumenten.
202600429-2	Indiener is woonachtig in de directe invloedssfeer van de beoogde tracés en locaties (waaronder de Krukweg in de Nassaupolder). Indiener wordt direct in zijn/haar eigendomsrechten, woongenot en fysieke integriteit aangetast, waarmee de status van 'belanghebbende' in de zin van artikel 1:2 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) onomstotelijk vaststaat.	Het bevoegd gezag neemt kennis van deze reactie en zal hieronder ingaan op de verschillende argumenten.
202600429-3	Met deze zienswijze toont indiener aan dat het besluitvormingsproces van TenneT en de Staat lijdt aan fundamentele juridische gebreken, wetenschappelijke inconsistenties en een onrechtmatige schending van volksgezondheidsnormen. Het project is in de huidige vorm niet rechtmatig en dient te worden heroverwogen dan wel te worden vernietigd.	Het bevoegd gezag neemt kennis van deze reactie en zal hieronder ingaan op de verschillende argumenten.
202600429-4	Het besluit ontbeert een correcte toepassing van het Unierechtelijke voorzorgsbeginsel. TenneT hanteert in haar stukken een louter mechanische benadering van 'indicatieve zones'. Volgens vaste rechtspraak van het Hof van Justitie van de EU (o.a. arrest Pfizer) vereist het voorzorgsbeginsel dat wanneer er wetenschappelijke onzekerheid bestaat over de omvang van een risico voor de volksgezondheid, de overheid beschermende maatregelen moet nemen zónder te wachten tot de realiteit van die risico's volledig is aangetoond. Door vast te houden aan verouderde, arbitraire Nederlandse 'adviesafstanden' in plaats van te anticiperen op de meest recente epidemiologische consensus, schendt de minister dit dwingendrechtelijke Europese beginsel.	De minister is bij het vaststellen van het projectbesluit voor dit project gehouden aan het Voorzorgbeleid magneetvelden van de rijksoverheid. De beoordeling van mogelijke gezondheidsrisico’s, waaronder de effecten van elektromagnetische velden, heeft plaatsgevonden op basis van de best beschikbare wetenschappelijke inzichten en geldende beleidskaders. Er is geen aanleiding om te concluderen dat het voorzorgsbeginsel onjuist of onvoldoende is toegepast of dat de gehanteerde uitgangspunten in strijd zijn met Unierechtelijke verplichtingen.

202600429-5	Het locatieonderzoek naar alternatieven (waaronder de locatie Gorsdijk versus Krukweg) vertoont ernstige motiveringsgebreken. TenneT kiest eenzijdig voor de Krukweg vanuit een puur bedrijfseconomisch en logistiek motief (kortere aansluitlijnen). Dit is een weging in strijd met artikel 3:4 Awb (evenredigheid). De ingrijpende aantasting van het landschap en de leefomgeving rondom Zevenbergen is niet op gelijke en evenredige wijze meegewogen. Het rapport is op dit punt innerlijk tegenstrijdig ogend en selectief in haar dataverzameling.	Het is de staatssecretaris van KGG die, in overeenstemming met de minister van VRO, een voorkeursalternatie kiest, niet TenneT en Enexis. TenneT en Enexis leveren de onderzoeken aan, die de staatssecretaris kan gebruiken ter onderbouwing van zijn beslissing. Op dit moment in de procedure heeft de staatssecretaris nog geen definitieve keuze voor een bepaalde locatie gemaakt vanwege de samenhang met de bredere Powerport-keuzes. U stelt dat een keuze voor de Krukweg in strijd zou zijn met artikel 3:4 van de Algemene wet bestuursrecht. U stelt ook dat het rapport op dit punt innerlijk tegenstrijdig en selectief in zijn dataverzameling oogt. U onderbouwt deze stelling niet, waardoor het lastig is hierop te reageren.
202600429-6	Volgens de jurisprudentie van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM, o.a. López Ostra v. Spanje en Fadeyeva v. Rusland) is de Staat verplicht om burgers te beschermen tegen ernstige milieuvervuiling en fysieke/psychische hinder die het woongenot substantieel aantasten, ook als dit de gezondheid niet direct in levensgevaar brengt. De cumulatieve effecten van industriële belasting (geluid, magneetvelden, visuele vervuiling) rondom Zevenbergen overschrijden de drempel van artikel 8 EVRM. De Staat faalt in haar positive obligations om een gezond leefmilieu voor haar burgers te waarborgen.	U stelt dat de cumulatieve effecten van industriële belasting rondom Zevenbergen de drempel van artikel 8 EVRM overschrijden. U levert hiervoor geen feitelijke onderbouwing. Uit de Integrale effectenanalyse en het milieueffectrapport blijkt dat de activiteiten van TenneT en Enexis niet leiden tot een overschrijding van wettelijke normen, eventueel na mitigerende maatregelen.
202600429-7	TenneT beroept zich steevast op het feit dat woonwijken in Zevenbergen 'buiten de indicatieve magneetveldzone' vallen. Dit is een wetenschappelijke misleiding. In het advies Hoogspanningslijnen en gezondheid: kanker bij volwassenen (Gezondheidsraad, 2022) is expliciet vastgesteld dat er sterke aanwijzingen zijn voor een causaal verband tussen langdurige blootstelling aan extreem laagfrequente elektromagnetische velden (ELF-EMV) en leukemie bij volwassenen.	Een indicatieve magneetveldzone is het gebied rond een hoogspanningsverbinding of hoogspanningsstation waar de jaargemiddelde magneetveldsterkte naar verwachting hoger kan zijn dan 0,4 microtesla (µT). Deze waarde sluit aan bij het landelijke voorzorgbeleid van de Rijksoverheid voor nieuwe situaties met langdurig verblijf van gevoelige functies, zoals woningen, scholen en kinderdagverblijven. Het is belangrijk te benadrukken dat er geen bewezen causaal verband is vastgesteld tussen blootstelling aan magneetvelden en gezondheidseffecten. Wel zijn er op basis van epidemiologisch onderzoek aanwijzingen voor een mogelijk verband tussen langdurige blootstelling aan magneetvelden boven 0,4 µT en een verhoogde kans op kinderleukemie. Om die reden wordt in Nederland het voorzorgsbeginsel toegepast. In het kader van dit project is aangesloten bij dit geldende landelijke beleid, het Voorzorgbeleid magneetvelden van de rijksoverheid betreft. Daarbij is inzichtelijk gemaakt wat de omvang van de indicatieve magneetveldzone is en hoe deze zich verhoudt tot bestaande en toekomstige gevoelige functies. Hiermee wordt voldaan aan de geldende richtlijnen en wordt invulling gegeven aan het voorzorgsbeginsel.
202600429-8	Het huidige Nederlandse voorzorgsbeleid stamt uit 2005 en beschermt enkel 'gevoelige bestemmingen' voor kinderen (zoals scholen en crèches). De weigering van de minister en TenneT om dit beleid direct aan te passen aan de geactualiseerde stand van de wetenschap (2022) met betrekking tot volwassenen, getuigt van bewuste veronachtzaming van volksgezondheidsrisico's. De blootstellingsmodellen die TenneT in de MER gebruikt, zijn gebaseerd op gemiddelden, terwijl de epidemiologische risico's zich juist manifesteren bij pieken in de netbelasting.	Op 21 april 2023 is het herijkte voorzorgbeleid voor magneetvelden in de elektriciteitsinfrastructuur in werking getreden. Het ministerie van EZK, TenneT en Enexis handelen in overeenstemming met dit beleid. De meest recente onderzoeksgegevens t.a.v. volwassenen zijn bij de herijking van dit beleid zijn betrokken.
202600429-9	Zevenbergen en de gemeente Moerdijk worden reeds bovengemiddeld belast door fijnstof, industrieel geluid (Port of Moerdijk), spoorlijnen (gevaarlijke stoffen) en snelwegen (A17/A16). De toxicologische en epidemiologische wetenschap erkent dat cumulatieve stressoren elkaar versterken. De MER van TenneT isoleert het effect van de magneetvelden en het geluid van het station, en weigert een integrale gezondheidseffectrapportage (SIA/HIA) uit te voeren. Dit is een fatale wetenschappelijke tekortkoming: de optelsom van bestaande milieudruk + nieuwe EMV-straling + chronisch laagfrequent geluid verhoogt het risico op cardiovasculaire aandoeningen en immunologische suppressie bij de lokale bevolking op statistisch significante wijze.	Met een gevoeligheidsanalyse (bijlage MER) is inzicht gegeven in de mogelijke cumulatieve milieueffecten van POM 380/150/20kV met andere ontwikkelingen in de regio. Deze analyse gaat ook in op de cumulatie van effecten binnen het IEA-thema Toekomstvastheid. Ten aanzien van het verzoek om een afzonderlijke Social Impact Assessment (SIA) of Health Impact Assessment (HIA) wordt opgemerkt dat dit geen verplicht onderdeel is van de procedure. De MER voorziet in de benodigde beoordeling van relevante milieueffecten.

202600429-10	Het geplande hoogspanningsstation (31-37 hectare) aan de Krukweg zal uitgerust worden met zware transformatoren. Deze transformatoren produceren inherent laagfrequent geluid (100 Hz brom). Wetenschappelijk onderzoek naar LFG (o.a. door de WHO en het RIVM) toont aan dat traditionele dBA-geluidsmetingen en -voorspellingen dit type geluid onderwaarderen. LFG dringt moeiteloos door isolatie en muren heen en resoneert in woningen. Dit leidt tot chronische slaapdeprivatie, cortisol-verhoging en cognitieve stoornissen bij omwonenden in Zevenbergen. De door TenneT gehanteerde geluidscontouren zijn gebaseerd op foutieve theoretische dempingsmodellen in open polderlandschap en houden geen rekening met atmosferische inversie (waarbij geluid 's nachts verder draagt).	Bij de voorbereiding van het besluit is het aspect geluid, inclusief laagfrequent geluid afkomstig van transformatoren (zoals de 100 Hz-brom), uitdrukkelijk betrokken in het akoestisch onderzoek. Daarbij is aangesloten bij de geldende normen, richtlijnen en gangbare rekenmethoden in Nederland.
202600429-11	De risicowetenschap (o.a. blijkend uit grootschalige Nivel-studies) bewijst dat de introductie van grootschalige, visueel dominante industriële structuren in de directe leefomgeving leidt tot objectieve, somatische klachten veroorzaakt door chronische omgevingsstress en het nocebo-effect. Angst voor straling en verlies van de vertrouwde, open leefomgeving leidt tot een aantoonbare stijging van het huisartsbezoek in de regio voor stressgerelateerde klachten. TenneT doet dit af als 'beleving' of 'subjectief', maar de medische wetenschap kwalificeert chronische stress als een directe oorzaak van fysieke morbiditeit. Het besluit negeert deze maatschappelijke en medische kosten volledig.	Hoewel subjectieve beleving en mogelijke stressreacties serieus worden genomen, vormen deze op zichzelf geen afzonderlijk toetsingscriterium binnen het geldende juridische beoordelingskader. In het vervolg van de procedure komt ook de landschappelijke inpassing van het station aan de orde. Die zorgt ervoor dat impact van de visueel dominante industriële structuren zal worden beperkt.
202600429-12	TenneT stelt in haar documentatie dat een volledige ondergrondse aanleg van het 380 kV-tracé nabij Zevenbergen technisch en economisch niet haalbaar is. Indiener stelt dat dit standpunt berust op een achterhaald en onvolledig feitencomplex. De internationale stand van de transmissietechnologie (waaronder recente projecten in Duitsland en Denemarken) bewijst dat de technische limitaties van hoogspanningswisselstroomkabels (ondergrondse XLPE-kabels) door middel van geavanceerde compensatiestations (reactoren) grotendeels zijn opgelost.	De conclusie dat een volledig ondergrondse aanleg in dit geval niet doelmatig wordt geacht, is gebaseerd op een integrale afweging van technische haalbaarheid, leveringszekerheid, kosten, uitvoerbaarheid en ruimtelijke inpassing. Deze afweging sluit aan bij het geldende landelijke beleid en de gebruikelijke praktijk bij de aanleg van hoogspanningsinfrastructuur. Dit landelijk beleid staat in het Programma Energiehoofdstructuur en betreft het inrichtingsprincipe dat nieuwe hoogspanningsverbindingen op land in het landelijke transportnetwerk met een spanning van 220 kV en hoger in beginsel bovengronds en als wisselstroomverbindingen worden aangelegd.
202600429-13	Door de kosten-batenanalyse (KBA) louter te baseren op directe investeringskosten (CAPEX) en de maatschappelijke kosten (OPEX, waaronder waardedaling van vastgoed, gezondheidsschade en verlies van landschappelijke kwaliteit) buiten de economische afweging te laten, schendt de minister haar wettelijke plicht tot het deugdelijk onderzoeken van reële alternatieven (Art. 7:7 lid 1 onder b Wm).	De milieueffectrapportage is opgesteld conform de wettelijke vereisten en heeft als doel om milieugevolgen van het voornemen en redelijke alternatieven inzichtelijk te maken, zodat deze volwaardig kunnen worden betrokken in de besluitvorming. Daarbij zijn niet alleen technische en financiële aspecten (zoals CAPEX), maar ook ruimtelijke, landschappelijke en milieueffecten in beeld gebracht en afgewogen. Binnen het MER-proces zijn redelijke alternatieven onderzocht en beschreven. De effecten zijn in beeld gebracht voor de relevante milieuaspecten. Daarmee is voldaan aan de wettelijke verplichting.
202600429-14	Het besluit om een transformatorstation van 31-37 hectare op de locatie Krukweg te projecteren, is gebaseerd op een rigide, gecentraliseerde netwerkfilosofie. TenneT heeft nagelaten te onderzoeken of de netcongestie rondom Zevenbergen en de haven van Moerdijk opgelost kan worden middels decentrale opslag (grootschalige batterijhubs buiten de polderzones), Dynamic Line Rating (DLR) op bestaande verbindingen, of het splitsen van de transformatorcapaciteit over meerdere kleinere, minder belastende knooppunten. Zonder een uitputtend onderzoek naar deze minder ingrijpende netwerktechnische alternatieven voldoet de MER niet aan de wettelijke eisen van proportionaliteit en subsidiariteit.	In een MER hoeven niet alle denkbare alternatieven te worden onderzocht. De wet vereist dat redelijke alternatieven worden beschouwd die het doel van het project kunnen realiseren. Alternatieven die het projectdoel niet of onvoldoende bereiken, behoeven niet in dezelfde mate te worden uitgewerkt. De MER richt zich daarom op alternatieven die voldoen aan de functionele eisen ten aanzien van capaciteit, betrouwbaarheid, uitvoerbaarheid en toekomstvastheid. Op basis hiervan is geconcludeerd dat een nieuw transformatorstation noodzakelijk is en dat de onderzochte locaties de relevante ruimtelijke alternatieven vormen.

202600429-15	Op grond van bovenstaande juridische, epidemiologische, milieutechnische en netwerktechnische gebreken eist indiener dat: 1. Primair: De procedure direct wordt gestaakt en de locatie Krukweg onvoorwaardelijk wordt geschrapt, daar de cumulatie van omgevingsfactoren voor de inwoners van Zevenbergen tot een onrechtmatige schending van artikel 8 EVRM leidt. 2. Subsidiair: Er een onafhankelijke, integrale Gezondheidseffectrapportage (HIA) wordt uitgevoerd door een onafhankelijk medisch instituut, waarbij de cumulatieve effecten van magneetvelden, fijnstof en laagfrequent geluid voor de kern Zevenbergen in kaart worden gebracht conform de Gezondheidsraadsrichtlijnen van 2022. 3. Meer subsidiair: Indien het tracé onverhoopt doorgang vindt, alle verbindingen binnen een straal van 3 kilometer van de bebouwde kom van Zevenbergen volledig ondergronds worden aangelegd om de magneetveldblootstelling tot nul te reduceren.	U heeft de schending van artikel 8 EVRM niet feitelijk onderbouwd, De gevolgen voor magneetvelden, fijnstof en laagfrequent geluid zijn al in kaart gebracht en het aanleggen van bovengrondse verbindingen is in lijn met het Programma Energie Hoofdstructuur.
202600429-16	Indiener behoudt zich uitdrukkelijk het recht voor om deze gronden in een latere fase van de procedure (waaronder de beroepsfase bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State) nader aan te vullen, te verfijnen en te onderbouwen met nadere deskundigenrapporten.	Het bevoegd gezag neemt hier kennis van.
202600433-1	Geachte heer, mevrouw, Hierbij maak ik gebruik van de mogelijkheid om een zienswijze in te dienen op het concept Voorkeursalternatief voor het project POM 380-150-20 kV. Allereerst wil ik aangeven dat ik mij grotendeels kan vinden in de zienswijze van de gemeente Moerdijk van 4 juni 2026. In het bijzonder onderschrijf ik het standpunt dat de locatiekeuze voor het hoogspanningsstation niet uitsluitend vanuit de belangen van dit afzonderlijke project moet worden beoordeeld, maar in samenhang met de totale ontwikkeling van de Powerport-regio, de leefbaarheid van de omgeving en de toekomstige ruimtelijke ontwikkeling van de gemeente. Ook deel ik de zorgen van de gemeente over de onderbouwing van de voorkeur voor de locatie Krukweg en het onvoldoende meewegen van toekomstige ontwikkelingen binnen de regio.	U schrijft dat u zich kan vinden in de reactie van de gemeente Moerdijk. De reactie daarop vindt u in deze reactienota.
202600433-2	Als bewoner van het buitengebied van Zevenbergen, nabij de Achterdijk, maak ik mij daarnaast zorgen over de toenemende stapeling van ruimtelijke ontwikkelingen in het gebied ten noorden van Zevenbergen. Uit het door de gemeente vastgestelde omgevingsplan voor Bedrijventerrein Koekoek II blijkt dat het gebied tussen Zevenbergen, de nieuwe Noordelijke Randweg, het spoor en de Achterdijk reeds is aangewezen voor verdere ontwikkeling van bedrijvigheid. Daarnaast maakt dit gebied onderdeel uit van de bredere ontwikkeling van Zevenbergen-Noord, waar tevens woningbouw en andere ruimtelijke ontwikkelingen zijn voorzien. In hetzelfde document wordt de Achterdijk omschreven als een belangrijke landschappelijke structuur en historisch bebouwingslint met een groene uitstraling en cultuurhistorische waarde. De gemeente benadrukt bovendien dat nieuwe ontwikkelingen moeten bijdragen aan een veilige en gezonde leefomgeving, een goede omgevingskwaliteit en een zorgvuldige landschappelijke inpassing. Juist tegen deze achtergrond vind ik het onwenselijk om in hetzelfde gebied ook nog een grootschalig hoogspanningsstation en bijbehorende energie-infrastructuur te concentreren. Hierdoor ontstaat een stapeling van ruimtelijke en milieukundige effecten die ten koste kan gaan van de leefbaarheid van bewoners van het buitengebied en van de kwaliteit van het landschap rondom de Achterdijk.	Toekomstige ontwikkelingen die deel uitmaken van de referentiesituatie zijn meegenomen in de effectbeoordeling. Bij het beoordelen van de milieueffecten (MER) zijn de projecten meegewogen waarover een besluit is genomen, de zogenaamde autonome ontwikkelingen. De overige ontwikkelingen zijn als raakvlakproject meegewogen in het beoordelen van de toekomstvastheid in de integrale effectenanalyse (IEA). De ontwikkeling Zevenbergen-Noord (Bedrijventerrein Koekoek II en Woningbouw) is als raakvlakproject meegewogen onder Toekomstvastheid. De Noordelijke Randweg Zevenbergen wordt aangelegd en is meegewogen in de milieueffecten
202600433-3	Daarom verzoek ik u nadrukkelijk om een locatie ten noorden van de A17 als volwaardig alternatief te onderzoeken. Naar mijn mening biedt een dergelijke locatie belangrijke voordelen: grotere afstand tot bestaande woonbebouwing; minder invloed op de leefomgeving van bewoners van de Achterdijk en het buitengebied van Zevenbergen; minder conflicten met de geplande ontwikkelingen van Koekoek II en Zevenbergen-Noord; meer ruimte voor toekomstige gebiedsontwikkeling; een betere scheiding tussen grootschalige energie-infrastructuur en woon- en leefgebieden; een toekomstbestendige inrichting van zowel de energievoorziening als de ruimtelijke ontwikkeling van de regio.	TenneT en Enexis hebben binnen het vastgestelde zoekgebied de effecten van twee locaties boven de A17 in kaart gebracht, de locaties Chemieweg en Gorsdijk. De locatie Chemieweg is niet mogelijk en de locatie Gorsdijk is, samen met locatie Krukweg, onderdeel van het conceptvoorkeursalternatief. De locatie Gorsdijk is op basis van de huidige uitgangspunten niet mogelijk. Nader onderzoek zou moeten uitwijzen of de locatie Gorsdijk is te realiseren met gewijzigde uitgangspunten en hoe dat dan zou kunnen. De staatssecretaris van Klimaat en Groene Groei zal, in overeenstemming met de minister van VRO, op basis van de onderzoeken, adviezen en de reacties op de terinzagelegging een nadere keuze maken.

202600433-4	Ik ben mij ervan bewust dat uitbreiding van de elektriciteitsinfrastructuur noodzakelijk is voor de economische ontwikkeling van de regio en de energietransitie. Juist daarom is het van belang om nu een locatie te kiezen die niet alleen technisch uitvoerbaar is, maar ook op de lange termijn de minste negatieve gevolgen heeft voor inwoners, landschap en toekomstige ontwikkelingen. Ik verzoek u daarom om bij de verdere besluitvorming de locatie ten noorden van de A17 nadrukkelijk te betrekken en de voor- en nadelen daarvan transparant te vergelijken met de overige onderzochte locaties.	Zie hierboven
202600467-1	Het is belachelijk dat TenneT en Enexis doorgaan met plannen maken terwijl de gemeente, provincie en rijk nog naar een totaaloplossing aan het kijken zijn, waar dit plan onderdeel van zou moeten zijn. Door nu als voorkeurslocatie ten zuiden van de A17 aan te geven worden die totaalplannen een bepaalde richting in geduwd.	De ministeries van Economische Zaken en Klimaat (EZK), Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK), Infrastructuur en Waterstaat (I&W), de provincie Noord-Brabant en de gemeenten Drimmelen, Geertruidenberg en Moerdijk werken samen in de Ontwerptafel Powerport regio Moerdijk. Deze ontwerptafel vindt parallel plaats aan de realisatie van POM380-150-20kV. Door de deelnemers van de Ontwerptafel Powerport regio Moerdijk wordt gekeken naar de integrale opgave op het gebied van energie, economie, mobiliteit, landschap, leefbaarheid en wonen. Door de veelheid aan opgaven in het gebied, de ingewikkelde inpassingsproblematiek in combinatie met de schaarse (milieu)ruimte zijn slimme keuzes noodzakelijk. De ontwerptafel werkt toe naar een integrale, gebiedsgerichte uitwerking en er wordt getracht vanuit projectoverstijgend perspectief advies te geven aan projecten. Hiermee wordt de integrale aanpak tussen verschillende energieprojecten bevorderd. Omgevingspartijen en inwoners worden hierbij betrokken. In de Ontwerptafel wordt naar de toekomst van het gebied gekeken tot 2030 met een doorkijk naar 2050. Toekomstbestendige keuzes, leefbaarheid en brede welvaart zijn de uitgangspunten. Door de initiatiefnemers van de ontwerptafel is vooraf afgesproken dat de tafel geen besluiten kan nemen over de individuele energieprojecten en dat individuele energieprojecten niet vertragen. Wel kunnen adviezen worden geformuleerd. Tegelijkertijd hebben we in Nederland te maken met netcongestie. Het ministerie van EZK is politiek verantwoordelijk voor de aanpak daarvan. Dat maakt dat het niet mogelijk is te wachten met de voorbereidingen voor dit combi-station. Tijdens het Bestuurlijk Overleg Powerport regio Moerdijk van 29 juni 2026 hebben de betrokken bestuurders afgesproken dat de procedures van de lopende energieprojecten door kunnen gaan zolang zij niet leiden tot onomkeerbare beslissingen. Het kiezen van een voorkeuralternatief is noodzakelijk om de benodigde onderzoeken te kunnen doen. Op 29 juni hebben de bestuurders expliciet afgesproken dat het kiezen van een voorkeursalternatief geen onomkeerbare beslissing is.
202600467-2	Ten zuide van de A17 is voor ons totaal onacceptabel! Hierdoor wordt de overlast en industrie (wat dit uiteindelijk ook gewoon is) nog dichter bij de andere kernen van de gemeente Moerdijk gebracht. Deze stations zijn noodzakelijk voor de industrie, dus leg ze ook aan dicht bij de industrie en niet bij de woonkernen!	Met een milieueffectrapport (MER) maken TenneT en Enexis inzichtelijk wat de effecten zijn van het gecombineerde station op de omgeving. Het MER voldoet aan de eisen die de wet daaraan stelt. De staatssecretaris van KGG maakt een keuze voor een VKA op basis van de integrale effectenanalyse, de MER, verschillende adviezen en de uitkomsten van de terinzagelegging. Ook uw inbreng maakt onderdeel uit van de belangenafweging.
202600467-3	Verder is bekend dat deze stations geluidsoverlast veroorzaken en mogelijke gezondheidsklachten. Door het ten zuide van de A17 te plannen komt het wel erg dicht bij onze woning.	De effecten van het gecombineerde station op het ervaren geluid staan beschreven in het milieueffectrapport (MER). Het cumulatieve geproduceerde geluid blijft binnen de wettelijke normen, eventueel met mitigerende maatregelen.
202600467-4	Wij zijn dan ook tegen de aanleg te zuide van de A17 en de huidige besluitvorming en maken daar bij deze bezwaar tegen.	Uw inbreng maakt onderdeel uit van de afweging.

202600469-1	Ik maak bezwaar tegen de voorgenomen plannen voor het hoogspanningsstation in Moerdijk. De huidige locatiekeuze en onderbouwing zijn naar mijn oordeel onvoldoende zorgvuldig, niet transparant en onvoldoende integraal tot stand gekomen. De besluitvorming geeft geen volledig beeld van de cumulatieve impact op de leefomgeving en toekomstige ontwikkelingen in het gebied. Mijn inhoudelijke zienswijze heb ik als bijlage toegevoegd.	De staatssecretaris heeft nog geen definitieve locatiekeuze gemaakt. Het ministerie van EZK heeft een conceptvoorkeursalternatief ter inzage gelegd. Bij de terinzagelegging heeft het ministerie alle onderzoeken die ten grondslag liggen aan de keuze voor een conceptvoorkeursalternatief openbaar gemaakt. Het ministerie maakt alle beslisinformatie die de staatssecretaris krijgt openbaar. De onderzoekers hebben ook rekening gehouden met autonome ontwikkelingen (ontwikkelingen die nog niet hebben plaatsgevonden, maar wel zijn vastgelegd in regelgeving) en raakvlakprojecten (projecten die nog niet vastliggen in beleid, maar wel voldoende concreet zijn).
202600469-2	Wat mij het meest zorgen baart, is dat dit hoogspanningsstation niet op zichzelf staat. Het is onderdeel van een veel groter geheel van plannen in het gebied, met zeer grote ruimtelijke en maatschappelijke impact. Toch wordt nu een keuze gemaakt tussen twee locaties alsof het een los project betreft, terwijl nog niet duidelijk is: Þ Welke andere energie- en industrieprojecten exact volgen Þ Waar deze komen Þ En wat de totale optelsom van effecten is voor de leefomgeving. Daardoor wordt nu een beslissing genomen die later vrijwel niet meer terug te draaien is, zonder dat het volledige speelveld bekend is. Dat staat wat mij betreft op gespannen voet met een zorgvuldige voorbereiding van besluitvorming (art. 3:2 Awb).	De ministeries van Economische Zaken en Klimaat (EZK), Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK), Infrastructuur en Waterstaat (I&W), de provincie Noord-Brabant en de gemeenten Drimmelen, Geertruidenberg en Moerdijk werken samen in de Ontwerptafel Powerport regio Moerdijk. Deze ontwerptafel vindt parallel plaats aan de realisatie van POM380-150-20kV. Door de deelnemers van de Ontwerptafel Powerport regio Moerdijk wordt gekeken naar de integrale opgave op het gebied van energie, economie, mobiliteit, landschap, leefbaarheid en wonen. Door de veelheid aan opgaven in het gebied, de ingewikkelde inpassingsproblematiek in combinatie met de schaarse (milieu)ruimte zijn slimme keuzes noodzakelijk. De ontwerptafel werkt toe naar een integrale, gebiedsgerichte uitwerking en er wordt getracht vanuit projectoverstijgend perspectief advies te geven aan projecten. Hiermee wordt de integrale aanpak tussen verschillende energieprojecten bevorderd. Omgevingspartijen en inwoners worden hierbij betrokken. In de Ontwerptafel wordt naar de toekomst van het gebied gekeken tot 2030 met een doorkijk naar 2050. Toekomstbestendige keuzes, leefbaarheid en brede welvaart zijn de uitgangspunten. Door de initiatiefnemers van de ontwerptafel is vooraf afgesproken dat de tafel geen besluiten kan nemen over de individuele energieprojecten en dat individuele energieprojecten niet vertragen. Wel kunnen adviezen worden geformuleerd. Tegelijkertijd hebben we in Nederland te maken met netcongestie. Het ministerie van EZK is politiek verantwoordelijk voor de aanpak daarvan. Dat maakt dat het niet mogelijk is te wachten met de voorbereidingen voor dit combi-station. Tijdens het Bestuurlijk Overleg Powerport regio Moerdijk van 29 juni 2026 hebben de betrokken bestuurders afgesproken dat de procedures van de lopende energieprojecten door kunnen gaan zolang zij niet leiden tot onomkeerbare beslissingen. Het kiezen van een voorkeuralternatief is noodzakelijk om de benodigde onderzoeken te kunnen doen. Op 29 juni hebben de bestuurders expliciet afgesproken dat het kiezen van een voorkeursalternatief geen onomkeerbare beslissing is.
202600469-3	In de stukken wordt de Krukweg als voorkeurslocatie genoemd, maar de onderbouwing van die keuze is voor mij niet controleerbaar of overtuigend. Ik zie onder andere: Þ Verschillen in beoordeling die niet goed worden uitgelegd Þ Het zwaarder meewegen van nadelen van Gorsdijk zonder technische onderbouwing Þ Punten waarop locaties gelijk lijken te scoren, maar toch anders worden beoordeeld Þ Onvoldoende uitleg waarom bepaalde oplossingen of varianten niet onderzocht zijn. Hierdoor ontstaat het beeld dat de uitkomst al vaststaat, terwijl de onderliggende afweging niet volledig inzichtelijk is. Dit raakt het motiveringsbeginsel (art. 3:46 Awb).	De locatie Krukweg (variant Noord en variant Zuid) scoort het beste op milieu, techniek, kosten en toekomstvastheid, zoals is te zien in de integrale effectenanalyse (IEA) en milieueffectrapport (MER). Deze rapporten zijn openbaar en indiener kan de onderbouwing in die stukken controleren. In het MER en de IEA is toegelicht wat de gehanteerde onderzoeksmethodiek en beoordelingswijze is voor de verschillende integrale effecten. Op basis van de ingebrachte zienswijze is niet duidelijk op welke verschillen de indiener een nadere toelichting wenst. Het onderzoeksalternatief Gorsdijk is met de huidige uitgangspunten niet maakbaar omdat er technisch gezien geen ruimte is voor de 20kV klantaansluitingen. De aansluitingen voor de 150kV en 380kV klanten zijn technisch zeer complex. Voor een maakbaar ontwerp voor deze locatie moeten de haalbaarheid van ingrijpende maatregelen worden onderzocht, hetgeen een jaar extra doorlooptijd zal vragen en waarvan op voorhand niet zeker is dat er een maakbaar en haalbaar ontwerp mogelijk zal blijken.

202600469-4	Bij een project met deze impact mag worden verwacht dat niet alleen wordt gekeken naar “voorkeurslocaties”, maar dat alle realistische alternatieven gelijkwaardig en volledig worden onderzocht. Dat zie ik hier onvoldoende terug. Met name ontbreekt er duidelijkheid over: Þ Of technische knelpunten bij Gorsdijk oplosbaar zijn Þ Er alternatieve ontwerp- of inpassingsvarianten zijn onderzocht Þ Er optimalisatie binnen bestaande netbeheerkaders mogelijk is. Daardoor is niet zeker of er echt sprake is van een volledige alternatievenafweging.	De onderzoekers hebben alle voorgestelde alternatieven op dezelfde wijze behandeld in het milieueffectrapport (MER) en de integrale effectenanalyse (IEA). Op basis van de gedefinieerde uitgangspunten is locatie Gorsdijk niet te realiseren. Om te bezien of en zo ja hoe locatie Gorsdijk is te realiseren als één of meerdere uitgangspunten worden aangepast zou één jaar extra kosten. De locatie Krukweg (variant Noord en variant Zuid) is op basis van de huidige uitgangspunten wel te realiseren. Bij de uitwerking van het voorkeursalternatief zullen TenneT en Enexis verdere optimalisatie proberen te bereiken.
202600469-5	De impact van dit project gaat verder dan techniek alleen. Het raakt direct aan de leefbaarheid van het gebied en de mogelijkheden voor toekomstige ontwikkeling. Ik maak mij zorgen over: Þ Geluid en cumulatieve milieubelasting Þ Ruimtebeslag en effecten op de omgeving Þ Toekomstige woningbouw en leef kwaliteit Þ En de stapeling van steeds meer grote projecten in hetzelfde gebied. Wat mij betreft wordt onvoldoende inzichtelijk gemaakt wat dit betekent voor de totale “restruimte” van het gebied. Juist dat is essentieel bij een ontwikkeling die tientallen jaren vooruit reikt. Hier speelt het beginsel van een evenwichtige belangenafweging (art. 3:4 Awb) een belangrijke rol.	In de integrale effectenanalyse (IEA) hebben de onderzoekers de effecten van het gecombineerde station weergegeven op milieu, techniek, kosten, omgeving en toekomstvastheid. Waar mogelijk is de stapeling van gelijksoortige effecten door verschillende oorzaken, bronnen of projecten in beeld gebracht. Zo is o.a. de cumulatieve geluidsbelasting op geluidgevoelige gebouwen berekend en meegewogen en is de gevoeligheid van stapeling aan milieueffecten met de ontwikkelingen vanuit de Powerport regio Moerdijk, geanalyseerd. Deze Gevoeligheidsanalyse is als bijlage bij het MER en IEA gevoegd
202600469-6	Het is voor mij niet duidelijk: Þ Hoeveel capaciteit dit station in totaal moet leveren Þ Hoeveel daarvan voor bestaande bedrijven is en hoeveel voor nieuwe ontwikkelingen Þ En of hiermee toekomstige extra uitbreidingen worden voorkomen of juist noodzakelijk blijven. Zonder dat totaalbeeld blijft onzeker wat de uiteindelijke eindstaat van het gebied wordt. Daardoor voelt het alsof er stap voor stap besluiten worden genomen zonder dat het eindplaatje helder is.	Het doel van het voorgenomen transformatorstation is het vergroten van de transport- en aansluitcapaciteit van het hoog- en middenspanningsnet om te voorzien in de huidige en toekomstige behoefte aan elektriciteitstransport in de regio. De benodigde capaciteit is gebaseerd op prognoses van de toekomstige netbelasting, de verwachte groei van elektriciteitsvraag en -aanbod, en de noodzaak om knelpunten in het netwerk op te lossen.
202600469-7	Ik ben niet tegen de energietransitie en begrijp dat uitbreiding van het elektriciteitsnet noodzakelijk is. Maar juist vanwege de impact moet dit gebeuren op basis van een volledig, transparant en controleerbaar besluitvormingsproces. Dat is op dit moment naar mijn mening niet het geval.	Op dit moment in de procedure ligt de keuze van een voorkeurslocatie ter tafel. De onderbouwing daarvan voldoet volgens het bevoegd gezag aan de eisen die de Omgevingswet en de Algemene wet bestuursrecht hieraan stellen. In de integrale effectenanalyse (IEA) hebben de onderzoekers de effecten van het gecombineerde station weergegeven op milieu, techniek, kosten, omgeving en toekomstvastheid. Alle beslisdocumenten die ten grondslag liggen aan beslissingen van de staatssecretaris van KGG zijn openbaar en daarmee controleerbaar. U kunt op verschillende momenten in het proces kenbaar maken dat u van mening bent dat de onderbouwing van de besluitvorming onvolledig is, zoals bij een reactie of een zienswijze en bij een beroep.

202600469-8	Ik verzoek u daarom om: 1. De besluitvorming uit te stellen totdat het volledige gebieds- en projectenbeeld integraal inzichtelijk is 2. De locatievergelijking volledig opnieuw en transparant uit te voeren 3. Alle realistische alternatieven en varianten volwaardig te onderzoeken, inclusief technische oplossingsrichtingen 4. De cumulatieve effecten op leefomgeving, geluid en toekomstige ontwikkeling expliciet en inzichtelijk mee te nemen in de afweging. Alleen dan kan naar mijn oordeel sprake zijn van een zorgvuldig en uitlegbaar besluit.	De ministeries van Economische Zaken en Klimaat (EZK), Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK), Infrastructuur en Waterstaat (I&W), de provincie Noord-Brabant en de gemeenten Drimmelen, Geertruidenberg en Moerdijk werken samen in de Ontwerptafel Powerport regio Moerdijk. Deze ontwerptafel vindt parallel plaats aan de realisatie van POM380-150-20kV. Door de deelnemers van de Ontwerptafel Powerport regio Moerdijk wordt gekeken naar de integrale opgave op het gebied van energie, economie, mobiliteit, landschap, leefbaarheid en wonen. Door de veelheid aan opgaven in het gebied, de ingewikkelde inpassingsproblematiek in combinatie met de schaarse (milieu)ruimte zijn slimme keuzes noodzakelijk. De ontwerptafel werkt toe naar een integrale, gebiedsgerichte uitwerking en er wordt getracht vanuit projectoverstijgend perspectief advies te geven aan projecten. Hiermee wordt de integrale aanpak tussen verschillende energieprojecten bevorderd. Omgevingspartijen en inwoners worden hierbij betrokken. In de Ontwerptafel wordt naar de toekomst van het gebied gekeken tot 2030 met een doorkijk naar 2050. Toekomstbestendige keuzes, leefbaarheid en brede welvaart zijn de uitgangspunten. Door de initiatiefnemers van de ontwerptafel is vooraf afgesproken dat de tafel geen besluiten kan nemen over de individuele energieprojecten en dat individuele energieprojecten niet vertragen. Wel kunnen adviezen worden geformuleerd. Tegelijkertijd hebben we in Nederland te maken met netcongestie. Het ministerie van EZK is politiek verantwoordelijk voor de aanpak daarvan. Dat maakt dat het niet mogelijk is te wachten met de voorbereidingen voor dit combi-station. Tijdens het Bestuurlijk Overleg Powerport regio Moerdijk van 29 juni 2026 hebben de betrokken bestuurders afgesproken dat de procedures van de lopende energieprojecten door kunnen gaan zolang zij niet leiden tot onomkeerbare beslissingen. Het kiezen van een voorkeuralternatief is noodzakelijk om de benodigde onderzoeken te kunnen doen. Op 29 juni hebben de bestuurders expliciet afgesproken dat het kiezen van een voorkeursalternatief geen onomkeerbare beslissing is. De locatievergelijking vindt op dit moment al volledig transparant plaats. Alle realistische alternatieven in het zoekgebied zijn onderzocht en de cumulatieve effecten zijn in kaart gebracht.
202600470-1	Namens Stichting Bewonerscollectief dienen wij een zienswijze in tegen de voorgenomen plannen voor het hoogspanningsstation in Moerdijk. Wij constateren dat de besluitvorming onvoldoende zorgvuldig, onvoldoende transparant en onvoldoende integraal is voorbereid. De onderbouwing van de locatiekeuze is naar ons oordeel niet navolgbaar en er is onvoldoende inzicht in de cumulatieve gevolgen voor leefomgeving en toekomstige gebiedsontwikkeling. De volledige inhoudelijke zienswijze is als bijlage toegevoegd.	Uw reactie maakt onderdeel uit van de afweging. Zie voor de reactie op de aangedragen punten de reacties hieronder.
202600470-2	Namens Stichting Bewonerscollectief Moerdijk dienen wij hierbij een zienswijze in tegen de voorgenomen plannen voor het hoogspanningsstation in Moerdijk. De stichting vertegenwoordigt een collectief belang van direct en indirect getroffen bewoners. Wij constateren dat de huidige besluitvorming op meerdere essentiële punten onvoldoende zorgvuldig is voorbereid en onvoldoende draagkrachtig is gemotiveerd om in rechte stand te kunnen houden. Wij wijzen er nadrukkelijk op dat de geconstateerde gebreken niet enkel beleidsmatig van aard zijn, maar ook juridische risico’s opleveren in het licht van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) en de eisen die volgen uit een zorgvuldige voorbereiding en evenwichtige belangenafweging.	Het bevoegd gezag, de staatssecretaris van Klimaat en Groene Groei (KGG) heeft nog geen formeel besluit genomen over een locatie. Tijdens het Bestuurlijk Overleg Powerport regio Moerdijk van 29 juni 2026 hebben de betrokken bestuurders afgesproken geen onomkeerbare besluiten voor energieprojecten te nemen voordat er een gezamenlijke voorkeur is uitgesproken over het scenario voor het vervolg. Rijk en regio besloten wel om door te gaan met de voorbereiding van de verschillende procedures voor projecten waaronder de energieprojecten, voor zover zij de integrale scenarioafweging in het kader van Powerport niet beperken of feitelijk op de scenariokeuze vooruitlopen. Zij hebben verduidelijkt dat bijvoorbeeld wel voorkeursalternatieven kunnen worden vastgesteld als noodzakelijke stap in de trechtering tot een uiteindelijke definitieve locatie. De definitieve locatie wordt pas juridisch vastgelegd bij een projectbesluit.
202600470-3	Ontbreken van een integraal besluitvormingskader (ernstig zorgvuldigheidsgebrek) Het project wordt gepresenteerd als een geïsoleerde locatiekeuze, terwijl sprake is van een gebied brede en gefaseerde herontwikkeling met significante cumulatieve effecten. Door het ontbreken van een integraal kader waarin alle samenhangende projecten, milieueffecten en ruimtelijke consequenties zijn betrokken, is sprake van een onvolledig feitencomplex. Dit levert een serieus risico op schending van het zorgvuldigheidsbeginsel (art. 3:2 Awb) op, omdat besluitvorming plaatsvindt zonder volledig en actueel overzicht van de relevante feiten en gevolgen.	Het milieueffectrapport (MER) en de integrale effectenanalyse (IEA) zien ook op de cumulatieve effecten. De onderzoekers hebben met een gevoeligheidsanalyse ook de samenhang met de Powerport-ontwikkelingen meegenomen. De onderzoekers hebben ook rekening gehouden met autonome ontwikkelingen (ontwikkelingen die nog niet hebben plaatsgevonden, maar wel zijn vastgelegd in regelgeving) en raakvlakprojecten (projecten die nog niet vastliggen in beleid, maar wel voldoende concreet zijn). Echter met toekomstige ontwikkelingen die nog niet voldoende zeker zijn kan in de onderzoeken geen rekening worden gehouden. Door veelvuldig overleg met de Ontwerptafel wordt met deze mogelijke ontwikkelingen zoveel mogelijk rekening gehouden.

202600470-4	Motiveringsgebrek en niet-controleerbare locatieafweging De onderbouwing van de locatievoorkeur voor de Krukweg is onvoldoende transparant, intern niet consistent en daardoor niet controleerbaar voor derden. In het bijzonder constateren wij: • Een niet-navolgbare weging van vergelijkbare criteria • Het zwaarder laten wegen van nadelen van de Gorsdijk zonder toetsbare onderbouwing • Het ontbreken van inzicht in alternatieve uitvoeringsvarianten en mitigatie • Een eindconclusie die niet logisch volgt uit de gepresenteerde beoordelingsmatrix Hierdoor is sprake van een motiveringsgebrek in de zin van art. 3:46 Awb, hetgeen het besluit kwetsbaar maakt in bezwaar- en beroepsprocedures.	De onderzoekers hebben alle voorgestelde alternatieven op dezelfde wijze behandeld in het milieueffectrapport (MER) en de integrale effectenanalyse (IEA). Op basis van de gedefinieerde uitgangspunten is locatie Gorsdijk niet te realiseren. Om te bezien of en zo ja hoe locatie Gorsdijk is te realiseren als één of meerdere uitgangspunten worden aangepast zou één jaar extra kosten. De locatie Krukweg (variant Noord en variant Zuid) is op basis van de huidige uitgangspunten wel te realiseren. Bij de uitwerking van het voorkeursalternatief zullen TenneT en Enexis verdere optimalisatie proberen te bereiken.
202600470-5	Onvoldoende onderzoek naar reële alternatieven (ondeugdelijke voorbereiding) Uit de beschikbare stukken blijkt niet dat sprake is van een volwaardige en gelijkwaardige alternatievenafweging. Met name ontbreekt: • Onderzoek naar technische oplossingsrichtingen voor vermeende beperkingen van Gorsdijk • Onderbouwing waarom afwijking van randvoorwaarden niet mogelijk is • Analyse van varianten binnen dezelfde functionele opgave Hierdoor kan niet worden uitgesloten dat het voorkeursalternatief voortkomt uit een onvolledige of vooringenomen afweging. Dit is juridisch relevant in het kader van de eisen van zorgvuldige voorbereiding en kan leiden tot vernietiging van het besluit in een beroepsprocedure.	Vanaf 2029 ontstaat er nieuwe netcongestie op het netwerk in de regio Moerdijk. TenneT en Enexis hebben het nieuwe combi-station nodig om het stroomnet stabiel te houden. Zonder nieuw combi-station neemt het risico op stroomuitval en andere storingen toe. Het bevoegd gezag heeft daarom de voorkeur voor een locatie waarop POM snel te realiseren is. In de integrale effectenanalyse (IEA) en het milieueffectrapport (MER) hebben TenneT en Enexis de effecten van het combi-station op verschillende locaties op milieu, techniek, kosten, omgeving en toekomstvastheid in kaart laten brengen. De Krukweg (variant Noord en variant Zuid) komt daaruit als beste naar voren. In de Notitie onderzoeksalternatieven Port of Moerdijk 380-150-20 kV (bijlage bij de NRD) staan de uitgangspunten die TenneT en Enexis hebben gehanteerd bij het opstellen van de onderzoeksalternatieven. Twee uitgangspunten verdienen bijzondere aandacht in deze notitie. Ten eerste het uitgangspunt dat een combistation de voorkeur heeft. TenneT heeft een voorkeur voor een combistation, omdat bovengrondse verbindingen met railbuis minder storingsgevoelig zijn en omdat het oplossen van storingen aan ondergrondse kabels langer duurt dan het oplossen van storingen bij een railbuis. Het bevoegd gezag hecht veel waarde aan de betrouwbaarheid van het elektriciteitsnet en locaties waarop een combistation mogelijk is, hebben daarom de voorkeur. Ten tweede het uitgangspunt dat er voldoende ruimte moet zijn om de afgaande kabels voor klantverbindingen van Enexis aan te leggen, bij voorkeur in drie windrichtingen. Op het bestaande haven- en industrieterrein Moerdijk staan veel bedrijven die in het kader van de verduurzaming een aansluiting op het nieuwe gecombineerde station nodig zullen hebben. Daar komen mogelijk nog nieuw te vestigen bedrijven bij als gevolg van de Powerportontwikkelingen. Het bevoegd gezag hecht veel waarde aan de mogelijkheid voor aansluitingen en heeft daarom de voorkeur voor een locatie met veel aansluitmogelijkheden.
202600470-6	Onvoldoende inzicht in cumulatieve milieueffecten en onomkeerbaarheid De besluitvorming lijkt primair te zijn gebaseerd op projectniveau, terwijl de feitelijke impact zich op gebiedsniveau manifesteert. Er is onvoldoende inzicht in: • Cumulatieve geluidsbelasting • Resterende milieuruimte voor toekomstige ontwikkelingen • Effecten op woon- en leefkwaliteit • En de stapeling van energie- en industrieprojecten in hetzelfde gebied Hierdoor bestaat het reële risico dat sprake is van een gefragmenteerde besluitvorming waarbij de totale milieugevolgen onvoldoende zijn meegewogen, hetgeen strijdig kan zijn met de strekking van de evenredigheidsafweging (art. 3:4 Awb).	In de integrale effectenanalyse (IEA) hebben de onderzoekers de effecten van het gecombineerde station weergegeven op milieu, techniek, kosten, omgeving en toekomstvastheid. Bij milieu hebben zij onder andere de effecten op geluid en stapeling van effecten bekeken. Het milieueffectrapport (MER) en de integrale effectenanalyse (IEA) zien ook op de cumulatieve effecten. De onderzoekers hebben met een gevoeligheidsanalyse ook de samenhang met de Powerport-ontwikkelingen meegenomen. De onderzoekers hebben ook rekening gehouden met autonome ontwikkelingen (ontwikkelingen die nog niet hebben plaatsgevonden, maar wel zijn vastgelegd in regelgeving) en raakvlakprojecten (projecten die nog niet vastliggen in beleid, maar wel voldoende concreet zijn). Echter met toekomstige ontwikkelingen die nog niet voordoende zeker zijn kan in de onderzoeken geen rekening worden gehouden. Door veelvuldig overleg met de Ontwerptafel wordt met deze mogelijke ontwikkelingen zoveel mogelijk rekening gehouden
202600470-7	Onvoldoende bepaald eindbeeld en risico op gefaseerde besluitvorming zonder samenhang Het ontbreekt aan een helder en juridisch toetsbaar eindbeeld van de totale energie-infrastructuur in het gebied. Daardoor ontstaat een situatie waarin opeenvolgende besluiten worden genomen zonder dat de totale ruimtelijke en milieukundige eindtoestand vooraf is vastgesteld. Dit is juridisch problematisch, omdat het de mogelijkheid van effectieve rechtsbescherming en integrale toetsing beperkt.	De staatssecretaris heeft nog geen definitieve locatiekeuze gemaakt. Het ministerie van EZK heeft een conceptvoorkeursalternatief ter inzage gelegd. Bij de terinzagelegging heeft het ministerie alle onderzoeken die ten grondslag liggen aan de keuze voor een conceptvoorkeursalternatief openbaar gemaakt. Het ministerie maakt alle beslisinformatie die de staatssecretaris krijgt openbaar. De onderzoekers hebben ook rekening gehouden met autonome ontwikkelingen (ontwikkelingen die nog niet hebben plaatsgevonden, maar wel zijn vastgelegd in regelgeving) en raakvlakprojecten (projecten die nog niet vastliggen in regelgeving, maar wel voldoende concreet zijn).

202600470-8	Conclusie en uitdrukkelijk voorbehoud Op basis van bovenstaande stelt Stichting Bewonerscollectief Moerdijk zich op het standpunt dat het voorliggende besluit in de huidige vorm onvoldoende zorgvuldig is voorbereid en onvoldoende deugdelijk is gemotiveerd om in een eventuele bezwaar- of beroepsprocedure in stand te kunnen blijven. Wij behouden ons uitdrukkelijk alle rechten voor om deze zienswijze, indien nodig, in een later stadium aan te vullen en in rechte aan de orde te stellen.	Het bevoegd gezag neemt dit voor kennisgeving aan. Zie voor de inhoudelijke reactie de antwoorden hierboven.
202600470-9	Wij verzoeken u: 1. De besluitvorming op te schorten totdat een integraal gebieds- en projectenkader is vastgesteld 2. De locatievergelijking volledig te herzien op basis van transparante, toetsbare en gelijkwaardige criteria 3. Een onafhankelijk en volwaardig alternatiefonderzoek te laten uitvoeren, inclusief technische varianten voor [geredigeerd: Adres]. Een volledige cumulatieve milieubeoordeling te laten uitvoeren op gebiedsniveau	Er is nog geen sprake van definitieve besluitvorming. De procedure is transparant, toetsbaar en op basis van gelijkwaardige criteria. Een compleet alternatievenonderzoek heeft plaatsgevonden, waarbij rekening is gehouden met de cumulatieve milieueffecten. Voor de inhoudelijke onderbouwing zie de antwoorden hierboven.
202600471-1	Geachte heer/mevrouw, Hierbij dien ik een zienswijze in tegen de voorgenomen plannen voor het hoogspanningsstation in Moerdijk. Ik maak mij zorgen over deze ontwikkeling omdat het direct en indirect gevolgen heeft voor de leefomgeving, de toekomst van het gebied en de kwaliteit van wonen in en rond ons dorp. Wat mij vooral zorgen baart is: • de onduidelijkheid over de totale plannen in het gebied en de stapeling van projecten • de impact op leefbaarheid, geluid en ruimte in de omgeving • de onduidelijke en voor mij niet goed navolgbare keuze tussen de locaties Krukweg en Gorsdijk • het ontbreken van een volledig beeld van de cumulatieve gevolgen voor de lange termijn Ik vind dat er op dit moment nog onvoldoende sprake is van een volledig, transparant en evenwichtig besluitvormingsproces.	De zorg van indiener over de samenhang tussen verschillende ontwikkelingen in het gebied is begrijpelijk. Voor de besluitvorming over het hoogspanningsstation is echter uitgegaan van de concrete projectopgave en de daarvoor relevante ruimtelijke en milieueffecten. Voor zover sprake is van andere projecten of ontwikkelingen in de omgeving, zijn deze betrokken bij de onderzoeken naar cumulatieve effecten voor zover deze voldoende concreet en voorzienbaar zijn. De onderzoekers hebben ook rekening gehouden met autonome ontwikkelingen (ontwikkelingen die nog niet hebben plaatsgevonden, maar wel zijn vastgelegd in regelgeving) en raakvlakprojecten (projecten die nog niet vastliggen in regelgeving, maar wel voldoende concreet zijn).
202600471-2	Ik verzoek u om: • de besluitvorming op te schorten totdat het volledige gebieds- en projectenbeeld inzichtelijk is • de locatiekeuze opnieuw, transparant en controleerbaar te beoordelen • alle reële alternatieven en varianten volwaardig te onderzoeken • de effecten op leefomgeving, gezondheid en toekomstige ontwikkeling volledig mee te wegen Ik vertrouw erop dat mijn zienswijze wordt meegenomen in de verdere besluitvorming.	De staatssecretaris heeft nog geen definitieve locatiekeuze gemaakt. Het ministerie van EZK heeft een conceptvoorkeursalternatief ter inzage gelegd. Bij de terinzagelegging heeft het ministerie alle onderzoeken die ten grondslag liggen aan de keuze voor een conceptvoorkeursalternatief openbaar gemaakt. Het ministerie maakt alle beslisinformatie die de staatssecretaris krijgt openbaar. De onderzoekers hebben ook rekening gehouden met autonome ontwikkelingen (ontwikkelingen die nog niet hebben plaatsgevonden, maar wel zijn vastgelegd in regelgeving) en raakvlakprojecten (projecten die nog niet vastliggen in regelgeving, maar wel voldoende concreet zijn).
202600472-1	Gorsdijk is niet de juiste locatie inverband het is te dicht tegen Dorp Moerdijk.	Uit de integrale effectenanalyse (IEA) en het milieueffectrapport (MER) komt naar voren dat de locatie Gorsdijk op basis van de huidige uitgangspunten niet te realiseren is. Nader onderzoek zou moeten uitwijzen of en zo ja hoe gewijzigde uitgangspunten wel zouden leiden tot een realiseerbaar project. Dat nadere onderzoek zou een jaar kosten.
202600472-2	Wat een leefomgeving is de wetgevers is hier heel duidelijk Over blijf weg van een leefomgeving.	Het bevoegd gezag onderschrijft het belang van een gezonde en veilige leefomgeving. Daarom zijn ten behoeve van de besluitvorming onderzoeken uitgevoerd naar de relevante omgevingsaspecten, waaronder

		de effecten op de leefomgeving van omwonenden. Deze onderzoeken maken onderdeel uit van de projectonderbouwing en zijn betrokken bij de beoordeling van het voornemen.
202600472-3	Net achter de Gorsdijk bevinden zich op 40 meter afstand, bevinden Zich 4 Woontorens (blokdijk) voor 450 tot 500 arbeids migranten.	Deze (tijdelijke) huisvestingslocatie voor arbeidsmigranten aan de Blokdijk is als zogeheten raakvlakproject meegenomen in het onderzoek. Zie hoofdstuk 4.2.2 van het MER-deel A en afbeelding 4.3. Effecten op de leefbaarheid van de arbeidsmigranten worden verder onderzocht in fase 2 van het MER.
202600472-4	Wat dus juridische een leefomgeving is de wetgever is hier, Ook duidelijk in het is een Dorp/campus met een winkel sportschool Voor deze mensen tellen dezelfde rechten omtrent leefomgeving.	In de onderhavige besluitvorming is de kwaliteit van de leefomgeving betrokken in de belangenafweging, waarbij rekening is gehouden met de aanwezige en voorziene functies in het gebied. Daarbij wordt geborgd dat wordt voldaan aan de geldende normen en dat een aanvaardbaar woon- en leefklimaat behouden blijft.
202600472-5	Of er short of longste is maakt voor de overheid niet uit.	In het onderhavige geval is een dergelijke gebiedsgerichte en integrale afweging gemaakt, waarbij rekening is gehouden met de specifieke kenmerken van de omgeving en de belangen van betrokkenen. De besluitvorming is daarmee niet gebaseerd op een generieke benadering, maar op de concrete situatie ter plaatse.
202600474-1	Geachte heer/mevrouw, Hierbij dien ik een zienswijze in tegen de voorgenomen plannen voor het hoogspanningsstation in Moerdijk.	Uw reactie maakt onderdeel uit van de afweging. Voor een inhoudelijke reactie op de reactie zie hieronder.
202600474-2	Ik maak mij zorgen over deze ontwikkeling omdat het direct en indirect gevolgen heeft voor de leefomgeving, de toekomst van het gebied en de kwaliteit van wonen in en rond ons dorp.	U geeft aan zorgen te maken over de gevolgen van de voorgenomen ontwikkeling voor de leefomgeving, de toekomst van het gebied en de kwaliteit van wonen in en rond het dorp. Wij begrijpen deze zorg. De mogelijke effecten van de ontwikkeling op de leefomgeving en de woonkwaliteit vormen een belangrijk onderdeel van de afweging binnen dit project. Om die reden zijn de relevante milieu- en omgevingsaspecten, zoals geluid, luchtkwaliteit, landschap en ruimtelijke inpassing, zorgvuldig onderzocht en beoordeeld. Deze aspecten maken onderdeel uit van de afweging die de staatssecretaris van Klimaat en Groene Groei (KGG), in afstemming met de minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening (VRO), maakt bij de vaststelling van een voorkeursalternatief.
202600474-3	Wat mij vooral zorgen baart is: • de onduidelijkheid over de totale plannen in het gebied en de stapeling van projecten • de impact op leefbaarheid, geluid en ruimte in de omgeving • de onduidelijke en voor mij niet goed navolgbare keuze tussen de locaties Krukweg en Gorsdijk • het ontbreken van een volledig beeld van de cumulatieve gevolgen voor de lange termijn	De staatssecretaris heeft nog geen definitieve locatiekeuze gemaakt. Het ministerie van EZK heeft een conceptvoorkeursalternatief ter inzage gelegd. Bij de terinzagelegging heeft het ministerie alle onderzoeken die ten grondslag liggen aan de keuze voor een conceptvoorkeursalternatief openbaar gemaakt. Het ministerie maakt alle beslisinformatie die de staatssecretaris krijgt openbaar. De onderzoekers hebben ook rekening gehouden met autonome ontwikkelingen (ontwikkelingen die nog niet hebben plaatsgevonden, maar wel zijn vastgelegd in regelgeving) en raakvlakprojecten (projecten die nog niet vastliggen in regelgeving, maar wel voldoende concreet zijn).
202600474-4	Ik vind dat er op dit moment nog onvoldoende sprake is van een volledig, transparant en evenwichtig besluitvormingsproces.	Transparantie en zorgvuldigheid vormen belangrijke uitgangspunten bij de voorbereiding en uitvoering van besluitvormingstrajecten zoals dit. In het kader van dit project worden relevante onderzoeken, afwegingen en onderliggende stukken zoveel mogelijk inzichtelijk gemaakt, onder meer via de terinzagelegging van documenten en de organisatie van informatiebijeenkomsten. Andere mogelijkheden om te participeren staan beschreven in het participatiedocument https://energietransitie.nl/sites/default/files/2026-04/Participatieplan-april-2025-port-moerdijk-380-150-20-kV.pdf
202600474-5	Ik verzoek u om: • de besluitvorming op te schorten totdat het volledige gebieds- en projectenbeeld inzichtelijk is • de locatiekeuze opnieuw, transparant en controleerbaar te beoordelen • alle reële alternatieven en varianten volwaardig te onderzoeken • de effecten op leefomgeving, gezondheid en toekomstige ontwikkeling volledig mee te wegen	De staatssecretaris heeft nog geen definitieve locatiekeuze gemaakt. Het ministerie van EZK heeft een conceptvoorkeursalternatief ter inzage gelegd. Bij de terinzagelegging heeft het ministerie alle onderzoeken die ten grondslag liggen aan de keuze voor een conceptvoorkeursalternatief openbaar gemaakt. Het ministerie maakt alle beslisinformatie die de staatssecretaris krijgt openbaar. De onderzoekers hebben ook rekening gehouden met autonome ontwikkelingen (ontwikkelingen die nog niet hebben plaatsgevonden, maar wel zijn vastgelegd in regelgeving) en raakvlakprojecten (projecten die nog niet vastliggen in regelgeving, maar wel voldoende concreet zijn).
202600474-6	Afsluiting Ik vertrouw erop dat mijn zienswijze wordt meegenomen in de verdere besluitvorming.	Uw reactie maakt onderdeel uit van de afweging.

202600487-1	Geachte heer/mevrouw, Hierbij dien ik een zienswijze in tegen de voorgenomen plannen voor het hoogspanningsstation in Moerdijk. Ik maak mij zorgen over deze ontwikkeling omdat het direct en indirect gevolgen heeft voor de leefomgeving, de toekomst van het gebied en de kwaliteit van wonen in en rond ons dorp. Wat mij vooral zorgen baart is: • de onduidelijkheid over de totale plannen in het gebied en de stapeling van projecten • de impact op leefbaarheid, geluid en ruimte in de omgeving • de onduidelijke en voor mij niet goed navolgbare keuze tussen de locaties Krukweg en Gorsdijk • het ontbreken van een volledig beeld van de cumulatieve gevolgen voor de lange termijn Ik vind dat er op dit moment nog onvoldoende sprake is van een volledig, transparant en evenwichtig besluitvormingsproces. Ik vind het belangrijk dat er naar alle projecten gekeken moet worden. En dat er integraal gekeken wordt om een passende keuze te maken die toekomstbestendig is. En niet dat er over 10 jaar weer hetzelfde onderwerp op tafel ligt.	De staatssecretaris heeft nog geen definitieve locatiekeuze gemaakt. Het ministerie van EZK heeft een conceptvoorkeursalternatief ter inzage gelegd. Bij de terinzagelegging heeft het ministerie alle onderzoeken die ten grondslag liggen aan de keuze voor een conceptvoorkeursalternatief openbaar gemaakt. Het ministerie maakt alle beslisinformatie die de staatssecretaris krijgt openbaar. De onderzoekers hebben ook rekening gehouden met autonome ontwikkelingen (ontwikkelingen die nog niet hebben plaatsgevonden, maar wel zijn vastgelegd in regelgeving) en raakvlakprojecten (projecten die nog niet vastliggen in regelgeving, maar wel voldoende concreet zijn).
202600487-2	Ik verzoek u om: • de besluitvorming op te schorten totdat het volledige gebieds- en projectenbeeld inzichtelijk is • de locatiekeuze opnieuw, transparant en controleerbaar te beoordelen • alle reële alternatieven en varianten volwaardig te onderzoeken • de effecten op leefomgeving, gezondheid en toekomstige ontwikkeling volledig mee te wegen	Er is nog geen sprake van definitieve besluitvorming. De procedure is transparant, toetsbaar en op basis van duidelijke criteria. Een compleet alternatievenonderzoek heeft plaatsgevonden, waarbij rekening is gehouden met de cumulatieve milieueffecten en toekomstige ontwikkelingen.
202600487-3	Ik vertrouw erop dat mijn zienswijze wordt meegenomen in de verdere besluitvorming. Met vriendelijke groet,	Uw reactie maakt onderdeel uit van de afweging.
202600508-1	Ik ben tegen plaatsing van dit station dicht bij dorp Moerdijk. Maak het onze leefruimte niet onmogelijk.	Uit de integrale effectenanalyse (IEA) en het milieueffectrapport (MER) komt naar voren dat de locatie Gorsdijk op basis van de huidige uitgangspunten niet te realiseren is. Nader onderzoek zou moeten uitwijzen of en zo ja hoe gewijzigde uitgangspunten wel zouden leiden tot een realiseerbaar project. Dat nadere onderzoek zou een jaar kosten.
202600508-2	Inwoners hun welzijn zijn belangrijker dan de energietransitie.	Wij hechten eraan te benadrukken dat het realiseren van de energietransitie en het waarborgen van een goed woon- en leefklimaat geen tegengestelde doelen zijn, maar juist in samenhang worden beschouwd.
202600510-1	Als direct omwonende van het plangebied heb ik met grote schrik kennisgenomen van de terinzagelegging van het concept-voorkeursalternatief (cVKA), het milieueffectrapport (MER) en de Integrale Effectenanalyse (IEA) over het project POM 380-150-20 kV. Het feit dat deze informatie mij pas op de eerste dag van de inzageperiode bereikte via een kort en slordig geformuleerde brief van TenneT, waarin het te bellen telefoonnummer onjuist is weergegeven, benadrukt voor mij een fundamenteel gebrek aan zorgvuldigheid en serieuze participatie.	In maart 2025 is het participatieplan van TenneT, Enexis en EZK gepubliceerd op de website van RVO, hierin was te lezen op welke manier de omgeving betrokken wordt bij het project. Dit participatieplan zal elke fase van het project worden geactualiseerd. Na de zomer zal een nieuwe versie worden geplaatst op de website van RVO: https://energietransitie.nl/energieprojecten/hoog-en-middenspanningsstations-port-moerdijk-pom-380-150-20-kv. Het volgende officiële moment om een reactie of zienswijze in te dienen is medio 2028, wanneer het ontwerpprojectbesluit ter inzage ligt. Deze reacties lopen via EZK. Tussentijds kunt u ook contact met ons opnemen via Moerdijk@tennet.eu. Meer informatie over het project of over de manier van participeren kunt u vinden op de projectwebsite: https://www.tennet.eu/nl/projecten/provincies/noord-brabant/port-moerdijk-38015020kv of de site van RVO: https://energietransitie.nl/energieprojecten/hoog-en-middenspanningsstations-port-moerdijk-pom-380-150-20-kv.

202600510-2	Deze gang van zaken staat niet op zichzelf omdat ik al eerder hetzelfde patroon heb ervaren bij eerdere grootschalige ontwikkelingen in dit gebied, waaronder Logistiek Park Moerdijk. Ook toen zijn bewoners niet actief, tijdig en persoonlijk geïnformeerd, terwijl hun directe leefomgeving ingrijpend werd en wordt geraakt. Dat nu opnieuw wordt volstaan met minimale en feitelijk onjuiste communicatie, zoals de mededeling dat contactgegevens ontbreken, terwijl mijn adres kennelijk wel bekend is, doet ernstig afbreuk aan de geloofwaardigheid van het gepresenteerde participatieproces. Mijn eerste en principiële bezwaar richt zich dan ook op de onjuiste en misleidende voorstelling van zaken rondom inspraak en participatie.	In maart 2025 is het participatieplan van TenneT, Enexis en EZK gepubliceerd op de website van RVO, hierin was te lezen op welke manier de omgeving betrokken wordt bij het project. Dit participatieplan zal elke fase van het project worden geactualiseerd. Na de zomer zal een nieuwe versie worden geplaatst op de website van RVO: https://energietransitie.nl/energieprojecten/hoog-en-middenspanningsstations-port-moerdijk-pom-380-150-20-kv. Het volgende officiële moment om een reactie of zienswijze in te dienen is medio 2028, wanneer het ontwerpprojectbesluit ter inzage ligt. Deze reacties lopen via EZK. Tussentijds kunt u ook contact met ons opnemen via Moerdijk@tennet.eu. Meer informatie over het project of over de manier van participeren kunt u vinden op de projectwebsite: https://www.tennet.eu/nl/projecten/provincies/noord-brabant/port-moerdijk-38015020kv of de site van RVO: https://energietransitie.nl/energieprojecten/hoog-en-middenspanningsstations-port-moerdijk-pom-380-150-20-kv.
202600510-3	Hoewel ik het belang van de energietransitie en de strategische positie van Moerdijk in het nationale energiesysteem onderschrijf, kan dit nooit rechtvaardigen dat fundamentele beginselen van behoorlijk bestuur worden losgelaten. Juist bij projecten van deze omvang en impact is zorgvuldige besluitvorming, transparantie en vroegtijdige betrokkenheid van omwonenden essentieel. Het huidige proces schiet hierin aantoonbaar tekort.	Het bevoegd gezag en de initiatiefnemer onderkennen dat de ontwikkeling van een gecombineerd hoog- en middenspanningsstation een ingrijpend project is dat invloed kan hebben op de omgeving en de direct betrokken inwoners. Juist daarom wordt het project voorbereid volgens de daarvoor geldende wettelijke procedures, waarin zorgvuldige besluitvorming, transparantie en participatie een belangrijke plaats innemen.
202600510-4	De gekozen opzet, waarbij Milieueffect Rapportage (MER) fase 1, de Integrale Effectenanalyse (IEA) en het concept-voorkeursalternatief (cVKA) gelijktijdig ter inzage worden gelegd, wijkt af van wat gebruikelijk en wenselijk is in een zorgvuldige projectprocedure. Door deze stappen te combineren wordt de mogelijkheid ontnomen om inhoudelijk te reageren op de milieueffecten en alternatieven voordat deze zijn vertaald naar een voorkeursvariant. Dit leidt tot een onomkeerbare vermenging van feitelijke analyse en beleidsmatige keuzevorming, hetgeen strijdig is met het zorgvuldigheids- en motiveringsbeginsel. Effectief wordt de inspraak gereduceerd tot een reactie achteraf op een al eerder gevormde voorkeur. Daar komt bij dat de omvang en complexiteit van de stukken zodanig is dat een inzagetermijn van vrijdag 8 mei 2026 tot en met donderdag 18 juni 2026 onvoldoende ruimte biedt voor een zorgvuldige beoordeling door mij als betrokken burger en dat geldt zeker ook voor andere omwonenden. Dit vormt een feitelijke drempel voor betekenisvolle participatie en staat haaks op de bedoeling van de MER-procedure. Een gefaseerde aanpak – eerst de technische en inhoudelijke analyse, daarna pas de afweging van alternatieven – is hier noodzakelijk.	De onderhavige projectprocedure voldoet aan de wettelijke eisen uit de Omgevingswet en de Algemene wet bestuursrecht. Doordat het conceptvoorkeursalternatief tegelijkertijd met de MER en de IEA ter inzage ligt, krijgt u de kans zowel op de onderliggende stukken als op de conclusie die het bevoegd gezag daaruit trekt te reageren voordat die conclusie definitief is. EZK en initiatiefnemers hebben geprobeerd de stukken met publieksvriendelijke samenvattingen en bijeenkomsten breder toegankelijk te maken.
202600510-5	De onderbouwing van het ruimtebeslag is mijns inziens, inconsistent en onvoldoende transparant. Waar eerder werd gesproken over ongeveer 20 hectare, wordt dit inmiddels opgeschaald naar minimaal 28 hectare en zelfs tot 40 hectare volgens tabel 1.1 van het MER. Daarbij komt nog een aanvullende ruimtevraag van minimaal 11 hectare voor converterstations. Deze grote bandbreedte roept de vraag op wat de daadwerkelijke en realistische ruimtevraag is. Zonder een eenduidige en volledige weergave van de totale ruimtebehoefte inclusief alle noodzakelijke onderdelen zoals converterstations is een volwaardige vergelijking van alternatieve locaties volgens mij niet mogelijk. Het lijkt er sterk op dat, wanneer alle ruimteclaims worden meegenomen, feitelijk slechts één locatie (namelijk bij mij voor de deur aan de Krukweg) in aanmerking komt. Als dat het geval is, is er geen sprake meer van een reëel afwegingskader tussen alternatieven. Het niet expliciet en integraal meenemen van deze ruimtevraag in de varianten vormt een ernstig motiveringsgebrek.	Voor de planvorming is uitgegaan van de op het moment van besluitvorming beschikbare inzichten over de benodigde netwerkuitbreiding en de daarbij behorende ruimtevraag. De genoemde bandbreedte houdt verband met het feit dat de technische uitwerking van een project van deze omvang gedurende de planvorming verder wordt verfijnd en afhankelijk is van onder meer de uiteindelijke configuratie van het station, de fasering van de aanleg en toekomstige systeemontwikkelingen. Het hanteren van een bandbreedte is gebruikelijk bij grootschalige infrastructuurprojecten waarin nog niet alle technische keuzes definitief zijn vastgesteld. De maximale en minimale ruimtebehoefte zijn in de planstukken opgenomen om inzicht te bieden in de mogelijke ontwikkelruimte die nodig is om de projectdoelstellingen te realiseren.
202600510-6	De onderbouwing van nut en noodzaak is naar mijn oordeel onvoldoende concreet en te sterk gebaseerd op toekomstige, onzekere ontwikkelingen. Met name de verwachte groei van netcapaciteit wordt gepresenteerd zonder dat duidelijk wordt gemaakt welke ruimtelijke en maatschappelijke effecten deze groei met zich meebrengt. Opvallend is dat in het cVKA zelf nauwelijks wordt ingegaan op netcapaciteit en de bredere systeemimpact. Juist het MER zou een integrale analyse moeten bevatten van de opeenstapeling van effecten van de beoogde infrastructuur en de daaruit voortvloeiende economische en	De stelling dat onvoldoende aandacht is besteed aan netcapaciteit en systeemeffecten wordt niet gevolgd. De noodzaak van het project is gebaseerd op analyses van de huidige en toekomstige belasting van het elektriciteitsnet en de capaciteit die nodig is om de voorziene netopgaven op een betrouwbare wijze te kunnen faciliteren. Ten aanzien van de gevraagde integrale analyse wordt opgemerkt dat de milieueffectrapportage is opgesteld binnen de reikwijdte van het voorliggende project en de daarvoor geldende wettelijke eisen. Daarbij zijn de relevante milieugevolgen van het hoogspanningsstation en de

	industriële ontwikkelingen. Daarnaast ontbreekt een duidelijke koppeling met nationale kaders zoals het Nationaal Plan Energiesysteem (NPE) en het Programma Energiehoofdstructuur (PEH). Zonder deze koppeling is niet inzichtelijk hoe regionale keuzes zich verhouden tot nationale strategieën, en ontstaat juist het risico op versnipperde en onvoldoende geregisseerde ontwikkeling.	daarbij behorende infrastructuur onderzocht. Daarnaast zijn cumulatieve effecten betrokken voor zover sprake is van voldoende concrete en kenbare ontwikkelingen die redelijkerwijs in de beoordeling kunnen worden meegenomen. De MER is niet bedoeld als een integrale beoordeling van alle mogelijke toekomstige economische, industriële en infrastructurele ontwikkelingen binnen de regio, maar richt zich op de effecten die relevant zijn voor het voorgenomen besluit. Dat landelijke beleidskaders zoals het Nationaal Plan Energiesysteem en het Programma Energiehoofdstructuur een richtinggevend kader bieden voor de ontwikkeling van het energiesysteem betekent niet dat voor elk individueel project alle strategische keuzes opnieuw in detail binnen de MER moeten worden onderbouwd. Voor het voorliggende besluit is voldoende inzicht geboden in de functionele noodzaak van het project, de ruimtelijke afwegingen en de milieugevolgen.
202600510-7	De informatievoorziening over effecten op de leefomgeving is ontoereikend. Zo is onduidelijk wat de omvang is van de magneetveldzone rondom de gecombineerde hoogspanningsinstallaties en of sprake is van versterking van effecten bij bundeling van 380 kV, 150 kV en 20 kV infrastructuur. Voor mij als direct omwonende is het essentieel om te weten of mijn woning binnen of nabij deze zone valt en welke gezondheids- en gebruiksbeperkingen daaruit voortvloeien. Deze informatie ontbreekt of is onvoldoende uitgewerkt. Ook ten aanzien van geluid is sprake van een onvolledige analyse. De opstapeling van geluidseffecten lijkt niet integraal te zijn beoordeeld in samenhang met bestaande (en toenemende) bronnen zoals het Logistiek Park Moerdijk, industrieterrein Moerdijk, snelwegen en spoorlijnen. Dit leidt tot een onderschatting van de werkelijke belasting op de leefomgeving.	Informatie over dit specifieke project is te vinden op https://energietransitie.nl/energieprojecten/hoog-en-middenspanningsstations-port-moerdijk-pom-380-150-20-kv en https://www.tennet.eu/nl/projecten/provincies/noord-brabant/port-moerdijk-38015020kv Ten aanzien van elektromagnetische velden geldt dat de effecten van de voorgenomen hoogspanningsinfrastructuur overeenkomstig de geldende wettelijke kaders, beleidsuitgangspunten en technische richtlijnen zijn onderzocht. Zie voor meer informatie https://www.rivm.nl/hoogspanningslijnen. Met betrekking tot geluid zijn de geluidseffecten van het hoogspanningsstation onderzocht conform de daarvoor geldende wettelijke voorschriften en beoordelingsmethodieken. Het belang dat indiener als direct omwonende hecht aan duidelijkheid over de gevolgen voor de leefomgeving wordt onderkend. De beschikbare onderzoeken bieden voldoende informatie om de effecten van het project op het gebied van elektromagnetische velden en geluid te beoordelen en in de ruimtelijke afweging te betrekken.
202600510-8	Tot slot wil ik benadrukken dat de wijze waarop dit proces is vormgegeven het vertrouwen van omwonenden ernstig schaadt. Ondanks mijn betrokkenheid bij de gebiedstafel Buitengebied Moerdijk ben ik pas op het laatste moment en op indirecte wijze geïnformeerd over een ontwikkeling die potentieel grote gevolgen heeft voor mijn directe leefomgeving. Dit bevestigt dat er geen sprake is van vroegtijdige, actieve en gelijkwaardige participatie, maar eerder van het formeel afvinken van inspraakvereisten. Gelet op het bovenstaande ben ik van mening dat de huidige procedure niet voldoet aan de eisen van zorgvuldigheid, transparantie en motivering.	In maart 2025 is het participatieplan van TenneT, Enexis en EZK gepubliceerd op de website van RVO, hierin was te lezen op welke manier de omgeving betrokken wordt bij het project. Dit participatieplan zal elke fase van het project worden geactualiseerd. Na de zomer zal een nieuwe versie worden geplaatst op de website van RVO: https://energietransitie.nl/energieprojecten/hoog-en-middenspanningsstations-port-moerdijk-pom-380-150-20-kv Het volgende officiële moment om een reactie of zienswijze in te dienen is medio 2028, wanneer het ontwerpprojectbesluit ter inzage ligt. Deze reacties lopen via EZK. Tussentijds kunt u ook contact met ons opnemen via Moerdijk@tennet.eu. Meer informatie over het project of over de manier van participeren kunt u vinden op de projectwebsite: https://www.tennet.eu/nl/projecten/provincies/noord-brabant/port-moerdijk-38015020kv of de site van RVO: https://energietransitie.nl/energieprojecten/hoog-en-middenspanningsstations-port-moerdijk-pom-380-150-20-kv
202600510-9	Ik verzoek u dan ook nadrukkelijk om: • De procedure te heroverwegen en te faseren, waarbij eerst de Milieueffect Rapportage (MER) en Integrale Effectenanalyse (IEA) afzonderlijk ter inspraak worden voorgelegd; • De ruimtevraag integraal en eenduidig te onderbouwen, inclusief alle benodigde infrastructuur; • De relatie met nationale beleidskaders expliciet te maken; • De effecten op mijn leefomgeving en gezondheid volledig en concreter in beeld te brengen; • Het participatieproces opnieuw en op zorgvuldige wijze vorm te geven. Gezien alles wat hierboven is genoemd, vind ik dat er eerst nog meer en beter onderzoek én een zorgvuldiger proces nodig zijn, voordat er een besluit kan worden genomen. Ook behoud ik mij uitdrukkelijk het recht voor om op deze gronden in een latere fase van de procedure (waaronder de beroepsfase bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State) mijn verzoek nader aan te vullen, te verfijnen en te onderbouwen met nadere deskundigenrapporten.	Het bevoegd gezag is van mening dat het aan alle wettelijke vereisten heeft voldaan. De integrale effectenanalyse (IEA) en het milieueffectrapport (MER) geven voldoende onderbouwing voor de keuze van een (concept)voorkeursalternatief. Met de IEA en het MER hebben TenneT en Enexis op voldoende wijze zowel de effecten van het gecombineerde station als de gecumuleerde effecten van het gecombineerde station en autonome ontwikkelingen en raakvlakprojecten inzichtelijk gemaakt. Het participatieproces staat beschreven in het Participatiedocument en voldoet aan de eisen die de wet daaraan stelt.
202600523-1	Als bewoner van dit gebied ben ik erg geschrokken toen ik hoorde van de plannen voor het hoogspanningsstation in mijn achtertuin. Tot nu waren de berichten die ik hoorde vooral gericht op de uitbreiding van de industrie richting het dorp Moerdijk en niet zo zeer naar deze richting.	Het bevoegd gezag neemt kennis van deze reactie en zal hieronder ingaan op de verschillende argumenten.

202600523-2	Ik begrijp dat de energietransitie belangrijk is en dat Moerdijk daarin een rol speelt. Ook zie ik dat de gemeente probeert grip te houden op alle ontwikkelingen. Maar juist daarom is het belangrijk dat dit zorgvuldig gebeurt en dat bewoners serieus worden meegenomen. Dat gebeurt nu onvoldoende.	Het bevoegd gezag neemt kennis van deze reactie en zal hieronder ingaan op de verschillende argumenten.
202600523-3	De manier waarop de procedure nu is ingericht, vind ik onzorgvuldig. Verschillende belangrijke documenten (MER, IEA en het voorkeursalternatief) zijn tegelijk ter inzage gelegd. Normaal gesproken krijg je eerst de kans om te reageren op de onderzoeken, en pas daarna wordt een voorkeurskeuze gemaakt. Nu voelt het alsof die keuze al gemaakt is en dat wij alleen nog achteraf mogen reageren. Dat maakt inspraak minder zinvol. Ook zijn de stukken erg omvangrijk en ingewikkeld. In de beperkte tijd die ervoor staat, is het voor veel mensen niet haalbaar om alles goed te begrijpen en erop te reageren. Dit maakt het voor bewoners moeilijk om echt mee te doen.	De onderhavige projectprocedure voldoet aan de wettelijke eisen uit de Omgevingswet en de Algemene wet bestuursrecht. Doordat het conceptvoorkeursalternatief tegelijkertijd met de MER en de IEA ter inzage ligt, krijgt u de kans zowel op de onderliggende stukken als op de conclusie die het bevoegd gezag daaruit trekt te reageren voordat die conclusie definitief is.
202600523-4	De informatie over hoeveel ruimte er nodig is, is niet duidelijk. Eerst wordt gesproken over ongeveer 20 hectare, later over 28 hectare en zelfs rond de 40 hectare. Daarnaast is er nog extra ruimte nodig voor andere onderdelen, zoals converterstations. Daardoor is het lastig om te begrijpen hoeveel ruimte er nu echt nodig is. Ook lijkt het erop dat, als je alles meerekent, er eigenlijk maar één locatie overblijft namelijk de Krukweg. Als dat zo is, dan is er geen echte keuze meer tussen alternatieven. Ik vind dat dit eerst duidelijk moet worden gemaakt.	Voor de planvorming is uitgegaan van de op het moment van besluitvorming beschikbare inzichten over de benodigde netwerkuitbreiding en de daarbij behorende ruimtevraag. De genoemde bandbreedte houdt verband met het feit dat de technische uitwerking van een project van deze omvang gedurende de planvorming verder wordt verfijnd en afhankelijk is van onder meer de uiteindelijke configuratie van het station, de fasering van de aanleg en toekomstige systeemontwikkelingen. Het hanteren van een bandbreedte is gebruikelijk bij grootschalige infrastructuurprojecten waarin nog niet alle technische keuzes definitief zijn vastgesteld. De maximale en minimale ruimtebehoefte zijn in de planstukken opgenomen om inzicht te bieden in de mogelijke ontwikkelruimte die nodig is om de projectdoelstellingen te realiseren.
202600523-5	De plannen zijn voor een groot deel gebaseerd op verwachtingen over de toekomst, zoals de groei van het elektriciteitsnet. Maar het is niet duidelijk wat dit concreet betekent voor de omgeving. In de stukken wordt weinig uitgelegd over de gevolgen van die extra capaciteit. Juist dat is belangrijk, omdat het ook kan leiden tot veel meer nieuwe industrie en extra belasting van de omgeving. Ook is voor mij niet duidelijk hoe deze plannen passen binnen de landelijke plannen voor het energiesysteem. Zonder die samenhang is het voor mij moeilijk te beoordelen of dit de wel de juiste keuze is.	De raakvlakprojecten zijn meegewogen onder Toekomstvastheid in het IEA. POM380/150/20kV kan een aanzuigende werking hebben op nieuwe ontwikkelingen, zoals energie-intensieve industrie. Echter, deze ontwikkelingen zijn heel onzeker en vooral afhankelijk van de keuzes binnen de Powerport regio Moerdijk. Het cumulatieve effect van POM met de afspraken uit het bestuurlijk overleg Moerdijk (1 december 2025) op de omgeving en toekomstvastheid van POM is kwalitatief beschouwd met de gevoeligheidsanalyse (zie bijlage MER/IEA).
202600523-6	Ik maak mij zorgen over de gevolgen voor mijn directe leefomgeving. Het is bijvoorbeeld onduidelijk hoe groot de zone is rondom het station waar magneetvelden een rol spelen, en of die groter wordt doordat meerdere installaties worden gecombineerd. Ik weet nu niet of mijn woning daarbinnen valt of wat dat voor mij betekent.	De omvang van een magneetveldzone is afhankelijk van verschillende factoren, zoals het type installatie, de technische uitvoering, de belasting van de verbindingen en de onderlinge ligging van de verschillende onderdelen van het elektriciteitsnet. Om die reden kan de exacte omvang van de magneetveldcontour pas worden vastgesteld op basis van het definitieve ontwerp. Voor de huidige fase is echter voldoende inzicht verkregen in de te verwachten effecten om een zorgvuldige ruimtelijke afweging mogelijk te maken, omdat het bevoegd gezag in deze fase van de procedure een voorkeursalternatief vaststelt. In MER Fase 2 wordt om deze reden in meer detail gekeken naar het thema magneetveldcontouren, als het bevoegd gezag ook een beslissing moet nemen over mitigerende maatregelen. Meer informatie hierover kunt u vinden in het MER-deel A, paragraaf 4.5.7).
202600523-7	Ook lijkt het geluid niet volledig te zijn onderzocht. In dit gebied is al veel geluid van industrie (Logistiek Park Moerdijk in aanbouw maar ook Industriepark Moerdijk), wegen en spoor. Als dat niet goed wordt meegenomen, ontstaat er geen realistisch beeld van de totale overlast.	In het MER is onderzoek uitgevoerd naar de geluidbelasting van het station op woningen in de omgeving. Daarbij is ook rekening gehouden met andere geluidbronnen van industrie, wegen, spoor, windturbines, etc. in de omgeving. Daarmee is een zo goed mogelijk beeld gegeven van de effecten van de verschillende alternatieven ten opzichte van de bestaande geluidbelasting. Zie hiervoor onder andere thema Gezonde leefomgeving en veiligheid in het MER-deel B, pagina 360-375 en bijlage XII bij dit MER-deel B voor het achterliggende akoestische onderzoek.
202600523-8	Wat mij vooral zorgen baart, is dat bewoners niet echt worden meegenomen in dit proces. Ik hoorde pas op het laatste moment van deze plannen. Dat geeft mij het gevoel dat participatie vooral op papier bestaat, maar in de praktijk niet goed wordt uitgevoerd.	In maart 2025 is het participatieplan van TenneT, Enexis en EZK gepubliceerd op de website van RVO, hierin was te lezen op welke manier de omgeving betrokken wordt bij het project. Dit participatieplan zal elke fase van het project worden geactualiseerd. Na de zomer zal een nieuwe versie worden geplaatst op de website van RVO: https://energietransitie.nl/energieprojecten/hoog-en-middenspanningsstations-port-moerdijk-pom-380-150-20-kv. Het volgende officiële moment om een reactie of zienswijze in te dienen is medio 2028, wanneer het ontwerpprojectbesluit ter inzage ligt. Deze reacties lopen via EZK. Tussentijds kunt u ook contact met ons opnemen via Moerdijk@tennet.eu.

		Meer informatie over het project of over de manier van participeren kunt u vinden op de projectwebsite: https://www.tennet.eu/nl/projecten/provincies/noord-brabant/port-moerdijk-38015020kv of de site van RVO: https://energietransitie.nl/energieprojecten/hoog-en-middenspanningsstations-port-moerdijk-pom-380-150-20-kv
202600523-9	Op basis van bovenstaande punten vraag ik u om: - De procedure zorgvuldiger in te richten, met aparte inspraakmomenten voor de verschillende onderzoeken en voor de uiteindelijke keuze; - Duidelijk en eerlijk te zijn over de totale ruimte die nu echt nodig is; - Beter uit te leggen waarom dit project nodig is en wat de gevolgen zijn; - De effecten op gezondheid en leefomgeving beter in beeld te brengen; - Bewoners actief en op tijd te betrekken bij het proces. Op deze manier kan er pas echt sprake zijn van een zorgvuldige afweging en een besluit dat door de omgeving wordt begrepen en gedragen.	Het bevoegd gezag is van mening dat het aan alle wettelijke vereisten heeft voldaan. De integrale effectenanalyse (IEA) en het milieueffectrapport (MER) geven voldoende onderbouwing voor de keuze van een (concept)voorkeursalternatief. Met de IEA en het MER hebben TenneT en Enexis op voldoende wijze zowel de effecten van het gecombineerde station als de gecumuleerde effecten van het gecombineerde station en autonome ontwikkelingen en raakvlakprojecten inzichtelijk gemaakt. Het participatieproces staat beschreven in het Participatiedocument en voldoet aan de eisen die de wet daaraan stelt. Voor de volgende fase stellen TenneT en Enexis een aangepast participatiedocument vast.
202600527	Niet mee eens, jullie slopen niet alleen een dorp maar ook gezinnen en families. Er zijn vast genoeg andere plekken beschikbaar. Denk na waar gaan we naar toe in dit land?. Ik houd van mijn hart vast voor onze kinderen. Nederland is allang geen Nederland meer helaas. Ik ben mijn vertrouwen in Nederland en de overheid verloren!!	Bij de voorbereiding van het project is een locatieonderzoek uitgevoerd waarbij potentiële locaties zijn geïnventariseerd en beoordeeld aan de hand van een samenhangend pakket van criteria. Daarbij is gekeken naar onder meer de technische haalbaarheid, de aansluiting op het bestaande hoogspanningsnet, de benodigde ruimte, milieueffecten, ruimtelijke inpasbaarheid, uitvoerbaarheid en toekomstbestendigheid. Ook de mogelijke effecten van geluid en overige milieufactoren op de woon- en leefomgeving zijn onderzocht. Daarbij is beoordeeld of sprake blijft van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat voor omwonenden, waaronder gezinnen met kinderen.
202600545-1	Geachte Heer/Mevr. Hierbij dien ik een zienswijze in tegen de voorgenomen plannen voor het hoogspanningsstation in Moerdijk. Ik maak mij zorgen over deze ontwikkeling omdat het direct en indirect gevolgen heeft voor de leefomgeving, de toekomst van het gebied en de kwaliteit van wonen in en rond ons dorp. Wat mij vooral zorgen baart is: De onduidelijkheid over de totale plannen in het gebied en de stapeling van projecten. De impact op leefbaarheid, geluid en ruimte in de omgeving. De onduidelijke en voor mij niet goed navolgbare keuze tussen de locaties Krukweg en Gorsdijk. Het ontbreken van een volledig beeld van cumulatieve gevolgen voor de lange termijn. Ik vind dat er op dit moment nog onvoldoende sprake is van een volledig, transparant en evenwichtig besluitvormingsproces.	De staatssecretaris heeft nog geen definitieve locatiekeuze gemaakt. Het ministerie van EZK heeft een conceptvoorkeursalternatief ter inzage gelegd. Bij de terinzagelegging heeft het ministerie alle onderzoeken die ten grondslag liggen aan de keuze voor een conceptvoorkeursalternatief openbaar gemaakt. Het ministerie maakt alle beslisinformatie die de staatssecretaris krijgt openbaar. De onderzoekers hebben ook rekening gehouden met autonome ontwikkelingen (ontwikkelingen die nog niet hebben plaatsgevonden, maar wel zijn vastgelegd in regelgeving) en raakvlakprojecten (projecten die nog niet vastliggen in regelgeving, maar wel voldoende concreet zijn).
202600545-2	Ik maak me daarom ook grote zorgen wat het met de gezondheid van mens en dier in de omgeving van powerport.	De effecten van het gecombineerde station op het milieu staan verwoord in de integrale effectenanalyse (IEA) en het milieueffectrapport (MER).
202600545-3	Wat doet het met de huizen, zullen deze nog te verkopen zijn.	Wij begrijpen uw zorgen over de waarde van uw woning. Het is op voorhand niet objectief te bepalen of woningen in waarde zullen dalen of dat de verkoopbaarheid negatief wordt beïnvloed. Mocht er aantoonbare schade ontstaan in de vorm van waardevermindering van woningen, en die schade overstijgt de wettelijk vastgelegde norm van 4% van de waarde van het vastgoed (normaal maatschappelijk risico) dan komt het deel boven die 4% in beginsel voor vergoeding in aanmerking. Als u van mening bent dat dat het geval is, dan kunt u terzijnertijd een verzoek voor een nadeelcompensatie indienen. Bij zo'n verzoek wordt door onafhankelijke deskundigen een onderzoek uitgevoerd naar de vraag of er sprake is van een nadeel en indien dat het geval is hoe groot de schade is.
202600545-4	Ik verzoek u om: De besluitvorming op te schorten totdat het volledige gebieds-en projectenbeeld inzichtelijk is. De locatiekeuze opnieuw, transparant en controleerbaar te beoordelen. Alle reële alternatieven en varianten volwaardig te onderzoeken. De effecten op leefomgeving, gezondheid en toekomstige ontwikkeling volledig mee te wegen.	De staatssecretaris heeft nog geen definitieve locatiekeuze gemaakt. Het ministerie van EZK heeft een conceptvoorkeursalternatief ter inzage gelegd. Bij de terinzagelegging heeft het ministerie alle onderzoeken die ten grondslag liggen aan de keuze voor een conceptvoorkeursalternatief openbaar gemaakt. Het ministerie maakt alle beslisinformatie die de staatssecretaris krijgt openbaar. De onderzoekers hebben ook rekening gehouden met autonome ontwikkelingen (ontwikkelingen die nog niet hebben plaatsgevonden, maar wel zijn vastgelegd in regelgeving) en raakvlakprojecten (projecten die nog niet vastliggen in regelgeving, maar wel voldoende concreet zijn).

202600545-5	Ik vertrouw erop dat mijn zienswijze wordt meegenomen in de verdere besluitvorming Met vriendelijke groet,	Uw reactie maakt onderdeel uit van de afweging.
202600546-1	Het waterschap heeft de stukken beoordeeld met specifieke aandacht voor de milieuthema's en -aspecten waterveiligheid (waaronder de stabiliteit van waterkeringen en toekomstige dijkversterkingen), oppervlaktewaterkwaliteit en oppervlaktewaterkwantiteit (wateroverlast).	Het bevoegd gezag neemt kennis van deze reactie en zal hieronder ingaan op de verschillende argumenten.
202600546-2	Uit de beoordeling van de onderzoeksalternatieven volgt dat de mogelijke negatieve effecten op de oppervlaktewaterkwantiteit — waaronder overstromingsrisico's als gevolg van het mogelijk falen van waterkeringen, wateroverlast door toename van verhard oppervlak en regionale wateroverlast — in beginsel te mitigeren en te compenseren zijn. Daarbij wordt opgemerkt dat dit kan leiden tot een aanvullend ruimtebeslag, mogelijk ook buiten de directe stationslocaties.	De genoemde effecten worden in MER Fase 2 meer in detail in beeld gebracht. Inclusief het aanvullende ruimtebeslag als gevolg van watercompensatie. Vanzelfsprekend zal ook overleg met het waterschap plaatsvinden over de Weging van waterbelang en Waterhuishoudkundig plan en bemalingsadvies
202600546-3	Het station en de masten van de inlussingen worden gerealiseerd buiten de waterkering en de bijbehorende beschermingszones.	In MER-fase 1 is aangegeven dat stationslocatie Gorsdijk (deels) gelegen is in de beschermingszone B van de primaire waterkering. Ook bevat de inlussing van de Chemieweg een mast die gelegen is op de beschermingszone van de waterkering. De overige stationslocaties en mastvoeten liggen buiten de beschermingszone van de waterkeringen. In de planuitwerkingsfase wordt rekening gehouden met de resultaten van MER-fase (waaronder de ligging t.o.v. waterkeringen) bij de nadere uitwerking van het VKA, zodat er geen effect is op de stabiliteit van deze waterkeringen
202600546-4	De effecten op de oppervlaktewaterkwaliteit zijn op dit moment nog onvoldoende inzichtelijk om tot een volwaardige beoordeling te kunnen komen. Op basis van de beschikbare informatie wordt evenwel verwacht dat de negatieve effecten op de oppervlaktewaterkwaliteit in belangrijke mate kunnen worden beperkt en mogelijk volledig te mitigeren en compenseren zijn.	Effecten op de oppervlaktewaterkwaliteit zijn in MER-fase 1 bepaald middels een bureauonderzoek passend bij de fase waarin alternatieven worden vergeleken en detailuitwerking van het voornemen nog ontbreken (dit is pas aanwezig voor het VKA). Voor het VKA wordt het effect op de oppervlaktewaterkwaliteit nader onderzocht en afgestemd met het waterschap. Hierbij worden nodige maatregelen overwogen om de effecten, zoals gezegd in de zienswijze, volledig te mitigeren of compenseren.
202600546-5	Het waterschap constateert met tevredenheid dat de waterkeringen niet in het geding zijn en dat, ter voorkoming van wateroverlast en beperking van effecten op de waterkwaliteit, rekening wordt gehouden met mitigerende maatregelen, inclusief de daarbij behorende ruimtelijke claim.	Deze positieve reactie is voor kennisgeving aangenomen.
202600546-6	Ten aanzien van het voorkeursalternatief (VKA) ter hoogte van de Krukweg Noord en Zuid, verwacht het waterschap grotere hydrologische effecten dan bij de Gorsdijk. De impact op het functioneren van het polderwatersysteem en de omvang van de benodigde compenserende maatregelen kunnen in dit geval aanzienlijk groter zijn.	In MER fase 1 is reeds een globale watersysteemanalyse uitgevoerd, waarin onder andere de effecten van de alternatieven op kwel/wegzijging en verzilting zijn onderzocht. Hieruit is gebleken dat het onderscheid tussen de Gorsdijk en Krukweg beperkt is. Ten behoeve van de keuze van het VKA is de verwachting dat de hydrologische effecten hiermee niet bepalend zijn. De hydrologische effecten worden in MER-fase 2 nader onderzocht. Mitigerende en compenserende maatregelen worden hierbij vastgesteld.
202600546-7	Het waterschap adviseert om in MER-fase 2, het projectbesluit en de benodigde vergunningaanvragen ten minste de onderstaande onderdelen, voor zowel de aanlegfase als de gebruiksfase, nader uit te werken en te onderbouwen: - Het opstellen van een waterhuishoudkundig plan, inclusief een geohydrologische systeemanalyse, waarin wordt aangetoond dat sprake is van een hydrologisch neutrale ontwikkeling. Daarbij dient expliciet te worden getoetst aan de normen uit het Nationaal Bestuursakkoord Water, zoals verankerd in de provinciale omgevingsverordening. Deze normen zijn gerelateerd aan het grondgebruik en bepalen de omvang van de vereiste compenserende maatregelen. Volgens de Waterschapsverordening moet bij het toevoegen van verharding worden voldaan aan de geldende eisen voor watercompensatie. Deze eisen kunnen mogelijk worden aangescherpt. Bij de verdere uitwerking dient hiermee rekening te worden gehouden. - Het uitvoeren van onderzoek naar de effecten op de stabiliteit van waterkeringen, inclusief relevante faalmechanismen en de consequenties voor toekomstige dijkversterkingsopgaven, voorzien van een deugdelijke onderbouwing met grondmechanische en hydrologische berekeningen. - Het inzichtelijk maken van de effecten van het project op de waterkwaliteit van de Roode Vaart, zijnde een aangewezen Kaderrichtlijn Water (KRW)-waterlichaam. Daarbij dient in het bijzonder aandacht te worden besteed aan de kwaliteit van afstromend hemelwater en de invloed daarvan op het behalen van de geldende KRW-doelstellingen. - Het aantoonbaar borgen dat het beheer en onderhoud van het watersysteem en de waterkeringen niet wordt belemmerd noch wordt verzwaard.	Voor de vervolgfase na de keuze van het VKA worden de adviezen op de volgende wijze betrokken: - Een waterhuishoudkundig plan met weging van het waterbelang wordt opgesteld. Hierin volgt een watersysteemanalyse en zal de benodigde watercompensatie worden bepaald. Dit wordt meegenomen in de uitwerking van het VKA, waarin watercompensatie indien mogelijk wordt gecombineerd met landschappelijke inpassing en veiligheidsmaatregelen, en in de effectenanalyse in het MER - impact van het voornemen op de waterveiligheid (stabiliteit van waterkeringen) is onderdeel van het beoordelingskader voor MER-fase 2. In eerste instantie wordt onderzocht of een faalkansberekening benodigd is. Indien dit het geval is, worden de nodige berekeningen uitgevoerd. - Effecten op KRW-waterlichamen is onderdeel van het beoordelingskader voor MER-fase 2 - Beheer en onderhoud van het watersysteem volgen ook uit het waterhuishoudkundig plan en weging van waterbelang.

202600546-8	Daarnaast adviseert het waterschap om de volgende kansen expliciet te betrekken bij de verdere uitwerking: - Het combineren van de wateropgave vanuit waterkwantiteit met de veiligheidszone rondom de stations. - Het benutten van kansen voor landschappelijke inpassing door aansluiting te zoeken bij de ambitievisie Groen-Blauwe Zone (inclusief het klimaatbos van het Havenbedrijf), KRW-inrichtingsmaatregelen voor de Roode Vaart en biodiversiteitsambities voor dijken.	Voor de vervolgfase na keuze van het VKA worden deze adviezen betrokken bij de uitwerking van het VKA en de aanvullende onderzoeken die hiervoor worden uitgevoerd. Zie de reactie hierboven.
202600546-9	De ter inzage gelegde stukken zijn omvangrijk en komen op onderdelen onoverzichtelijk, onvolledig en moeilijk leesbaar over. Daarnaast is de vergelijking tussen de locatievarianten niet in alle gevallen consistent en bevatten de documenten onduidelijkheden en onderlinge tegenstrijdigheden.	Het bevoegd gezag is van oordeel dat de beschikbare stukken gezamenlijk voldoende informatie bevatten om de noodzaak van het project, de onderzochte alternatieven, de milieueffecten en de gemaakte afwegingen te kunnen beoordelen. EZK en initiatiefnemers hebben geprobeerd de stukken met publieksvriendelijke samenvattingen en bijeenkomsten breder toegankelijk te maken.
202600546-10	De onderzoeksalternatieven zijn uitgewerkt binnen de scope van het project. In en rondom de onderzoekslocaties zijn echter ook andere ruimtelijke ontwikkelingen voorzien. Deze worden in het voorliggende stadium slechts benoemd en niet integraal betrokken in de afweging. Dit maakt dat nog onvoldoende zekerheid bestaat of het VKA ook optimaal aansluit bij deze bredere gebiedsontwikkelingen en of, vanuit integraliteit bezien, sprake is van de meest passende keuze.	In de integrale effectenanalyse (IEA) en het milieueffectrapport (MER) die TenneT en Enexis hebben laten opstellen staan alle ontwikkelingen die al in regelgeving staan meegenomen als referentieprojecten. Ontwikkelingen waarvoor wel beleid is vastgesteld, maar die nog niet in regelgeving staan, zijn meegenomen als raakvlakproject.
202600546-11	Rijk, provincie, waterschap en gemeente(n) werken samen aan de Ontwerptafel Powerport regio Moerdijk om juist alle ruimtelijke ontwikkelingen integraal te beschouwen en vanuit een brede context af te wegen. Bij de verdere uitwerking van het VKA dient aangesloten te worden bij uitgangspunten en afspraken die vanuit deze samenwerking worden gemaakt.	In de integrale effectenanalyse (IEA) en het milieueffectrapport (MER) die TenneT en Enexis hebben laten opstellen staan alle ontwikkelingen die al in regelgeving staan meegenomen als referentieprojecten. Ontwikkelingen waarvoor wel beleid is vastgesteld, maar die nog niet in regelgeving staan, zijn meegenomen als raakvlakproject.
202600546-12	Voorts blijkt uit de studie dat de realisatie van zowel 380 kV- als 150 kV-klantaansluitingen complex is, met name vanwege de beperkte beschikbare ruimte op en rondom het Haven- en Industrieterrein Moerdijk voor nieuwe hoogspanningskabels. Deze constatering verdient nadrukkelijk aandacht in relatie tot de doelstelling van het project, mede gelet op het feit dat de bestaande hoog- en middenspanningsstation (MDK 150-30-10 kV) momenteel slechts beperkte mogelijkheden bieden voor uitbreiding en aansluiting van nieuwe afnemers.	Het project is juist mede ingegeven door de constatering dat de beschikbare capaciteit binnen het bestaande elektriciteitsnet in de regio onder druk staat en dat de mogelijkheden voor verdere uitbreiding binnen de bestaande stations en infrastructuur beperkt zijn. De toenemende vraag naar transport- en aansluitcapaciteit vanuit zowel bestaande als nieuwe gebruikers van het elektriciteitsnet maakt een uitbreiding van de netinfrastructuur noodzakelijk.
202600546-13	Daarnaast kan deze complexiteit, mede in relatie tot de aanwezigheid van de primaire waterkering, in de toekomst belemmeringen opleveren voor individuele aansluitverzoeken. Het is voorstelbaar dat, vanuit randvoorwaarden ten aanzien van stabiliteit en toekomstige dijkversterking, fysieke en/of technische grenzen worden bereikt waardoor nieuwe aansluitingen niet langer realiseerbaar zijn. In dat geval zullen aanvragen op volgorde van binnenkomst worden behandeld, hetgeen betekent dat latere aanvragers geconfronteerd kunnen worden met toenemende complexiteit of het risico lopen dat aansluiting niet meer mogelijk is.	De door indiener geschetste mogelijkheid dat in de toekomst fysieke of technische beperkingen kunnen ontstaan bij het realiseren van individuele aansluitingen betreft met name de wijze waarop toekomstige aansluitverzoeken binnen het elektriciteitsnet worden gefaciliteerd. De beoordeling van individuele aansluitaanvragen en de beschikbaarheid van transport- en aansluitcapaciteit vallen echter buiten de reikwijdte van het voorliggende ruimtelijke besluit. Deze aspecten worden beheerd en beoordeeld binnen de wettelijke taken en procedures van de betrokken netbeheerders. Dit vormt met name een knelpunt voor de regionale netbeheerder bij locatie Gorsdijk.
202600547-1	Vooruitlopend op de nog te plannen informatiebijeenkomst wil ik alvast mijn gedachten delen over de locaties Krukweg en Gorsdijk.	Uw inbreng maakt onderdeel uit van de afweging.
202600547-2	De locatie Krukweg heeft (zeker geluidstechnisch) invloed op meer kernen (Zevenbergschen Hoek, Langeweg, Zevenbergen) en mogelijk daarmee ook op uitbreidingsmogelijkheden van die kernen.	De geluidseffecten van de verschillende locaties zijn meegenomen in het milieueffectrapport (MER) en integrale effectenanalyse (IEA). Voor het MER is onderzoek uitgevoerd naar de geluidbelasting van het station op woningen in de omgeving. Daarbij is ook rekening gehouden met andere geluidbronnen van industrie, wegen, spoor, windturbines, etc. in de omgeving. Daarmee is een zo goed mogelijk beeld gegeven van de effecten van de verschillende alternatieven ten opzichte van de bestaande geluidbelasting. Zie hiervoor onder andere thema Gezonde leefomgeving en veiligheid in het MER-deel B, pagina 360-375 en bijlage XII bij dit MER-deel B voor het achterliggende akoestische onderzoek.
202600547-3	Daarnaast is locatie Gorsdijk al in een meer industriële omgeving. Uitbreiding van industriële plannen dient zoveel mogelijk geconcentreerd te worden om zoveel mogelijk landelijk (landbouw-)gebied te sparen.	De effecten op het landelijk (landbouw-)gebied zijn meegenomen in de integrale effectenanalyse (IEA).
202600547-4	Vandaar voorkeur voor de hoek tussen A16 en A17 (en dus locatie Gorsdijk).	De effecten op het landelijk (landbouw-)gebied zijn meegenomen in de integrale effectenanalyse (IEA).
202600551-1	Er is al te veel industrie hier.	Het gecombineerd hoogspanningsstation is o.a. nodig om bestaande industrie en bedrijven in de regio te verduurzamen. Hiervoor is het huidige electriciteitsnetwerk in de regio te beperkt.
202600551-2	Waarom niet naar de Maasvlakte.	De Maasvlakte is geen alternatief voor het opheffen van de knelpunten rondom het electriciteitsnetwerk in de regio Moerdijk. De beoogde klantaansluitingen in de regio Moerdijk zijn dan niet haalbaar vanuit

		techniek (stabiliteit net) en is ruimtelijk en milieu- en kostentechnisch niet verantwoord vanwege de grote afstanden die TenneT en Enexis dan moeten overbruggen.
202600551-3	Dit gaat ten koste van de leefbaarheid in deze regio waar wij zijn komen wonen om de stad en drukte te ontvluchten.	Het effect op 'Leefomgeving en Gezondheid' is beoordeeld in het MER en wordt door het bevoegd gezag meegewogen in de locatiekeuze.
202600551-4	De windmolens en Shell veroorzaken al genoeg overlast.	Bestaande geluidsemissies en overige bestaande milieueffecten zijn onderdeel van de huidige situatie en waar mogelijk meegewogen in het beoordelen van de milieueffecten. Zie hiervoor het MER-deel A, paragraaf 5.4.7.
202600551-5	Als er niet wordt ingezet op woningbouw en leefbaarheid is Klundert na Moerdijk ook ten dode opgeschreven, mede door de enorme vergrijzing.	Met het beoordelen van de milieueffecten is rekening gehouden met bestaande en toekomstige woningbouw. Het 20-kV gedeelte van het gecombineerde station zal woningbouwplannen juist mogelijk maken.
202600554-1	Op één van de locaties, (Krukweg) waarop het station mogelijk zou kunnen komen, hebben wij landbouwgrond liggen. Wij vragen ons dan ook af, mocht het op deze locatie komen, hoe wij gecompenseerd gaan worden met andere landbouwgrond (in de nabije omgeving van ons bedrijf.)	TenneT en Enexis erkennen het belang van vervangende gronden in de nabijheid, met name in relatie tot de doelmatige bedrijfsvoering. Tegelijkertijd is compensatie in natura geen afdwingbaar recht. De beschikbaarheid van geschikte gronden is beperkt en kan niet worden gegarandeerd. Waar mogelijk faciliteren TenneT en Enexis met het inzichtelijk maken van beschikbare gronden en/of door ondersteuning bij herverkaveling. Uiteindelijk blijft financiële schadeloosstelling het primaire instrument.
202600554-2	Daarnaast maken we ons zorgen over onze gezondheid. Zo'n station zal invloed hebben op de gezondheid, zeker in combinatie met de hoogspanningsmasten, windmolens en LPM etc. Waarvan de negatieve effecten reeds merkbaar zijn, zowel bij ons zelf, als ons vee.	Uw zorg is begrijpelijk. Uit bestaand onderzoek blijkt evenwel geen causaal verband tussen blootstelling aan de bij dergelijke installaties geldende wettelijke normen voor elektrische en magnetische velden enerzijds en de door indiener genoemde gezondheidsklachten bij mensen of vee anderzijds.
202600582-1	Voor het project Port of Moerdijk (POM 380-150-20 kV) heeft u het concept-voorkeursalternatief en alle bijbehorende stukken vanaf 8 mei tot en met 18 juni 2026 ter inzage gelegd. Ik wil graag van deze mogelijkheid gebruikmaken om mijn standpunt kenbaar te maken over deze plannen.	Uw reactie maakt onderdeel uit van de afweging.
202600582-2	Het was mijn bedoeling om tijdens de informatieavond op 10 juni 2026 nadere vragen te stellen over deze plannen. U heeft besloten deze informatieavond tot een nog onbekende datum uit te stellen, waarbij de periode om een zienswijze in te dienen tot een nog onbekende datum verlengd wordt. Dit besluit levert voor mij veel onduidelijkheid op en zorgt ervoor dat ik mijn reactie op de stukken nog niet volledig kan onderbouwen.	De informatieavond heeft inmiddels plaatsgevonden op 30 juni 2026. De termijn voor de ter inzagelegging is verlengd tot en met 10 juli 2026, zodat er nog tijd was om bij uw reactie rekening te houden met informatie van de inloopavond.
202600582-3	Om mijn mogelijkheid om te reageren veilig te stellen, dien ik daarom bij deze een pro-forma zienswijze in. Ik verzoek u mij een redelijke termijn te stellen om mijn zienswijze inhoudelijk aan te vullen. Daarbij verzoek ik u deze redelijke termijn door te laten lopen tot minimaal 2 weken na de nieuwe datum van de informatiebijeenkomst.	Indieners van een pro forma-reactie hebben de tijd gekregen tot 24 juli 2026 om hun reactie aan te vullen. Binnen deze termijn is geen aanvulling ontvangen.
202600582-4	Tot slot ontvang ik graag een ontvangstbevestiging van deze zienswijze te sturen met een schriftelijke bevestiging van de datum waarbinnen ik mijn zienswijze inhoudelijk kan aanvullen.	U heeft een ontvangstbevestiging gekregen.
202600583-1	Graag verwijs ik u naar de bijlage voor onze zienswijze 109479939_11595336_Zienswijze_Concept_VKA_Port_of_Moerdijk_Dorpstafel_Zevenbergschen_Hoek.pdf	Uw reactie maakt onderdeel uit van de afweging.
202600583-2	Namens het bestuur van de Dorpstafel Zevenbergschen Hoek maken wij gebruik van de mogelijkheid om een zienswijze in te dienen op het concept voorkeursalternatief voor het project Port of [geredigeerd: Adres]/150/20 kV.	Uw reactie maakt onderdeel uit van de afweging.
202600583-3	De Dorpstafel Zevenbergschen Hoek is het overlegplatform waarin inwoners, verenigingen en maatschappelijke organisaties uit het dorp samenwerken aan het behoud en de versterking van de leefbaarheid van Zevenbergschen Hoek. Vanuit deze verantwoordelijkheid behartigt het bestuur de belangen van het dorp en haar inwoners bij ruimtelijke, infrastructurele en maatschappelijke ontwikkelingen die invloed hebben op de woon- en leefomgeving.	Uw reactie maakt onderdeel uit van de afweging.

202600583-4	Bezwaar tegen Krukweg als voorkeursalternatief De keuze voor locatie Krukweg achten wij onvoldoende overtuigend onderbouwd. Ook de gemeente Moerdijk heeft aangegeven dat de vergelijking van alternatieven onvoldoende integraal en op onderdelen onvoldoende navolgbaar is. Een definitieve keuze kan daarom niet worden gebaseerd op de huidige onderbouwing.	Voor een inhoudelijk antwoord zie de reactie op de inbreng van de gemeente Moerdijk.
202600583-5	Eerst besluitvorming over Powerport afwachten Tijdens de informatieavond van 4 juni 2026 heeft de staatssecretaris aangegeven dat geen besluit wordt genomen over de onderzoeksrichting van Powerport zolang de afweging nog niet is afgerond. Tevens is aangegeven dat geen ontwikkelingen mogen plaatsvinden die onomkeerbaar zijn of vooruitlopen op die besluitvorming. Een definitieve locatiekeuze voor het hoogspanningsstation past niet binnen dat uitgangspunt.	Tijdens het Bestuurlijk Overleg Powerport regio Moerdijk van 29 juni 2026 hebben de betrokken bestuurders afgesproken dat de procedures van de lopende energieprojecten door kunnen gaan zolang zij niet leiden tot onomkeerbare beslissingen. Het kiezen van een voorkeuralternatief is noodzakelijk om de benodigde onderzoeken te kunnen doen. Op 29 juni hebben de bestuurders expliciet afgesproken dat een het kiezen van een voorkeursalternatief geen onomkeerbare beslissing is. Het definitieve projectbesluit legt de locatie pas definitief in regelgeving vast.
202600583-6	Relatie met VAWOZ Uit de lopende VAWOZ-verkenningen blijkt dat Moerdijk een belangrijke rol kan krijgen bij de aanlanding van elektriciteit van windparken op de Noordzee. Het nieuwe hoogspanningsstation kan daardoor onderdeel worden van een veel groter energiesysteem dan nu wordt gepresenteerd. Deze samenhang dient expliciet te worden onderzocht voordat een voorkeurslocatie wordt vastgesteld.	De samenhang van het combistation met VAWOZ als raakvlakproject, is beoordeeld onder het thema 'Toekomstvastheid' in het IEA. Conclusie in de verkenningsfase is dat de locaties Keeneweg en Krukweg beter scoren op samenhang dan de locaties Chemieweg en Gorsdijk. In de planuitwerking wordt de samenhang met VAWOZ specifieker onderzocht als de voorkeurslocatie voor POM vastligt.
202600583-7	Cumulatieve effecten onvoldoende onderzocht De effecten van het hoogspanningsstation mogen niet los worden gezien van Powerport, VAWOZ, havenontwikkeling, waterstofinitiatieven, netuitbreidingen en overige energieprojecten. Voor bewoners telt de gezamenlijke impact op leefomgeving, gezondheid, landschap en verkeersveiligheid.	Waar mogelijk zijn de cumulerende effecten op milieu (MER) en toekomstvastheid (IEA) van POM met de genoemde raakvlakprojecten, nader onderzocht met een gevoeligheidsheidsanalyse. In haar toetsingsadvies gaat de Commissie mer in op deze analyse vanuit de milieuaspecten.
202600583-8	Leefbaarheid, landschap en woonomgeving Zevenbergschen Hoek ligt reeds onder druk door bestaande infrastructuur en industriële ontwikkelingen. De gevolgen voor zichtlijnen, openheid van het landschap, woonkwaliteit en toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen zijn onvoldoende inzichtelijk gemaakt.	De gevolgen voor leefbaarheid, landschap en woonomgeving zijn onderzocht in het MER. Denk hierbij aan de gevolgen voor het landschap, de geluidbelasting, externe veiligheid en (woon)functies. Daarbij is waar relevant ook rekening gehouden met andere ontwikkelingen in de omgeving. Naar onze overtuiging biedt dit de inzichten waarmee een voorkeursalternatief gekozen kan worden. De landschappelijke inpassing van het station en de inlussingen wordt voor het voorkeursalternatief uitgewerkt, zodat ook voor inwoners van Zevenbergschen Hoek een beter beeld ontstaat van de gevolgen voor zichtlijnen.
202600583-9	Verkeer en veiligheid De aanleg van het station en bijbehorende verbindingen zal leiden tot extra bouwverkeer en transportbewegingen. De gevolgen voor verkeersveiligheid, bereikbaarheid en leefbaarheid dienen vooraf concreet en gebiedsspecifiek te worden onderzocht.	Gevolgen van het werkverkeer voor verkeersveiligheid, bereikbaarheid en leefbaarheid zijn in de verkenningsfase nog niet in kaart gebracht en beoordeeld omdat hiervoor eerst het plan moet worden uitgewerkt nadat de locatie is gekozen. Vooralsnog is aangenomen dat de gevolgen van werkverkeer niet onderscheidend is voor de locatiekeuze.
202600583-10	Participatie en communicatie Bewoners, verenigingen en lokale organisaties moeten tijdig, transparant en zorgvuldig worden betrokken. Goede participatie vereist dat alle relevante informatie over TenneT, Powerport en VAWOZ integraal beschikbaar wordt gesteld.	In maart 2025 is het participatieplan van TenneT, Enexis en EZK gepubliceerd op de website van RVO, hierin was te lezen op welke manier de omgeving betrokken wordt bij het project. Dit participatieplan zal elke fase van het project worden geactualiseerd. Na de zomer zal een nieuwe versie worden geplaatst op de website van RVO: https://energietransitie.nl/energieprojecten/hoog-en-middenspanningsstations-port-moerdijk-pom-380-150-20-kv Het volgende officiële moment om een reactie of zienswijze in te dienen is medio 2028, wanneer het ontwerpprojectbesluit ter inzage ligt. Deze reacties lopen via EZK. Tussentijds kunt u ook contact met ons opnemen via Moerdijk@tennet.eu. Meer informatie over het project of over de manier van participeren kunt u vinden op de projectwebsite: https://www.tennet.eu/nl/projecten/provincies/noord-brabant/port-moerdijk-38015020kv of de site van RVO: https://energietransitie.nl/energieprojecten/hoog-en-middenspanningsstations-port-moerdijk-pom-380-150-20-kv

202600583-11	Conclusie De Dorpstafel Zevenbergschen Hoek verzoekt Bureau Energieprojecten en de minister nadrukkelijk om: • Locatie Krukweg niet vast te stellen als voorkeursalternatief voor het project Port of [geredigeerd: Adres]/150/20 kV. • Eerst duidelijkheid te verkrijgen over de onderzoeksrichting en besluitvorming rondom Powerport voordat een definitieve locatiekeuze wordt gemaakt. • Geen onomkeerbare besluiten of ruimtelijke keuzes te nemen zolang de besluitvorming over Powerport niet is afgerond. • De samenhang tussen het TenneT-project, VAWOZ, Powerport en overige energie- en industrieontwikkelingen integraal te beoordelen. • De cumulatieve effecten op leefbaarheid, gezondheid, landschap, verkeersveiligheid en woonomgeving van Zevenbergschen Hoek inclusief de verspreide huizen buitengebied van Zevenbergschen Hoek volledig en inzichtelijk in beeld te brengen. • Alternatieve locaties opnieuw en op transparante wijze te vergelijken, waarbij de belangen van omwonenden aantoonbaar worden meegewogen. • Bewoners en lokale organisaties actief, tijdig en transparant te betrekken bij alle vervolgstappen in de besluitvorming.	Tijdens het Bestuurlijk Overleg Powerport regio Moerdijk van 29 juni 2026 hebben de betrokken bestuurders afgesproken dat de procedures van de lopende energieprojecten door kunnen gaan zolang zij niet leiden tot onomkeerbare beslissingen. Het kiezen van een voorkeuralternatief is noodzakelijk om de benodigde onderzoeken te kunnen doen. Op 29 juni hebben de bestuurders expliciet afgesproken dat een het kiezen van een voorkeursalternatief geen onomkeerbare beslissing is. De samenhang van het combistation met VAWOZ als raakvlakproject, is beoordeeld onder het thema 'Toekomstvastheid' in het IEA. Conclusie in de verkenningsfase is dat de locaties Keeneweg en Krukweg beter scoren op samenhang dan de locaties Chemieweg en Gorsdijk. In de planuitwerking wordt de samenhang met VAWOZ specifieker onderzocht als de voorkeurslocatie voor POM vastligt. De effecten van POM op verschillende aspecten hebben TenneT en Enexis in kaart laten brengen en staan in de IEA en de MER. In het participatieverslag staat beschreven wat de TenneT/Enexis hebben gedaan aan participaties in de verkenningsfase https://energietransitie.nl/sites/default/files/2026-04/Participatieplan-april-2025-port-moerdijk-380-150-20-kV.pdf
202600584-1	Ik woon aan de in het buitengebied van Zevenbergschen Hoek. Dit gebied wordt gekenmerkt door verspreid liggende woningen, open landschap en rust. Juist deze kwaliteiten maken het gebied aantrekkelijk om te wonen en vormen een wezenlijk onderdeel van het woon- en leefklimaat van de bewoners.	Bij de locatiekeuze en de verdere planuitwerking is rekening gehouden met de bestaande kenmerken van het landschap en de aanwezige functies in het gebied. Daarbij is beoordeeld welke effecten de ontwikkeling kan hebben op de openheid van het landschap, de beleving van het gebied en de omgeving van woningen. Deze effecten zijn beschreven en meegewogen in de integrale belangenafweging die aan het voorkeursalternatief ten grondslag ligt. In een later stadium in deze procedure zullen TenneT en Enexis de landschappelijke inpassing vormgeven.
202600584-2	Vanuit mijn positie als direct omwonende maak ik ernstig bezwaar tegen het huidige concept voorkeursalternatief en in het bijzonder tegen de daarin opgenomen voorkeur voor locatie Krukweg.	Dat indiener vanuit zijn of haar persoonlijke situatie bezwaar heeft tegen de locatie Krukweg is begrijpelijk. De enkele omstandigheid dat een ontwikkeling gevolgen kan hebben voor de directe omgeving betekent echter niet dat deze locatie daarom ruimtelijk onaanvaardbaar is. Bij de locatiekeuze is een afweging gemaakt tussen de verschillende betrokken belangen, waaronder de noodzaak van de uitbreiding van het elektriciteitsnet, de technische uitvoerbaarheid van het project, de ruimtelijke inpassing en de effecten op de omgeving.
202600584-3	Voorkeur voor Krukweg onvoldoende onderbouwd Ik kan mij niet verenigen met de aanwijzing van Krukweg als voorkeursalternatief. De stukken geven onvoldoende inzicht waarom juist deze locatie de voorkeur verdient boven andere onderzochte alternatieven. Ook uit de zienswijze van de gemeente Moerdijk blijkt dat de vergelijking tussen locaties onvoldoende integraal heeft plaatsgevonden en dat belangrijke toekomstige ontwikkelingen onvoldoende zijn betrokken bij de beoordeling. Voor mij als bewoners is bovendien onvoldoende inzichtelijk gemaakt welke concrete gevolgen deze locatiekeuze heeft voor de leefomgeving van Zevenbergschen Hoek en het buitengebied rondom de. Ik verzoek daarom nadrukkelijk om locatie Krukweg niet als voorkeursalternatief vast te stellen.	Bij de locatiekeuze is een afweging gemaakt tussen de verschillende betrokken belangen, waaronder de noodzaak van de uitbreiding van het elektriciteitsnet, de technische uitvoerbaarheid van het project, de ruimtelijke inpassing en de effecten op de omgeving. Toekomstige ontwikkelingen zijn als autonome ontwikkeling of raakvlakproject meegewogen in respectievelijk het MER en de IEA (Toekomstvastheid). Gevolgen voor de leefomgeving van Zevenbergschen Hoek is meegewogen binnen de reikwijdte en detailniveau van het MER (https://energietransitie.nl/sites/default/files/2026-04/Vastgestelde-NRD-HSS-Port-of-Moerdijk.pdf).
202600584-4	Eerst besluitvorming Powerport afwachten Een belangrijk bezwaar betreft de samenhang met de besluitvorming binnen de Ontwerptafel Powerport regio Moerdijk. De staatssecretaris heeft aangegeven dat vóór 29 juni geen besluit zal worden genomen over de onderzoeksrichting van Powerport. Daarnaast is expliciet aangegeven dat zolang hierover geen besluit is genomen geen ontwikkelingen mogen plaatsvinden die onomkeerbaar zijn of vooruitlopen op de uiteindelijke besluitvorming. Deze uitgangspunten zijn rechtstreeks relevant voor het project Port of [geredigeerd: Adres]/150/20 kV. Een keuze voor een voorkeurslocatie kan immers bepalend zijn voor toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen en daarmee invloed hebben op de integrale gebiedsafweging die binnen Powerport nog moet plaatsvinden. Ik acht het daarom onzorgvuldig om vooruitlopend op de besluitvorming over Powerport nu al een voorkeurslocatie vast te stellen. Ik verzoek daarom om: • geen voorkeurslocatie vast te stellen voordat een besluit over Powerport is genomen; • geen onomkeerbare stappen te zetten zolang de besluitvorming over Powerport niet is afgerond; • en, indien de besluitvorming over Powerport wordt uitgesteld, ook de locatiekeuze voor het hoog- en middenspanningsstation aan te houden.	Tijdens het Bestuurlijk Overleg Powerport regio Moerdijk van 29 juni 2026 hebben de betrokken bestuurders afgesproken dat de procedures van de lopende energieprojecten door kunnen gaan zolang zij niet leiden tot onomkeerbare beslissingen. Het kiezen van een voorkeuralternatief is noodzakelijk om de benodigde onderzoeken te kunnen doen. Op 29 juni hebben de bestuurders expliciet afgesproken dat een het kiezen van een voorkeursalternatief geen onomkeerbare beslissing is. De samenhang van het combistation met VAWOZ als raakvlakproject, is beoordeeld onder het thema 'Toekomstvastheid' in het IEA. Conclusie in de verkenningsfase is dat de locaties Keeneweg en Krukweg beter scoren op samenhang dan de locaties Chemieweg en Gorsdijk. In de planuitwerking wordt de samenhang met VAWOZ specifieker onderzocht als de voorkeurslocatie voor POM vastligt. De effecten van POM op verschillende aspecten hebben TenneT en Enexis in kaart laten brengen en staan in de IEA en de MER.

202600584-5	Gevolgen voor het buitengebied onvoldoende onderzocht Mijn woning bevindt zich in het buitengebied van Zevenbergschen Hoek, waar verspreid liggende woningen een belangrijk onderdeel vormen van het landschap. De huidige stukken geven onvoldoende inzicht in: • de zichtbaarheid van het station vanuit het buitengebied; • de landschappelijke gevolgen; • de effecten van verlichting en geluid; • de ruimtelijke uitstraling van de installaties; • en de gevolgen voor het woon- en leefklimaat van bewoners van verspreid liggende woningen. Voor bewoners van het buitengebied zijn dit geen theoretische aspecten, maar directe gevolgen voor de dagelijkse leefomgeving. Ik verzoek daarom om specifieke visualisaties en een afzonderlijke beoordeling van de effecten voor het buitengebied van Zevenbergschen Hoek.	De gevolgen voor leefbaarheid, landschap en woonomgeving zijn onderzocht in het MER met het oog op het uiteindelijk kiezen van een voorkeursalternatief (één locatie). Denk hierbij aan onder meer de gevolgen voor het landschap, de geluidbelasting, externe veiligheid en (woon)functies. Daarbij is waar relevant ook rekening gehouden met andere ontwikkelingen in de omgeving. Naar onze overtuiging biedt dit de inzichten waarmee een voorkeursalternatief gekozen kan worden. De vormgeving, inrichting, verlichting en landschappelijke inpassing van het station en de inlussingen wordt voor het gekozen voorkeursalternatief nader uitgewerkt, zodat u beter inzicht krijgt in de betekenis voor uw directe leefomgeving. Deze informatie volgt in het MER-fase 2. Tezamen vormen fase 1 en 2 het complete (gecombineerde) project-MER (bestaande uit een verkenning en planuitwerking) dat is gekoppeld aan het projectbesluit. Het gehele MER ligt vervolgens ter inzage met het ontwerp-projectbesluit en de benodigde ontwerpvergunning.
202600584-6	Achterdijk is een erfontsluitingsweg De Achterdijk is een erfontsluitingsweg die primair bedoeld is voor de ontsluiting van woningen en agrarische percelen. Deze weg is niet geschikt voor langdurig zwaar bouwverkeer of grootschalige transportbewegingen die samenhangen met een project van deze omvang. Gebruik van de Achterdijk als bouw- of transportroute leidt tot risico's voor: • verkeersveiligheid; • bereikbaarheid van woningen; • leefbaarheid; • geluidsoverlast; • trillingen; • en de algemene veiligheid van bewoners en weggebruikers. Ik verzoek daarom om de Achterdijk volledig uit te sluiten als bouwroute en transportroute voor dit project.	Dank voor het delen van uw zorg. In dit stadium van de planvorming wordt nog niet vastgelegd hoe het project wordt aangelegd en welke transportroutes hiervoor nodig zijn. Dit volgt als het voorkeursalternatief is gekozen en nader wordt uitgewerkt. Op dat moment ontstaat ook meer duidelijkheid over de mogelijke rol van de Achterdijk als eventuele transportroute. We kunnen uw verzoek om de Achterdijk uit te sluiten als transportroute op dit moment niet honoreren. Bij de aanleg- en bouw wordt uiteraard rekening gehouden met de gebruikelijke wet- en regelgeving en de uitvoeringseisen die TenneT en Enexis zelf stellen.
202600584-7	Cumulatieve effecten onvoldoende beoordeeld Voor bewoners van het buitengebied gaat het niet om één afzonderlijk project. De leefomgeving wordt beïnvloed door de optelsom van: • bestaande industrie; • infrastructuur; • verkeer; • LPM; • energieprojecten; • en toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen. Juist deze cumulatieve belasting bepaalt de kwaliteit van de leefomgeving. Ik verzoek daarom om de gezamenlijke effecten van deze ontwikkelingen expliciet en afzonderlijk in beeld te brengen voor bewoners van het buitengebied van Zevenbergschen Hoek.	Zoals u aangeeft zijn er tal van ontwikkelingen gaande in de regio Port of Moerdijk. Hiermee is binnen het project POM zorgvuldig mee omgegaan door: a) in het MER en de IEA nadrukkelijk aandacht te hebben voor de huidige situatie, de referentiesituatie (met daarin de al vaststaande autonome ontwikkelingen in de regio) en een analyse van raakvlakprojecten (mogelijk toekomstige projecten waarmee POM een raakvlak kan hebben). Dit is in zowel het MER als in de IEA betrokken waar mogelijk en relevant. Op advies van de Commissie mer is daarnaast ook een gevoeligheidsanalyse toegevoegd waarin ingegaan wordt op de mogelijk cumulatieve effecten van POM in relatie tot de bredere besluitvorming over de regio Port of Moerdijk. Deze gevoeligheidsanalyse vindt u in bijlage VI van de IEA.
202600584-8	Geluid en leefkwaliteit Voor bewoners van het buitengebied zijn rust en ruimte belangrijke kwaliteiten van de woonomgeving. Daarom verzoek ik om: • maximale toepassing van bronmaatregelen; • inzicht in de geluidbelasting van het station; • beoordeling van cumulatieve geluidbelasting; • en specifieke aandacht voor de gevolgen voor verspreid liggende woningen in het buitengebied.	In het MER is onderzoek uitgevoerd naar de geluidbelasting van het station op woningen in de omgeving. Daarbij is ook rekening gehouden met andere geluidbronnen van industrie, wegen, spoor, windturbines, etc. in de omgeving. Daarmee is een zo goed mogelijk beeld gegeven van de effecten van het station ten opzichte van de bestaande geluidbelasting. Zie hiervoor onder andere thema Gezonde leefomgeving en veiligheid in het MER-deel B, pagina 360-375 en bijlage XII bij dit MER-deel B voor het achterliggende akoestische onderzoek. In de onderzoeken is ook verkend bronmaatregelen (verschillende varianten van best beschikbare technieken (BBT)) aan extra geluidreductie opleveren. BBT wordt toegepast. Of maximale bronmaatregelen (BBT+ of ++) worden toegepast wordt nu nog niet bepaald. Die keuze vindt plaats bij de uitwerking van het voorkeursalternatief in het ontwerp-projectbesluit (en inzichtelijk gemaakt in het bijbehorende MER-fase 2)

202600584-9	Participatie en communicatie De stukken zijn omvangrijk en technisch van aard. Voor bewoners is het daardoor lastig om goed te beoordelen welke gevolgen het project voor hun directe leefomgeving heeft. Ik verzoek daarom om: • tijdige en begrijpelijke communicatie; • inzicht in de gevolgen voor individuele woonomgevingen; • transparante terugkoppeling van reacties; • en een zorgvuldig participatieproces waarin bewoners daadwerkelijk worden gehoord.	In maart 2025 is het participatieplan van TenneT, Enexis en EZK gepubliceerd op de website van RVO, hierin was te lezen op welke manier de omgeving betrokken wordt bij het project. Dit participatieplan zal elke fase van het project worden geactualiseerd. Na de zomer zal een nieuwe versie worden geplaatst op de website van RVO: https://energietransitie.nl/energieprojecten/hoog-en-middenspanningsstations-port-moerdijk-pom-380-150-20-kv. Het volgende officiële moment om een reactie of zienswijze in te dienen is medio 2028, wanneer het ontwerpprojectbesluit ter inzage ligt. Deze reacties lopen via EZK. Tussentijds kunt u ook contact met ons opnemen via Moerdijk@tennet.eu. Meer informatie over het project of over de manier van participeren kunt u vinden op de projectwebsite: https://www.tennet.eu/nl/projecten/provincies/noord-brabant/port-moerdijk-38015020kv of de site van RVO: https://energietransitie.nl/energieprojecten/hoog-en-middenspanningsstations-port-moerdijk-pom-380-150-20-kv.
202600584-10	Conclusie Op basis van de huidige stukken ben ik van mening dat het concept voorkeursalternatief onvoldoende zorgvuldig is onderbouwd. Ik kan mij niet verenigen met de voorkeur voor locatie Krukweg. Daarnaast acht ik het onzorgvuldig om een locatiekeuze te maken zolang de besluitvorming over Powerport nog niet is afgerond en door de staatssecretaris is aangegeven dat geen onomkeerbare stappen mogen worden gezet. Ik verzoek u daarom nadrukkelijk om: • locatie Krukweg niet vast te stellen als voorkeursalternatief; • eerst de besluitvorming over Powerport af te wachten; • geen onomkeerbare stappen te zetten zolang hierover geen besluit is genomen; • bij uitstel van Powerport ook de locatiekeuze voor dit project aan te houden; • de alternatieven opnieuw integraal te beoordelen; • en de gevolgen voor bewoners van het buitengebied van Zevenbergschen Hoek afzonderlijk inzichtelijk te maken. Ik verzoek u deze zienswijze volledig mee te nemen in de verdere besluitvorming.	De staatssecretaris heeft nog geen definitieve locatiekeuze gemaakt. Het ministerie van EZK heeft een conceptvoorkeursalternatief ter inzage gelegd. Bij de terinzagelegging heeft het ministerie alle onderzoeken die ten grondslag liggen aan de keuze voor een conceptvoorkeursalternatief openbaar gemaakt. Het ministerie maakt de beslisinformatie die de staatssecretaris krijgt openbaar. De onderzoekers hebben ook rekening gehouden met autonome ontwikkelingen (ontwikkelingen die nog niet hebben plaatsgevonden, maar wel zijn vastgelegd in regelgeving) en raakvlakprojecten (projecten die nog niet vastliggen in beleid, maar wel voldoende concreet zijn). Tijdens het Bestuurlijk Overleg Powerport regio Moerdijk van 29 juni 2026 hebben de betrokken bestuurders afgesproken dat de procedures van de lopende energieprojecten door kunnen gaan zolang zij niet leiden tot onomkeerbare beslissingen. Het kiezen van een voorkeuralternatief is noodzakelijk om de benodigde onderzoeken te kunnen doen. Op 29 juni hebben de bestuurders expliciet afgesproken dat een het kiezen van een voorkeursalternatief geen onomkeerbare beslissing is. De samenhang van het combistation met VAWOZ als raakvlakproject, is beoordeeld onder het thema 'Toekomstvastheid' in het IEA. Conclusie in de verkenningsfase is dat de locaties Keeneweg en Krukweg beter scoren op samenhang dan de locaties Chemieweg en Gorsdijk. In de planuitwerking wordt de samenhang met VAWOZ specifieker onderzocht als de voorkeurslocatie voor POM vastligt. De effecten van POM op verschillende aspecten hebben TenneT en Enexis in kaart laten brengen en staan in de IEA en de MER. Het is niet doenlijk om de effecten voor de bewoners van het buitengebied van Zevenbergschen Hoek afzonderlijk inzichtelijk te maken.
202600588-1	Wij willen absoluut geen hoog en middenspanningsstations en masten rondom/achter ons huis, wij zijn hier komen wonen tussen de boeren voor de leefbaarheid en rust.	De staatssecretaris van Klimaat en Groene Groei zal bij zijn keuze voor een voorkeurslocatie een afweging maken tussen de belangen van alle belanghebbenden.
202600588-2	Zoiets hoort op industrieterrein moerdijk gerealiseerd te worden.	TenneT en Enexis hebben een milieueffectrapport (MER) laten opstellen voor alle locaties die zijn overgebleven na de definitieve Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD), waaronder de locatie Chemieweg op het bestaande industrieterrein. Uit de IEA en de MER blijkt dat deze locatie niet realiseerbaar is.
202600588-3	En niet ten kosten te gaan van de leefbaarheid (gezondheid) en de akkerbouwgrond achter ons huis	De staatssecretaris van Klimaat en Groene Groei zal bij zijn keuze voor een voorkeurslocatie een afweging maken tussen de belangen van alle belanghebbenden.

202600590-1	Wij zouden absoluut geen hoogspannings- /middenspanningsstation in de buurt van ons huis willen. Wij genieten elke van ons mooie, vrije uitzicht rondom het huis en we zijn niets voor niks voor de rust en omgeving hier komen wonen. Een dergelijk station hoort op het industrieterrein thuis en niet in de woonomgeving van mensen, die daar juist voor de natuur en boerenbedrijvigheid wonen.	In Nederland bestaat in beginsel geen recht op vrij uitzicht. Dat betekent dat een eigenaar of bewoner er normaal gesproken niet op kan rekenen dat het uitzicht vanaf zijn woning of perceel voor altijd ongewijzigd blijft. Een overheid mag dus een ontwikkeling toestaan die het uitzicht aantast, zoals woningbouw, een bedrijventerrein, windturbines of een hoogspanningsstation. Daarbij moet die overheid uiteraard wel een transparante en navolgbare belangenafweging maken. Mocht er sprake zijn van schade als gevolg van de planvorming, dan kunt u een aanvraag tot tegemoetkoming indienen (https://www.rvo.nl/onderwerpen/planschade-rijksenergieprojecten).
202600590-2	Tevens zijn deze spanningen slecht voor je gezondheid op kortere afstanden! Wij zijn nog hardwerkende, jonge mensen en willen wat van ons leven maken in deze tegenwoordige maatschappij en willen hierdoor geen lichamelijke schade oplopen.	Uw reactie maakt onderdeel uit van de afweging.
202600590-3	En dan tot slot is het een enorme waardevermindering voor ons huis. De verkoopbaarheid daalt en dat is zeer nadelig voor ons.	Eventuele waardedaling of verminderde verkoopbaarheid van woningen vormt geen ruimtelijk argument om een project dat het algemeen belang dient niet uit voeren. Het is op voorhand ook niet objectief te bepalen of woningen in waarde zullen dalen of dat de verkoopbaarheid negatief wordt beinvloed. Mocht er aantoonbare schade ontstaan in de vorm van waardevermindering van woningen, en die schade overstijgt de wettelijk vastgelegde norm van 4% van de waarde van het vastgoed (normaal maatschappelijk risico) dan komt het deel boven die 4% in beginsel voor vergoeding in aanmerking. Als u van mening bent dat dat het geval is dan kunt u een verzoek voor nadeelcompensatie indienen. Bij zo'n verzoek wordt door onafhankelijke deskundigen een onderzoek uitgevoerd naar de vraag of er sprake is van een nadeel en indien dat het geval is hoe groot de schade is.
202600590-4	We nemen aan dat u onze standpunten begrijpt en we hopen dat u dit ter harte neemt en dergelijke stations niet in onze woonomgeving/uitzicht plaatst. Alvast bedankt en veel succes met de ontwikkeling die hopelijk gewoon op het industrieterrein kan plaatsvinden.	Uw reactie maakt onderdeel uit van de afweging.
202600591	Het was mijn bedoeling om tijdens de informatieavond op 10 juni 2026 nadere vragen te stellen over deze plannen. U heeft besloten deze informatieavond tot een nog onbekende datum uit te stellen, waarbij de periode om een zienswijze in te dienen tot een nog onbekende datum verlengd wordt. Dit besluit levert voor mij veel onduidelijkheid op en zorgt ervoor dat ik mijn reactie op de stukken nog niet volledig kan onderbouwen. Om mijn mogelijkheid om te reageren veilig te stellen, dien ik daarom bij deze een pro-forma zienswijze in. Ik verzoek u mij een redelijke termijn te stellen om mijn zienswijze inhoudelijk aan te vullen. Daarbij verzoek ik u deze redelijke termijn door te laten lopen tot minimaal 2 weken na de nieuwe datum van de informatiebijeenkomst. Tot slot ontvang ik graag een ontvangstbevestiging van deze zienswijze te sturen met een schriftelijke bevestiging van de datum waarbinnen ik mijn zienswijze inhoudelijk kan aanvullen.	U hebt een ontvangstbevestiging ontvangen en de uiterste datum om een pro formareactie aan te vullen hebben wij gesteld op 24 juli, zoals wij u hebben meegedeeld. De informatieavond was op 30 juni 2026 en de termijn voor het indienen van een reactie liep af op 10 juli 2026. Er is geen aanvullende reactie ontvangen.
202600598	Bij deze dien ik een pro forma zienswijze in. Ik verzoek u mij een redelijke termijn te stellen om mijn zienswijze inhoudelijk aan te vullen. Daarbij verzoek ik u deze redelijke termijn door te laten lopen tot minimaal 2 weken na de nieuwe datum van de informatiebijeenkomst. Tot slot ontvang ik graag een ontvangstbevestiging van deze zienswijze te sturen met een schriftelijke bevestiging van de datum waarbinnen ik mijn zienswijze inhoudelijk kan aanvullen.	U hebt een ontvangstbevestiging ontvangen en de uiterste datum om een pro formareactie aan te vullen hebben wij gesteld op 24 juli, zoals wij u hebben meegedeeld. De informatieavond was op 30 juni 2026 en de termijn voor het indienen van een reactie liep af op 10 juli 2026. Er is geen aanvullende reactie ontvangen.
202600600-1	Namens de wijkvereniging maken wij gebruik van de mogelijkheid om een zienswijze in te dienen op het concept-voorkeursalternatief voor het project Port of Moerdijk (POM 380-150-20 kV).	Uw reactie maakt onderdeel uit van de afweging
202600600-2	Wij hebben ernstige bezwaren tegen de voorkeur voor de locatie Krukweg en zijn van mening dat onvoldoende is aangetoond dat deze locatie aanvaardbaar is voor onze leefomgeving.	De staatssecretaris heeft nog geen definitieve locatiekeuze gemaakt. Het ministerie van EZK heeft een conceptvoorkeursalternatief ter inzage gelegd. Bij de terinzagelegging heeft het ministerie alle onderzoeken die ten grondslag liggen aan de keuze voor een conceptvoorkeursalternatief openbaar gemaakt. Het ministerie maakt de beslisinformatie die de staatssecretaris krijgt openbaar. De onderzoekers hebben ook rekening gehouden met autonome ontwikkelingen (ontwikkelingen die nog niet hebben plaatsgevonden, maar wel zijn vastgelegd in regelgeving) en raakvlakprojecten (projecten die nog niet vastliggen in beleid, maar wel voldoende concreet zijn).

202600600-3	Krukweg is de locatie die het dichtst bij Langeweg ligt en raakt direct het open landschap en het landbouwgebied dat kenmerkend is voor onze omgeving. De keuze voor deze locatie leidt tot aantasting van de landschappelijke kwaliteit, heeft gevolgen voor agrarische gronden en vergroot de ruimtelijke druk op Langeweg en omliggende kernen. Voor inwoners van Langeweg betekent dit een verdere verschuiving van grootschalige energie-infrastructuur richting het buitengebied ten zuiden van de A17.	TenneT en Enexis hebben de effecten op het milieu, waaronder die op het landschap, in kaart gebracht in de integrale effectenanalyse (IEA) en het milieueffectrapport. De staatssecretaris van Klimaat en Groene Groei weegt die informatie mee bij zijn uiteindelijke keuze.
202600600-4	Uit de stukken blijkt dat de locatiekeuze van belang is voor toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen in de regio en dat deze ontwikkelingen mede zijn betrokken bij de beoordeling van de locaties. Juist daarom vinden wij het onzorgvuldig om nu reeds een voorkeur voor deze locatie uit te spreken, terwijl de bredere afweging van deze toekomstige ontwikkelingen nog niet is afgerond. Zolang hierover geen duidelijkheid bestaat, moet zorgvuldig en overtuigend worden gemotiveerd waarom juist Krukweg maatschappelijk aanvaardbaar zou zijn.	Tijdens het Bestuurlijk Overleg Powerport regio Moerdijk van 29 juni 2026 hebben de betrokken bestuurders afgesproken dat de procedures van de lopende energieprojecten door kunnen gaan zolang zij niet leiden tot onomkeerbare beslissingen. Het kiezen van een voorkeuralternatief is noodzakelijk om de benodigde onderzoeken te kunnen doen. Op 29 juni hebben de bestuurders expliciet afgesproken dat een het kiezen van een voorkeursalternatief geen onomkeerbare beslissing is. De definitieve locatie wordt pas juridisch vastgelegd bij een projectbesluit. De samenhang van het combistation met VAWOZ als raakvlakproject, is beoordeeld onder het thema 'Toekomstvastheid' in het IEA.
202600600-5	Naar onze mening ontbreekt een voldoende inzichtelijke afweging van de gevolgen voor landbouw, landschap en leefomgeving van Langeweg tegenover de technische voordelen die aan Krukweg worden toegeschreven. Een dergelijke belangenafweging is essentieel om te kunnen beoordelen of de locatie daadwerkelijk de meest geschikte keuze is.	De gevolgen voor leefbaarheid, landschap, landbouw en woonomgeving zijn onderzocht in het MER met het oog op het uiteindelijk kiezen van een voorkeursalternatief (één locatie). Denk hierbij aan onder meer de gevolgen voor het landschap, de geluidbelasting, externe veiligheid en (woon en landbouw) functies. Daarbij is waar relevant ook rekening gehouden met andere ontwikkelingen in de omgeving. Naar onze overtuiging biedt dit de inzichten waarmee een voorkeursalternatief gekozen kan worden. De vormgeving, inrichting, verlichting en landschappelijke inpassing van het station en de inlussingen wordt voor het gekozen voorkeursalternatief nader uitgewerkt, zodat u beter inzicht krijgt in de betekenis voor uw directe leefomgeving. Deze informatie volgt in het MER-fase 2.
202600600-6	De wijkvereniging verzoekt het bevoegd gezag daarom om: § De voorkeur voor de locatie Krukweg te heroverwegen; § De gevolgen van de gezamenlijke ruimtelijke effecten van bijbehorende verbindingen, veiligheidszones én toekomstige uitbreidingsmogelijkheden voor het open landschap, landbouwgronden en de leefomgeving van Langeweg expliciet en inzichtelijk in beeld te brengen; § Duidelijk te motiveren waarom Krukweg maatschappelijk aanvaardbaar wordt geacht, mede in relatie tot toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen; § De belangen van de inwoners van Langeweg volwaardig mee te wegen in de verdere besluitvorming.	De staatssecretaris van Groene Groei (KGG) maakt, in afstemming met de minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening (VRO) een keuze voor een definitief voorkeursalternatief. Hij zal zich daarbij baseren op de integrale effectenanalyse (IEA), het milieueffectrapport (MER), verschillende adviezen en de reacties op deze terinzagelegging en hij zal zijn keuze motiveren. Het ministerie van Economische Zaken en Klimaat maakt de onderliggende stukken openbaar.
202600600-7	Zolang deze onderbouwing ontbreekt, achten wij de voorkeur voor Krukweg onvoldoende gemotiveerd en prematuur. Wij verzoeken u deze zienswijze volledig te betrekken bij de verdere beoordeling en besluitvorming rondom het project.	Zie hierboven.
202600600-8	Tot slot ontvang ik graag een ontvangstbevestiging van deze zienswijze te sturen met een schriftelijke bevestiging van de datum waarbinnen ik mijn zienswijze inhoudelijk kan aanvullen.	U heeft een ontvangstbevestiging ontvangen.
202600603-1	Hierbij denk ik een zienswijze in tegen de voorgenomen plannen voor het hoogspanningsstation in Moerdijk. Ik maak mij zorgen over deze ontwikkeling omdat het direct en indirect gevolgen heeft voor de leefomgeving, de toekomst van het gebied en de kwaliteit van wonen in en rond ons dorp.	Uw reactie maakt onderdeel uit van de afweging. Zie voor de inhoudelijke beantwoording hieronder.
202600603-2	Wat mij vooral zorgen baart is: • de onduidelijkheid over de totale plannen in het gebied en de stapeling van projecten • de impact op leefbaarheid, geluid en ruimte in de omgeving • de onduidelijke en voor mij niet goed navolgbare keuze tussen de locaties Krukweg en Gorsdijk • het ontbreken van een volledig beeld van de cumulatieve gevolgen voor de lange termijn	In een gevoeligheidsanalyse hebben TenneT en Enexis voor zover mogelijk de ontwikkeling van het hoog- en middenspanningsstation afgezet tegen de bredere ontwikkeling in de Powerport regio Moerdijk. De gevoeligheidsanalyse staat zowel in de integrle effectenanalyse (IEA) als in het milieueffectrapport (MER). Die stukken bevatten ook de effecten op de leefbaarheid, geluid en ruimte in de omgeving. De staatssecretaris heeft nog geen definitieve locatiekeuze gemaakt. Het ministerie van EZK heeft een conceptvoorkeursalternatief ter inzage gelegd. Bij de terinzagelegging heeft het ministerie de onderzoeken die ten grondslag liggen aan de keuze voor een conceptvoorkeursalternatief openbaar gemaakt. Het ministerie maakt de beslisinformatie die de staatssecretaris krijgt openbaar. De onderzoekers hebben ook rekening gehouden met autonome ontwikkelingen (ontwikkelingen die nog niet hebben plaatsgevonden, maar wel zijn vastgelegd in regelgeving) en raakvlakprojecten (projecten die nog niet vastliggen in beleid, maar wel voldoende concreet zijn).
202600603-3	Ik vind dat er op dit moment nog onvoldoende sprake is van een volledig, transparant en evenwichtig besluitvormingsproces.	Uw inbreng maakt onderdeel uit van de afweging. Zie voor de inhoudelijke beantwoording hierboven.

202600603-4	Ik verzoek u om: • de besluitvorming op te schorten totdat het volledige gebieds- en projectenbeeld inzichtelijk is • de locatiekeuze opnieuw, transparant en controleerbaar te beoordelen • alle reële alternatieven en varianten volwaardig te onderzoeken • de effecten op leefomgeving, gezondheid en toekomstige ontwikkeling volledig mee te wegen	In een gevoeligheidsanalyse hebben TenneT en Enexis voor zover mogelijk de ontwikkeling van het hoog- en middenspanningsstation afgezet tegen de bredere ontwikkeling in de Powerport regio Moerdijk. De gevoeligheidsanalyse staat zowel in de integrale effectenanalyse (IEA) als in het milieueffectrapport (MER). Die stukken bevatten ook de effecten op de leefbaarheid, geluid en ruimte in de omgeving. De staatssecretaris heeft nog geen definitieve locatiekeuze gemaakt. Het ministerie van EZK heeft een conceptvoorkeursalternatief ter inzage gelegd. Bij de terinzagelegging heeft het ministerie de onderzoeken die ten grondslag liggen aan de keuze voor een conceptvoorkeursalternatief openbaar gemaakt. Het ministerie maakt de beslisinformatie die de staatssecretaris krijgt openbaar. De onderzoekers hebben ook rekening gehouden met autonome ontwikkelingen (ontwikkelingen die nog niet hebben plaatsgevonden, maar wel zijn vastgelegd in regelgeving) en raakvlakprojecten (projecten die nog niet vastliggen in beleid, maar wel voldoende concreet zijn). Echter met toekomstige ontwikkelingen die nog niet voldoende zeker zijn kan in de onderzoeken geen rekening worden gehouden. Door veelvuldig overleg met de Ontwerptafel wordt met deze mogelijke ontwikkelingen zoveel mogelijk rekening gehouden. De ministeries van Economische Zaken en Klimaat (EZK), Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK), Infrastructuur en Waterstaat (I&W), de provincie Noord-Brabant en de gemeenten Drimmelen, Geertruidenberg en Moerdijk werken samen in de Ontwerptafel Powerport regio Moerdijk. Deze ontwerptafel vindt parallel plaats aan de realisatie van POM380-150-20kV. Door de deelnemers van de Ontwerptafel Powerport regio Moerdijk wordt gekeken naar de integrale opgave op het gebied van energie, economie, mobiliteit, landschap, leefbaarheid en wonen. Door de veelheid aan opgaven in het gebied, de ingewikkelde inpassingsproblematiek in combinatie met de schaarse (milieu)ruimte zijn slimme keuzes noodzakelijk. De ontwerptafel werkt toe naar een integrale, gebiedsgerichte uitwerking en er wordt getracht vanuit projectoverstijgend perspectief advies te geven aan projecten. Hiermee wordt de integrale aanpak tussen verschillende energieprojecten bevorderd. Omgevingspartijen en inwoners worden hierbij betrokken. In de Ontwerptafel wordt naar de toekomst van het gebied gekeken tot 2030 met een doorkijk naar 2050. Toekomstbestendige keuzes, leefbaarheid en brede welvaart zijn de uitgangspunten. Door de initiatiefnemers van de ontwerptafel is vooraf afgesproken dat de tafel geen besluiten kan nemen over de individuele energieprojecten en dat individuele energieprojecten niet vertragen. Wel kunnen adviezen worden geformuleerd. Tegelijkertijd hebben we in Nederland te maken met netcongestie. Het ministerie van EZK is politiek verantwoordelijk voor de aanpak daarvan. Dat maakt dat het niet mogelijk is te wachten met de voorbereidingen voor dit combi-station. Tijdens het Bestuurlijk Overleg Powerport regio Moerdijk van 29 juni 2026 hebben de betrokken bestuurders afgesproken dat de procedures van de lopende energieprojecten door kunnen gaan zolang zij niet leiden tot onomkeerbare beslissingen. Het kiezen van een voorkeuralternatief is noodzakelijk om de benodigde onderzoeken te kunnen doen. Op 29 juni hebben de bestuurders expliciet afgesproken dat het kiezen van een voorkeursalternatief geen onomkeerbare beslissing is.
202600603-5	Ik vertrouw erop dat mijn zienswijze wordt meegenomen in de verdere besluitvorming.	Het bevoegd gezag zal de reactie betrekken in de verdere besluitvorming.
202600605-1	Geachte heer/mevrouw, Met grote verbazing en frustratie heb ik kennisgenomen van de voorgestelde alternatieve ontwikkelrichting voor Powerport Regio Moerdijk. Ik woon met mijn vrouw en jonge kinderen in Zevenbergen. De afgelopen jaren hebben wij hard gewerkt om hier een toekomst op te bouwen. We hebben een woning gekocht, verbouwd en fors geïnvesteerd in ons huis en onze leefomgeving. Niet alleen financieel, maar ook emotioneel. Wij hebben bewust gekozen voor Zevenbergen als plek om onze kinderen veilig en gezond te laten opgroeien.	Wij begrijpen uw zorgen. De bestuurders van de Powerport regio Moerdijk hebben nog geen beslissing genomen over de ontwikkelrichting van het Haven en industrieterrein Moerdijk. Op 30 juni 2026 hebben zij uitgelegd dat zij die keuze maken op een later moment.
202600605-2	Juist daarom voelt het alsof de belangen van inwoners opnieuw ondergeschikt worden gemaakt aan de belangen van industrie en landelijke ambities.	Deze terinzagelegging gaat over de vaststelling van het voorkeursalternatief voor het gecombineerde hoog- en middenspanningsstation Moerdijk 380-150-20 kV (POM) en heeft geen betrekking op de ontwikkelrichtingen van Powerport regio Moerdijk die momenteel worden onderzocht. De ministeries van Economische Zaken en Klimaat (EZK), Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK), Infrastructuur en Waterstaat (I&W), de provincie Noord-Brabant en de gemeenten Drimmelen, Geertruidenberg en Moerdijk

		werken samen in de Ontwerptafel Powerport regio Moerdijk. Deze ontwerptafel vindt parallel plaats aan de realisatie van POM380-150-20kV. Door de deelnemers van de Ontwerptafel Powerport regio Moerdijk wordt gekeken naar de integrale opgave op het gebied van energie, economie, mobiliteit, landschap, leefbaarheid en wonen. Door de veelheid aan opgaven in het gebied, de ingewikkelde inpassingsproblematiek in combinatie met de schaarse (milieu)ruimte zijn slimme keuzes noodzakelijk. De ontwerptafel werkt toe naar een integrale, gebiedsgerichte uitwerking en er wordt getracht vanuit projectoverstijgend perspectief advies te geven aan projecten. Hiermee wordt de integrale aanpak tussen verschillende energieprojecten bevorderd. Omgevingspartijen en inwoners worden hierbij betrokken. In de Ontwerptafel wordt naar de toekomst van het gebied gekeken tot 2030 met een doorkijk naar 2050. Toekomstbestendige keuzes, leefbaarheid en brede welvaart zijn de uitgangspunten. Door de initiatiefnemers van de ontwerptafel is vooraf afgesproken dat de tafel geen besluiten kan nemen over de individuele energieprojecten en dat individuele energieprojecten niet vertragen. Wel kunnen adviezen worden geformuleerd. Tegelijkertijd hebben we in Nederland te maken met netcongestie. Het ministerie van EZK is politiek verantwoordelijk voor de aanpak daarvan. Dat maakt dat het niet mogelijk is te wachten met de voorbereidingen voor dit combi-station. Tijdens het Bestuurlijk Overleg Powerport regio Moerdijk van 29 juni 2026 hebben de betrokken bestuurders afgesproken dat de procedures van de lopende energieprojecten door kunnen gaan zolang zij niet leiden tot onomkeerbare beslissingen. Op 29 juni hebben de bestuurders expliciet afgesprken dat het kiezen van een voorkeursalternatief geen onomkeerbare beslissing is. Het kiezen van een voorkeuralternatief is noodzakelijk om de benodigde onderzoeken te kunnen doen. Uit de onderzoeken die TenneT en Enexis hebben laten doen, komt naar voren dat de locatie Krukweg (zowel variant Noord als Variant Zuid) het beste scoort op de technische mogelijkheden en de toekomstvastheid van het combistation.
202600605-3	Het Rijk presenteert deze variant alsof er sprake is van een oplossing omdat het dorp Moerdijk behouden blijft. Maar voor de duizenden inwoners van Zevenbergen, Klundert en andere omliggende kernen verandert dat niets aan de fundamentele problemen. Ook wij krijgen te maken met de gevolgen van deze plannen.	Zie hierboven.
202600605-4	Wat mij boos maakt, is dat er vooral wordt gesproken over hectares, industrie, energie-infrastructuur en economische belangen, terwijl de gevolgen voor mensen nauwelijks centraal lijken te staan. Achter ieder huis wonen gezinnen die hier bewust zijn komen wonen, investeren en hun toekomst hebben opgebouwd. Heeft iemand zich afgevraagd wat deze plannen betekenen voor jonge gezinnen? Voor de mensen die hun spaargeld hebben geïnvesteerd in hun woning? Voor inwoners die juist voor rust, ruimte en leefbaarheid hebben gekozen?	Deze terinzagelegging gaat over het gecombineerde hoog- en middenspanningsstation Moerdijk 380-150-20 kV (POM) en niet over de Powerport regio Moerdijk.
202600605-5	De plannen brengen onzekerheid met zich mee over geluidsoverlast, verkeersdrukte, luchtkwaliteit, woningbouw en de toekomstige ontwikkeling van onze regio. Uit de stukken blijkt bovendien dat een geluidsbelasting van 55 dB over delen van onze woonomgeving acceptabel wordt geacht. Ik vind dat onbegrijpelijk. Wat op papier een norm lijkt, is voor inwoners dagelijkse hinder.	De beleving van geluid verschilt van persoon tot persoon en geluid en wij begrijpen dat geluid impact kan hebben op het leven van mensen. De wettelijke normen voor geluid moeten mensen beschermen. Helaas lukt dat blijkbaar niet voor iedereen. TenneT en Enexis hebben de cumulatieve effecten op geluid in kaart laten brengen en die spelen een rol in de afweging.
202600605-6	Daarnaast ontbreekt iedere harde garantie voor de toekomst. Er wordt gesproken over afspraken en intenties, maar wie garandeert dat over vijf of tien jaar niet opnieuw wordt gevraagd om meer ruimte voor industrie of energieprojecten? Mijn vertrouwen wordt hierdoor ernstig op de proef gesteld.	Het onderhavige projectbesluit ziet uitsluitend op het voorliggende project. Eventuele toekomstige projecten vragen om een zelfstandige afweging en besluitvorming volgens de daarvoor geldende procedures. Door veelvuldig overleg met de Ontwerptafel wordt met deze mogelijke ontwikkelingen zoveel mogelijk rekening gehouden. De ministeries van Economische Zaken en Klimaat (EZK), Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK), Infrastructuur en Waterstaat (I&W), de provincie Noord-Brabant en de gemeenten Drimmelen, Geertruidenberg en Moerdijk werken samen in de Ontwerptafel Powerport regio Moerdijk. Deze ontwerptafel vindt parallel plaats aan de realisatie van POM380-150-20kV. Door de deelnemers van de Ontwerptafel Powerport regio Moerdijk wordt gekeken naar de integrale opgave op het gebied van energie, economie, mobiliteit, landschap, leefbaarheid en wonen. Door de veelheid aan opgaven in het gebied, de ingewikkelde inpassingsproblematiek in combinatie met de schaarse (milieu)ruimte zijn slimme keuzes noodzakelijk. De ontwerptafel werkt toe naar een integrale, gebiedsgerichte uitwerking en er wordt getracht vanuit projectoverstijgend perspectief advies te geven aan projecten. Hiermee wordt de integrale aanpak tussen verschillende energieprojecten bevorderd. Omgevingspartijen en inwoners worden hierbij betrokken. In de Ontwerptafel wordt naar de toekomst van

		het gebied gekeken tot 2030 met een doorkijk naar 2050. Toekomstbestendige keuzes, leefbaarheid en brede welvaart zijn de uitgangspunten. Door de initiatiefnemers van de ontwerptafel is vooraf afgesproken dat de tafel geen besluiten kan nemen over de individuele energieprojecten en dat individuele energieprojecten niet vertragen.
202600605-7	Ik ben niet tegen economische ontwikkeling. Ik begrijp dat Nederland voor uitdagingen staat. Maar ontwikkeling mag nooit ten koste gaan van de leefbaarheid van complete dorpen en woonkernen. Een overheid hoort haar inwoners te beschermen, niet hen steeds opnieuw voor voldongen feiten te plaatsen.	Het project wordt voorbereid en beoordeeld conform de geldende wettelijke procedures, waarbij de betrokken belangen worden afgewogen en belanghebbenden hun zienswijze kunnen inbrengen.
202600605-8	Daarom verzoek ik u dringend om deze plannen niet vast te stellen zolang: * de gevolgen voor inwoners onvoldoende zijn onderzocht; * er geen harde garanties zijn voor leefbaarheid en gezondheid; * de effecten op Zevenbergen en andere woonkernen onvoldoende inzichtelijk zijn; * inwoners geen duidelijkheid hebben over de toekomst van hun woonomgeving.	De genoemde aspecten zijn betrokken bij de voorbereiding en beoordeling van het project en worden afgewogen in het kader van de besluitvorming.
202600605-9	Voor mij gaat dit niet over beleid of kaarten. Dit gaat over mijn gezin, mijn woning, mijn toekomst en de gemeenschap waarin wij leven. Ik verwacht van de overheid dat zij de belangen van haar inwoners serieus neemt en niet opnieuw kiest voor een oplossing waarbij de lasten bij de inwoners terechtkomen en de voordelen elders worden geïncasseerd.	De staatssecretaris van Klimaat en Groene Groei (KGG) weegt, in overeenstemming met de minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening (VRO), alle belangen af. De belangen van inwoners, ondernemers en agrariërs maken daar onderdeel van uit.
202600606-1	Hierbij dien ik mijn zienswijze in tegen het voorgenomen hoog- en middenspanningsstation Port of Moerdijk op de voorgestelde locatie.	Uw reactie maakt onderdeel uit van de afweging. Zie voor de inhoudelijke beantwoording hieronder.
202600606-2	Ik ben van mening dat de gekozen locatie onvoldoende rekening houdt met de gevolgen voor de omgeving. De aanleg van een dergelijk groot station heeft een aanzienlijke impact op het landschap, de leefomgeving, de natuur en de agrarische gronden.	TenneT en Enexis hebben de effecten op het milieu, waaronder die op het landschap, in kaart gebracht in de integrale effectenanalyse (IEA) en het milieueffectrapport. De staatssecretaris van Klimaat en Groene Groei weegt die informatie mee bij zijn uiteindelijke keuze.
202600606-3	Daarnaast leidt het project tot een verdere verstedelijking van het buitengebied, terwijl alternatieve locaties op of dichter bij het bestaande industrieterrein onvoldoende lijken te zijn onderzocht.	In 2025 is er een concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau gepubliceerd waarin de te onderzoeken alternatieven worden aangekondigd. Deze notitie is vervolgens in oktober 2025 vastgesteld. Daarmee zijn aan de hand van de geformuleerde projectdoelstellingen alternatieven die redelijkerwijs in beschouwing moeten worden genomen onderzocht.
202600606-4	Ik verzoek u daarom: * de locatiekeuze te heroverwegen; * alternatieven op of direct aansluitend aan het bestaande haven- en industrieterrein uitgebreider te onderzoeken; * de effecten op omwonenden, natuur, landbouw en landschap zwaarder mee te laten wegen in de besluitvorming.	Uw verzoek om bij de weging de effecten op omwonenden, natuur, landbouw en landschap zwaarder mee te wegen maakt onderdeel uit van de afweging voor een definitief voorkeursalternatief. Bij het al uitgevoerde onderzoek naar de effecten van het gecombineerde station zijn al alternatieven onderzocht op of direct aansluitend aan het haven- en industrieterrein.
202600606-5	Ik verzoek u mijn zienswijze mee te nemen bij de verdere besluitvorming en mij te informeren over de verdere behandeling hiervan.	Uw reactie maakt onderdeel uit van de afweging. Het vervolg van de procedure kunt u vinden op https://energietransitie.nl/energieprojecten/hoog-en-middenspanningsstations-port-moerdijk-pom-380-150-20-kv

202600608-1	Geachte heer/mevrouw, Hierbij dien ik mijn zienswijze in op de plannen rondom Powerport Regio Moerdijk. Ik woon met mijn gezin en drie jonge kinderen in Daarnaast ben ik zelf ook geboren en opgegroeid in Dit dorp is mijn thuis. Hier liggen mijn herinneringen, mijn familie, mijn vrienden en de toekomst van mijn kinderen. Juist daarom raken deze plannen mij diep. Wanneer ik de ontwikkelingen rondom Powerport volg, maak ik mij grote zorgen over wat dit gaat betekenen voor het karakter en de leefbaarheid van onze omgeving. Er wordt veel gesproken over industrie, energie-infrastructuur en economische belangen, maar veel minder over de mensen die hier wonen en hun leven hebben opgebouwd. Ik vraag mij af of de mensen die deze plannen maken wel begrijpen wat een thuis betekent. Een thuis is meer dan een huis alleen. Het is het gevoel dat je ergens geworteld bent. Dat je kinderen veilig buiten kunnen spelen. Dat je kunt genieten van rust in je tuin. Dat je woont in een omgeving waar je trots op bent. Dat gevoel staat voor mij onder druk.	Het bevoegd gezag hecht eraan dat de maatschappelijke en ruimtelijke belangen van omwonenden zorgvuldig worden meegewogen naast de doelstellingen van het project. De door indiener geuite zorgen over leefbaarheid, veiligheid en het behoud van de kwaliteiten van de woonomgeving worden daarom betrokken bij de verdere uitwerking en beoordeling van de plannen.
202600608-2	Ik maak mij ernstige zorgen over de toenemende geluidsoverlast die deze plannen met zich meebrengen. Een dorp waarin inwoners voortdurend geconfronteerd worden met extra geluid van industrie en energieprojecten is voor mij geen leefbare omgeving. Dat is niet de toekomst die ik voor mijn kinderen voor ogen heb. Ik wil niet dat mijn kinderen opgroeien in een omgeving waar economische belangen steeds zwaarder wegen dan de gezondheid en het welzijn van inwoners.	Het bevoegd gezag onderkent het belang van een gezonde en veilige leefomgeving voor huidige en toekomstige generaties. De resultaten van de onderzoeken in het MER worden betrokken bij de uiteindelijke besluitvorming en de afweging tussen verschillende belangen
202600608-3	Daarnaast begrijp ik niet waarom inwoners opnieuw met onzekerheid worden geconfronteerd. Er worden plannen gepresenteerd, maar harde garanties voor de toekomst ontbreken. Dat zorgt voor onrust bij veel gezinnen die juist behoefte hebben aan duidelijkheid en zekerheid. Wat mij betreft kan het Rijk dit niet maken. Niet tegenover de inwoners van Zevenbergen. Niet tegenover de inwoners van Moerdijk. Niet tegenover de inwoners van Klundert en de andere dorpen binnen onze gemeente. Wij zijn geen gebied op een kaart dat steeds opnieuw kan worden aangepast aan veranderende landelijke plannen. Wij zijn een gemeenschap van mensen die hier wonen, werken, kinderen opvoeden en een toekomst proberen op te bouwen.	Het bevoegd gezag onderkent het belang van tijdige en transparante communicatie over de voortgang van het proces en de gevolgen van mogelijke ontwikkelingen voor de omgeving. De inbreng van inwoners en andere belanghebbenden wordt betrokken bij de verdere uitwerking van de plannen en de daaropvolgende besluitvorming.
202600608-4	Ik verzoek u daarom dringend om de leefbaarheid van onze dorpen centraal te stellen in de besluitvorming en geen keuzes te maken die leiden tot verdere aantasting van onze woon- en leefomgeving. Onze kinderen verdienen een toekomst waarin zij prettig, gezond en veilig kunnen opgroeien.	Het bevoegd gezag begrijpt deze zorgen. De kwaliteit van de woon- en leefomgeving is een belangrijk aandachtspunt bij de verdere uitwerking en beoordeling van de voorgenomen ontwikkelingen. Het behoud en de versterking van een gezonde, veilige en aantrekkelijke leefomgeving vormen aspecten die nadrukkelijk worden betrokken in de plan- en besluitvorming.
202600610	: Aub niet.	Indiener geeft aan tegen de plannen voor het gecombineerde hoogspanningsstation te zijn. Het gecombineerde station is nodig om in de eerste plaats hebben de bestaande hoog- en middagspanningsstations (MDK150-30-10 kV) op het haven en industrieterrein Moerdijk (HiM) geen mogelijkheden om nieuwe klanten aan te sluiten op het elektriciteitsnet of de aansluiting van bestaande klanten te verzwaren. Ook na de geplande renovatie en uitbreiding bieden de stations van MDK150-30-10 kV onvoldoende aansluitcapaciteit. Dit is onwenselijk vanwege de toegevoegde economische waarde van het HiM in relatie tot de regio en de nationale economie; in de tweede plaats staan de beperkingen op het elektriciteitsnetwerk de verduurzaming van de industrie en bedrijven in de regio in de weg. Met name de energie intensieve industrie maakt grotendeels nog gebruik van fossiele bronnen. Het HiM is onderdeel van het industriecluster Rotterdam-Moerdijk. De Cluster Energiestrategie (CES) geeft aan dat een forse

		toename van de elektriciteitsvraag in de regio is te verwachten met de verduurzamingsplannen van bedrijven in het industriecluster. De verduurzaming van de industrie moet veelal gebeuren door middel van elektrificatie van productieprocessen. In de Meerjarenprogramma's Infrastructuur Energie en Klimaat (MIEK) van rijk & provincie en in de investeringsplannen van netbeheerders, is daarom een nieuw gecombineerd 380 kV-, 150 kV- en 20 kV-station opgenomen voor in de gemeente Moerdijk als essentiële schakel in het toekomstig elektriciteitsnetwerk; in de derde plaats is het HiM ook een locatie waar vanuit het programma Verbindingen Aanlanding Wind Op Zee 2031-2040 wordt gekeken naar één of twee aansluitingen van wind op zee op het landelijk elektriciteitsnet. Wind op zee is volgens Target Grid (de visie van TenneT op het klimaatneutrale en integrale elektriciteitsnet van 2045 op land en zee) een van de belangrijkste bronnen van duurzame elektriciteit in het toekomstige energiesysteem van Nederland. Moerdijk heeft een strategische ligging in het stroomnet van Nederland en heeft veel potentiële afnemers van elektriciteit die nu nog op fossiele brandstoffen opereren en in de toekomst verduurzamen. Voor het energiesysteem is het efficiënt om afname van elektriciteit zo dicht mogelijk bij de opwek te realiseren; in de vierde plaats is POM 380-150-20 kV een belangrijke schakel in de voorziene ontwikkelingen in de Powerport Regio Moerdijk.
202600611-1	Hierbij dien ik mijn zienswijze in op de plannen voor het hoogspanningsstation Moerdijk. Ik woon met mijn man en 2 kinderen in Zevenbergen. Wij hebben bewust gekozen om hier ons leven op te bouwen. Een plek waar onze kinderen veilig kunnen opgroeien, waar rust en ruimte zijn en waar je aan het einde van een drukke dag thuis kunt komen in een omgeving die prettig voelt. Juist daarom maken deze plannen mij grote zorgen.	Het bevoegd gezag begrijpt deze zorgen. De kwaliteit van de woon- en leefomgeving is een belangrijk aandachtspunt bij de verdere uitwerking en beoordeling van de voorgenomen ontwikkelingen. Het behoud en de versterking van een gezonde, veilige en aantrekkelijke leefomgeving vormen aspecten die nadrukkelijk worden betrokken in de plan- en besluitvorming.
202600611-2	Wat mij vooral zorgen baart, is de toenemende geluidsoverlast die steeds meer op onze omgeving afkomt. Er wordt vaak gesproken over normen, decibellen en berekeningen, maar voor inwoners gaat het niet over cijfers. Voor ons gaat het over hoe het voelt om te wonen in onze eigen leefomgeving.	Het bevoegd gezag hecht belang aan een zorgvuldige afweging van alle betrokken belangen, waaronder de belangen van omwonenden.
202600611-3	Iedere stap richting meer industrie, meer energie-infrastructuur en meer grootschalige ontwikkelingen betekent ook meer druk op de omgeving waarin wij wonen. Meer geluid. Meer onrust. Minder rust. Minder leefbaarheid. Ik maak mij zorgen over wat dit doet met het welzijn van inwoners en gezinnen. Een mens heeft rust nodig. Kinderen hebben rust nodig. Een gezin heeft rust nodig.	Het bevoegd gezag hecht belang aan een zorgvuldige afweging van alle betrokken belangen, waaronder de belangen van omwonenden.
202600611-4	Je wilt na een werkdag thuis kunnen komen zonder voortdurend geconfronteerd te worden met het gevoel dat jouw leefomgeving steeds verder verandert. Je wilt in je tuin kunnen zitten zonder je af te vragen welk project er straks weer bijkomt. Je wilt je kinderen buiten zien spelen zonder het gevoel dat hun leefomgeving steeds verder onder druk komt te staan.	Het bevoegd gezag hecht belang aan een zorgvuldige afweging van alle betrokken belangen, waaronder de belangen van omwonenden.
202600611-5	De afgelopen jaren zijn inwoners al geconfronteerd met steeds nieuwe plannen en ontwikkelingen. Dat zorgt niet alleen voor fysieke veranderingen, maar ook voor mentale belasting. Want voortdurende zorgen over geluid, leefbaarheid en de toekomst van je woonomgeving doen iets met mensen. Het zorgt voor stress. Voor onrust. Voor frustratie. Voor het gevoel dat de belangen van inwoners steeds minder belangrijk worden gevonden. Ik merk dat ook bij mezelf.	Het bevoegd gezag begrijpt dat ruimtelijke ontwikkelingen en de onzekerheid die daarmee gepaard kan gaan, door omwonenden als belastend kunnen worden ervaren. Zorgen over de toekomstige woon- en leefomgeving kunnen invloed hebben op het gevoel van welzijn en het vertrouwen in de toekomst van het gebied. Uw reactie is onderdeel van de afweging.
202600611-6	Ik maak mij zorgen over de toekomst van Zevenbergen. Ik maak mij zorgen over de leefbaarheid van ons dorp. En ik maak mij vooral zorgen over de omgeving waarin mijn kinderen straks moeten opgroeien. Een dorp is meer dan een verzameling huizen. Het is een thuis. En een thuis hoort een plek te zijn waar rust, welzijn en leefbaarheid centraal staan.	Het bevoegd gezag hecht belang aan een zorgvuldige afweging van alle betrokken belangen, waaronder de belangen van omwonenden.

202600611-7	Ik verzoek u daarom dringend om de gevolgen van geluidsoverlast en de impact daarvan op het welzijn van inwoners veel zwaarder mee te wegen in de verdere besluitvorming. Want wat op papier misschien een aanvaardbare ontwikkeling lijkt, kan voor inwoners betekenen dat zij stukje bij beetje de rust verliezen waarvoor zij juist hebben gekozen om hier te wonen.	Het bevoegd gezag hecht belang aan een zorgvuldige afweging van alle betrokken belangen, waaronder de belangen van omwonenden.
202600613-1	Zie bijlage	Uw reactie is onderdeel van de afweging.
202600613-2	Het was mijn bedoeling om tijdens de informatieavond op 10 juni 2026 nadere vragen te stellen over deze plannen. U heeft besloten deze informatieavond tot een nog onbekende datum uit te stellen, waarbij de periode om een zienswijze in te dienen tot een nog onbekende datum verlengd wordt. Dit besluit levert voor mij veel onduidelijkheid op en zorgt ervoor dat ik mijn reactie op de stukken nog niet volledig kan onderbouwen.	De informatieavond heeft inmiddels plaatsgevonden op 30 juni 2026. De termijn voor de ter inzagelegging is verlengd tot en met 10 juli 2026, zodat er nog tijd was om bij uw reactie rekening te houden met informatie van de inloopavond.
202600613-3	Om mijn mogelijkheid om te reageren veilig te stellen, dien ik daarom bij deze een pro forma zienswijze in. Ik verzoek u mij een redelijke termijn te stellen om mijn zienswijze inhoudelijk aan te vullen. Daarbij verzoek ik u deze redelijke termijn door te laten lopen tot minimaal 2 weken na de nieuwe datum van de informatiebijeenkomst.	U hebt een ontvangstbevestiging ontvangen en de uiterste datum om een pro formareactie aan te vullen hebben wij gesteld op 24 juli, zoals wij u hebben meegedeeld. De informatieavond was op 30 juni 2026 en de termijn voor het indienen van een reactie liep af op 10 juli 2026. Er is binnen de termijn geen aanvullende reactie ontvangen.
202600613-4	Tot slot ontvang ik graag een ontvangstbevestiging van deze zienswijze met een schriftelijke bevestiging van de datum waarbinnen ik mijn zienswijze inhoudelijk kan aanvullen.	U hebt een ontvangstbevestiging ontvangen en de uiterste datum om een pro formareactie aan te vullen hebben wij gesteld op 24 juli, zoals wij u hebben meegedeeld. De informatieavond was op 30 juni 2026 en de termijn voor het indienen van een reactie liep af op 10 juli 2026. Er is binnen de termijn geen aanvullende reactie ontvangen.
202600616	Ben tegen dit besluit. Waarom moet het zo dicht bij een bewoonde woonplaats.	Voor zover de reactie betrekking heeft op de keuze voor een specifieke locatie of tracé, geldt dat hierover in deze fase nog geen definitieve besluiten zijn genomen. De verdere onderbouwing van de locatiekeuze en mogelijke effecten wordt in de vervolgfase van het project nader uitgewerkt en onderzocht.
202600617-1	Hierbij dien ik een zienswijze in tegen de voorgenomen plannen voor het hoogspanningsstation in Moerdijk.	Uw reactie maakt onderdeel uit van de afweging.
202600617-2	Ik maak mij zorgen over deze ontwikkeling omdat het direct en indirect gevolgen heeft voor de leefomgeving, de toekomst van het gebied en de kwaliteit van wonen in en rond ons dorp.	TenneT en Enexis hebben de effecten van het combi-station op verschillende locaties inzichtelijk gemaakt in een integrale effectenanalyse (IEA) en een milieueffectrapport (MER). De staatssecretaris van Klimaat en Groene Groei (KGG) weegt, in overeenstemming met de minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening (VRO), de verschillende belangen bij de keuze voor een voorkeursalternatief. De belangen van inwoners, agrariërs en ondernemers spelen bij die afweging een rol, net als het algemeen belang van een goed, betaalbare en betrouwbare energievoorziening.
202600617-3	Wat mij vooral zorgen baart is: de onduidelijkheid over de totale plannen in het gebied en de stapeling van projecten de impact op leefbaarheid, geluid en ruimte in de omgeving de onduidelijke en voor mij niet goed navolgbare keuze tussen de locaties Krukweg en Gorsdijk het ontbreken van een volledig beeld van de cumulatieve gevolgen voor de lange termijn.	De ministeries van Economische Zaken en Klimaat (EZK), Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK), Infrastructuur en Waterstaat (I&W), de provincie Noord-Brabant en de gemeenten Drimmelen, Geertruidenberg en Moerdijk werken samen in de Ontwerptafel Powerport regio Moerdijk. Deze ontwerptafel vindt parallel plaats aan de realisatie van POM380-150-20kV. Door de deelnemers van de Ontwerptafel Powerport regio Moerdijk wordt gekeken naar de integrale opgave op het gebied van energie, economie, mobiliteit, landschap, leefbaarheid en wonen. Door de veelheid aan opgaven in het gebied, de ingewikkelde inpassingsproblematiek in combinatie met de schaarse (milieu)ruimte zijn slimme keuzes noodzakelijk. De ontwerptafel werkt toe naar een integrale, gebiedsgerichte uitwerking en er wordt getracht vanuit project overstijgend perspectief advies te geven aan projecten. Hiermee wordt de integrale aanpak tussen verschillende energieprojecten bevorderd. Omgevingspartijen en inwoners worden hierbij betrokken. In de Ontwerptafel wordt naar de toekomst van het gebied gekeken tot 2030 met een doorkijk naar 2050. Toekomstbestendige keuzes, leefbaarheid en brede welvaart zijn de uitgangspunten. Door de initiatiefnemers van de ontwerptafel is vooraf afgesproken dat de tafel geen besluiten kan nemen over de individuele energieprojecten en dat individuele energieprojecten niet vertragen. Wel kunnen adviezen worden geformuleerd. Tegelijkertijd hebben we in Nederland te maken met netcongestie. Het ministerie van EZK is politiek verantwoordelijk voor de aanpak daarvan. Dat maakt dat het niet mogelijk is te wachten met de voorbereidingen voor dit combi-station. Tijdens het Bestuurlijk Overleg Powerport regio Moerdijk

		van 29 juni 2026 hebben de betrokken bestuurders afgesproken dat de procedures van de lopende energieprojecten door kunnen gaan zolang zij niet leiden tot onomkeerbare beslissingen. Het kiezen van een voorkeuralternatief is noodzakelijk om de benodigde onderzoeken te kunnen doen. Op 29 juni hebben de bestuurders expliciet afgesproken dat een het kiezen van een voorkeursalternatief geen onomkeerbare beslissing is.
202600618	Wij zijn erop tegen! Continu Geluidsoverlast en stralingen	Geluid en de aanwezigheid van elektromagnetische velden zijn belangrijke aandachtspunten bij de ontwikkeling van energie-infrastructuur en worden daarom betrokken bij de verdere planvorming en milieubeoordeling.
202600617-4	Ik vind dat er op dit moment nog onvoldoende sprake is van een volledig, transparant en evenwichtig besluitvormingsproces.	De staatssecretaris heeft nog geen definitieve locatiekeuze gemaakt. Het ministerie van EZK heeft een conceptvoorkeursalternatief ter inzage gelegd. Bij de terinzagelegging heeft het ministerie alle onderzoeken die ten grondslag liggen aan de keuze voor een conceptvoorkeursalternatief openbaar gemaakt. Het ministerie maakt alle beslisinformatie die de staatssecretaris krijgt openbaar. De onderzoekers hebben ook rekening gehouden met autonome ontwikkelingen (ontwikkelingen die nog niet hebben plaatsgevonden, maar wel zijn vastgelegd in regelgeving) en raakvlakprojecten (projecten die nog niet vastliggen in beleid, maar wel voldoende concreet zijn).
202600617-5	Laat Moerdijk met rust en realiseer dit project elders. En anders waar de voorkeur van Tennet ligt	In de Notitie Reikwijdte en Detailonderzoek (NRD) heeft het bevoegd gezag het zoekgebied voor het gecombineerde station vastgesteld.
202600621-1	Voor BAJK en ZLTO zijn in deze fase de volgende uitgangspunten cruciaal: • Ten eerste mag de keuze voor een locatie in POM niet los worden gezien van de stapeling van andere ruimtelijke en infrastructurele opgaven in dit gebied. Een integrale gebiedsafweging is noodzakelijk. Dat geldt temeer nu de keuze in POM ook doorwerkt in andere trajecten, waaronder VAWOZ 2031–2040. • Ten tweede is besluitvorming over het concept-VKA volgens ons pas verantwoord nadat eerst een keuze is gemaakt over de zoekrichting van de bredere gebiedsontwikkeling. Zonder die stap is geen sprake van een integrale en toekomstbestendige afweging. • Ten derde moet het ruimtebeslag voor landbouw zo beperkt mogelijk blijven. Daarbij gaat het nadrukkelijk niet alleen om hectares, maar ook om de gevolgen voor landbouwstructuur, verkaveling, ontsluitingen, waterhuishouding en de bruikbaarheid van volledige percelen en bedrijven. • Ten vierde moet de landbouw in de beoordeling volwaardig worden meegewogen. De agrarische sector is in dit gebied geen restfunctie, maar een hoofdgebruiker van het buitengebied. • Ten vijfde moeten gezondheidseffecten zorgvuldig en volwaardig worden onderzocht en meegewogen, ook voor agrarische bouwvlakken, woonhuizen, stallen en overige bebouwing waar mensen langdurig verblijven of werken. • Ten zesde moeten ook de gevolgen in de gebruiksfase, waaronder beperkingen, vergoedingen, compensatie en naleving van afspraken, vooraf helder en zorgvuldig worden geborgd. • Ten slotte vinden wij dat participatie structureel en volwaardig moet zijn ingericht, passend bij de omvang en impact van dit project.	Voor de beantwoording van de verschillende argumenten, zie hieronder.
202600621-2	Integrale benadering noodzakelijk Wij sluiten met deze reactie nadrukkelijk aan bij onze eerdere inbreng op dit dossier. Onze kernboodschap blijft ongewijzigd: in dit gebied is een projectmatige, losse benadering niet langer houdbaar. Het gaat hier niet om één op zichzelf staand energieproject, maar om een stapeling van grootschalige opgaven in één en hetzelfde buitengebied. Naast POM spelen in deze regio onder meer Net op zee Nederwiek 3, Zuid-West 380 kV Oost, de verbinding Geertruidenberg – Krimpen aan den IJssel/ Crayestein, het programma VAWOZ 2031–2040, het waterstofnetwerk Zuidwest-Nederland, de Delta Rhine Corridor en potentiële geothermie. Juist daarom is een integrale benadering via Powerport Regio Moerdijk noodzakelijk. Een solitaire beoordeling van POM doet geen recht aan de feitelijke druk op de ruimte en evenmin aan de gevolgen voor landbouw, leefbaarheid en landschapskwaliteit. In het ontwerpprogramma van Programma VAWOZ 2031–2040 worden voor Moerdijk combinaties	De ministeries van Economische Zaken en Klimaat (EZK), Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK), Infrastructuur en Waterstaat (I&W), de provincie Noord-Brabant en de gemeenten Drimmelen, Geertruidenberg en Moerdijk werken samen in de Ontwerptafel Powerport regio Moerdijk. Deze ontwerptafel vindt parallel plaats aan de realisatie van POM380-150-20kV. Door de deelnemers van de Ontwerptafel Powerport regio Moerdijk wordt gekeken naar de integrale opgave op het gebied van energie, economie, mobiliteit, landschap, leefbaarheid en wonen. Door de veelheid aan opgaven in het gebied, de ingewikkelde inpassingsproblematiek in combinatie met de schaarse (milieu)ruimte zijn slimme keuzes noodzakelijk. De ontwerptafel werkt toe naar een integrale, gebiedsgerichte uitwerking en er wordt getracht vanuit project overstijgend perspectief advies te geven aan projecten. Hiermee wordt de integrale aanpak tussen verschillende energieprojecten bevorderd. Omgevingspartijen en inwoners worden hierbij betrokken. In de Ontwerptafel wordt naar de toekomst van het gebied gekeken tot 2030 met een doorkijk

	onderzocht waarin de ligging van de POM-stations samenhangt met de locatie van een toekomstig converterstation. Daarbij worden onder meer combinaties genoemd met de zoekgebieden Krukweg en Gorsdijk. Dat laat zien dat de keuze die nu in POM wordt gemaakt, niet alleen effect heeft op dit project zelf, maar ook relevant is voor de verdere ruimtelijke uitwerking van VAWOZ. Juist daarom moet deze keuze niet projectmatig, maar in samenhang met andere energieopgaven in het gebied worden beoordeeld. Wij vinden dat deze doorwerking en de daarmee samenhangende extra ruimtedruk expliciet in de afweging betrokken moeten worden.	naar 2050. Toekomstbestendige keuzes, leefbaarheid en brede welvaart zijn de uitgangspunten. De Ontwerptafel kijkt ook naar het onderhavige project.
202600621-3	Juist omdat de locatiekeuze voor POM niet los kan worden gezien van de bredere gebiedsopgave in Powerport Regio Moerdijk en van de doorwerking naar andere trajecten, waaronder VAWOZ 2031–2040, vinden wij dat besluitvorming over dit concept-voorkeursalternatief op dit moment te vroeg komt. Zolang nog geen keuze is gemaakt over de zoekrichting van de ruimtelijke ontwikkeling in dit gebied, ontbreekt naar ons oordeel de noodzakelijke basis voor een gedragen en toekomstvaste locatieafweging. Wij verzoeken u daarom om de besluitvorming over het concept-VKA aan te houden totdat eerst een keuze is gemaakt over het zoekgebied c.q. de zoekrichting, zodat de locatie van het station in samenhang met de andere opgaven kan worden beoordeeld.	In Nederland hebben we te maken met netcongestie. Het ministerie van EZK is politiek verantwoordelijk voor de aanpak daarvan. Dat maakt dat het niet mogelijk is te wachten met de voorbereidingen voor dit combi-station. De tijd tussen de start van een project als het onderhavige en de ingebruikname van het gecombineerde station is helaas erg lang. Tijdens het Bestuurlijk Overleg Powerport regio Moerdijk van 29 juni 2026 hebben de betrokken bestuurders afgesproken dat de procedures van de lopende energieprojecten door kunnen gaan zolang zij niet leiden tot onomkeerbare beslissingen. Het kiezen van een voorkeuralternatief is noodzakelijk om de benodigde onderzoeken te kunnen doen. Op 29 juni hebben de bestuurders expliciet afgesproken dat een het kiezen van een voorkeursalternatief geen onomkeerbare beslissing is.
202600621-4	Agrarisch belang De ruimtevraag in dit gebied is inmiddels zó groot dat het risico op structurele overbelasting reëel is. Dat raakt niet alleen hectares op papier, maar ook de samenhang van het agrarisch gebied, de ontwikkelruimte van bedrijven en de leefbaarheid van het buitengebied. De agrarische sector is in dit gebied geen restfunctie, maar een dragende functie. Dat vraagt om een ruimtelijke afweging waarin landbouw niet pas aan het einde in beeld komt, maar vanaf het begin als volwaardige hoofdgebruiker wordt behandeld. In dat opzicht vinden wij dat de voorliggende stukken nog steeds onvoldoende blijk geven van een werkelijk gelijkwaardige weging van het agrarisch belang.	Landbouw maakt onderdeel uit van de belangen die de staatssecretaris Klimaat en Groene Groei (KGG) en de minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening (VRO) betrekken in hun afweging.
202600621-5	Voorkeursalternatieven Wij constateren bovendien dat de voorliggende stukken de indruk wekken dat de uitwerking feitelijk sterk in de richting van Krukweg beweegt, terwijl Gorsdijk in het concept-VKA in stand wordt gehouden. Dat klemt temeer omdat in de openbare stukken over Gorsdijk zelf al is opgenomen dat deze locatie deels buiten het zoekgebied ligt en overlap heeft met de Johan Willem Frisostraat. Juist in een dossier met zulke grote ruimtelijke gevolgen mag van het bevoegd gezag worden verwacht dat de motivering volledig navolgbaar, controleerbaar en evenwichtig is. De gemaakte keuze moet niet alleen bestuurlijk uitlegbaar zijn, maar ook ruimtelijk en maatschappelijk overtuigen. Dat doet de huidige onderbouwing naar ons oordeel nog onvoldoende.	Indiener schrijft dat met name de onderbouwing van de keuze voor Gorsdijk als onderdeel van het concept voorkeursalternatief ruimtelijk en maatschappelijk niet overtuigend is. Het bevoegd gezag neemt dit punt ter harte en zal de onderbouwing nader bekijken.

202600621-6	Volwaardige beoordeling landbouw Voor BAJK en ZLTO is en blijft het uitgangspunt: zo min mogelijk ruimtebeslag. Daarbij gaat het nadrukkelijk niet alleen om de vraag hoeveel hectare een locatie vraagt. Voor agrarische ondernemers draait het om percelen die functioneel bruikbaar moeten blijven, om logische verkaveling, om ontsluitingen, om bouwvlakken, om waterhuishouding en om de samenhang tussen gronden en bebouwing. Een 'gedeeltelijk geraakt' bedrijf of perceel is in de praktijk vaak net zo ontwrichtend als volledig verlies van grond. Wie de gevolgen voor landbouw alleen beoordeelt in hectares, miskent de werkelijkheid op het erf en in het veld. Juist daarom herhalen wij met klem ons eerdere standpunt dat de huidige benadering van landbouw in het MER onvoldoende is. In het MER is landbouw ondergebracht onder het thema gebruiksfuncties, waarbij vooral wordt gekeken naar oppervlakteverlies en lengte van doorsnijding. Dat doet geen recht aan de waarde van de land- en tuinbouw in dit gebied en evenmin aan de feitelijke effecten op de landbouwstructuur. Onder een goede landbouwstructuur verstaan wij onder meer een doelmatige verkaveling, het bijeenhouden van bouwkavels en bebouwing, goede ontsluitingen, een werkbare ontwatering en behoud van bodemkwaliteit. Aantasting van die structuur moet worden voorkomen. En als dat niet mogelijk is, moet herstel of verbetering daadwerkelijk worden gegarandeerd – ongeacht de kosten.	De onderzoeken van MER-fase 1 zijn uitgevoerd zodat deze passend zijn bij het detailniveau benodigd voor de vergelijking van alternatieven. Uit de vergelijking blijkt duidelijk welke alternatieven (in beginsel) tot meer of minder ruimtebeslag leiden en waar dit plaatsvindt (zie p. 422 MER deel B). Onderzoek op bedrijfsniveau is niet passend bij het detailniveau van MER-fase 1. Ook omdat dit erg afhangt van de exacte locatie van het station en inlussingen, de landschappelijke inpassing en inpassing van andere compensatieopgaven en daarbij behorende ruimtebeslag. Bij de nadere uitwerking van het VKA in MER-fase 2 zal, indien mogelijk, rekening worden gehouden met de verkavelingsstructuur bij de (landschappelijke) inpassing van het station en zal nader onderzoek plaatsvinden naar de impact op water, met daarbij ook een plan over hoe om te gaan met het water, en zal de bodemkwaliteit nader in beeld worden gebracht. Watercompensatie, natuurcompensatie en landschappelijke inpassing zijn belangrijke thema's voor de uitwerking van het VKA.
202600621-7	Effecten onvoldoende in beeld Daar komt bij dat op onderdelen juist nog nadere uitwerking nodig is in MER-fase 2. In de stukken is onder meer opgenomen dat voor geluid in fase 2 specifieke berekeningen volgen, dat de definitieve magneetveldzone in de planuitwerkingsfase wordt berekend en dat ook monitoringsmaatregelen pas later concreet kunnen worden vastgelegd. Dat betekent dat de gevolgen voor agrarische bedrijven, gebouwen en percelen in deze fase nog niet volledig en niet op bedrijfsniveau inzichtelijk zijn. Wij vinden het daarom onjuist als op basis van de huidige stukken de indruk zou worden gewekt dat de effecten voor landbouw al voldoende scherp in beeld zijn. Dat zijn zij niet.	In MER-fase 2 zullen inderdaad nadere onderzoeken plaatsvinden naar de genoemde effecten (zoals geluid en magneetveldzones). De onderzoeken van MER-fase 1 zijn uitgevoerd zodat deze passend zijn bij het detailniveau benodigd voor de vergelijking van alternatieven. Onderzoek op bedrijfsniveau is niet passend bij het detailniveau van MERfase 1.
202600621-8	Gezondheidseffecten en gevoelige objecten Het is cruciaal dat de gezondheidseffecten van dit project serieus worden onderzocht en volwaardig worden meegewogen in de uiteindelijke afweging. In de voorliggende stukken is 'leefomgeving en gezondheid' weliswaar als afzonderlijk milieuthema opgenomen, met aandacht voor geluid, magneetvelden en luchtkwaliteit, maar voor ons is van groot belang dat deze onderzoeken niet te beperkt worden opgezet en meegenomen in de afweging. Dat geldt nadrukkelijk ook voor agrarische bedrijven en erven. Op boerderijen, in de directe omgeving van stallen en bedrijfsbebouwing én in woonhuizen verblijven mensen langdurig. Juist daarom vinden wij dat gezondheidseffecten ook voor deze locaties zorgvuldig in beeld moeten worden gebracht. Wij verzoeken daarom om niet uitsluitend naar reguliere woningen of andere standaard 'gevoelige gebouwen' te kijken, maar ook naar agrarische bouwvlakken als geheel, inclusief woonhuizen, stallen, schuren en overige bebouwing waar mensen dagelijks werken en verblijven. Voor zover gezondheidseffecten samenhangen met geluidbelasting, luchtkwaliteit en blootstelling aan magneetvelden, moeten deze effecten serieus worden onderzocht en herkenbaar worden betrokken bij de keuze voor het voorkeursalternatief.	De onderzoeken van geluid, magneetvelden en luchtkwaliteit die zijn uitgevoerd in MER-fase 1 zijn qua detailniveau passend voor de vergelijking van de alternatieven. Onderscheidende milieuthema's zullen navolgbaar terugkomen in de onderbouwing van de keuze voor het VKA. In MER-fase 2, ten behoeve van de nadere uitwerking van het VKA, zal nader onderzoek op deze aspecten plaatsvinden. In MER-fase 1 en fase 2 wordt in het akoestisch onderzoek getoetst aan de wettelijk voorgeschreven regels, waaronder de geluidbelasting bij geluidgevoelige gebouwen. Volgens de definitie in het Besluit kwaliteit leefomgeving gaat het hierbij om: woonfunctie, onderwijsfunctie, gezondheidszorgfunctie en bijeenkomstfunctie voor kinderopvang, met nevengebruiksfuncties. Stallen en dergelijken staan in dienst van de landbouwfunctie en vallen hierdoor niet onder deze definitie. Hierom worden deze niet meegenomen in de akoestisch onderzoeken. Bedrijfswoningen bij een boerderij worden gezien als geluidgevoelig gebouw. In de BAG data zijn hebben dergelijke gebouwen (over het algemeen) een dubbele functie, bijvoorbeeld: woonfunctie en industriefunctie.
202600621-9	Beperkingen, gevolgen en afspraken in de aanleg- en gebruiksfase Daarnaast vragen wij nadrukkelijk aandacht voor de gevolgen ná aanleg. Voor agrariërs houdt de impact niet op bij de aanlegfase. Beperkingen door hoogspanningsinfrastructuur, waaronder de ZRO-strook bij inlussingen en de magneetveldzone, kunnen ook in de gebruiksfase doorwerken in de bedrijfsvoering en gebruiksmogelijkheden van gronden en gebouwen. In de stukken is opgenomen dat voor inlussingen een ZRO-strook van 70 meter wordt gehanteerd en dat voor stationslocaties een indicatieve magneetveldzone van 65 meter buiten het hekwerk is aangehouden. Als dergelijke zones de gebruiksruimte van landbouwgrond of agrarische bebouwing beperken, horen daar ruimhartige compensatie en vooraf heldere, afdwingbare afspraken bij. Niet achteraf, niet vrijblijvend en niet afhankelijk van telkens nieuwe discussies aan de keukentafel.	De aanleg en aanwezigheid van hoogspanningsinfrastructuur kunnen gevolgen hebben voor het gebruik van gronden en voor de bedrijfsvoering van agrarische ondernemingen. Mogelijke effecten op bestaande functies, gebruiksmogelijkheden en toekomstige ontwikkelingsmogelijkheden vormen daarom een belangrijk aandachtspunt bij de verdere planvorming. Hiervoor zijn vaste vergoedingen ter compensatie.

202600621-10	Participatie is meer dan overleg alleen Wij spreken onze waardering uit voor de manier waarop de betrokkenheid in gesprekken tot nu toe is georganiseerd. Tegelijkertijd moet worden vastgesteld dat dit nog geen garantie biedt voor een volwaardige borging van agrarische belangen in het vervolgproces. Juist omdat de landbouw een hoofdgebruiker van dit gebied is en de impact van dit project groot kan zijn, moet participatie meer zijn dan informeren en incidenteel afstemmen. Wij verwachten daarom dat participatie in het vervolg structureel, volwaardig en met voldoende gewicht wordt ingericht. Dat betekent: heldere procesafspraken, tijdige consultatie en een ruim budget voor agrarisch omgevingsmanagement, zodat de belangen van agrarische ondernemers niet alleen worden aangehoord, maar ook daadwerkelijk zichtbaar worden meegewogen in keuzes en uitwerking.	Het bevoegd gezag onderschrijft het belang van een zorgvuldige betrokkenheid van agrarische ondernemers en andere belanghebbenden bij de verdere uitwerking van de plannen. Gelet op de aanwezigheid van agrarische bedrijven in het gebied en de mogelijke gevolgen van de voorgenomen ontwikkelingen, is het van belang dat de effecten op de landbouwsector zorgvuldig in beeld worden gebracht en meegewogen in de besluitvorming.
202600621-11	Conclusie Onze conclusie is dan ook helder. De voorliggende stukken bieden op dit moment onvoldoende comfort voor een keuze die diep ingrijpt in een al zwaar belast buitengebied. Wij vragen u daarom om bij de verdere besluitvorming ten minste de volgende uitgangspunten expliciet te hanteren: • Hanteer een werkelijk integrale benadering en beoordeel POM niet los van de andere ruimtelijke en infrastructurele opgaven in Powerport Regio Moerdijk. • Weeg de keuze voor een locatie in POM integraal af in samenhang met VAWOZ 2031–2040. • Besluitvorming over het concept-VKA moet worden aangehouden totdat eerst een keuze is gemaakt over de zoekrichting van de bredere gebiedsontwikkeling in Moerdijk. Pas dan kan de locatiekeuze voor POM integraal, navolgbaar en toekomstbestendig worden beoordeeld. • Beperk het ruimtebeslag maximaal en motiveer navolgbaar waarom een locatie op agrarische grond onvermijdelijk zou zijn. • Beoordeel landbouw als volwaardige functie, en niet slechts als onderdeel van gebruiksfuncties. Neem daarin ook de gezondheidseffecten voor agrarische bebouwing volwaardig mee. • Maak landbouwstructuur leidend in de afweging, inclusief verkaveling, ontsluitingen, waterhuishouding, bouwvlakken en bodemkwaliteit. • Werk de effecten op bedrijfsniveau verder uit voordat onomkeerbare keuzes worden gemaakt. • Borg een fatsoenlijke vergoeding en compensatie voor blijvende gebruiksbeperkingen door onder meer ZRO-stroken en magneetveldzones. • Reserveer structureel middelen voor agrarisch omgevingsmanagement, zodat afspraken niet alleen worden gemaakt, maar ook worden nagekomen. BAJK, ZLTO Amerstreek en ZLTO Moerdijk blijven bereid om constructief mee te denken over oplossingen. Maar constructief meedenken is niet hetzelfde als kritiekloos meegaan. In een gebied waar de landbouw al fors onder druk staat, mag het agrarisch belang niet opnieuw de sluitpost van de ruimtepuzzel worden. Dat zullen wij niet accepteren.	Voor de beantwoording van de verschillende argumenten, zie hierboven. In aanvulling het volgende. De staatssecretaris van Klimaat en Groene Groei (KGG) en de minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening betrekken veel belangen in hun afweging. De belangen van de landbouw maken daar onderdeel van uit.
202600627-1	Het zou niet mogen kunnen, dat zulke ingrijpende projecten rondom ons dorp mogen worden gerealiseerd, zonder dat er duidelijkheid is of het dorp mag blijven bestaan. De constante hinder die wij als inwoners ervaren van de gemeente, rijk en provincie door besluiteloosheid kan niet meer. Dit soort projecten zouden moeten wachten totdat er een duidelijk bericht naar buiten is gekomen of Moerdijk mag blijven bestaan.	De ministeries van Economische Zaken en Klimaat (EZK), Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK), Infrastructuur en Waterstaat (I&W), de provincie Noord-Brabant en de gemeenten Drimmelen, Geertruidenberg en Moerdijk werken samen in de Ontwerptafel Powerport regio Moerdijk. Deze ontwerptafel vindt parallel plaats aan de realisatie van POM380-150-20kV. Door de deelnemers van de Ontwerptafel Powerport regio Moerdijk wordt gekeken naar de integrale opgave op het gebied van energie, economie, mobiliteit, landschap, leefbaarheid en wonen. Door de veelheid aan opgaven in het gebied, de ingewikkelde inpassingsproblematiek in combinatie met de schaarse (milieu)ruimte zijn slimme keuzes noodzakelijk. De ontwerptafel werkt toe naar een integrale, gebiedsgerichte uitwerking en er wordt getracht vanuit project overstijgend perspectief advies te geven aan projecten. Hiermee wordt de integrale aanpak tussen verschillende energieprojecten bevorderd. Omgevingspartijen en inwoners worden hierbij betrokken. In de Ontwerptafel wordt naar de toekomst van het gebied gekeken tot 2030 met een doorkijk

		naar 2050. Toekomstbestendige keuzes, leefbaarheid en brede welvaart zijn de uitgangspunten. Door de initiatiefnemers van de ontwerptafel is vooraf afgesproken dat de tafel geen besluiten kan nemen over de individuele energieprojecten en dat individuele energieprojecten niet vertragen. Wel kunnen adviezen worden geformuleerd. Tegelijkertijd hebben we in Nederland te maken met netcongestie. Het ministerie van EZK is politiek verantwoordelijk voor de aanpak daarvan. Dat maakt dat het niet mogelijk is te wachten met de voorbereidingen voor dit combi-station. Tijdens het Bestuurlijk Overleg Powerport regio Moerdijk van 29 juni 2026 hebben de betrokken bestuurders afgesproken dat de procedures van de lopende energieprojecten door kunnen gaan zolang zij niet leiden tot onomkeerbare beslissingen. Het kiezen van een voorkeuralternatief is noodzakelijk om de benodigde onderzoeken te kunnen doen. Op 29 juni hebben de bestuurders expliciet afgesproken dat een het kiezen van een voorkeursalternatief geen onomkeerbare beslissing is.
202600627-2	De leefomgeving stond al onder druk, dit zorgt er alleen maar voor dat het een fundering is voor nog meer industrie. Onze gezondheid, woongenot en financiën lijden hieronder. Ons huis is al onverkoopbaar op de particuliere markt. Er was een rode lijn afgesproken, waar GEEN industrie over zou mogen, toch gebeurt het nu met deze hoogspanningsmasten en station.	De impact op inwoners is meegewogen in de locatiekeuze. Vanuit de MER-thema's is geluidsoverlast, landschap en gezondheid & leefomgeving beoordeeld op effecten en meegewogen met andere thema's in het IEA zoals hoe de belangrijkste stakeholders het project beleven in de omgeving. Een ruimtelijk plan op zichzelf leidt niet altijd tot waardedaling. Maar als dat wel geval is dan zal die schade objectief moeten worden aangetoond. Dat geldt ook daar waar het gaat over de agrarische bedrijfsvoering. Bij de planuitwerking is zoveel mogelijk rekening gehouden met bestaande bedrijfsstructuren en perceelsindelingen maar schade en nadeel kan helaas niet worden uitgesloten. Het maatschappelijke belang van dit project weegt te zwaar om het niet te voeren. Eventuele waardedalingen of een aantasting van de bedrijfsvoering vormen geen ruimtelijk argument om een project dat het algemeen belang dient niet uit voeren. Het is op voorhand ook niet altijd objectief te bepalen of vastgoed in waarde zal dalen of dat de bedrijfsvoering negatief wordt beïnvloed. Indien er gronden moeten worden aangekocht zal de eigenaar een volledige schadeloosstelling ontvangen. Dat betekent dat alle schade die men lijdt door het verlies van het eigendom vergoed wordt. In de onderhandelingen met eigenaren wordt getracht hierover maatwerkafspraken te maken. Het belang van vervangende gronden in de nabijheid wordt erkend, met name in relatie tot de doelmatige bedrijfsvoering. Tegelijkertijd is compensatie in natura geen afdwingbaar recht. De beschikbaarheid van geschikte gronden is beperkt en kan niet worden gegarandeerd. Waar mogelijk faciliteren we met het inzichtelijk maken van beschikbare gronden en/of door ondersteuning bij herverkaveling. Uiteindelijk blijft financiële schadeloosstelling het primaire instrument Mocht er geen grond nodig zijn maar men wel schade ondervindt als gevolg van het plan dan geldt dat dan een verzoek om nadeelcompensatie kan worden ingediend. Daar waar schade ontstaat wordt deze afzonderlijk beoordeeld en eventueel gecompenseerd. Bij zo'n verzoek wordt door onafhankelijke deskundigen een onderzoek uitgevoerd naar de vraag of er sprake is van een nadeel en indien dat het geval is hoe groot de schade is.
202600627-3	Wij als jonge ouders vinden het te onverantwoord om de industrie nog verder uit te breiden, om ons dorp en onze gezondheid op te offeren voor economie en stabiliteit zonder concrete compensatie. Wij kunnen als ouders niet meer verantwoorden om in dorp Moerdijk te wonen. Er is geen stabiliteit, geen duidelijkheid en nu met dit soort projecten komt onze gezondheid zowel mentaal als fysiek, woongenot en toekomstperspectief in gevaar.	Zie het antwoord hierboven.
202600631-1	Havenbedrijf Moerdijk (HbM) is verantwoordelijk voor ontwikkeling en beheer van het haven- en industrieterrein Moerdijk (Port of Moerdijk, PoM). Vanuit deze verantwoordelijkheid vindt HbM het belangrijk bedrijven bij hun streven naar verduurzaming, waaronder ander en minder energiegebruik en de beweging naar een circulaire economie, zoveel mogelijk te ondersteunen. Op ons terrein zijn zowel grote bedrijven als MKB-bedrijven volop met de genoemde transities aan de gang. Daarnaast zien we een grote interesse van (nieuwe) circulaire bedrijven of bedrijven die andere bedrijven kunnen helpen circulair te worden om zich op ons terrein te vestigen.	Uw reactie maakt deel uit van de afweging.

202600631-2	Genoemde transities leiden tot een steeds grotere vraag naar elektriciteit. Dat uit zich op twee manieren: de vraag naar grote vermogens van grote industriële bedrijven en de vraag naar verzwaring van de bestaande aansluitingen vanuit het MKB. HbM was dan ook verheugd dat op basis van de Cluster Energie Strategie 1.0 van het industriecluster Rotterdam – Moerdijk de verzwaring van het elektriciteitsnetwerk op Moerdijk inclusief een nieuw 380 kV hoogspanningsstation in 2021 in het MIEK en vervolgens ook in 2022 in het investeringsprogramma van Tennet werd opgenomen.	Uw reactie maakt deel uit van de afweging.
202600631-3	Helaas zien we de urgentie die bij de opname in het MIEK werd gevoeld nog steeds niet terug in de snelheid van realisatie in het project PoM 380-150-20, integendeel: de datum ingebruikname is inmiddels al opgeschoven naar de periode 2033-2036. Meer snelheid van realisatie is in verband met de mogelijkheden voor verduurzaming van bestaande bedrijven en het vestigen van nieuwe vaak circulaire bedrijven van groot belang. Door de huidige netcongestie zijn er nu immers geen aansluitmogelijkheden, noch voor afname noch voor toelevering; op moment van schrijven van deze reactie laat de regionale netbeheerder Enexis zien dat alleen voor afname er al 108 aanvragers 'in de wacht staan', een situatie die de komende jaren naar verwachting alleen maar erger zal worden.	Het bevoegd gezag herkent de urgentie van de noodzaak van POM en is gericht op een zo spoedig mogelijke afronding van de procedure. Tegelijkertijd is de situatie rond Moerdijk complex en zijn er veel belangen die het bevoegd gezag moet meewegen bij het nemen van beslissingen.
202600631-4	Als havenbedrijf zien wij voor ons terrein met name een belang bij de komst van het hoogspannings- en middenspanningsstation voor de lokale en regionale opgaven. Wij zien het landelijke belang van de samenhangende projecten, zoals wind van zee, Delta Rijn Corridor etc. Deze zijn voor ons (en bedrijven) voor nu minder van belang dan de realisatie van POM 380. We merken echter dat juist de aanhaking van samenhangende projecten de snelheid van alleen al de locatiekeuze voor PoM 380-150-20 sterk beïnvloedt. Dit project is in onze ogen echter broodnodig, snelheid maken is dus geboden.	Het bevoegd gezag herkent de urgentie van de noodzaak van POM en is gericht op een zo spoedig mogelijke afronding van de procedure. Tegelijkertijd is de situatie rond Moerdijk complex en zijn er veel belangen die het bevoegd gezag moet meewegen bij het nemen van beslissingen.
202600631-5	Uit het concept voorkeursalternatief blijkt dat nog twee locaties resteren: de locaties Krukweg en Gorsdijk. Het havenbedrijf heeft geen voorkeur voor één van beide locaties. Wel bepleiten wij dat bij de keuze van de locatie voorkeursalternatief de realisatiesnelheid en de maakbaarheid voor wat betreft kabeltracés naar de verschillende klanten op ons haven- en industrieterrein belangrijke criteria zullen zijn, waarbij hoe sneller hoe beter het adagium is. Daarbij is het voor ons, vanuit het belang dat wij zien voor een goede inpassing, vanzelfsprekend dat de leefbaarheidsaspecten van beide locaties eveneens goed en gelijkwaardig worden afgewogen.	De voorkeur van het havenbedrijf voor de locatie waarop TenneT en Enexis POM het snelste kunnen realiseren staat genoteerd.
202600631-6	Zoals ongetwijfeld bekend is het project POM380-150-20 slechts één van de vele ruimtevragende projecten die binnen de brede regio Moerdijk – Drimmelen – Geertruidenberg in procedure is. Daarnaast zien wij nog diverse ruimtevragen op dit gebied afkomen, enerzijds vanuit het Programma Energie Hoofdinfrastructuur, anderzijds vanuit de nationale opgave voor circulaire economie. Via de Ontwerptafel Powerport doen verschillende publieke partijen onderzoek naar de toekomst van de regio, gegeven de hoeveelheid opgaven die op het gebied af komen. Hoewel in de cVKA wordt gemeld dat er een relatie is met de vraagstukken via de Ontwerptafel, zien wij graag dat vooralsnog de projectprocedure voor POM380 onverkort en onvertraagd wordt voortgezet, omdat de urgentie zoals gezegd groot is. Voor de verduurzaming of zelfs voor het behoud van de bestaande energie intensieve bedrijven is verdere vertraging dan ook uit den boze. We spreken immers al sinds 2021 (MIEK) over de vestiging van een 380-150 kV station ten behoeve van deze bedrijven.	Tijdens het Bestuurlijk Overleg Powerport regio Moerdijk van 29 juni 2026 hebben de betrokken bestuurders afgesproken dat de procedures van de lopende energieprojecten door kunnen gaan zolang zij niet leiden tot onomkeerbare beslissingen. Het kiezen van een voorkeuralternatief is noodzakelijk om de benodigde onderzoeken te kunnen doen. Op 29 juni hebben de bestuurders expliciet afgesproken dat een het kiezen van een voorkeursalternatief geen onomkeerbare beslissing is.
202600631-7	Vanzelfsprekend wil Havenbedrijf Moerdijk graag in gesprek blijven met alle partners die niet alleen bij het project POM380 maar bij alle nu reeds lopende of toekomstig op te starten energie infrastructuurprojecten betrokken zijn. Graag doen we dit, juist vanuit de benodigde integrale aanpak, via de Ontwerptafel Powerport of een opvolger hiervan, waarbij we dan nog steeds de urgentie voor een zo spoedig mogelijke ingebruikname willen benadrukken. Als tweede economische motor van Brabant en tweede containerhaven van Nederland vertegenwoordigen wij immers belangrijke regionale en nationale economische belangen.	TenneT, Enexis en EZK zijn blij met de wens om in gesprek te blijven en maken van die mogelijkheid graag gebruik.
202600632-1	Hierbij dien ik een zienswijze in tegen de voorgenomen plannen voor het hoogspanningsstation in Moerdijk.	Uw reactie maakt deel uit van de afweging.

202600632-2	Ik maak mij zorgen over deze ontwikkeling omdat het direct en indirect gevolgen heeft voor de leefomgeving, de toekomst van het gebied en de kwaliteit van wonen in en rond ons dorp.	Wij begrijpen dat u zich zorgen maakt. De impact op inwoners is meegewogen in de locatiekeuze. Vanuit de MER-thema's is geluidsoverlast, landschap en gezondheid & leefomgeving beoordeeld op effecten en meegewogen met andere thema's in het IEA zoals hoe de belangrijkste stakeholders het project beleven in de omgeving.
202600632-3	Wat mij vooral zorgen baart is: - de onduidelijkheid over de totale plannen in het gebied en de stapeling van projecten - de overlast van geluid, de beperkte ruimte in de omgeving - de onduidelijkheid over de niet goed navolgbare keuzes tussen de locaties Krukweg en Gorsdijk - het ontbreken van een volledig beeld van de cumulatieve gevolgen voor de lange termijn	De ministeries van Economische Zaken en Klimaat (EZK), Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK), Infrastructuur en Waterstaat (I&W), de provincie Noord-Brabant en de gemeenten Drimmelen, Geertruidenberg en Moerdijk werken samen in de Ontwerptafel Powerport regio Moerdijk. Deze ontwerptafel vindt parallel plaats aan de realisatie van POM380-150-20kV. Door de deelnemers van de Ontwerptafel Powerport regio Moerdijk wordt gekeken naar de integrale opgave op het gebied van energie, economie, mobiliteit, landschap, leefbaarheid en wonen. Door de veelheid aan opgaven in het gebied, de ingewikkelde inpassingsproblematiek in combinatie met de schaarse (milieu)ruimte zijn slimme keuzes noodzakelijk. De ontwerptafel werkt toe naar een integrale, gebiedsgerichte uitwerking en er wordt getracht vanuit project overstijgend perspectief advies te geven aan projecten. Hiermee wordt de integrale aanpak tussen verschillende energieprojecten bevorderd. Omgevingspartijen en inwoners worden hierbij betrokken. In de Ontwerptafel wordt naar de toekomst van het gebied gekeken tot 2030 met een doorkijk naar 2050. Toekomstbestendige keuzes, leefbaarheid en brede welvaart zijn de uitgangspunten. Door de initiatiefnemers van de ontwerptafel is vooraf afgesproken dat de tafel geen besluiten kan nemen over de individuele energieprojecten en dat individuele energieprojecten niet vertragen. Wel kunnen adviezen worden geformuleerd. Tegelijkertijd hebben we in Nederland te maken met netcongestie. Het ministerie van EZK is politiek verantwoordelijk voor de aanpak daarvan. Dat maakt dat het niet mogelijk is te wachten met de voorbereidingen voor dit combi-station. Tijdens het Bestuurlijk Overleg Powerport regio Moerdijk van 29 juni 2026 hebben de betrokken bestuurders afgesproken dat de procedures van de lopende energieprojecten door kunnen gaan zolang zij niet leiden tot onomkeerbare beslissingen. Het kiezen van een voorkeuralternatief is noodzakelijk om de benodigde onderzoeken te kunnen doen. Op 29 juni hebben de bestuurders expliciet afgesproken dat een het kiezen van een voorkeursalternatief geen onomkeerbare beslissing is.
202600632-4	Ik vind dat er op dit moment nog onvoldoende sprake is van een volledig, transparant en evenwichtig besluitvormingsproces.	De procedure voldoet aan alle wettelijke eisen en is zorgvuldig.
202600632-5	Straling die vrijkomt geeft ons ook zorgen.	In MER Fase 1 is uitgebreid ingegaan op dit onderwerp. In MER Fase 2 wordt opnieuw en meer in detail aandacht gegeven aan dit onderwerp.
202600632-6	Ik verzoek u om: - de besluitvorming op te schorten totdat het volledige gebieds- en projectenbeeld inzichtelijk is - de besluitstukken opnieuw, transparant en controleerbaar te beoordelen - alle reële alternatieven en varianten volwaardig te onderzoeken - de effecten op leefomgeving, gezondheid en toekomstige ontwikkeling volledig mee te wegen	Het proces is openbaar en transparant, te volgen via de website https://energietransitie.nl/energieprojecten/hoog-en-middenspanningsstations-port-moerdijk-pom-380-150-20-kv. TenneT en Enexis hebben alle reële alternatieven in het zoekgebied laten onderzoeken, waarbij de effecten op leefomgeving, gezondheid en toekomstige ontwikkeling volwaardig zijn meegenomen.
202600632-7	Ik vertrouw erop dat mijn zienswijze wordt meegenomen in de verdere besluitvorming.	Uw reactie maakt onderdeel uit van de afweging.
202600635-1	Als agrarisch ondernemer maak ik bezwaar tegen de keuze voor de locatie Krukweg voor het nieuwe hoogspanningsstation Port of Moerdijk.	Uw reactie maakt onderdeel uit van de afweging. Voor de inhoudelijke beantwoording zie hieronder.
202600635-2	Wij werken in ons bedrijf aan een duurzame en toekomstbestendige bedrijfsvoering wat ons met deze keuze onze bedrijfsvoering gaat belemmeren. De realisatie van een grootschalig hoogspanningsstation heeft grote gevolgen voor de agrarische structuur, de bedrijfsvoering en de ontwikkelingsmogelijkheden van landbouwbedrijven in dit gebied. Mijn bezwaren zijn onder andere: 1. Onevenredige aantasting agrarische bedrijfsvoering De aanleg van het station, de benodigde infrastructuur en mogelijke kabeltracés beperken de beschikbare landbouwgrond en kunnen leiden tot versnippering van percelen. Dit maakt een efficiënte bedrijfsvoering onmogelijk en kan toekomstige uitbreidingsmogelijkheden zeer belemmeren.	Bij de planuitwerking wordt zoveel mogelijk rekening gehouden met bestaande bedrijfsstructuren en perceelsindelingen maar schade en nadeel kan helaas niet worden uitgesloten. Het maatschappelijke belang van dit project weegt te zwaar om het niet te voeren. Eventuele waardedalingen of een aantasting van de bedrijfsvoering vormen geen ruimtelijk argument om een project dat het algemeen belang dient niet uit voeren. Het is op voorhand ook niet altijd objectief te bepalen of vastgoed in waarde zal dalen of dat de bedrijfsvoering negatief wordt beïnvloed. Indien er gronden moeten worden aangekocht zal de eigenaar een volledige schadeloosstelling ontvangen. Dat betekent dat alle schade die men lijdt door het verlies van het eigendom vergoed wordt. In de onderhandelingen met eigenaren wordt getracht hierover maatwerkafspraken te maken. Het belang van vervangende gronden in de nabijheid wordt erkend, met name in relatie tot de doelmatige bedrijfsvoering. Tegelijkertijd is compensatie in natura geen afdwingbaar

		recht. De beschikbaarheid van geschikte gronden is beperkt en kan niet worden gegarandeerd. Waar mogelijk faciliteren we met het inzichtelijk maken van beschikbare gronden en/of door ondersteuning bij herverkaveling. Uiteindelijk blijft financiële schadeloosstelling het primaire instrument Mocht er geen grond nodig zijn maar men wel schade ondervindt als gevolg van het plan dan geldt dat dan een verzoek om nadeelcompensatie kan worden ingediend. Daar waar schade ontstaat wordt deze afzonderlijk beoordeeld en eventueel gecompenseerd. Bij zo'n verzoek wordt door onafhankelijke deskundigen een onderzoek uitgevoerd naar de vraag of er sprake is van een nadeel en indien dat het geval is hoe groot de schade is.
202600635-3	2. Verlies van agrarische grond en voedselproductie Goede landbouwgrond is schaars. Het omzetten van agrarische gronden naar energie-infrastructuur moet zeer zorgvuldig worden afgewogen. Ik mis een voldoende onderbouwing waarom deze locatie zwaarder weegt dan alternatieven met minder gevolgen voor landbouw bijvoorbeeld de locatie tussen de Dikkendijk en de Keeneweg. Dit gebied wordt in de volksmond ook wel 'de dood' genoemd en maakt zich gebiedstechnisch haar naam waar. Dit lijkt ons een ideaal plek om een heel mooi station te bouwen.	In 2025 is er een concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau gepubliceerd waarin de te onderzoeken alternatieven worden aangekondigd. Deze notitie is vervolgens in oktober 2025 vastgesteld. Daarmee staan de alternatieven die onderzocht worden vast.
202600635-4	3. Onvoldoende rekening met cumulatie van ontwikkelingen Zoals het hoogspanningsstation nu ingetekend is staat het op zichzelf in het gebied waardoor het versnippering van gronden en het doorkruisen van het gebied al direct zichtbaar wordt. In het gebied spelen meerdere grote ontwikkelingen rond energie en industrie. De totale gevolgen voor agrariërs, landschap, leefomgeving en grondgebruik moeten integraal worden beoordeeld en niet per project afzonderlijk. De gemeente Moerdijk heeft hier ook zorgen over geuit.	De zorg van indiener over de samenhang tussen verschillende ontwikkelingen in het gebied is begrijpelijk. Voor de besluitvorming over het hoogspanningsstation is echter uitgegaan van de concrete projectopgave en de daarvoor relevante ruimtelijke en milieueffecten. Voor zover sprake is van andere projecten of ontwikkelingen in de omgeving, zijn deze betrokken bij de onderzoeken naar cumulatieve effecten voor zover deze voldoende concreet en voorzienbaar zijn. De onderzoekers hebben ook rekening gehouden met autonome ontwikkelingen (ontwikkelingen die nog niet hebben plaatsgevonden, maar wel zijn vastgelegd in regelgeving) en raakvlakprojecten (projecten die nog niet vastliggen in regelgeving, maar wel voldoende concreet zijn).
202600635-5	4. Schade, onzekerheid en waardedaling De plannen veroorzaken schade in onze bedrijfsvoering en directe gevolgen over de toekomst van ons bedrijf en hebben direct gevolgen voor bedrijfsopvolging, investeringsbeslissingen, pacht/verhuur en grondwaarde.	Een ruimtelijk plan op zichzelf leidt niet altijd tot waardedaling. Maar als dat wel geval is dan zal die schade objectief moeten worden aangetoond. Dat geldt ook daar waar het gaat over de agrarische bedrijfsvoering. Bij de planuitwerking is zoveel mogelijk rekening gehouden met bestaande bedrijfsstructuren en perceelsindelingen maar schade en nadeel kan helaas niet worden uitgesloten. Het maatschappelijke belang van dit project weegt te zwaar om het niet te voeren. Eventuele waardedalingen of een aantasting van de bedrijfsvoering vormen geen ruimtelijk argument om een project dat het algemeen belang dient niet uit voeren. Het is op voorhand ook niet altijd objectief te bepalen of vastgoed in waarde zal dalen of dat de bedrijfsvoering negatief wordt beïnvloed. Indien er gronden moeten worden aangekocht zal de eigenaar een volledige schadeloosstelling ontvangen. Dat betekent dat alle schade die men lijdt door het verlies van het eigendom vergoed wordt. In de onderhandelingen met eigenaren wordt getracht hierover maatwerkafspraken te maken. Het belang van vervangende gronden in de nabijheid wordt erkend, met name in relatie tot de doelmatige bedrijfsvoering. Tegelijkertijd is compensatie in natura geen afdwingbaar recht. De beschikbaarheid van geschikte gronden is beperkt en kan niet worden gegarandeerd. Waar mogelijk faciliteren we met het inzichtelijk maken van beschikbare gronden en/of door ondersteuning bij herverkaveling. Uiteindelijk blijft financiële schadeloosstelling het primaire instrument Mocht er geen grond nodig zijn maar men wel schade ondervindt als gevolg van het plan dan geldt dat dan een verzoek om nadeelcompensatie kan worden ingediend. Daar waar schade ontstaat wordt deze afzonderlijk beoordeeld en eventueel gecompenseerd. Bij zo'n verzoek wordt door onafhankelijke deskundigen een onderzoek uitgevoerd naar de vraag of er sprake is van een nadeel en indien dat het geval is hoe groot de schade is.
202600635-6	5. Gezondheid, veiligheid en leefomgeving De effecten van hoogspanningsinfrastructuur, magneetvelden, geluidshinder, verlichting, waardedaling van gebouwen (dus leegstand in de polder) en gewasschade moeten zorgvuldig worden onderzocht en meegewogen voordat een definitieve locatiekeuze wordt gemaakt.	In MER-fase 1 zijn al deze aspecten zorgvuldig onderzocht en zij zijn meegewogen in de locatiekeuze.

202600635-7	Ik verzoek u daarom: de locatie Krukweg niet als voorkeurslocatie vast te stellen de gevolgen voor agrarische bedrijven volledig inzichtelijk te maken alternatieven in ons gebied met minder landbouwkundige schade serieuzer en beter te onderzoeken agrariërs die worden geraakt volwaardig te betrekken.	Uw reactie maakt onderdeel uit van de afweging. TenneT en Enexis hebben de effecten van het gecombineerde station op de landbouw inzichtelijk gemaakt en de staatssecretaris van Klimaat en Groene Groei (KGG), in overeenstemming met de minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening (VRO), heeft deze effecten betrokken bij de afweging.
202600636-1	Met deze brief dien ik formeel mijn zienswijze in op het concept-voorkeursalternatief voor het hoogspanningsstation Port of Moerdijk 380-150-20 kV, dat van 8 mei tot en met 18 juni 2026 ter inzage ligt.	Uw reactie maakt onderdeel uit van de afweging.
202600636-2	Ik maak met klem bezwaar tegen de beoogde locatie aan de Krukweg. Als jong gezin met een dreumes van 14 maanden wonen wij op circa 900 meter van deze locatie. Deze geringe afstand tot de woonkern Zevenbergschen Hoek legt een onevenredige belasting op omwonenden en staat op gespannen voet met een zorgvuldige ruimtelijke inpassing.	Het bevoegd gezag hecht belang aan een zorgvuldige afweging van alle betrokken belangen, waaronder de belangen van omwonenden.
202600636-3	Een hoogspanningsstation van deze schaal produceert continu laagfrequent bromgeluid afkomstig van de transformatoren. Op een afstand van 900 meter is dit geluid, met name gedurende de nacht, objectief waarneembaar en slaap verstorend. Voor onze dochter van 14 maanden is een ongestoorde nachtrust cruciaal voor haar ontwikkeling. De vrees is reëel dat de permanente bromtoon bestaande slaapproblemen zal verergeren. Bovendien hanteert de Rijksoverheid het voorzorgsbeginsel voor magneetvelden: nieuwe situaties waarbij kinderen langdurig binnen de 0,4 microtesla-contour verblijven, dienen te worden vermeden. Een station op deze afstand van een woning met jonge kinderen verdraagt zich niet met dit beleidsuitgangspunt. Als ouders wensen wij onze dochter niet bloot te stellen aan potentiële gezondheidsrisico's, hoe gering die ook worden ingeschat.	Wij begrijpen uw zorgen over leefbaarheid, geluid en gezondheid van jonge kinderen. In het MER voor de planuitwerking worden de effecten op de gezonde leefomgeving nader onderzocht, waaronder geluid van hoogspanningsstations, magneetvelden en luchtkwaliteit; transformatoren kunnen daarbij een bromtoon veroorzaken. TenneT en Enexis streven ernaar om gevoelige gebouwen, zoals woningen en andere plekken waar mensen langdurig verblijven, binnen de magneetveldzone zoveel mogelijk te vermijden, in lijn met het herijkte voorzorgbeleid voor magneetvelden. De ligging van gevoelige gebouwen binnen de indicatieve 0,4 microtesla-magneetveldzone wordt meegenomen in de afweging voor aanvullende maatregelen. Zie ook het thema 'Leefomgeving en gezondheid'.
202600636-4	De realisatie van het station op de locatie Krukweg zal onmiskenbaar leiden tot een significante waardedaling van omliggende woningen. De combinatie van visuele hinder, geluidsoverlast en maatschappelijke onrust maakt deze woningen structureel minder gewild, in het bijzonder voor gezinnen. Dit vormt een onevenredig nadeel voor bewoners die hier bewust hebben gekozen voor een rustige woonomgeving om hun kinderen groot te brengen.	Een ruimtelijk plan op zichzelf leidt niet altijd tot waardedaling. Maar als dat wel geval is dan zal die schade objectief moeten worden aangetoond. Dat geldt ook daar waar het gaat over de agrarische bedrijfsvoering. Bij de planuitwerking is zoveel mogelijk rekening gehouden met bestaande bedrijfsstructuren en perceelsindelingen maar schade en nadeel kan helaas niet worden uitgesloten. Het maatschappelijke belang van dit project weegt te zwaar om het niet te voeren. Eventuele waardedalingen of een aantasting van de bedrijfsvoering vormen geen ruimtelijk argument om een project dat het algemeen belang dient niet uit voeren. Het is op voorhand ook niet altijd objectief te bepalen of vastgoed in waarde zal dalen of dat de bedrijfsvoering negatief wordt beïnvloed. Indien er gronden moeten worden aangekocht zal de eigenaar een volledige schadeloosstelling ontvangen. Dat betekent dat alle schade die men lijdt door het verlies van het eigendom vergoed wordt. In de onderhandelingen met eigenaren wordt getracht hierover maatwerkafspraken te maken. Het belang van vervangende gronden in de nabijheid wordt erkend, met name in relatie tot de doelmatige bedrijfsvoering. Tegelijkertijd is compensatie in natura geen afdwingbaar recht. De beschikbaarheid van geschikte gronden is beperkt en kan niet worden gegarandeerd. Waar mogelijk faciliteren we met het inzichtelijk maken van beschikbare gronden en/of door ondersteuning bij herverkaveling. Uiteindelijk blijft financiële schadeloosstelling het primaire instrument Mocht er geen grond nodig zijn maar men wel schade ondervindt als gevolg van het plan dan geldt dat dan een verzoek om nadeelcompensatie kan worden ingediend. Daar waar schade ontstaat wordt deze afzonderlijk beoordeeld en eventueel gecompenseerd. Bij zo'n verzoek wordt door onafhankelijke deskundigen een onderzoek uitgevoerd naar de vraag of er sprake is van een nadeel en indien dat het geval is hoe groot de schade is.
202600636-5	Uit de ter inzage gelegde stukken, waaronder de MER, blijkt onvoldoende dat reële alternatieven die verder van woonbebouwing zijn gelegen, volwaardig zijn onderzocht. Het bedrijventerrein Port of Moerdijk biedt aantoonbaar ruimte om het station landschappelijk en akoestisch beter in te passen, op ruime afstand van kwetsbare functies zoals woningen. Ik verzoek u de locatieafweging te herzien en aan te vullen met alternatieven die zowel het voorzorgsbeginsel als de leefbaarheid van Zevenbergschen Hoek respecteren.	Binnen het vastgestelde zoekgebied (paragraaf 1.5 in het Voornemen en voorstel voor participatie, https://energietransitie.nl/sites/default/files/2026-04/Voornemen-en-voorstel-voor-participatie-HSS-Port-of-Moerdijk-380-150-20-kV.pdf) op en nabij het HiM, zijn vier locaties onderzocht. Chemieweg is de enige locatie op het Haven en industriegebied Moerdijk. UIt de technische beoordeling in het IEA blijkt echter dat binnen de gestelde randvoorwaarden de Chemieweg technisch niet uitvoerbaar is of ingrijpende en ongewenste maatregelen nodig heeft die de projectdoelen ondermijnen. Mitigatie biedt in dit geval geen uitkomst. Alternatieven buiten het zoekgebied worden niet meegenomen in de besluitvorming (zie ook paragraaf 1.5 van het Voornemen en voorstel voor participatie).

202600636-6	Gelet op het bovenstaande verzoek ik u met nadruk: 1. De locatie Krukweg niet aan te wijzen als voorkeursalternatief; 2. Een nieuwe, zorgvuldige en transparante afweging te maken van alternatieve locaties op substantieel grotere afstand van woonkernen en gezinswoningen; 3. Het belang van omwonenden, en in het bijzonder de gezondheid en het welzijn van opgroeiende kinderen, doorslaggevend te laten meewegen in de definitieve besluitvorming. Ik verzoek u de ontvangst van deze zienswijze schriftelijk te bevestigen.	Uw reactie maakt onderdeel uit van de afweging. TenneT en Enexis hebben de effecten van de mogelijk locaties inzichtelijk gemaakt in de integrale effectenanalyse (IEA) en het milieueffectrapport (MER). Uw voorkeur voor het zwaarder laten wegen van het belang van omwonenden, en in het bijzonder het welzijn van opgroeiende kinderen, maakt onderdeel uit van de afweging. U hebt een ontvangstbevestiging ontvangen.
202600467-1	Het is belachelijk dat TenneT en Enexis doorgaan met plannen maken terwijl de gemeente, provincie en rijk nog naar een totaaloplossing aan het kijken zijn, waar dit plan onderdeel van zou moeten zijn. Door nu als voorkeurslocatie ten zuiden van de A17 aan te geven worden die totaalplannen een bepaalde richting in geduwd.	De ministeries van Economische Zaken en Klimaat (EZK), Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK), Infrastructuur en Waterstaat (I&W), de provincie Noord-Brabant en de gemeenten Drimmelen, Geertruidenberg en Moerdijk werken samen in de Ontwerptafel Powerport regio Moerdijk. Deze ontwerptafel vindt parallel plaats aan de realisatie van POM380-150-20kV. Door de deelnemers van de Ontwerptafel Powerport regio Moerdijk wordt gekeken naar de integrale opgave op het gebied van energie, economie, mobiliteit, landschap, leefbaarheid en wonen. Door de veelheid aan opgaven in het gebied, de ingewikkelde inpassingsproblematiek in combinatie met de schaarse (milieu)ruimte zijn slimme keuzes noodzakelijk. De ontwerptafel werkt toe naar een integrale, gebiedsgerichte uitwerking en er wordt getracht vanuit project overstijgend perspectief advies te geven aan projecten. Hiermee wordt de integrale aanpak tussen verschillende energieprojecten bevorderd. Omgevingspartijen en inwoners worden hierbij betrokken. In de Ontwerptafel wordt naar de toekomst van het gebied gekeken tot 2030 met een doorkijk naar 2050. Toekomstbestendige keuzes, leefbaarheid en brede welvaart zijn de uitgangspunten. Door de initiatiefnemers van de ontwerptafel is vooraf afgesproken dat de tafel geen besluiten kan nemen over de individuele energieprojecten en dat individuele energieprojecten niet vertragen. Wel kunnen adviezen worden geformuleerd. Tegelijkertijd hebben we in Nederland te maken met netcongestie. Het ministerie van EZK is politiek verantwoordelijk voor de aanpak daarvan. Dat maakt dat het niet mogelijk is te wachten met de voorbereidingen voor dit combi-station. Tijdens het Bestuurlijk Overleg Powerport regio Moerdijk van 29 juni 2026 hebben de betrokken bestuurders afgesproken dat de procedures van de lopende energieprojecten door kunnen gaan zolang zij niet leiden tot onomkeerbare beslissingen. Het kiezen van een voorkeuralternatief is noodzakelijk om de benodigde onderzoeken te kunnen doen. Op 29 juni hebben de bestuurders expliciet afgesproken dat een het kiezen van een voorkeursalternatief geen onomkeerbare beslissing is.
202600467-2	Ten zuiden van de A17 is voor ons totaal onacceptabel! Hierdoor wordt de overlast en industrie (wat dit uiteindelijk ook gewoon is) nog dichter bij de andere kernen van de gemeente Moerdijk gebracht. Deze stations zijn noodzakelijk voor de industrie, dus leg ze ook aan dicht bij de industrie en niet bij de woonkernen!	Binnen het vastgestelde zoekgebied (paragraaf 1.5 in het Voornemen en voorstel voor participatie, https://energietransitie.nl/sites/default/files/2026-04/Voornemen-en-voorstel-voor-participatie-HSS-Port-of-Moerdijk-380-150-20-kV.pdf) op en nabij het HiM, zijn vier locaties onderzocht. Chemieweg is de enige locatie op het Haven en industriegebied Moerdijk. UIt de technische beoordeling in het IEA blijkt echter dat binnen de gestelde randvoorwaarden de Chemieweg technisch niet uitvoerbaar is of ingrijpende en ongewenste maatregelen nodig heeft die de projectdoelen ondermijnen. Mitigatie biedt in dit geval geen uitkomst. Alternatieven buiten het zoekgebied worden niet meegenomen in de besluitvorming (zie ook paragraaf 1.5 van het Voornemen en voorstel voor participatie).
202600467-3	Verder is bekend dat deze stations geluidsoverlast veroorzaken en mogelijke gezondheidsklachten. Door het ten zuiden van de A17 te plannen komt het wel erg dicht bij onze woning.	In het MER is onderzoek uitgevoerd naar de geluidbelasting van het station op woningen in de omgeving. Daarbij is ook rekening gehouden met andere geluidbronnen van industrie, wegen, spoor, windturbines, etc. in de omgeving. Daarmee is een zo goed mogelijk beeld gegeven van de effecten van het station ten opzichte van de bestaande geluidbelasting. Zie hiervoor onder andere thema Gezonde leefomgeving en veiligheid in het MER -deel B, pagina 360-375 en bijlage XII bij dit MER-deel B voor het achterliggende akoestische onderzoek. In de onderzoeken is ook verkend bronmaatregelen (verschillende varianten van best beschikbare technieken (BBT)) aan extra geluidreductie opleveren. BBT wordt toegepast. Of maximale bronmaatregelen (BBT+ of ++) worden toegepast wordt nu nog niet bepaald. Die keuze vindt plaatst bij de uitwerking van het voorkeursalternatief in het ontwerp-projectbesluit (en inzichtelijk gemaakt in het bijbehorende MER-fase 2)
202600467-4	Wij zijn dan ook tegen de aanleg ten zuiden van de A17 en de huidige besluitvorming en maken daar bij deze bezwaar tegen.	Uw reactie maakt onderdeel uit van de afweging.

202600673-1	Bij deze een aangepaste zienswijze van het college van GS van de provincie Noord-Brabant. Gelieve de eerder toegestuurde zienswijze te vervangen door deze.	Uw aangepaste reactie maakt onderdeel uit van de afweging.
202600673-2	Van 8 mei tot en met 18 juni 2026 ligt het concept Voorkeursalternatief (VKA), samen met de 100%-versie van de Milieueffectrapportage (MER) en de Integrale Effecten Analyse (IEA) voor het project Hoog- en middenspanningsstation Port of Moerdijk (POM 380-150-20kV) ter inzage. Hieronder leest u onze reactie op dit concept.	Uw aangepaste reactie maakt onderdeel uit van de afweging.
202600673-3	Op de 90%-versie van de MER en de IEA hebben wij eerder vanuit de provincie Noord-Brabant gereageerd vanuit diverse beleidsvelden. Wij constateren dat deze opmerkingen voldoende zijn verwerkt dan wel op een juiste wijze zijn beoordeeld.	Uw aangepaste reactie maakt onderdeel uit van de afweging.
202600673-4	Wij volgen de constateringen en afwegingen die u in het concept VKA maakt als het gaat om de geschiktheid van de verschillende onderzochte locaties voor de realisatie van het POM. Daarmee onderschrijven wij de conclusie dat de locatie Krukweg (Noord of Zuid) vanuit het perspectief van Energie het meest geschikt is/zijn voor de realisatie van dit gecombineerde station.	Uw aangepaste reactie maakt onderdeel uit van de afweging.
202600673-5	Een aspect dat wij in dat kader graag willen benadrukken is dat het vanuit onze provinciale belangen zwaar weegt dat er zo snel mogelijk een oplossing beschikbaar komt om de netcongestie in West-Brabant op te heffen en te zorgen voor voldoende beschikbare elektriciteit om daarmee een aantal provinciale en gemeentelijke opgaven (woningbouw, verduurzaming bedrijven, duurzame mobiliteit, uitbreiding bedrijvigheid) op tijd te kunnen realiseren. Daarmee is het noodzakelijk dat voor het POM een locatie wordt gekozen welke het snelst kan worden gerealiseerd.	De voorkeur van de provincie voor de locatie waarop TenneT en Enexis POM het snelste kunnen realiseren staat genoteerd.
202600673-6	Op basis van de resultaten van de MER en de IEA onderschrijven wij hiermee uw conclusie dat de locatie Krukweg hierbij als voorkeurslocatie naar voren komt voor het 380-150-20kV hoogspanningsstation POM vanuit het perspectief van Energie. Met het onderschrijven van deze keuze, kan wat ons betreft het vervolgproces dat moet leiden tot een definitieve keuze voor een locatie, doorgang vinden. Daarmee worden in deze fase van het besluitvormingsproces nog geen onomkeerbare besluiten genomen. Dit ook in het licht van het bestuurlijk overleg van 29 juni. Wij zien het onderzoeken van een VKA daarmee als een procedurele stap op weg naar besluitvorming. Het leidt niet tot onomkeerbare besluiten. Later kan immers altijd nog een ander alternatief gekozen worden.	Het bevoegd gezag dankt de provincie Noord-Brabant voor de steun voor het continueren van de procedure.
202600673-7	Van de twee locaties Krukweg heeft de locatie Noord een lichte voorkeur. De locatie Krukweg-Noord biedt de beste mogelijkheden om aan te sluiten bij bestaand ruimtebeslag zoals het LPM. De locatie Krukweg-Zuid ligt meer los van bestaand ruimtebeslag en ligt iets dichter bij de kern Zevenbergen. Beide locaties bieden geen belemmering om in de toekomst Wind op Land aan te sluiten, inclusief een bijbehorend converterstation.	Met de langere inlussing vanuit Krukweg-Noord is het ruimtebeslag juist groter dan voor Krukweg-Zuid en de toekomstvastheid is voor beide locaties niet onderscheidend. Het bevoegd gezag dankt de provincie Noord-Brabant voor het meewegen van de verschillende belangen in het te nemen VKA-besluit.
202600673-8	POM maakt onderdeel uit van Powerport regio Moerdijk. Powerport is met gezamenlijke overheden gestart om te voorkomen dat projecten zich incrementeel ontwikkelen. We hebben er begrip voor dat het Rijk heeft besloten meer tijd nodig te hebben om over de exacte opgave van Powerport regio Moerdijk na te denken, maar anderzijds ook door wil met energieprojecten in Powerport regio Moerdijk. In dat licht willen wij benadrukken dat eerder is afgesproken dat projecten niet via een incrementeel proces tot stand komen. Een integrale benadering blijft essentieel. Daarom vragen wij nadrukkelijk aandacht voor zorgvuldige ruimtelijke ordening en roepen wij het Rijk op dit expliciet mee te nemen in de keuze voor POM. Naar onze mening is deze discussie bestuurlijk nog onvoldoende afgerond. Tijdens het bestuurlijk overleg over Powerport op 29 juni 2026 zal dit gesprek worden voortgezet.	Tijdens het Bestuurlijk Overleg Powerport regio Moerdijk van 29 juni 2026 hebben de betrokken bestuurders afgesproken dat de procedures van de lopende energieprojecten door kunnen gaan zolang zij niet leiden tot onomkeerbare beslissingen. Het kiezen van een voorkeuralternatief is noodzakelijk om de benodigde onderzoeken te kunnen doen. Op 29 juni hebben de bestuurders expliciet afgesproken dat een het kiezen van een voorkeursalternatief geen onomkeerbare beslissing is. Het bevoegd gezag is met de provincie Noord-Brabant van mening dat een integrale benadering essentieel is.

202600673-9	Het MIEK-project Delta Rhine Corridor betreft voor het Powerportgebied de nieuwbouw van een buisleiding voor waterstof en een buisleiding voor CO2. Het project DRC-west gaat niet alleen dóór Brabant, maar is ook vóór Brabant: met aftakkingen op de waterstofleiding gaat de DRC ook de Brabantse industrie van waterstof voorzien. Voor verduurzaming van de industrie is dit project daarom van groot belang. Voor Krukweg-Zuid geldt dat deze locatie langs het beoogde tracé van de Delta Rhine Corridor ligt en dat in het VKA wordt aangegeven dat deze locatie mogelijk impact kan hebben op de aanleg en het toekomstig beheer van de buisleidingenstrook. Is er meer context te geven bij de zinsnede 'mogelijk impact'?	Een buisleiding, zoals de Delta Rhine Corridor (DRC), is een risicobron voor het station en de inlussing van het project POM 380/150/20 kV. Er dient dus een veiligheidsafstand tussen het voornemen en de DRC gehouden te worden in verband met het plaatsgebonden (veiligheids)risico. Krukweg-Zuid ligt nabij het zoekgebied voor de DRC. Afhankelijk van het VKA kan het nodig zijn dat er bij de inpassing van de DRC rekening wordt gehouden met het VKA om veiligheidsrisico's te beperken.
202600673-10	Indien wordt gekozen voor Krukweg-Noord of Krukweg-Zuid, luidt het advies vanuit het aspect cultuurhistorie om bij de nadere uitwerking te streven naar een oriëntatie van het station die aansluit bij de historische structuur van de voormalige Nassau-polder.	Landschappelijke inpassing van het station is een onderdeel van de planuitwerkingsfase. Hierin nemen wij dit advies mee.
202600673-11	Indien dat nodig of gewenst is, zijn wij altijd bereid om onze reactie nader toe te lichten.	Ter kennisgeving aangenomen.
202600674-1	Geachte heer/mevrouw, Hierbij zienswijze Hoog- en middenspanningsstation Port of Moerdijk. Met vriendelijke groet, Melkveebedrijf 109530664_11604432_Bezwaarschrift_-_veehouderij_-_def.docx Betreft: Zienswijze tegen locatie Krukweg voor hoogspanningsstation Port of Moerdijk – gevolgen voor veehouderij	Uw reactie maakt onderdeel uit van de afweging.
202600674-2	Als agrarisch ondernemer met veehouderij aan de maak ik hierbij bezwaar tegen de keuze voor de locatie Krukweg als voorkeurslocatie voor het nieuwe hoogspanningsstation Port of Moerdijk. Mijn bedrijf is afhankelijk van een samenhangend en toekomstbestendig agrarisch bedrijfssysteem, waarbij de beschikbare landbouwgronden, de ligging van percelen en de bereikbaarheid daarvan essentieel zijn voor de dagelijkse bedrijfsvoering. De aanleg van een grootschalig hoogspanningsstation, inclusief kabeltracés, toegangswegen en overige infrastructuur, heeft directe en langdurige gevolgen voor mijn bedrijf.	Bevoegd gezag en initiatiefnemers zijn zich bewust van het karakter en de waarde van het gebied en begrijpen de weerstand in de omgeving. Een locatie buiten het haven- en industriegebied Moerdijk (hierna: HiM) heeft dan ook niet de voorkeur. Echter, na onderzoek in de verkenningsfase blijkt dat de locaties binnen en grenzend aan het HiM, ten noorden van de rijksweg A17/A59, met bijbehorende verbindingen meer impact hebben op natuur, milieu en de leefomgeving dan de locatie Krukweg. De locaties ten noorden van de rijksweg zijn ook technisch/praktisch zeer complex en praktisch niet haalbaar binnen. Voor de planuitwerking van het gekozen voorkeursalternatief is gedetailleerd nader onderzoek nodig. Het effect op de agrarische bedrijfsvoering van het voornemen wordt daarin meegenomen.
202600674-3	Mijn bezwaren zijn als volgt: 1. Aantasting van de bedrijfsvoering Mijn bedrijf is sterk afhankelijk van voldoende en goed bereikbare landbouwgrond voor onder andere ruwvoerproductie, beweiding, mestplaatsing en een efficiënte bedrijfsvoering. Door de aanleg van het hoogspanningsstation en bijbehorende infrastructuur ontstaat het risico op: - verlies van agrarische percelen; - versnippering van huiskavels en veldkavels; - langere afstanden voor werkzaamheden en transport; - beperkingen bij beweiding en voervoorziening; - extra kosten en inefficiëntie in de bedrijfsvoering. Een dergelijke ingreep raakt daarmee de kern van mijn agrarische onderneming.	De gevolgen voor agrarische gronden, zoals oppervlakteverlies, doorsnijding en bereikbaarheid van percelen, zijn per locatie in het MER in beeld gebracht en meegewogen in de afweging. Wij begrijpen dat verlies of versnippering van landbouwgrond grote gevolgen kan hebben voor een veehouderij en nemen uw zorgen hierover in overweging. Bij schade of beperkingen door verwerving van gronden of vestiging van zakelijke rechten is volledige schadeloosstelling het uitgangspunt; niet ieder planologisch nadeel leidt echter automatisch tot voor vergoeding in aanmerking komende schade. In de planuitwerking wordt dit verder beoordeeld en meegenomen in het projectbesluit. Dit besluit wordt terinzagegelegd en u kunt hierop uw zienswijze kenbaar maken.
202600674-4	2. Gevolgen voor de toekomstbestendigheid van het bedrijf Mijn bedrijf is gericht op continuïteit en ontwikkeling op de lange termijn. Voor mijn bedrijf zijn voldoende grond, een logische verkaveling en ontwikkelingsruimte noodzakelijk. De komst van een grootschalige energie-infrastructuur in de directe omgeving leidt tot onzekerheid over: - toekomstige bedrijfsuitbreiding; - investeringen in gebouwen en installaties; - bedrijfsopvolging; - de waarde en bruikbaarheid van landbouwgronden. Deze onzekerheid maakt het moeilijk om verantwoord te investeren in een toekomstbestendige bedrijfsvoering.	Zie het antwoord hierboven.
202600674-5	3. Onvoldoende afweging van landbouwbelangen Goede landbouwgrond is schaars. De gronden rond de Pelgrimsdijk hebben een belangrijke functie voor agrarische productie en het open buitengebied. Ik mis een volledige onderbouwing waarom juist deze locatie de voorkeur krijgt boven alternatieven waarbij minder schade ontstaat aan bestaande agrarische bedrijven. Bij de locatiekeuze moet niet alleen worden gekeken naar technische en economische aspecten van de energie-infrastructuur, maar ook naar de gevolgen voor bestaande ondernemers die hun bedrijf hier al generaties lang uitoefenen.	Zie het antwoord hierboven.
202600674-6	4. Stapeling van ontwikkelingen in het gebied Het hoogspanningsstation staat niet los van andere ontwikkelingen rondom energie, industrie en infrastructuur in en rond Moerdijk. Voor mijn bedrijf betekent deze opeenstapeling een toenemende druk op: - landbouwgrond; - ruimtelijke ontwikkelingsmogelijkheden; - verkeersbewegingen; - leefomgeving; - het karakter van het agrarische gebied. Deze totale impact moet integraal worden beoordeeld.	De ministeries van Economische Zaken en Klimaat (EZK), Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK), Infrastructuur en Waterstaat (I&W), de provincie Noord Brabant en de gemeenten Drimmelen, Geertruidenberg en Moerdijk werken samen in de Ontwerptafel Powerport regio Moerdijk. Deze ontwerptafel vindt parallel plaats aan de realisatie van POM380-150-20kV. Door de deelnemers van de Ontwerptafel Powerport regio Moerdijk wordt gekeken naar de integrale opgave op het gebied van energie, economie, mobiliteit, landschap, leefbaarheid en wonen. Door de veelheid aan opgaven in het gebied, de

		ingewikkelde inpassingsproblematiek in combinatie met de schaarse (milieu)ruimte zijn slimme keuzes noodzakelijk. De ontwerptafel werkt toe naar een integrale, gebiedsgerichte uitwerking en er wordt getracht vanuit projectoverstijgend perspectief advies te geven aan projecten. Hiermee wordt de integrale aanpak tussen verschillende energieprojecten bevorderd. Omgevingspartijen en inwoners worden hierbij betrokken. In de Ontwerptafel wordt naar de toekomst van het gebied gekeken tot 2030 met een doorkijk naar 2050. Toekomstbestendige keuzes, leefbaarheid en brede welvaart zijn de uitgangspunten. Door de initiatiefnemers van de ontwerptafel is vooraf afgesproken dat de tafel geen besluiten kan nemen over de individuele energieprojecten en dat individuele energieprojecten niet vertragen. Wel kunnen adviezen worden geformuleerd. Tegelijkertijd hebben we in Nederland te maken met netcongestie. Het ministerie van EZK is politiek verantwoordelijk voor de aanpak daarvan. Dat maakt dat het niet mogelijk is te wachten met de voorbereidingen voor dit combi-station. Tijdens het Bestuurlijk Overleg Powerport regio Moerdijk van 29 juni 2026 hebben de betrokken bestuurders afgesproken dat de procedures van de lopende energieprojecten door kunnen gaan zolang zij niet leiden tot onomkeerbare beslissingen. Het kiezen van een voorkeuralternatief is noodzakelijk om de benodigde onderzoeken te kunnen doen.
202600674-7	5. Waardevermindering en onzekerheid De plannen veroorzaken onzekerheid over de toekomst van mijn bedrijf en kunnen gevolgen hebben voor: - de waarde van grond en bedrijfsgebouwen; - financierbaarheid van investeringen; - mogelijkheden voor verkoop, verhuur of pacht; - de bedrijfsopvolging. Deze gevolgen moeten vooraf zorgvuldig worden onderzocht en meegewogen.	De gevolgen voor agrarische gronden, zoals oppervlakteverlies, doorsnijding en bereikbaarheid van percelen, zijn per locatie in het MER in beeld gebracht en meegewogen in de afweging. Wij begrijpen dat verlies of versnippering van landbouwgrond grote gevolgen kan hebben voor een veehouderij en nemen uw zorgen hierover in overweging. Bij schade of beperkingen door verwerving van gronden of vestiging van zakelijke rechten is volledige schadeloosstelling het uitgangspunt; niet ieder planologisch nadeel leidt echter automatisch tot voor vergoeding in aanmerking komende schade. In de planuitwerking wordt dit verder beoordeeld en meegenomen in het projectbesluit. Dit besluit wordt terinzagegelegd en u kunt hierop uw zienswijze kenbaar maken.
202600674-8	6. Gezondheid, veiligheid en leefomgeving De aanwezigheid van een groot hoogspanningsstation nabij een agrarisch bedrijf roept vragen op over de effecten van magneetvelden, geluid, verlichting, onderhoudswerkzaamheden en veiligheid. Voor mijn bedrijf is een stabiele en rustige bedrijfsomgeving belangrijk. Deze aspecten verdienen daarom een grondige beoordeling.	De impact op mens en dier is meegewogen in de locatiekeuze. Vanuit de MER-thema's is geluidsoverlast, landschap en gezondheid & leefomgeving beoordeeld op effecten en meegewogen met andere thema's in het IEA zoals hoe de belangrijkste stakeholders het project beleven in de omgeving.
202600674-9	Ik verzoek u daarom: - de locatie Krukweg niet als voorkeurslocatie vast te stellen; - de specifieke gevolgen voor mijn bedrijf aan de Pelgrimsdijk inzichtelijk te maken; - de effecten op grondgebondenheid, verkaveling en bedrijfscontinuïteit mee te nemen; - alternatieve locaties met minder gevolgen voor agrarische bedrijven serieus te onderzoeken; - agrarische ondernemers die direct worden geraakt volwaardig te betrekken bij het vervolgproces. Ik verzoek u deze zienswijze mee te nemen in de verdere besluitvorming. Hoogachtend, Melkveebedrijf Gevestigd op	Een ruimtelijk plan op zichzelf leidt niet altijd tot waardedaling. Maar als dat wel geval is dan zal die schade objectief moeten worden aangetoond. Dat geldt ook daar waar het gaat over de agrarische bedrijfsvoering. Bij de planuitwerking is zoveel mogelijk rekening gehouden met bestaande bedrijfsstructuren en perceelsindelingen maar schade en nadeel kan helaas niet worden uitgesloten. Het maatschappelijke belang van dit project weegt te zwaar om het niet te voeren. Eventuele waardedalingen of een aantasting van de bedrijfsvoering vormen geen ruimtelijk argument om een project dat het algemeen belang dient niet uit voeren. Het is op voorhand ook niet altijd objectief te bepalen of vastgoed in waarde zal dalen of dat de bedrijfsvoering negatief wordt beïnvloed. Indien er gronden moeten worden aangekocht zal de eigenaar een volledige schadeloosstelling ontvangen. Dat betekent dat alle schade die men lijdt door het verlies van het eigendom vergoed wordt. In de onderhandelingen met eigenaren wordt getracht hierover maatwerkafspraken te maken. Het belang van vervangende gronden in de nabijheid wordt erkend, met name in relatie tot de doelmatige bedrijfsvoering. Tegelijkertijd is compensatie in natura geen afdwingbaar recht. De beschikbaarheid van geschikte gronden is beperkt en kan niet worden gegarandeerd. Waar mogelijk faciliteren we met het inzichtelijk maken van beschikbare gronden en/of door ondersteuning bij herverkaveling. Uiteindelijk blijft financiële schadeloosstelling het primaire instrument.
202600675-1	Geachte heer, mevrouw, Voor het project Port of Moerdijk (POM 380-150-20 kV) heeft u het concept-voorkeursalternatief en alle bijbehorende stukken vanaf 8 mei tot en met 18 juni 2026 ter inzage gelegd. Ik wil graag van deze mogelijkheid gebruikmaken om mijn standpunt kenbaar te maken over deze plannen.	Uw reactie maakt onderdeel uit van de afweging.

202600675-2	Het was mijn bedoeling om tijdens de informatieavond op 10 juni 2026 nadere vragen te stellen over deze plannen. U heeft besloten deze informatieavond tot een nog onbekende datum uit te stellen, waarbij de periode om een zienswijze in te dienen tot een nog onbekende datum verlengd wordt. Dit besluit levert voor mij veel onduidelijkheid op en zorgt ervoor dat ik mijn reactie op de stukken nog niet volledig kan onderbouwen.	De informatieavond heeft inmiddels plaatsgevonden op 30 juni 2026. De termijn voor de ter inzagelegging is verlengd tot en met 10 juli 2026, zodat er nog tijd was om bij uw reactie rekening te houden met informatie van de inloopavond.
202600675-3	Om mijn mogelijkheid om te reageren veilig te stellen, dien ik daarom bij deze een pro-forma zienswijze in. Ik verzoek u mij een redelijke termijn te stellen om mijn zienswijze inhoudelijk aan te vullen. Daarbij verzoek ik u deze redelijke termijn door te laten lopen tot minimaal 2 weken na de nieuwe datum van de informatiebijeenkomst.	De uiterste datum om een pro formareactie aan te vullen hebben wij gesteld op 24 juli, zoals wij u hebben meegedeeld. Er is geen aanvullende reactie ontvangen.
202600675-4	Tot slot ontvang ik graag een ontvangstbevestiging van deze zienswijze te sturen met een schriftelijke bevestiging van de datum waarbinnen ik mijn zienswijze inhoudelijk kan aanvullen.	De uiterste datum om een pro formareactie aan te vullen hebben wij gesteld op 24 juli, zoals wij u hebben meegedeeld. Er is geen aanvullende reactie ontvangen.
202600677-1	Middels deze brief maak ik gebruik van de gelegenheid om mijn zienswijze in te dienen tegen het Conceptvoorkeursalternatief (cVKA) en het onderliggende milieueffectrapport (MER) ten behoeve van het nieuw te bouwen hoogspanningsstation Port of Moerdijk en de bijbehorende tracés.	Uw reactie maakt onderdeel uit van de afweging.
202600677-2	De ecologische effectbeoordeling op cruciale punten is onvolledig en de werkelijke ecologische waarden ter plaatse worden onderschat. In (nabije omgeving van) het gebied zijn tal van kwetsbare soorten waargenomen welke niet in vlug uitgevoerde kortstondige quickscans en veldbezoeken zijn meegenomen of opgemerkt. Als aanwonende heb ik helaas direct ervaring met deze gebrekkige systematiek. Reeds bij het eerder uitgevoerde project voor de 380 kV-verblijving Rilland-Tilburg van TenneT bevatte de QuickScan kwalijke inhoudelijke fouten doordat cruciale locaties nooit fysiek bezocht zijn. Hierdoor waren Rode Lijst-soorten onopgemerkt. Daarnaast zijn de effecten op andere vitale groepen (zoals weidevogels) in hun geheel niet in het dossier meegenomen, ondanks dat de geplande werkzaamheden en hoogspanning(sleidingen) zeer verstorend zijn op hun broedgebied en leefomgeving.	In het MER-fase 1 is ecologisch (bureau)onderzoek en een eerste globaal veldonderzoek uitgevoerd passende bij deze fase van de planvorming. Daarmee is voldoende informatie beschikbaar voor de keuze van een voorkeursalternatief. Voor de uiteindelijke besluitvorming is inderdaad meer en gedetailleerder ecologisch jaarrond en veldonderzoek nodig. Aanvullend wordt contact gezocht met andere onderzoekspartijen die aanwezig zijn in de omgeving, zodat een zo volledig overzicht wordt gecreëerd van de aanwezige soorten.

202600677-3	Het plangebied en de omliggende agrarische gronden, dijken en randzones vormen een essentieel leef-, foerageer- en broedgebied voor strikt beschermde soorten. Gegevens tonen aan dat het gebied wordt gebruikt door kievit, blauwe en bruine kiekendief, purperreiger, scholekster, aalscholver, veldleeuwerik, gele en witte kwikstaart, patrijs, kneu, steenuil, ransuil, kerkuil, slechtvalk, (gevlekte) rietorchis, vleermuissoorten, zoogdiersoorten etc., welke lang niet allemaal in rapportages worden beschreven. Ik verzoek u dringend om de harde data mee te wegen, de score van beschermde- en Rode lijstsoorten te laten beoordelen, een waterdichte wetenschappelijke onderbouwing voor deze lichte klasseringen te geven, en te onderbouwen welke effecten verwacht worden door de aanleg van de hoogspanningskabels op deze organismen.	In de eerste fase van het MER bestaat het onderzoek voor het thema Natuur, criterium beschermde- en Rode lijstsoorten uit een bureau onderzoek en een verkennend veldbezoek. De bureaustudie bestond uit het raadplegen van de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF, 2020-2025). Aanvullend hierop zijn, als daar aanleiding voor was, verspreidingsatlassen, internetbronnen en de op internet vrij verkrijgbare verspreidingsgegevens geraadpleegd. Ter verificatie van- en als aanvulling op de bureaustudie is een veldbezoek uitgevoerd op 28 januari 2025 door een ecoloog van Witteveen+Bos. Soortgerichte inventarisaties en tellingen van afzonderlijke dier- en plantensoorten waren geen onderdeel van het veldbezoek; wel zijn toevallige waarnemingen van soorten of verblijfplaatsen genoteerd. Daarnaast is een habitatscan uitgevoerd. De inventarisatie is niet vlakdekkend en slechts indicatief, maar is voor deze fase van het MER voldoende gedetailleerd. Uit dit onderzoek blijkt het (potentiële) voorkomen van verschillende beschermde- en/of Rode lijstsoorten, en/of soortgroepen. Met de aanwezigheid van deze soorten en/of soortgroepen is rekening gehouden bij het uitvoeren van de effectbeoordeling voor dit MER-fase 1. De beoordelingsmethodiek die hoort bij een MER-fase 1 is globaal, passend bij het detailniveau van het plan. De beoordelingsschaal (p 102/438) is daarop afgestemd. In paragraaf 3.3 is een effectanalyse en een effectbeoordeling op beschermde en Rode lijstsoorten uitgevoerd, met in tabel 3.9 een overzicht van de verschillende effecten op de soortgroepen voor de verschillende alternatieven. Op basis hiervan is, in combinatie met de beoordelingsschaal, inzichtelijk gemaakt wat de onderscheidende verschillen voor wat betreft beschermde- en Rode Lijstsoorten tussen de alternatieven zijn. Sommige van de door u genoemde soorten staan niet in de tabellen met de bij ons bekende soorten en soortgroepen. Bij de vogelsoorten gaat het dan echter om soorten zonder jaarrond beschermd nest, die vallen onder de categorie algemeen voorkomende broedvogelsoorten (die niet strikt beschermd zijn). Niet alle soorten in deze soortgroep worden separaat weergegeven. Dit wijzigt de onderlinge verschillen tussen de alternatieven echter niet. De soort (gevlekte) rietorchis is sinds 2017 niet meer strikt beschermd. Wel geldt de algemene zorgplicht uit de Omgevingswet. In de volgende fase, wanneer de effecten in meer detail worden onderzocht, wordt nader onderzoek gedaan naar het voorkomen van o.a. nesten van jaarrond beschermde vogelsoorten, waaronder steenuil, ransuil, kerkuil en slechtvalk. Mogelijk blijkt na een eerst inventarisatieronde dat hier nog soorten bij komen. Daarnaast vindt onderzoek plaats naar zoogdiersoorten en vleermuizen. Dit betreft (veld)onderzoeken volgens de daarvoor geldende soortenprotocollen.

202600677-4	In de effectenmatrix van het cVKA wordt voor het criterium 'bodemkwaliteit' voor alle onderzochte locaties een neutraal effect gerapporteerd. Ik verzoek u uitleg te verschaffen waar deze conclusie op is gebaseerd, aangezien een 'neutrale' score een grove onderschatting en misleidende weergave lijkt te zijn. Een grootschalig hoogspanningsstation inclusief kabeltracés veroorzaakt per definitie permanente bodemafdichting, grootschalige bodemroering en verdichting door zwaar transport, wat effecten heeft op flora en fauna afhankelijk van de bodem. Ik verzoek u de score aan te passen naar een reële negatieve score of dit wetenschappelijk te onderbouwen.	Hierbij een toelichting van de genoemde punten. Bodemkwaliteit: Tijdens de aanleg van de stations en (masten van de) inlussingen zijn grondontgravingen nodig. Het criterium bodemverontreiniging focust op het effect dat het voornemen heeft op de reeds aanwezig verontreinigingen (bijv. van zware metalen) die in de bodem aanwezig zijn. Het criterium bodemkwaliteit focust niet op de kwaliteit van de bodem voor de leefbaarheid van bijvoorbeeld flora en fauna. Dit is onderdeel van de onderzoeken onder thema Natuur. Door het verwijderen (door ontgraving) of beheren van eventueel aanwezige sterke verontreinigingen nemen de (risico's van) verontreinigingen in het gebied af en verbetert dusdanig de bodemkwaliteit in een gebied. In het MER zijn aan de hand van openbare bodemgegevens bekende (sterke) verontreinigingscontouren in kaart gebracht. Met een GIS-analyse is bepaald hoeveel overlap de stationslocaties en masten van de inlussingen hebben met de verontreinigingscontouren. De onderzoeksalternatieven zijn niet gelegen bij verontreinigingen en zijn daarom allen neutraal (0) beoordeeld. Nadere informatie over dit onderzoek is te vinden in MER-deel B (pagina 43). Enexis laat altijd extra grondonderzoeken plaatsvinden bij het aanleggen van afgaande kabels. Flora en fauna: Inderdaad kan de ontwikkeling van een hoogspanningsstation met inlussing en kabeltracés leiden tot bodemroering en bodemafdichting. In MER-fase 1 zijn reeds de effecten op (beschermde) flora en fauna onderzocht voor de alternatieven. Ten behoeve van het VKA zal nader onderzoek plaatsvinden en zullen maatregelen worden opgenomen om de effecten op de natuur te mitigeren of compenseren.
202600677-5	Deze regio kent specifieke waterstromen en watergangen. De diepe funderingen van een transformatorstation, het graven van sleuven en aanleg van bouwplaatsen kunnen doorstroming permanent blokkeren of ombuigen, met impact op waterkwaliteit, watervegetatie en waterafhankelijke fauna. Ik verzoek u dringend om in het onderzoek op te nemen hoe negatieve effecten op waterstroming, waterkwaliteit en aanwezige levensvormen voorkomen worden en hoe structurele verhoging van waterdruk en temperatuur zullen worden opgevangen.	In de vervolgfase, ten behoeve van het VKA, wordt een waterhuishoudkundig plan, inclusief weging van waterbelang, opgesteld. In dit document wordt een watersysteemanalyse uitgevoerd waarmee de impact van het voornemen op de waterkwaliteit, -stroming en -kwantiteit en indien relevant watertemperatuur in beeld wordt gebracht. Aanvullend wordt hierin bepaald waar bijvoorbeeld demping van sloten benodigd is, welke maatregelen nodig zijn om effecten te beperken en hoeveel watercompensatie ontwikkeld moet worden. Dit wordt meegenomen in de nadere uitwerking van het VKA. Input hiervoor is onder andere veld- en bodemonderzoek dat wordt uitgevoerd. Hierbij wordt een bemalingsadvies opgesteld waarin de benodigde bemaling (het onttrekken van grondwater) in beeld wordt gebracht. Indien relevant, wordt het effect van het onttrekken van water op de natuur beoordeeld. Deze informatie wordt meegenomen in het MER.
202600677-6	In het cVKA en het MER stel ik vast dat de documenten zeer vaag blijven over de concrete invulling van natuurcompensatie. Het is onduidelijk hoe en waar de effecten van habitatverlies worden gecompenseerd. Daarnaast ontbreekt compensatie voor habitatverlies in de getroffen zone en uitleg over herplantplicht. Ik verzoek u harde garanties en concrete locaties binnen de regio Moerdijk aan te wijzen voor compensatie, te garanderen dat het station zo min mogelijk fysieke ruimte inneemt, en duidelijkheid te verschaffen over groene corridors die de ecologie structureel beschermen en versterken.	Het klopt dat de natuurcompensatie in deze fase van de planvorming nog niet bekend is. In deze verkenningsfase ligt de nadruk op het bepalen van de compensatieopgave voor natuur (en andere milieuthema's), zodat deze inzichten betrokken kunnen worden bij de keuze voor een voorkeursalternatief. In het MER zijn deze verschillen in impact op natuur en daarmee omvang van de compensatie goed in beeld gebracht. De uiteindelijk benodigde natuurcompensatie is afhankelijk van de uiteindelijke locatie en uitwerking van het VKA en de uitkomsten van de veldonderzoeken. In MER-fase 2 zal worden bepaald welke natuurcompensatie benodigd is en hoe deze wordt ingevuld. Dit wordt opgenomen in een natuurcompensatieplan en meegenomen bij de nadere uitwerking van het VKA ten behoeve van het projectbesluit.
202600691-1	Geachte heer/mevrouw, [geredigeerd: Naam] van de mogelijkheid om een zienswijze in te dienen op het concept Voorkeursalternatief (c VKA) voor de hoogspanningsstations Port of [geredigeerd: Adres]/150/20 kV. Deze zijn relevant voor twee projecten van Gasunie die in ontwikkeling zijn: De Delta Schelde CO2nnection en de Delta Rhine Corridor.	Uw reactie maakt deel uit van de afweging. Zie voor de inhoudelijke beantwoording hieronder.
202600691-2	Ontwikkeling hoogspanningsstations urgent Graag willen wij onze steun uitspreken voor het initiatief en het nut en de noodzaak van deze hoogspanningsstations. Deze zijn van groot belang voor de verdere ontwikkeling, verduurzaming en elektrificatie van de regio Moerdijk en het bredere industriecluster in Zuidwest Nederland. Tijdige uitbreiding van de elektriciteitsinfrastructuur is essentieel om de energietransitie mogelijk te maken en knelpunten in capaciteit weg te nemen. We realiseren ons	De uitbreiding is van belang voor de betrouwbaarheid van het elektriciteitsnet, de verduurzaming en elektrificatie van de industrie en het oplossen van capaciteitsknelpunten in de regio. Tegelijkertijd begrijpen TenneT, Enexis en EZK dat er zorgen zijn over de leefbaarheid en de samenhang met andere ontwikkelingen rond het haven- en industriegebied Moerdijk. De effecten op de omgeving, cumulatieve effecten en toekomstvastheid zijn betrokken in het MER en de Integrale Effectenanalyse. Raakvlakken worden nader onderzocht in de planuitwerking nadat het voorkeursalternatief is gekozen.

	tegelijkertijd dat er veel zorgen leven rond de uitbreiding van het haven- en industriegebied Moerdijk en dat zorgvuldige afweging van belangen – met name voor de inwoners van het gebied - urgent is.	
202600691-3	Delta Schelde CO_2nnection Het project Delta Schelde CO_2nnection ontwikkelt CO_2 infrastructuur tussen België en het industriegebied Moerdijk en maakt deel uit van een breder netwerk voor het afvangen, vervoeren en opslaan van CO_2. Voor het compressorstation, dat nodig is voor het functioneren van de Delta Schelde CO2nnection, is tijdige beschikbaarheid van voldoende elektriciteit een belangrijke randvoorwaarde. In dat licht zien wij het hoogspanningsstation als een relevant raakvlakproject, dat direct bijdraagt aan het mogelijk maken van de Delta Schelde CO2nnection en andere duurzame ontwikkelingen in de regio. Gezien dit belang hechten wij veel waarde aan een spoedige voortgang van het project. Tijdige realisatie draagt bij aan investeringszekerheid en maakt het mogelijk om andere initiatieven, waaronder de Delta Schelde CO_2nnection, verder te ontwikkelen.	Het belang dat indiener hecht aan de spoedige voortgang van dit project maakt onderdeel uit van de afweging.
202600691-4	Delta Rhine Corridor West Binnen het bredere netwerk voor CO_2 en vanuit de ontwikkeling van het netwerk voor waterstof heeft de Delta Rhine Corridor West het voornemen om buisleidingen aan te leggen tussen de Maasvlakte en Boxtel. Het uitgangspunt is om de buisleidingen neer te leggen in de daarvoor gereserveerde buisleidingstrook van het Programma Energie Hoofdstructuur (PEH-strook); dit is een buisleidingstrook vanaf de Maasvlakte via Boxtel tot de Duitse grens. Binnen deze buisleidingstrook kunnen de buisleidingen met waterstof en CO_2 worden gerealiseerd. Deze PEH-strook loopt zuidelijk van de A17 en bevindt zich op een paar honderd meter afstand van de locatie Krukweg, welke in het VKA met twee scenario's is opgenomen als mogelijke locatie voor het Hoog- en middenspanningsstation Port of Moerdijk (POM 380-150-20 kV).	Uw reactie maakt deel uit van de afweging.
202600691-5	Zoals hierboven aangegeven hechten wij sterk aan een spoedige voortgang van de ontwikkeling van de hoogspanningsstations. Gezien de nabijheid van uw initiatief tot onze projecten, verzoeken wij u de projecten Delta Schelde CO_2nnection en Delta Rhine Corridor expliciet te beschouwen als raakvlakprojecten en deze te betrekken bij de verdere planuitwerking, (milieu)onderzoeken en afstemming rondom ruimtegebruik en interferentie. Daarbij vragen wij met het oog op de ontwikkeling van uw initiatief te borgen dat aantoonbaar wordt voldaan aan NEN 3654:2023, zodat ontoelaatbare wederzijdse beïnvloeding van (toekomstige) nabijgelegen installaties en buisleidingen van Delta Schelde CO_2nnection of Delta Rhine Corridor tijdens de realisatie en exploitatie van het hoogspanningsstation wordt voorkomen. Tot slot verzoeken wij u om met ons in contact te treden om de wederzijdse beïnvloeding samen te beschouwen, ons actief en tijdig te blijven informeren over de verdere besluitvorming en uitwerking en ons waar relevant, te betrekken bij vervolgstappen. Wij danken u voor de mogelijkheid om deze zienswijze in te dienen en zien uit naar de verdere voortgang en een constructieve samenwerking.	De projecten Delta Schelde CO2nnection (DSC) en de Delta Rhine Corridor (DRC) bevinden zich in de verkenningsfase en worden samengevoegd vanaf Moerdijk richting Rotterdam/Maasvlakte (bron: https://energietransitie.nl/energieprojecten/delta-schelde-co2nnection-dsc). In de verkenningsfase is daarom DRC als raakvlakproject meegewogen onder het thema Toekomstvastheid van de IEA, samen met het waterstofnetwerk Zuidwest-Nederland. Omdat Krukweg-Zuid langs het beoogde trace voor DRC/DSC ligt, is een mogelijke impact op de aanleg van de buisleidingenstrook niet uit te sluiten. Daarom wordt in de planuitwerking van Krukweg-Zuid het ruimtegebruik en mogelijke interferentie met DRC/DSC nader onderzocht. TenneT en Enexis zullen indiener tijdig betrekken.
202600848-1	Hierbij dien ik mijn zienswijze in tegen het voorgenomen hoog- en middenspanningsstation Port of Moerdijk op de voorgestelde locatie. Ik ben van mening dat de gekozen locatie onvoldoende rekening houdt met de gevolgen voor de omgeving. De aanleg van een dergelijk groot station heeft een aanzienlijke impact op het landschap, de leefomgeving, de natuur en de agrarische gronden. Daarnaast leidt het project tot een verdere verstedelijking van het buitengebied, terwijl alternatieve locaties op of dichter bij het bestaande industrieterrein onvoldoende lijken te zijn onderzocht.	TenneT en Enexis hebben de effecten op het milieu, waaronder die op het landschap, in kaart gebracht in de integrale effectenanalyse (IEA) en het milieueffectrapport (MER). De staatssecretaris van Klimaat en Groene Groei (KGG) weegt die informatie mee bij zijn uiteindelijke keuze. TenneT en Enexis zullen bij de inpassing van het gecombineerde station zoveel mogelijk rekening houden met de zorgen. Uw reactie maakt onderdeel uit van de afweging.
202600848-2	Ik verzoek u daarom: * de locatiekeuze te heroverwegen; * alternatieven op of direct aansluitend aan het bestaande haven- en industrieterrein uitgebreider te onderzoeken; * de effecten op omwonenden, natuur, landbouw en landschap zwaarder mee te laten wegen in de besluitvorming.	TenneT en Enexis hebben de effecten van de mogelijk locaties inzichtelijk gemaakt in de integrale effectenanalyse (IEA) en het milieueffectrapport (MER). Uw voorkeur voor het zwaarder laten wegen van het belang van omwonenden, omwonenden, natuur, landbouw en landschap maakt onderdeel uit van de afweging.
202600848-3	Ik verzoek u mijn zienswijze mee te nemen bij de verdere besluitvorming en mij te informeren over de verdere behandeling hiervan.	Uw reactie maakt onderdeel uit van de afweging. Informatie over het verdere verloop van de procedure kunt u vinden op https://energietransitie.nl/energieprojecten/hoog-en-middenspanningsstations-port-moerdijk-pom-380-150-20-kv.

202600636-1	Geachte heer, mevrouw, Met deze brief dien ik formeel mijn zienswijze in op het concept-voorkeursalternatief voor het hoogspanningsstation Port of Moerdijk 380-150-20 kV, dat van 8 mei tot en met 18 juni 2026 ter inzage ligt.	Uw reactie maakt onderdeel uit van de afweging.
202600636-2	1. Onevenredige belasting door locatie Krukweg Ik maak met klem bezwaar tegen de beoogde locatie aan de Krukweg. Als jong gezin met een dreumes van 14 maanden wonen wij op circa 900 meter van deze locatie. Deze geringe afstand tot de woonkern Zevenbergschen Hoek legt een onevenredige belasting op omwonenden en staat op gespannen voet met een zorgvuldige ruimtelijke inpassing.	Wij begrijpen uw zorg over de afstand tot de woonkern Zevenbergschen Hoek en de mogelijke belasting voor omwonenden. De leefbaarheid van omliggende woonkernen weegt zwaar mee bij de locatiekeuze en wordt meegenomen in de afweging. In het MER worden onder meer geluid, magneetvelden en luchtkwaliteit onderzocht; zie hiervoor het thema ‘Leefomgeving en gezondheid’. Zicht op masten en de stations worden in de planuitwerking nader onderzocht en ingepast waar nodig. Hiervoor wordt op verschillende momenten afstemming gezocht met de omgeving. Uw bezwaar tegen de locatie Krukweg wordt genoteerd en betrokken bij het opstellen van het landschapsplan.
202600636-3	2. Aantasting van leefbaarheid en gezondheid van jonge kinderen Een hoogspanningsstation van deze schaal produceert continu laagfrequent bromgeluid afkomstig van de transformatoren. Op een afstand van 900 meter is dit geluid, met name gedurende de nacht, objectief waarneembaar en slaap verstorend. Voor onze dochter van 14 maanden is een ongestoorde nachtrust cruciaal voor haar ontwikkeling. De vrees is reëel dat de permanente bromtoon bestaande slaapproblemen zal verergeren. Bovendien hanteert de Rijksoverheid het voorzorgsbeginsel voor magneetvelden: nieuwe situaties waarbij kinderen langdurig binnen de 0,4 microtesla-contour verblijven, dienen te worden vermeden. Een station op deze afstand van een woning met jonge kinderen verdraagt zich niet met dit beleidsuitgangspunt. Als ouders wensen wij onze dochter niet bloot te stellen aan potentiële gezondheidsrisico’s, hoe gering die ook worden ingeschat.	Wij begrijpen uw zorgen over leefbaarheid, geluid en gezondheid van jonge kinderen. In het MER voor de planuitwerking worden de effecten op de gezonde leefomgeving nader onderzocht, waaronder geluid van hoogspanningsstations, magneetvelden en luchtkwaliteit; transformatoren kunnen daarbij een bromtoon veroorzaken. TenneT en Enexis streven ernaar om gevoelige gebouwen, zoals woningen en andere plekken waar mensen langdurig verblijven, binnen de magneetveldzone zoveel mogelijk te vermijden, in lijn met het herijkte voorzorgbeleid voor magneetvelden. De ligging van gevoelige gebouwen binnen de indicatieve 0,4 microtesla-magneetveldzone wordt meegenomen in de afweging voor aanvullende maatregelen. Zie ook het thema ‘Leefomgeving en gezondheid’.
202600636-4	3. Waardedaling en aantasting woongenot* De realisatie van het station op de locatie Krukweg zal onmiskenbaar leiden tot een significante waardedaling van omliggende woningen. De combinatie van visuele hinder, geluidsoverlast en maatschappelijke onrust maakt deze woningen structureel minder gewild, in het bijzonder voor gezinnen. Dit vormt een onevenredig nadeel voor bewoners die hier bewust hebben gekozen voor een rustige woonomgeving om hun kinderen groot te brengen.	Eventuele waardedaling of verminderde verkoopbaarheid van woningen vormt geen ruimtelijk argument om een project dat het algemeen belang dient niet uit voeren. Het is op voorhand ook niet objectief te bepalen of woningen in waarde zullen dalen of dat de verkoopbaarheid negatief wordt beïnvloed. Wel is het zo dat indien er sprake is van aantoonbare financiële schade als gevolg van het planologisch besluit, dat dan een verzoek om nadeelcompensatie kan worden ingediend. Mocht er aantoonbare schade ontstaan in de vorm van waardevermindering van woningen, en die schade overstijgt de wettelijk vastgelegde norm van 4% van de waarde van het vastgoed (normaal maatschappelijk risico) dan komt het deel boven die 4% in beginsel voor vergoeding in aanmerking. Als indiener van mening is dat dat het geval is dan kan men dus tezijnertijd een verzoek om nadeelcompensatie indienen. Bij zo’n verzoek wordt door onafhankelijke deskundigen een onderzoek uitgevoerd naar de vraag of er sprake is van een nadeel en indien dat het geval is hoe groot de schade is.
202600636-5	4. Onvolledige afweging van alternatieve locaties Uit de ter inzage gelegde stukken, waaronder de MER, blijkt onvoldoende dat reële alternatieven die verder van woonbebouwing zijn gelegen, volwaardig zijn onderzocht. Het bedrijventerrein Port of Moerdijk biedt aantoonbaar ruimte om het station landschappelijk en akoestisch beter in te passen, op ruime afstand van kwetsbare functies zoals woningen. Ik verzoek u de locatieafweging te herzien en aan te vullen met alternatieven die zowel het voorzorgsbeginsel als de leefbaarheid van Zevenbergschen Hoek respecteren.	De afweging van locaties wordt gebaseerd op het MER-fase 1 en de Integrale Effectanalyse, waarin onder meer leefomgeving, geluid, magneetvelden, landschap, techniek, kosten en toekomstvastheid zijn onderzocht. Ook locaties binnen en buiten het industrieterrein Moerdijk zijn daarbij betrokken; geschikte ruimte binnen het industrieterrein is beperkt en blijkt zowel voor het combistation als de inlussingen technisch niet mogelijk binnen de gestelde uitgangspunten. Ook voor een gesplitst station, in een 380kv-station en een combinatie van 150.20kV-stations, zijn de inlussing en de klantaansluitingen onmogelijk gebleken voor de locaties langs de Chemieweg op het bedrijventerrein (HiM) (zie paragraaf 6.2.2 in de integrale effectenanalyse IEA). De leefbaarheid van omliggende woonkernen weegt zwaar mee in de locatiekeuze en wordt meegenomen in de afweging door de staatssecretaris van KGG in afstemming met de minister van VRO. Zie ook de thema’s ‘Beoordelingskader’, ‘Leefomgeving en gezondheid’ en ‘Landschap en Cultuurhistorie’.

202600636-6	Conclusie en verzoek Gelet op het bovenstaande verzoek ik u met nadruk: 1. De locatie Krukweg niet aan te wijzen als voorkeursalternatief; 2. Een nieuwe, zorgvuldige en transparante afweging te maken van alternatieve locaties op substantieel grotere afstand van woonkernen en gezinswoningen; 3. Het belang van omwonenden, en in het bijzonder de gezondheid en het welzijn van opgroeiende kinderen, doorslaggevend te laten meewegen in de definitieve besluitvorming. Ik verzoek u de ontvangst van deze zienswijze schriftelijk te bevestigen.	Uw bezwaar tegen locatie Krukweg en uw voorkeur voor alternatieven op grotere afstand van woonkernen en woningen worden genoteerd en betrokken bij de integrale afweging. In die afweging worden onder meer milieueffecten, techniek, kosten, toekomstvastheid en omgeving meegenomen; de leefbaarheid van omliggende woonkernen weegt daarbij zwaar mee. Effecten op leefomgeving en gezondheid, waaronder geluid, luchtkwaliteit en magneetvelden, zijn onderdeel van het MER; zie ook het thema 'Leefomgeving en gezondheid'. Voor de ontvangstbevestiging van uw zienswijze geldt de gebruikelijke procedure van het bevoegd gezag.
202600671-1	Het is belachelijk dat TenneT en Enexis doorgaan met plannen maken terwijl de gemeente, provincie en rijk nog naar een totaaloplossing aan het kijken zijn, waar dit plan onderdeel van zou moeten zijn. Door nu als voorkeurslocatie ten zuiden van de A17 aan te geven worden die totaalplannen een bepaalde richting in geduwd.	Tijdens het Bestuurlijk Overleg Powerport regio Moerdijk van 29 juni 2026 hebben de betrokken bestuurders afgesproken dat de procedures van de lopende energieprojecten door kunnen gaan zolang zij niet leiden tot onomkeerbare beslissingen. Het kiezen van een voorkeuralternatief is noodzakelijk om de benodigde onderzoeken te kunnen doen. Op 29 juni hebben de bestuurders expliciet afgesproken dat een het kiezen van een voorkeursalternatief geen onomkeerbare beslissing is.
202600671-2	Ten zuiden van de A17 is voor ons totaal onacceptabel! Hierdoor wordt de overlast en industrie (wat dit uiteindelijk ook gewoon is) nog dichter bij de andere kernen van de gemeente Moerdijk gebracht. Deze stations zijn noodzakelijk voor de industrie, dus leg ze ook aan dicht bij de industrie en niet bij de woonkernen!	TenneT en Enexis hebben binnen het vastgestelde zoekgebied de effecten van twee locaties boven de A17 in kaart gebracht, de locaties Chemieweg en Gorsdijk. De locatie Chemieweg is op technisch vlak niet haalbaar en de locatie Gorsdijk is, samen met locatie Krukweg, onderdeel van het conceptvoorkeursalternatief. De locatie Gorsdijk is met de huidige uitgangspunten niet te realiseren. Om te bepalen of het wijzigen van de uitgangspunten zou leiden tot een realiseerbaar alternatief, zouden TenneT en Enexis aanvullend onderzoek moeten laten uitvoeren, wat ongeveer een jaar zou duren. De staatssecretaris van Klimaat en Groene Groei zal, in overeenstemming met de minister van VRO, zal op basis van de onderzoeken, adviezen en de reacties op de terinzagelegging een nadere keuze maken.
202600671-3	Verder is bekend dat deze stations geluidsoverlast veroorzaken en mogelijke gezondheidsklachten. Door het ten zuiden van de A17 te plannen komt het wel erg dicht bij onze woning.	Met een milieueffectrapport (MER) maken TenneT en Enexis inzichtelijk wat de effecten zijn van het gecombineerde station op de omgeving. Het MER voldoet aan de eisen die de wet daaraan stelt. De staatssecretaris van KGG maakt een keuze voor een VKA op basis van de integrale effectenanalyse, de MER, verschillende adviezen en de uitkomsten van de terinzagelegging. Ook uw inbreng speelt hierin een rol.
202600671-4	Wij zijn dan ook tegen de aanleg te zuiden van de A17 en de huidige besluitvorming en maken daar bij deze bezwaar tegen.	Zie voor de beantwoording van de argumenten de reacties hierboven.
202600674-1	Als agrarisch ondernemer met veehouderij aan de maak ik hierbij bezwaar tegen de keuze voor de locatie Krukweg als voorkeurslocatie voor het nieuwe hoogspanningsstation Port of Moerdijk. Mijn bedrijf is afhankelijk van een samenhangend en toekomstbestendig agrarisch bedrijfssysteem, waarbij de beschikbare landbouwgronden, de ligging van percelen en de bereikbaarheid daarvan essentieel zijn voor de dagelijkse bedrijfsvoering. De aanleg van een grootschalig hoogspanningsstation, inclusief kabeltracés, toegangswegen en overige infrastructuur, heeft directe en langdurige gevolgen voor mijn bedrijf.	De gevolgen voor agrarische gronden, zoals oppervlakteverlies, doorsnijding en bereikbaarheid van percelen, worden per locatie in het MER in beeld gebracht en meegewogen in de afweging. Wij begrijpen dat verlies of versnippering van landbouwgrond grote gevolgen kan hebben voor een veehouderij en nemen uw zorgen hierover in overweging. Bij schade of beperkingen door verwerving van gronden of vestiging van zakelijke rechten is volledige schadeloosstelling het uitgangspunt; niet ieder planologisch nadeel leidt echter automatisch tot voor vergoeding in aanmerking komende schade. Een ruimtelijk plan op zichzelf leidt niet altijd tot waardedaling. Maar als dat wel geval is dan zal die schade objectief moeten worden aangetoond. Dat geldt ook daar waar het gaat over de agrarische bedrijfsvoering. Bij de planuitwerking wordt zoveel mogelijk rekening gehouden met bestaande bedrijfsstructuren en perceelsindelingen maar schade en nadeel kan helaas niet worden uitgesloten. Het maatschappelijke belang van dit project weegt te zwaar om het niet te voeren. Eventuele waardedalingen of een aantasting van de bedrijfsvoering vormen geen ruimtelijk argument om een project, dat het algemeen belang dient, niet uit voeren. Het is op voorhand ook niet altijd objectief te bepalen of vastgoed in waarde zal dalen of dat de bedrijfsvoering negatief wordt beïnvloed. Indien er gronden moeten worden aangekocht zal de eigenaar een volledige schadeloosstelling ontvangen. Dat betekent dat alle schade die men lijdt door het verlies van het eigendom vergoed wordt. In de onderhandelingen met eigenaren wordt getracht hierover maatwerkafspraken te maken. Het belang van vervangende gronden in de nabijheid wordt erkend, met name in relatie tot de doelmatige bedrijfsvoering. Tegelijkertijd is compensatie in natura geen afdwingbaar recht. De beschikbaarheid van geschikte gronden is beperkt en kan niet worden gegarandeerd. Waar

		mogelijk faciliteren we met het inzichtelijk maken van beschikbare gronden en/of door ondersteuning bij herverkaveling. Uiteindelijk blijft financiële schadeloosstelling het primaire instrument Mocht er geen grond nodig zijn maar men wel schade ondervindt als gevolg van het plan dan geldt dat dan een verzoek om nadeelcompensatie kan worden ingediend. Daar waar schade ontstaat wordt deze afzonderlijk beoordeeld en eventueel gecompenseerd. Bij zo'n verzoek wordt door onafhankelijke deskundigen een onderzoek uitgevoerd naar de vraag of er sprake is van een nadeel en indien dat het geval is hoe groot de schade is.
202600674-2	1. Aantasting van de bedrijfsvoering Mijn bedrijf is sterk afhankelijk van voldoende en goed bereikbare landbouwgrond voor onder andere ruwvoerproductie, beweiding, mestplaatsing en een efficiënte bedrijfsvoering. Door de aanleg van het hoogspanningsstation en bijbehorende infrastructuur ontstaat het risico op: - verlies van agrarische percelen; - versnippering van huiskavels en veldkavels; - langere afstanden voor werkzaamheden en transport; - beperkingen bij beweiding en voervoorziening; - extra kosten en inefficiëntie in de bedrijfsvoering. Een dergelijke ingreep raakt daarmee de kern van mijn agrarische onderneming.	Zie hierboven.
202600674-3	2. Gevolgen voor de toekomstbestendigheid van het bedrijf Mijn bedrijf is gericht op continuïteit en ontwikkeling op de lange termijn. Voor mijn bedrijf zijn voldoende grond, een logische verkaveling en ontwikkelingsruimte noodzakelijk. De komst van een grootschalige energie-infrastructuur in de directe omgeving leidt tot onzekerheid over: - toekomstige bedrijfsuitbreiding; - investeringen in gebouwen en installaties; - bedrijfsopvolging; - de waarde en bruikbaarheid van landbouwgronden. Deze onzekerheid maakt het moeilijk om verantwoord te investeren in een toekomstbestendige bedrijfsvoering.	Wij begrijpen dat de mogelijke komst van een nieuwe bovengrondse 380 kV-hoogspanningsverbinding onzekerheid kan geven over de toekomstbestendigheid van uw agrarische bedrijf, zoals verkaveling, ontwikkelingsruimte, investeringen en grondwaarde. Effecten op landbouwgronden, waaronder doorsnijding, oppervlakteverlies en gevolgen voor de landbouwstructuur, worden meegenomen in de afweging op basis van de gegevens in de integrale effectenanalyse (IEA) en het milieueffectrapport (MER). Als gronden nodig zijn voor masten of als beperkingen ontstaan door zakelijke rechten, is volledige schadeloosstelling het uitgangspunt; na een definitief projectbesluit kan daarnaast nadeelcompensatie aan de orde zijn bij onevenredige schade. Mocht er sprake zijn van schade als gevolg van de planvorming, dan kunt u een aanvraag tot tegemoetkoming indienen (https://www.rvo.nl/onderwerpen/planschade-rijksenergieprojecten).
202600674-4	3. Onvoldoende afweging van landbouwbelangen Goede landbouwgrond is schaars. De gronden rond de Pelgrimsdijk hebben een belangrijke functie voor agrarische productie en het open buitengebied. Ik mis een volledige onderbouwing waarom juist deze locatie de voorkeur krijgt boven alternatieven waarbij minder schade ontstaat aan bestaande agrarische bedrijven. Bij de locatiekeuze moet niet alleen worden gekeken naar technische en economische aspecten van de energie-infrastructuur, maar ook naar de gevolgen voor bestaande ondernemers die hun bedrijf hier al generaties lang uitoefenen.	Wij begrijpen uw zorg over de stapeling van ontwikkelingen in en rond Moerdijk. In het MER en de integrale effectanalyse wordt de samenhang met andere projecten betrokken via de referentiesituatie, autonome ontwikkelingen en relevante raakvlakprojecten, waaronder ontwikkelingen in de Powerport Regio Moerdijk. Ook effecten op leefomgeving, geluid, magneetvelden, luchtkwaliteit, ruimtegebruik en landschap worden per onderzoeksalternatief in beeld gebracht en meegewogen bij de locatiekeuze. Zie hiervoor de thema's 'Toekomstvastheid', 'Gezonde Leefomgeving en veiligheid' en de 'Gevoeligheidsanalyse'.
202600674-5	4. Stapeling van ontwikkelingen in het gebied Het hoogspanningsstation staat niet los van andere ontwikkelingen rondom energie, industrie en infrastructuur in en rond Moerdijk. Voor mijn bedrijf betekent deze opeenstapeling een toenemende druk op: - landbouwgrond; - ruimtelijke ontwikkelingsmogelijkheden; - verkeersbewegingen; - leefomgeving; - het karakter van het agrarische gebied. Deze totale impact moet integraal worden beoordeeld.	De ministeries van Economische Zaken en Klimaat (EZK), Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK), Infrastructuur en Waterstaat (I&W), de provincie Noord-Brabant en de gemeenten Drimmelen, Geertruidenberg en Moerdijk werken samen in de Ontwerptafel Powerport regio Moerdijk. Deze ontwerptafel vindt parallel plaats aan de realisatie van POM380-150-20kV. Door de deelnemers van de Ontwerptafel Powerport regio Moerdijk wordt gekeken naar de integrale opgave op het gebied van energie, economie, mobiliteit, landschap, leefbaarheid en wonen. Door de veelheid aan opgaven in het gebied, de ingewikkelde inpassingsproblematiek in combinatie met de schaarse (milieu)ruimte zijn slimme keuzes noodzakelijk. De ontwerptafel werkt toe naar een integrale, gebiedsgerichte uitwerking en er wordt getracht vanuit project overstijgend perspectief advies te geven aan projecten. Hiermee wordt de integrale aanpak tussen verschillende energieprojecten bevorderd. Omgevingspartijen en inwoners worden hierbij betrokken. In de Ontwerptafel wordt naar de toekomst van het gebied gekeken tot 2030 met een doorkijk naar 2050. Toekomstbestendige keuzes, leefbaarheid en brede welvaart zijn de uitgangspunten. Door de initiatiefnemers van de ontwerptafel is vooraf afgesproken dat de tafel geen besluiten kan nemen over de

		individuele energieprojecten en dat individuele energieprojecten niet vertragen. Wel kunnen adviezen worden geformuleerd. Tegelijkertijd hebben we in Nederland te maken met netcongestie. Het ministerie van EZK is politiek verantwoordelijk voor de aanpak daarvan. Dat maakt dat het niet mogelijk is te wachten met de voorbereidingen voor dit combi-station. Tijdens het Bestuurlijk Overleg Powerport regio Moerdijk van 29 juni 2026 hebben de betrokken bestuurders afgesproken dat de procedures van de lopende energieprojecten door kunnen gaan zolang zij niet leiden tot onomkeerbare beslissingen. Het kiezen van een voorkeuralternatief is noodzakelijk om de benodigde onderzoeken te kunnen doen. Op 29 juni hebben de bestuurders expliciet afgesproken dat een het kiezen van een voorkeursalternatief geen onomkeerbare beslissing is.
202600674-6	5. Waardevermindering en onzekerheid De plannen veroorzaken onzekerheid over de toekomst van mijn bedrijf en kunnen gevolgen hebben voor: - de waarde van grond en bedrijfsgebouwen; - financierbaarheid van investeringen; - mogelijkheden voor verkoop, verhuur of pacht; - de bedrijfsopvolging. Deze gevolgen moeten vooraf zorgvuldig worden onderzocht en meegewogen.	Zie het antwoord op het eerste onderdeel van uw reactie.
202600674-7	6. Gezondheid, veiligheid en leefomgeving De aanwezigheid van een groot hoogspanningsstation nabij een agrarisch bedrijf roept vragen op over de effecten van magneetvelden, geluid, verlichting, onderhoudswerkzaamheden en veiligheid. Voor mijn bedrijf is een stabiele en rustige bedrijfsomgeving belangrijk. Deze aspecten verdienen daarom een grondige beoordeling.	Wij onderschrijven het belang van goed onderzoek naar de gevolgen van het project POM op de leefomgeving, waaronder agrarische bedrijfsvoering en betreffende bewoners. In het MER-fase 1 is hieraan invulling gegeven door op de door u genoemde effecten onderzoek uit te voeren. Hiermee is een goed beeld van de belangrijkste verschillen tussen de alternatieven beschikbaar. Deze informatie wordt betrokken om een voorkeursalternatief te selecteren. Dit voorkeursalternatief wordt nader uitgewerkt en onderzocht, waarbij in meer detail naar de door u genoemde en andere relevante effecten op de leefomgeving wordt gekeken. Indien nodig treffen TenneT en Enexis mitigerende/compenserende maatregelen.
202600674-8	Ik verzoek u daarom: - de locatie Krukweg niet als voorkeurslocatie vast te stellen; - de specifieke gevolgen voor mijn bedrijf aan de Pelgrimsdijk inzichtelijk te maken; - de effecten op grondgebondenheid, verkaveling en bedrijfscontinuïteit mee te nemen; - alternatieve locaties met minder gevolgen voor agrarische bedrijven serieus te onderzoeken; - agrarische ondernemers die direct worden geraakt volwaardig te betrekken bij het vervolgproces. Ik verzoek u deze zienswijze mee te nemen in de verdere besluitvorming. Hoogachtend, Melkveebedrijf Gevestigd op	Zie het antwoord op het eerste onderdeel van uw reactie. Aanvullend: uw zorgen over gezondheid, veiligheid, geluid, verlichting, onderhoud en de gevolgen voor de agrarische bedrijfsvoering worden in overweging genomen bij de afweging van de onderzoeksalternatieven. In het MER worden onder meer magneetvelden, geluid, luchtkwaliteit en effecten op gebruiksfuncties zoals landbouw en bedrijvigheid onderzocht; daarbij wordt ook gekeken naar gevoelige gebouwen en de omgeving van de stationslocaties. Er is in deze fase nog geen voorkeurslocatie vastgesteld; alle onderzoeksalternatieven, waaronder Krukweg, worden beoordeeld op milieueffecten, techniek, kosten, toekomstvastheid en omgeving. Na vaststelling van het voorkeursalternatief wordt duidelijker wie direct geraakt wordt en wordt het contact met betrokken belanghebbenden geïntensiveerd.
202600675-1	Zie s.v.p. de bijlage. 109534006_11604967_20260618_pro_forma_zienswijze_POM_380_150_20_kV.pdf	De uiterste datum om een pro formareactie aan te vullen hebben wij gesteld op 24 juli. Er is geen aanvullende reactie ontvangen.
202600675-2	Bureau Energieprojecten Inspraakpunt Port of Moerdijk (POM 380-150-20 kV) Postbus 111 9200 AC Drachten Zevenbergen, 18 juni 2026 Betreft: pro-forma zienswijze	Zie hierboven.

202600675-3	Geachte heer, mevrouw, Voor het project Port of Moerdijk (POM 380-150-20 kV) heeft u het concept-voorkeursalternatief en alle bijbehorende stukken vanaf 8 mei tot en met 18 juni 2026 ter inzage gelegd. Ik wil graag van deze mogelijkheid gebruikmaken om mijn standpunt kenbaar te maken over deze plannen.	Zie hierboven.
202600675-4	Het was mijn bedoeling om tijdens de informatieavond op 10 juni 2026 nadere vragen te stellen over deze plannen. U heeft besloten deze informatieavond tot een nog onbekende datum uit te stellen, waarbij de periode om een zienswijze in te dienen tot een nog onbekende datum verlengd wordt. Dit besluit levert voor mij veel onduidelijkheid op en zorgt ervoor dat ik mijn reactie op de stukken nog niet volledig kan onderbouwen.	De informatieavond heeft inmiddels plaatsgevonden op 30 juni 2026. De termijn voor de ter inzagelegging is verlengd tot en met 10 juli 2026, zodat er nog tijd was om bij uw reactie rekening te houden met informatie van de inloopavond.
202600675-5	Om mijn mogelijkheid om te reageren veilig te stellen, dien ik daarom bij deze een pro-forma zienswijze in. Ik verzoek u mij een redelijke termijn te stellen om mijn zienswijze inhoudelijk aan te vullen. Daarbij verzoek ik u deze redelijke termijn door te laten lopen tot minimaal 2 weken na de nieuwe datum van de informatiebijeenkomst.	De uiterste datum om een pro formareactie aan te vullen hebben wij gesteld op 24 juli. Er is geen aanvullende reactie ontvangen.
202600675-6	Tot slot ontvang ik graag een ontvangstbevestiging van deze zienswijze te sturen met een schriftelijke bevestiging van de datum waarbinnen ik mijn zienswijze inhoudelijk kan aanvullen. Met vriendelijke groet,	Zie hierboven.
202600677-1	Zienswijze Hoog- en middenspanningsstation Port of Moerdijk - c-VKA, IEA, MER , 18 juni 2026 Geachte heer, mevrouw, Middels deze brief maak ik gebruik van de gelegenheid om mijn zienswijze in te dienen tegen het Conceptvoorkeursalternatief (cVKA) en het onderliggende milieueffectrapport (MER) ten behoeve van het nieuw te bouwen hoogspanningsstation Port of Moerdijk en de bijbehorende tracés.	Het bevoegd gezag neemt kennis van deze reactie en verwijst voor de beantwoording naar de regels hieronder.
202600677-2	Als stakeholder en omwonende stel ik vast dat 1) de ecologische effectbeoordeling op cruciale punten onvolledig is en dat de werkelijke ecologische waarden ter plaatse worden onderschat. In (nabije omgeving van) het gebied zijn tal van kwetsbare soorten waargenomen welke niet in vlug uitgevoerde kortstondige quickscans en veldbezoeken zijn meegenomen of opgemerkt. In de directe en nabije omgeving van het plangebied zijn tal van kwetsbare en wettelijk beschermde soorten waargenomen. Daarnaast zorgt het ontbreken van die soorten in dergelijke rapporten dat ook verdere onderzoeken naar soortgerichte verstoring als gevolg van de te plannen projecten niet worden uitgevoerd met alle gevolgen van dien. Als aanwonende heb ik helaas direct ervaring met deze gebrekkige systematiek. Reeds bij het eerder uitgevoerde project voor de 380 kV-verblijving Rilland-Tilburg van TenneT (waarbij onder andere de locaties 1124 en 24N betrokken waren) bevatte de QuickScan kwalijke inhoudelijke fouten. Door een onzorgvuldige werkwijze van de aangestelde adviesmedewerkers van SWECO werden cruciale locaties nooit fysiek bezocht. Hierdoor waren Rode Lijst-soorten onopgemerkt. Daarnaast zijn de effecten op andere vitale groepen (zoals weidevogels) in hun geheel niet in het dossier meegenomen ondanks dat de geplande werkzaamheden en (het plaatsen van) hoogspanning(sleidingen) zeer verstorend zijn op hun broedgebied en leefomgeving.	In de eerste fase van het MER bestaat het onderzoek voor het thema Natuur, criterium beschermde- en Rode lijstsoorten uit een bureau onderzoek en een verkennend veldbezoek. De bureaustudie bestond uit het raadplegen van de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF, 2020-2025). Aanvullend hierop zijn, als daar aanleiding voor was, verspreidingsatlassen, internetbronnen en de op internet vrij verkrijgbare verspreidingsgegevens geraadpleegd. Ter verificatie van- en als aanvulling op de bureaustudie is een veldbezoek uitgevoerd op 28 januari 2025 door een ecoloog van Witteveen+Bos. Soortgerichte inventarisaties en tellingen van afzonderlijke dier- en plantensoorten waren geen onderdeel van het veldbezoek; wel zijn toevallige waarnemingen van soorten of verblijfplaatsen genoteerd. Daarnaast is een habitatscan uitgevoerd. De inventarisatie is niet vlakdekkend en slechts indicatief, maar is voor deze fase van het MER voldoende gedetailleerd. Uit dit onderzoek blijkt het (potentiële) voorkomen van verschillende beschermde- en/of Rode lijstsoorten, en/of soortgroepen. Met de aanwezigheid van deze soorten en/of soortgroepen is rekening gehouden bij het uitvoeren van de effectbeoordeling voor dit MER-fase 1. De beoordelingsmethodiek die hoort bij een MER-fase 1 is globaal, passend bij het detailniveau van het plan. De beoordelingsschaal (p 102/438) is daarop afgestemd. In paragraaf 3.3 is een effectanalyse en een effectbeoordeling op beschermde en Rode lijstsoorten uitgevoerd, met in tabel 3.9 een overzicht van de verschillende effecten op de soortgroepen voor de verschillende alternatieven. Op basis hiervan is, in combinatie met de beoordelingsschaal, inzichtelijk gemaakt wat de onderscheidende verschillen voor wat betreft beschermde- en Rode Lijstsoorten tussen de alternatieven zijn. Sommige van de door u genoemde soorten staan niet in de tabellen met de bij ons bekende soorten en soortgroepen. Bij de vogelsoorten gaat het dan echter om soorten zonder jaarrond beschermd nest, die vallen onder de categorie algemeen voorkomende broedvogelsoorten (die niet strikt beschermd zijn). Niet

		alle soorten in deze soortgroep worden separaat weergegeven. Dit wijzigt de onderlinge verschillen tussen de alternatieven echter niet. De soort (gevlekte) rietorchis is sinds 2017 niet meer strikt beschermd. Wel geldt de algemene zorgplicht uit de Omgevingswet. In de volgende fase, wanneer de effecten in meer detail worden onderzocht, wordt nader onderzoek gedaan naar het voorkomen van o.a. nesten van jaarrond beschermde vogelsoorten, waaronder steenuil, ransuil, kerkuil en slechtvalk. Mogelijk blijkt na een eerst inventarisatieronde dat hier nog soorten bij komen. Daarnaast vindt onderzoek plaats naar zoogdiersoorten en vleermuizen. Dit betreft (veld)onderzoeken volgens de daarvoor geldende soortenprotocollen. Ten behoeve van de keuze voor het VKA zien wij geen noodzaak voor het aanvullen van de aanwezige data. Bij de planuitwerking van het VKA wordt nader ecologisch onderzoek uitgevoerd waarin de door u genoemde punten ook betrokken kunnen worden.
202600677-3	Het plangebied van toepassing in deze zienswijze en de omliggende agrarische gronden, dijken en randzones vormen een essentieel leef-, foerageer- en broedgebied voor strikt beschermde soorten. Gegevens van onder andere de NDFF tonen aan dat het gebied wordt gebruikt door kievit, blauwe en bruine kiekendief, de purperreiger, scholekster, aalscholver, veldleeuwerik, gele en witte kwikstaart, patrijs, kneu, steenuil, ransuil, kerkuil, slechtvalk, (gevlekte) rietorchis, vleermuissoorten, zoogdiersoorten et cetera welke lang niet allemaal in rapportages worden beschreven.	Zie het antwoord hierboven.
202600677-4	Ik verzoek u dringend om 1a) de navolgende hiaten en harde data vanuit onder andere de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF), Waarneming.nl, uilenwerkgroep Moerdijk/ Brabants Landschap, en natuurstakeholders zwaar mee te wegen in de definitieve besluitvorming. 1b) de score in tabel 3 op pagina 30 van het cVKA op het punt beschermde- en Rode lijstsoorten en groenblauwe waarden met die achtergrondkennis nader te laten beoordelen. 1c) Indien de score wordt gehandhaafd zal deze moeten worden voorzien van waterdichte, wetenschappelijke onderbouwing voor deze vermeende lichtere klasseringen t.o.v. andere locaties. 1d) te laten onderbouwen welke effecten verwacht worden door de aanleg van de hoogspanningskabels op de in de omgeving aanwezige vliegende/ langstrekkende organismen. Hierbij denkend aan schade door bouwwerkzaamheden, aanvaringsrisico's voor (ook in de Biesbosch) aanwezige dieren, verlies van openheid voor weide- en akkervogels, predatie- effect van roofvogels op grondbroedende soorten, nestverstoring door laagfrequent gezoem, desoriëntatie van vleermuizen etc.)	Zie het antwoord hierboven.
202600677-5	2) Onbegrijpelijke 'neutrale' score voor bodemkwaliteit. In de effectenmatrix van het cVKA (Bijlage A / MER Fase 1 Deel A, Tabel 3 op pagina 30) stuit ik op een uiterst verrassende en onrealistische uitkomst. Voor het criterium 'bodemkwaliteit' wordt voor álle onderzochte locaties een neutraal effect (0) gerapporteerd.	Hierbij een toelichting van de genoemde punten. Bodemkwaliteit: Tijdens de aanleg van de stations en (masten van de) inlussingen zijn grondontgravingen nodig. Het criterium bodemverontreiniging focust op het effect dat het voornemen heeft op de reeds aanwezig verontreinigingen (bijv. van zware metalen) die in de bodem aanwezig zijn. Het criterium bodemkwaliteit focust niet op de kwaliteit van de bodem voor de leefbaarheid van bijvoorbeeld flora en fauna. Dit is onderdeel van de onderzoeken onder thema Natuur. Door het verwijderen (door ontgraving) of beheren van eventueel aanwezige sterke verontreinigingen nemen de (risico's van) verontreinigingen in het gebied af en verbetert dusdanig de bodemkwaliteit in een gebied. In het MER zijn aan de hand van openbare bodemgegevens bekende (sterke) verontreinigingscontouren in kaart gebracht. Met een GIS-analyse is bepaald hoeveel overlap de stationslocaties en masten van de inlussingen hebben met de verontreinigingscontouren. De onderzoeksalternatieven zijn niet gelegen bij verontreinigingen en zijn daarom allen neutraal (0) beoordeeld. Nadere informatie over dit onderzoek is te vinden in MER-deel B (pagina 43). Flora en fauna: Inderdaad kan de ontwikkeling van een hoogspanningsstation met inlussing en kabeltracés

		leiden tot bodemroering en bodemafdichting. In MER-fase 1 zijn reeds de effecten op (beschermde) flora en fauna onderzocht voor de alternatieven. Ten behoeve van het VKA zal nader onderzoek plaatsvinden en zullen maatregelen worden opgenomen om de effecten op de natuur te mitigeren of compenseren.
202600677-6	Ik verzoek u uitleg te verschaffen waar deze conclusie op is gebaseerd. Wederom vergelijkend met eerdere grootschalige infrastructurele projecten in dezelfde omgeving (het project 380kV Rilland-Tilburg van TenneT), is een 'neutrale' score een grove onderschatting en een misleidende weergave van de te verwachten effecten op de aanwezige bodem. Een grootschalig hoogspanningsstation inclusief kabeltracés veroorzaakt per definitie permanente bodemafdichting, grootschalige bodemroering en de reeds genoemde verdichting door extreem zwaar transport. Dit heeft naar alle waarschijnlijkheid effecten op de aanwezige flora en fauna welke ook gebruik maken van de aanwezige bodem(s) en daaraan gekoppelde waterdoorlaatbaarheid voor het uitzaaien, wortelen, foerageren en maken van holen/nesten.	Zie hierboven.
202600677-7	Ik verzoek u dringend om: 2a) deze '0'-score in de definitieve effectenafweging te corrigeren naar een reële negatieve score, óf worden voorzien van waterdichte, wetenschappelijke onderbouwing voor deze vermeende neutraliteit. 2b) wetenschappelijk te onderbouwen hoe eerdergenoemd punt 1, effecten op flora en fauna als gevolg van de werkzaamheden (in en op de bodem) wordt voorkomen.	Zie hierboven.
202600677-8	3) Impact op het Hydrologische Systeem (Waterhuishouding). Deze regio kent specifieke waterstromen en watergangen. De diepe funderingen van een transformatorstation (POM), het graven van sleuven en aanleg van bouwplaatsen (over/ door watergangen heen) kunnen doorstroming permanent blokkeren of ombuigen. Dit kan impact hebben op de waterkwaliteit, watervegetatie en water(afhankelijke) fauna.	In de vervolgfase, ten behoeve van het VKA, wordt een waterhuishoudkundig plan, inclusief weging van waterbelang, opgesteld. In dit document wordt een watersysteemanalyse uitgevoerd waarmee de impact van het voornemen op de waterkwaliteit, -stroming en -kwantiteit en indien relevant watertemperatuur in beeld wordt gebracht. Aanvullend wordt hierin bepaald waar bijvoorbeeld demping van sloten benodigd is, welke maatregelen nodig zijn om effecten te beperken en hoeveel watercompensatie ontwikkeld moet worden. Dit wordt meegenomen in de nadere uitwerking van het VKA. Input hiervoor is onder andere veld- en bodemonderzoek dat wordt uitgevoerd. Hierbij wordt een bemalingsadvies opgesteld waarin de benodigde bemaling (het onttrekken van grondwater) in beeld wordt gebracht. Indien relevant, wordt het effect van het onttrekken van water op de natuur beoordeeld. Deze informatie wordt meegenomen in het MER.
202600677-9	In een poldergebied zoals Moerdijk is de balans tussen open grond en oppervlaktewater cruciaal. Grootschalige verharding zorgt ervoor dat hemelwater niet meer in de bodem kan zakken, wat de omliggende landbouwgronden en poldersloten direct belast. Daarnaast absorbeert de industriële infrastructuur warmte, wat lokaal voor hittestress in de natuurlijke zones zorgt.	Zie hierboven.
202600677-10	Ik verzoek u dringend om: 3a) op te nemen in het onderzoek hoe in 3 genoemde effecten op waterstroming, waterkwaliteit en aanwezige levensvormen voorkomen worden. 3b) op te nemen in een aanvullend onderzoek hoe en waar de structurele verhoging van waterdruk en temperatuur zullen worden opgevangen? En hoe dit de beschikbaarheid van zoet water in een door een nabijgelegen brakwater- /getijdengebied beïnvloedt.	Zie hierboven.
202600677-11	4) Onduidelijkheid over mitigatie, herplantplicht en ruimtelijke optimalisatie bouwvlakken In het cVKA en het MER stel ik vast dat deze documenten zeer vaag blijven over de concrete, fysieke invulling van de noodzakelijke natuurcompensatie. De grootschalige ruimte-inname van het hoogspanningsstation en de kabeltracés (en verdere Powerport plannen) leidt tot direct habitatverlies en de vernietiging van schaarse groene ruimte in deze polderstrook.	Ten aanzien van natuurcompensatie geldt dat eerst wordt ingezet op het voorkomen van effecten en vervolgens op het beperken daarvan. De effecten op natuur, habitatverlies, ruimte-inname en landschappelijke inpassing zijn in de verkenning betrokken in het MER en de Integrale Effectanalyse; daarbij is ook gekeken naar mogelijke mitigerende maatregelen en, waar wettelijk vereist, compensatie. Concrete locaties voor herplant of natuurcompensatie zijn in deze fase nog niet vastgesteld en kunnen daarom niet als harde garantie worden gegeven. Bij de uitwerking van het voorkeursalternatief wordt de ruimtelijke inpassing verder geconcretiseerd, waaronder de benodigde ruimte voor het station en maatregelen om nadelige gevolgen voor de omgeving te beperken. Uw zorgen over groene ruimte, ecologische corridors en kwetsbare soorten worden meegenomen in de afweging. Wanneer uit de nadere uitwerking en vergunningverlening blijkt dat compensatie noodzakelijk is, zal deze plaatsvinden overeenkomstig de geldende wettelijke eisen en beleidskaders. Dit geldt eveneens voor eventuele verplichtingen op het gebied van herplant van bomen of andere landschappelijke voorzieningen.

202600677-12	Het is onduidelijk hoe en waar de effecten van het (zoals gepresenteerd onvermijdelijke) habitatverlies worden gecompenseerd. Waar gaan zaken als de wettelijke herplantplicht en andere mitigerende of compenserende maatregelen exact plaatsvinden? Is er bij de thans ingetekende bouwvlakken daadwerkelijk aantoonbaar rekening gehouden met een optimale, compacte bouwvorm? De zone van Powerport, waar eerder genoemde projecten onder vallen wordt nu op grote schaal geïndustrialiseerd. Om te voorkomen dat dit leidt tot een definitieve ecologische 'dode hoek', moeten er robuuste verbindingszones (corridors) worden gegarandeerd.	Zie hierboven.
202600677-13	Ik verzoek u dringend om: 4a) harde garanties en concrete locaties binnen de lokale regio Moerdijk aan te wijzen in plaats van abstracte compensatieplannen 'op papier' of buiten het getroffen gebied. 4b) te garanderen dat het station zo min mogelijk fysieke ruimte opslokt, zodat er elders geen onnodig extra beslag wordt gelegd op het agrarische en ecologische buitengebied. Het MER dient aan te tonen dat de absolute ondergrens van ruimte-inname is opgezocht. 4c) helderheid te verschaffen over de locatie waar groene corridors worden geborgd. En de toelichting op te nemen dat deze corridors worden ontzien van verstoring om het landschap (elders) structureel aantrekkelijk en leefbaar te maken voor de kwetsbare vogel-, amfibieën- en uilensoorten die in Punt 1 en 2 van deze zienswijze zijn genoemd. Zonder een concreet inrichtingsplan voor ecologische corridors in de Moerdijkse polders is dit c-VKA onacceptabel.	Zie hierboven.
202600677-14	Ik ontvang graag een formele bevestiging van ontvangst en zie de inhoudelijke beantwoording van deze punten in de Nota van Antwoord met belangstelling tegemoet. met vriendelijke groet,	Indiener heeft een ontvangstbevestiging gekregen.
202600848-1	Hierbij dien ik mijn zienswijze in tegen het voorgenomen hoog- en middenspanningsstation Port of Moerdijk op de voorgestelde locatie.	Het bevoegd gezag neemt kennis van deze reactie en verwijst voor de beantwoording naar de regels hieronder.
202600848-2	Ik ben van mening dat de gekozen locatie onvoldoende rekening houdt met de gevolgen voor de omgeving. De aanleg van een dergelijk groot station heeft een aanzienlijke impact op het landschap, de leefomgeving, de natuur en de agrarische gronden.	TenneT en Enexis hebben de effecten van de verschillende alternatieven op milieu, techniek, kosten, omgeving en toekomstvastheid in kaart gebracht in de integrale effectenanalyse (IEA) en het milieueffectrapport (MER). U bent van mening dat de belangen van landschap, leefomgeving, natuur en de agrarische gronden zwaarder zou moeten wegen bij de uiteindelijke afweging. Volgens de IEA en de MER scoort de Krukweg het beste op milieu, techniek, kosten en toekomstvastheid. De staatssecretaris van Klimaat en Groene Groei maakt de uiteindelijke afweging. Hij zal uw voorkeur daarin betrekken.
202600848-3	Daarnaast leidt het project tot een verdere verstedelijking van het buitengebied, terwijl alternatieve locaties op of dichter bij het bestaande industrieterrein onvoldoende lijken te zijn onderzocht.	TenneT en Enexis hebben de mogelijke locaties in het zoekgebied op gelijkwaardige wijze laten onderzoeken. De uitkomsten van dit onderzoek staan in de integrale effectenanalyse (IEA) en het milieueffectrapport (MER).
202600848-4	Ik verzoek u daarom: * de locatiekeuze te heroverwegen; * alternatieven op of direct aansluitend aan het bestaande haven- en industrieterrein uitgebreider te onderzoeken; * de effecten op omwonenden, natuur, landbouw en landschap zwaarder mee te laten wegen in de besluitvorming.	Zie voor de beantwoording van de argumenten de antwoorden hierboven.
202600848-5	Ik verzoek u mijn zienswijze mee te nemen bij de verdere besluitvorming en mij te informeren over de verdere behandeling hiervan.	Uw reactie maakt onderdeel uit van de afweging.
202601032-1	Ik vraag mij af waar de energie aan land komt en of dat niet mogelijk is via de waterweg van de haven.	Hoe de aanlanding precies zal plaatsvinden zal onderdeel zijn van een aparte procedure. Voor de huidige procedure is van belang dat het 380 kV-gedeelte plaats heeft voor één of twee aansluitingen van windenergie op zee.
202601032-2	Wat ik nu zie is dat de energie via het land binnenkomt maar is het ook mogelijk om het via de haven, via de waterweg binnen te laten komen?	Zie hierboven.

202601033-1	Wij zitten kort aan Zevenbergen. Er liggen twee plannen, te weten Grosdijk en Krukweg. Dit zijn twee mogelijke locaties. Het ziet er naar uit dat het aan de Krukweg komt. Dat ligt in het buitengebied dichterbij Zevenbergen dan de Grosdijk.	Uw reactie maakt onderdeel uit van de afweging.
202601033-2	Een energiecentrale geeft vooral overlast qua geluid. Wij zijn bang voor de overlast van het geluid en dat hierdoor de geluidsnorm ten nadele van ons en ten voordele van Tennet wordt aangepast. Bij de randweg Zevenbergen ten hoogte van de Achterdijk zijn de normen toentertijd ook aangepast. Vandaar onze angst.	Wij begrijpen uw zorg. In de planuitwerking worden de geluidseffecten van het hoog- en middenspanningsstation nader onderzocht aan de hand van de geldende wet- en regelgeving. Als de noodzaak van extra geluidswerende maatregelen is aangetoond, worden deze ook meegenomen in het ontwerp.
202601033-3	Wij zitten er straks maar een paar honderd meter vandaan. Er zit ook niks tussen, alleen landbouw. De omgeving is helemaal vlak.	Wij begrijpen uw zorgen over de aantasting van het open polderlandschap en de cultuurhistorische waarden rond de Krukweg. In het MER Fase 1 zijn de effecten van de locatiealternatieven op landschap en cultuurhistorie in beeld gebracht, waaronder de openheid, zichtlijnen, dijkstructuren, beplanting en de Krukweg als landschapselement. Ook de samenhang met andere ontwikkelingen, zoals het Logistiek Park Moerdijk en ontwikkelingen in de Powerport Regio Moerdijk, wordt betrokken via de referentiesituatie en een gevoeligheidsanalyse naar cumulatieve effecten. Na de keuze voor een voorkeursalternatief wordt in MER Fase 2 aandacht besteed aan de landschappelijke inpassing op de voorkeurslocatie. Zie de thema's 'Landschap en Cultuurhistorie' en 'Toekomstvastheid' waarin o.a. de samenhang met andere projecten is beschouwd.
202601033-4	Wij zijn eveneens bang dat dit het eerste deel van het project is en zoals het er nu naar uitziet wordt het steeds groter.	De ministeries van Economische Zaken en Klimaat (EZK), Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK), Infrastructuur en Waterstaat (I&W), de provincie Noord -Brabant en de gemeenten Drimmelen, Geertruidenberg en Moerdijk werken samen in de Ontwerptafel Powerport regio Moerdijk. Deze ontwerptafel vindt parallel plaats aan de realisatie van POM380-150-20kV. Door de deelnemers van de Ontwerptafel Powerport regio Moerdijk wordt gekeken naar de integrale opgave op het gebied van energie, economie, mobiliteit, landschap, leefbaarheid en wonen. Door de veelheid aan opgaven in het gebied, de ingewikkelde inpassingsproblematiek in combinatie met de schaarse (milieu)ruimte zijn slimme keuzes noodzakelijk. De ontwerptafel werkt toe naar een integrale, gebiedsgerichte uitwerking en er wordt getracht vanuit project overstijgend perspectief advies te geven aan projecten. Hiermee wordt de integrale aanpak tussen verschillende energieprojecten bevorderd. Omgevingspartijen en inwoners worden hierbij betrokken. In de Ontwerptafel wordt naar de toekomst van het gebied gekeken tot 2030 met een doorkijk naar 2050. Toekomstbestendige keuzes, leefbaarheid en brede welvaart zijn de uitgangspunten. Door de initiatiefnemers van de ontwerptafel is vooraf afgesproken dat de tafel geen besluiten kan nemen over de individuele energieprojecten en dat individuele energieprojecten niet vertragen. Wel kunnen adviezen worden geformuleerd. Tegelijkertijd hebben we in Nederland te maken met netcongestie. Het ministerie van EZK is politiek verantwoordelijk voor de aanpak daarvan. Dat maakt dat het niet mogelijk is te wachten met de voorbereidingen voor dit combi-station. Tijdens het Bestuurlijk Overleg Powerport regio Moerdijk van 29 juni 2026 hebben de betrokken bestuurders afgesproken dat de procedures van de lopende energieprojecten door kunnen gaan zolang zij niet leiden tot onomkeerbare beslissingen. Het kiezen van een voorkeuralternatief is noodzakelijk om de benodigde onderzoeken te kunnen doen. Op 29 juni hebben de bestuurders expliciet afgesproken dat een het kiezen van een voorkeursalternatief geen onomkeerbare beslissing is.
202601033-5	Wij zijn bang dat het dorp Moerdijk voor een bepaalde tijd blijft behouden omdat er heel veel media commotie is, maar bij uitbreiding van de industrie van Moerdijk of bijvoorbeeld andere projecten zal Moerdijk alsnog verdwijnen. Dit is onze angst.	Zie hierboven.
202601033-6	De industrie wordt hierdoor alleen maar groter en het woongenot steeds minder.	Zie hierboven.
202601033-7	Uit onderzoek is gebleken als Tennet op de Krukweg komt, krijgen 25.000 mensen hier last van.	Het is niet duidelijk waar deze stelling op gebaseerd is. De effecten van de onderzoeksalternatieven Krukweg-Noord en Krukweg-Zuid staan beschreven in het MER. Een getal van 25.000 mensen komt hier niet in voor.

202601034-1	Ik heb uitgebreide zienswijze. Deze zal ik per mail doorsturen. 109701024_11638834_202601034-1.pdf Zienswijze Voorkeursalternatief POM 380- 150-20 kV Vanuit mijn rol als van de gemeente Moerdijk Geachte heer, mevrouw, Als van de gemeente Moerdijk maak ik gebruik van de mogelijkheid om een zienswijze in te dienen op het concept voorkeursalternatief voor het project POM 380-150-20 kV. Ik erken het grote maatschappelijke belang van een robuuste energie-infrastructuur. De energietransitie, verduurzaming van de industrie en de leveringszekerheid van elektriciteit vragen om investeringen in het hoogspanningsnet. Tegelijkertijd mag de noodzaak van deze opgave nooit betekenen dat de belangen van inwoners, agrariërs en ondernemers ondergeschikt worden gemaakt aan snelheid of systeemdoelen.	De staatssecretaris van Klimaat en Groene Groei (KGG) weegt, in overeenstemming met de minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening (VRO), alle belangen af. De belangen van inwoners, ondernemers en agrariërs maken daar onderdeel van uit.
202601034-2	1. Eerst duidelijkheid over de toekomst van het gebied Mijn grootste zorg is dat besluiten over afzonderlijke energieprojecten vooruitlopen op bredere keuzes die nog gemaakt moeten worden over de toekomst van de Powerportregio. De regio staat voor ingrijpende ruimtelijke keuzes. Daarbij gaat het niet alleen om elektriciteitsinfrastructuur, maar ook om economische ontwikkeling, leefbaarheid, mobiliteit, landbouw, natuur en woningbouw. Deze onderwerpen hangen onlosmakelijk met elkaar samen. Daarom vind ik dat locatiekeuzes voor nieuwe energie-infrastructuur pas definitief gemaakt mogen worden wanneer duidelijk is hoe de totale gebiedsontwikkeling eruit gaat zien. Anders bestaat het risico dat besluiten worden genomen die later niet optimaal blijken voor inwoners of voor de ruimtelijke ontwikkeling van de regio. Daarnaast constateer ik dat de beoordeling van de onderzochte locaties in belangrijke mate is gebaseerd op de afzonderlijke projectdoelstellingen van POM 380-150-20 kV. Hierdoor ontstaat het risico dat keuzes worden gemaakt die vanuit het project logisch lijken, maar vanuit de bredere gebiedsontwikkeling minder toekomstbestendig zijn. Ik verzoek daarom expliciet inzichtelijk te maken hoe de integrale ontwikkeling van de Powerportregio, inclusief toekomstige ruimtevraag voor economie, energie, mobiliteit, leefbaarheid en landschap, is betrokken bij de afweging tussen de verschillende locaties.	De ministeries van Economische Zaken en Klimaat (EZK), Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK), Infrastructuur en Waterstaat (I&W), de provincie Noord-Brabant en de gemeenten Drimmelen, Geertruidenberg en Moerdijk werken samen in de Ontwerptafel Powerport regio Moerdijk. Deze ontwerptafel vindt parallel plaats aan de realisatie van POM380-150-20kV. Door de deelnemers van de Ontwerptafel Powerport regio Moerdijk wordt gekeken naar de integrale opgave op het gebied van energie, economie, mobiliteit, landschap, leefbaarheid en wonen. Door de veelheid aan opgaven in het gebied, de ingewikkelde inpassingsproblematiek in combinatie met de schaarse (milieu)ruimte zijn slimme keuzes noodzakelijk. De ontwerptafel werkt toe naar een integrale, gebiedsgerichte uitwerking en er wordt getracht vanuit project overstijgend perspectief advies te geven aan projecten. Hiermee wordt de integrale aanpak tussen verschillende energieprojecten bevorderd. Omgevingspartijen en inwoners worden hierbij betrokken. In de Ontwerptafel wordt naar de toekomst van het gebied gekeken tot 2030 met een doorkijk naar 2050. Toekomstbestendige keuzes, leefbaarheid en brede welvaart zijn de uitgangspunten. Door de initiatiefnemers van de ontwerptafel is vooraf afgesproken dat de tafel geen besluiten kan nemen over de individuele energieprojecten en dat individuele energieprojecten niet vertragen. Wel kunnen adviezen worden geformuleerd. Tegelijkertijd hebben we in Nederland te maken met netcongestie. Het ministerie van EZK is politiek verantwoordelijk voor de aanpak daarvan. Dat maakt dat het niet mogelijk is te wachten met de voorbereidingen voor dit combi-station. Tijdens het Bestuurlijk Overleg Powerport regio Moerdijk van 29 juni 2026 hebben de betrokken bestuurders afgesproken dat de procedures van de lopende energieprojecten door kunnen gaan zolang zij niet leiden tot onomkeerbare beslissingen. Het kiezen van een voorkeuralternatief is noodzakelijk om de benodigde onderzoeken te kunnen doen. Op 29 juni hebben de bestuurders expliciet afgesproken dat een het kiezen van een voorkeursalternatief geen onomkeerbare beslissing is.
202601034-3	2. Leefbaarheid moet een volwaardige afwegingsfactor zijn In de beoordeling van alternatieven ligt de nadruk sterk op technische uitvoerbaarheid, kosten en planning. Minder zichtbaar is hoe zwaar leefbaarheid daadwerkelijk meeweegt. Voor inwoners maakt het veel verschil of zij uitkijken op een hoogspanningsstation, geconfronteerd worden met extra geluid, verlies van open landschap of voortdurende onzekerheid over hun woonomgeving. Ik verzoek daarom om leefbaarheid, gezondheid en brede welvaart expliciet en gelijkwaardig mee te wegen bij de verdere besluitvorming.	Leefbaarheid, gezondheid en effecten op de woonomgeving worden meegenomen in de beoordeling van de alternatieven, onder meer via het MER en de Integrale Effectanalyse. Daarbij wordt gekeken naar aspecten zoals geluid, magneetvelden, luchtkwaliteit, landschap, zicht en gebruiksfuncties; daarnaast worden ook techniek, kosten, toekomstvastheid en omgeving in beeld gebracht. De onderzoeken leveren objectieve informatie voor de uiteindelijke afweging over het voorkeursalternatief. Zie ook de thema's 'Beoordelingskader', 'Leefomgeving en gezondheid' en 'Landschap en cultuurhistorie'.

202601034-4	3. Bescherm de positie van inwoners en agrariërs Inwoners en agrariërs mogen niet de prijs betalen voor nationale opgaven zonder dat daar voldoende rechtszekerheid tegenover staat. Wanneer eigendommen, bedrijfsvoering of toekomstperspectieven worden geraakt, moet vroegtijdig duidelijkheid worden gegeven over de gevolgen en over eventuele compensatie. Daarbij vraag ik bijzondere aandacht voor: • agrarische bedrijven die worden beperkt in hun ontwikkelmogelijkheden; • bewoners die langdurig in onzekerheid verkeren; • gezinnen die mogelijk direct geraakt worden door toekomstige ruimtelijke keuzes; • de cumulatieve effecten van meerdere projecten in hetzelfde gebied.	De staatssecretaris begrijpt dat ruimtelijke ontwikkelingen van deze omvang gevolgen kunnen hebben voor omwonenden, grondeigenaren en bedrijven en dat hierover zorgen kunnen bestaan. Daarom wordt in de voorbereiding van het project zorgvuldig aandacht besteed aan de belangen van de omgeving. Transparante besluitvorming en het zo vroeg mogelijk verschaffen van duidelijkheid over de aard van de ontwikkeling, de procedure en de mogelijke gevolgen vormen daarbij belangrijke uitgangspunten. Na het vaststellen van de definitieve voorkeurslocatie worden verdere gesprekken opgestart met de betreffende personen.
202601034-5	4. Zorgvuldigheid boven snelheid Uit de stukken ontstaat de indruk dat veel nadruk ligt op het tijdig realiseren van de benodigde infrastructuur. Hoewel snelheid belangrijk is, mag deze nooit ten koste gaan van zorgvuldigheid. Juist bij projecten met een grote ruimtelijke en maatschappelijke impact moet de overheid aantoonbaar laten zien dat alle alternatieven objectief zijn onderzocht en dat gemaakte keuzes transparant zijn onderbouwd. Besluiten die onvoldoende worden uitgelegd leiden uiteindelijk tot meer weerstand, minder vertrouwen en langere procedures. Daarbij acht ik het van belang dat de uiteindelijke locatiekeuze voor inwoners, ondernemers en bestuurders volledig navolgbaar is. Uit de ter inzage gelegde stukken blijkt niet altijd duidelijk waarom bepaalde nadelen van de ene locatie zwaarder wegen dan vergelijkbare nadelen van een andere locatie. Juist bij een project met een grote maatschappelijke impact mag verwacht worden dat de gemaakte afwegingen transparant, controleerbaar en overtuigend worden gemotiveerd.	De ministeries van Economische Zaken en Klimaat (EZK), Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK), Infrastructuur en Waterstaat (I&W), de provincie Noord-Brabant en de gemeenten Drimmelen, Geertruidenberg en Moerdijk werken samen in de Ontwerptafel Powerport regio Moerdijk. Deze ontwerptafel vindt parallel plaats aan de realisatie van POM380-150-20kV. Door de deelnemers van de Ontwerptafel Powerport regio Moerdijk wordt gekeken naar de integrale opgave op het gebied van energie, economie, mobiliteit, landschap, leefbaarheid en wonen. Door de veelheid aan opgaven in het gebied, de ingewikkelde inpassingsproblematiek in combinatie met de schaarse (milieu)ruimte zijn slimme keuzes noodzakelijk. De ontwerptafel werkt toe naar een integrale, gebiedsgerichte uitwerking en er wordt getracht vanuit project overstijgend perspectief advies te geven aan projecten. Hiermee wordt de integrale aanpak tussen verschillende energieprojecten bevorderd. Omgevingspartijen en inwoners worden hierbij betrokken. In de Ontwerptafel wordt naar de toekomst van het gebied gekeken tot 2030 met een doorkijk naar 2050. Toekomstbestendige keuzes, leefbaarheid en brede welvaart zijn de uitgangspunten. Door de initiatiefnemers van de ontwerptafel is vooraf afgesproken dat de tafel geen besluiten kan nemen over de individuele energieprojecten en dat individuele energieprojecten niet vertragen. Wel kunnen adviezen worden geformuleerd. Tegelijkertijd hebben we in Nederland te maken met netcongestie. Het ministerie van EZK is politiek verantwoordelijk voor de aanpak daarvan. Dat maakt dat het niet mogelijk is te wachten met de voorbereidingen voor dit combi-station. Tijdens het Bestuurlijk Overleg Powerport regio Moerdijk van 29 juni 2026 hebben de betrokken bestuurders afgesproken dat de procedures van de lopende energieprojecten door kunnen gaan zolang zij niet leiden tot onomkeerbare beslissingen. Het kiezen van een voorkeuralternatief is noodzakelijk om de benodigde onderzoeken te kunnen doen. Op 29 juni hebben de bestuurders expliciet afgesproken dat een het kiezen van een voorkeursalternatief geen onomkeerbare beslissing is.

202601034-6	4A. Toekomstvastheid vraagt een bredere onderbouwing In de stukken wordt regelmatig verwezen naar de toekomstvastheid van het voorkeursalternatief. Tegelijkertijd blijft onduidelijk in hoeverre daarbij rekening is gehouden met de bredere ruimtelijke en economische ontwikkelingen die voor de Powerportregio worden voorzien. Wanneer toekomstige ontwikkelingen op het gebied van industrie, verduurzaming, energieopslag, waterstof, mobiliteit en andere ruimtevragende functies nog niet volledig in beeld zijn gebracht, is het lastig te beoordelen of een locatie daadwerkelijk de meest toekomstbestendige keuze vormt. Ik verzoek daarom om inzichtelijk te maken welke aannames zijn gehanteerd bij de beoordeling van de toekomstvastheid van de verschillende alternatieven en op welke wijze toekomstige gebiedsontwikkelingen daarin zijn betrokken.	De toekomstvastheid van het voorkeursalternatief is een belangrijk aspect geweest bij de locatieafweging en de planvorming. Daarbij is niet uitsluitend gekeken naar de huidige situatie, maar ook naar de verwachte ontwikkeling van de energiebehoefte en de ruimtelijke en economische ontwikkelingen in de regio. Het hoog- en middenspanningsstation maakt onderdeel uit van de verdere versterking van de regionale energie-infrastructuur, die noodzakelijk is om te kunnen voorzien in de verwachte groei van de vraag naar transport- en aansluitcapaciteit.
202601034-7	5. Participatie vraagt meer dan informeren Veel inwoners ervaren participatie als het achteraf toelichten van keuzes die feitelijk al gemaakt zijn. Een zorgvuldig proces vraagt om daadwerkelijke betrokkenheid van inwoners, agrariërs en ondernemers voordat onomkeerbare keuzes worden gemaakt. Vertrouwen ontstaat niet door informatiebijeenkomsten alleen, maar door zichtbaar rekening te houden met de zorgen en belangen van mensen die dagelijks met de gevolgen van deze besluiten moeten leven.	Gedurende het hele proces hebben EZK, TenneT en Enexis belanghebbenden betrokken bij het proces. In het Participatiedocument (https://energietransitie.nl/sites/default/files/2026-04/Participatieplan-april-2025-port-moerdijk-380-150-20-kV.pdf) staat beschreven hoe zij dat doen. Zij zullen het document na deze fase aanpassen aan de activiteiten in de volgende fase.

202601034-8	6. Rentmeesterschap voor toekomstige generaties Als raadslid hecht ik grote waarde aan zorgvuldig omgaan met onze schaarse ruimte. Nieuwe energie-infrastructuur moet niet alleen technisch en economisch verantwoord zijn, maar ook passen binnen een langetermijnvisie op landschap, leefomgeving en landbouw. Wat vandaag wordt aangelegd, bepaalt voor tientallen jaren de inrichting van het gebied. Dat vraagt om keuzes die verder kijken dan de projecthorizon van één afzonderlijk infrastructuurproject.	De ministeries van Economische Zaken en Klimaat (EZK), Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK), Infrastructuur en Waterstaat (I&W), de provincie Noord-Brabant en de gemeenten Drimmelen, Geertruidenberg en Moerdijk werken samen in de Ontwerptafel Powerport regio Moerdijk. Deze ontwerptafel vindt parallel plaats aan de realisatie van POM380-150-20kV. Door de deelnemers van de Ontwerptafel Powerport regio Moerdijk wordt gekeken naar de integrale opgave op het gebied van energie, economie, mobiliteit, landschap, leefbaarheid en wonen. Door de veelheid aan opgaven in het gebied, de ingewikkelde inpassingsproblematiek in combinatie met de schaarse (milieu)ruimte zijn slimme keuzes noodzakelijk. De ontwerptafel werkt toe naar een integrale, gebiedsgerichte uitwerking en er wordt getracht vanuit project overstijgend perspectief advies te geven aan projecten. Hiermee wordt de integrale aanpak tussen verschillende energieprojecten bevorderd. Omgevingspartijen en inwoners worden hierbij betrokken. In de Ontwerptafel wordt naar de toekomst van het gebied gekeken tot 2030 met een doorkijk naar 2050. Toekomstbestendige keuzes, leefbaarheid en brede welvaart zijn de uitgangspunten. Door de initiatiefnemers van de ontwerptafel is vooraf afgesproken dat de tafel geen besluiten kan nemen over de individuele energieprojecten en dat individuele energieprojecten niet vertragen. Wel kunnen adviezen worden geformuleerd. Tegelijkertijd hebben we in Nederland te maken met netcongestie. Het ministerie van EZK is politiek verantwoordelijk voor de aanpak daarvan. Dat maakt dat het niet mogelijk is te wachten met de voorbereidingen voor dit combi-station. Tijdens het Bestuurlijk Overleg Powerport regio Moerdijk van 29 juni 2026 hebben de betrokken bestuurders afgesproken dat de procedures van de lopende energieprojecten door kunnen gaan zolang zij niet leiden tot onomkeerbare beslissingen. Het kiezen van een voorkeuralternatief is noodzakelijk om de benodigde onderzoeken te kunnen doen. Op 29 juni hebben de bestuurders expliciet afgesproken dat een het kiezen van een voorkeursalternatief geen onomkeerbare beslissing is.

202601034-9	7. Respecteer het democratisch vastgestelde raadsmandaat Op 19 november 2025 heeft de gemeenteraad van Moerdijk een mandaat vastgesteld voor de verdere ontwikkeling van de Powerportregio. Aan dit besluit is een uitgebreid proces voorafgegaan waarin belangen van inwoners, agrariërs, ondernemers en overheden zijn afgewogen. Met dit besluit heeft de gemeenteraad richting gegeven aan de voorwaarden waaronder ruimtelijke ontwikkelingen in het gebied bespreekbaar zijn. Daarbij zijn nadrukkelijk uitgangspunten geformuleerd rondom rechtszekerheid, leefbaarheid, brede welvaart en toekomstperspectief voor inwoners. Ik constateer dat dit democratisch vastgestelde kader onvoldoende zichtbaar terugkomt in de beoordeling van de alternatieven voor POM 380-150-20 kV. Daarmee ontstaat het risico dat projectbesluiten worden voorbereid zonder voldoende aansluiting op de bestuurlijke keuzes die lokaal reeds zijn gemaakt. Dat vind ik onwenselijk. Juist bij een project met grote gevolgen voor de leefomgeving dient rekening te worden gehouden met democratisch vastgestelde uitgangspunten van de gemeenteraad. Niet omdat een gemeentelijk besluit automatisch leidend is voor een rijksproject, maar omdat zorgvuldig bestuur vraagt dat eerder gemaakte bestuurlijke afspraken en afwegingen serieus worden betrokken bij de besluitvorming. Ik verzoek daarom om in de verdere besluitvorming expliciet inzichtelijk te maken: • hoe het raadsmandaat van november 2025 is betrokken bij de afweging van alternatieven; • op welke wijze de daarin opgenomen randvoorwaarden worden geborgd; • hoe wordt voorkomen dat projectbesluiten vooruitlopen op integrale gebiedskeuzes die nog onderwerp van bestuurlijk overleg zijn. Voor mij staat voorop dat inwoners erop moeten kunnen vertrouwen dat besluiten die na een zorgvuldig democratisch proces zijn genomen niet terzijde worden geschoven zodra afzonderlijke projecten in uitvoering komen.	Zie hierboven.
202601034-10	Verzoek Ik verzoek u om bij de verdere uitwerking van het voorkeursalternatief: 1. de integrale gebiedsontwikkeling leidend te maken bij locatiekeuzes; 2. inzichtelijk te maken hoe de integrale gebiedsontwikkeling is betrokken bij de afweging tussen de onderzochte locaties; 3. leefbaarheid en brede welvaart expliciet zwaarder mee te wegen; 4. de onderbouwing van de locatiekeuze transparanter en beter navolgbaar te maken; 5. inzicht te geven in de aannames achter de beoordeling van de toekomstvastheid van de alternatieven; 6. inwoners en agrariërs meer zekerheid te bieden over hun toekomst; 7. transparant te zijn over de lange termijn gevolgen van de gemaakte keuzes; 8. zorgvuldigheid boven snelheid te stellen. De energietransitie is noodzakelijk. Maar alleen wanneer inwoners ervaren dat de overheid betrouwbaar handelt, zorgvuldig afweegt en oog houdt voor de menselijke maat, kan deze opgave rekenen op blijvend maatschappelijk draagvlak. "Een betrouwbare overheid vraagt niet alleen om zorgvuldige onderzoeken, maar ook om respect voor democratisch genomen besluiten. Het door de gemeenteraad vastgestelde mandaat van november 2025 dient daarom zichtbaar en volwaardig onderdeel te zijn van de verdere besluitvorming rondom POM 380-150-20 kV." Met vriendelijke groet, CDA Moerdijk	Zie hierboven.

202601039	Voorkeur voor plaatsing gorsdijk	Het bevoegd gezag zal de voorkeur van de indiener betrekken bij de afweging.
202601106-1	: De zienswijze van Dorpstafel Moerdijk is bijgesloten, mede ingediend namens 20 natuurlijke personen uit het dorp Moerdijk. Met vriendelijke groet, 109710014_11633054_Zienswijze_POM_380-150-20_kV_Dorpstafel_Moerdijk.pdf Zienswijze Dorpstafel Moerdijk op het Concept-Voorkeursalternatief POM 380-150-20 kV Moerdijk 2 juni 2026 Geachte Staatssecretaris, Met deze zienswijze reageert de Dorpstafel Moerdijk op het ter inzage gelegde Concept-Voorkeursalternatief POM 380-150-20 kV (cVKA). Wij spreken hierbij een duidelijke voorkeur uit voor realisatie van het project op de locatie Krukweg, waarbij zowel Krukweg-Noord als Krukweg-Zuid voor ons aanvaardbaar zijn, met een lichte voorkeur voor Krukweg-Zuid vanwege de kortste inlussingen. Onze zienswijze is gebaseerd op de belangen van het dorp Moerdijk, de leefbaarheid, de toekomstbestendigheid van het dorp en de regionale energieopgave. Wij onderbouwen onze voorkeur hieronder.	Het bevoegd gezag neemt kennis van deze reactie en zal hieronder ingaan op de verschillende argumenten.
202601106-2	1. De leefbaarheid van het dorp Moerdijk mag niet verder onder druk komen te staan Het cVKA erkent dat een oostelijke uitbreiding van het haven- en industrieterrein leidt tot een forse toename van hinder en risico's voor het dorp Moerdijk: "Een oostelijke uitbreiding brengt meer hinder, gezondheids- en veiligheidsrisico's met zich mee, vooral voor het dorp Moerdijk. Dit komt doordat het dorp vrijwel geheel wordt omsloten door bedrijvigheid in hogere milieucategorieën." (cVKA, p. 48) De locatie Gorsdijk ligt direct in de richting van deze mogelijke oostelijke uitbreiding en zou de druk op het dorp verder vergroten. De locatie Krukweg ligt daarentegen buiten de directe invloedssfeer van het dorp, waardoor de leefbaarheid aantoonbaar minder wordt belast.	Het bevoegd gezag herkent dit citaat.
202601106-3	2. De kans dat het dorp Moerdijk kan blijven bestaan neemt toe bij keuze voor Krukweg Het cVKA beschrijft dat de ruimtelijke druk op het dorp Moerdijk sterk samenhangt met de uitbreidingsrichting van het havengebied. Een keuze voor Gorsdijk zou de oostelijke uitbreidingsrichting versterken en daarmee de leefbaarheid en toekomst van het dorp verder onder druk zetten. Een keuze voor locatie Krukweg: • houdt de oostelijke zone vrij van extra industriële uitbreiding en infrastructuur, • voorkomt verdere omsingeling van het dorp, • ondersteunt de gemeentelijke inzet om de leefbaarheid te beschermen. Het document bevestigt dat de gemeente Moerdijk expliciet inzet op minimalisering van overlast voor het dorp: "De gemeente wil de overlast minimaliseren voor zoveel mogelijk mensen met het oog op leefbaarheid." (cVKA, p. 47) De locatie Krukweg sluit het beste aan bij deze gemeentelijke lijn en wij ondersteunen dit vanuit het belang van de inwoners van het dorp Moerdijk.	Het bevoegd gezag herkent dit citaat.

202601106-4	3. De netbeheerders zelf geven de voorkeur aan Krukweg Uit de IEA en MER blijkt dat Krukweg-Noord en Krukweg-Zuid de meest toekomstvaste locaties zijn, met de minste technische beperkingen en de beste mogelijkheden voor klantaansluitingen: “Krukweg-Noord en Krukweg-Zuid scoren het beste: zij kennen nauwelijks belemmeringen voor het realiseren van klantverbindingen en zijn daardoor het meest toekomstvast.” (cVKA, p. 49) Daartegenover staat dat Gorsdijk: • niet maakbaar is voor 20 kV-aansluitingen, • technisch zeer complex is voor 150 en 380 kV, • een jaar extra doorlooptijd vraagt voor aanvullende onderzoeken, en zelfs met al die argumenten nog altijd onzeker blijft. Het cVKA stelt hier namelijk over: “Het onderzoeksalternatief Gorsdijk is niet maakbaar omdat er technisch gezien geen ruimte is voor de 20 kV klantaansluitingen.” (cVKA, p. 46) De netbeheerders hebben dus zelf een duidelijke voorkeur voor Krukweg. Wij sluiten ons hierbij aan vanwege het toekomstvast karakter.	Het bevoegd gezag herkent dit citaat.
202601106-5	4. De energietransitie loopt minder vertraging op bij keuze voor Krukweg De energietransitie is ook in de regio Moerdijk urgent. Het cVKA benadrukt dat de bestaande stations geen capaciteit meer hebben en dat nieuwe aansluitingen noodzakelijk zijn voor verduurzaming van industrie, bedrijven en woningbouw. Een keuze voor locatie Gorsdijk veroorzaakt op dit moment: • extra technische risico’s, • langere doorlooptijd, • onzekerheid over maakbaarheid. Het cVKA zegt hierover: “Voor Gorsdijk moeten ingrijpende maatregelen worden onderzocht, hetgeen een jaar extra doorlooptijd zal vragen en waarvan op voorhand niet zeker is dat er een maakbaar ontwerp mogelijk zal blijken.” (cVKA, p. 46) Locatie Krukweg is daarentegen op dit moment: • technisch haalbaar, • toekomstvast, • snel te realiseren. Een keuze voor Krukweg voorkomt dus vertraging in de regionale energietransitie. Met het oog op een toekomstbestendig en leefbaar dorp Moerdijk, met mogelijk woningbouw (en daarmee een extra vraag naar energie vanuit inwoners) lijkt ons dit het beste alternatief.	Het bevoegd gezag herkent deze overwegingen.

202601106-6	5. De locatie Krukweg begrenst eindelijk de ruimtelijke dreiging richting het dorp Moerdijk Het dorp Moerdijk ervaart al decennialang een voortdurende ruimtelijke druk door uitbreidingen van het haven- en industrieterrein. De keuze voor Krukweg biedt voor het eerst een duidelijke ruimtelijke begrenzing. Dat komt omdat: • Locatie Krukweg aan de zuidzijde van de A17 ligt. • De locatie dus niet dichter bij het dorp komt dan de huidige grenzen van de A16 en A17, waarmee de huidige groene buffer rond het dorp niet wordt aangetast. Het cVKA erkent dat de locatiekeuze van het station invloed heeft op de ruimtelijke druk op het dorp: “De locatiekeuze van het station kan lokaal wel verschil maken.” (cVKA, p. 48) Voor het dorp Moerdijk is dat verschil cruciaal.	De door de indiener genoemde aspecten sluiten aan bij de overwegingen die bij de locatiekeuze zijn betrokken. Daarbij is onder meer gekeken naar een zorgvuldige ruimtelijke inpassing van het station en het beperken van de effecten op omliggende functies en landschappelijke structuren
202601106-7	Conclusie Namens de Dorpstafel Moerdijk verzoeken wij u daarom dringend om in het definitieve Voorkeursalternatief te kiezen voor realisatie van POM 380-150-20 kV op de locatie Krukweg (Noord of Zuid). Deze keuze: • beschermt de leefbaarheid van het dorp Moerdijk, • vergroot de kans dat het dorp kan blijven bestaan, • sluit aan bij de voorkeur van de netbeheerders, • voorkomt vertraging in de energietransitie, • en begrenst eindelijk de ruimtelijke druk op het dorp. Wij vertrouwen erop dat u deze zwaarwegende argumenten meeneemt in de definitieve besluitvorming. Met vriendelijke groet, Dorpstafel Moerdijk	Zie voor de beantwoording van de verschillende argumenten de reacties hierboven.
202601108	Maarssen, wo. 1 juli 2026 13:15 - 13:25 uur Geachte medewerkers Powerport Moerdijk, Als 2e actie nu mij aangemeld met deze methode. De door mij aangepaste voorbeeldbrief bevat een laatste alinea met mijn verzoek u voor de sluitingsdatum nog nadere toelichtingen te kunnen sturen en persoonlijk de contexten toe te lichten.	Uw reactie wordt betrokken bij de afweging.
202601173-1	Betreft: Zienswijze op voorgenomen realisatie van hoog- en middenspanningsstation Port of Moerdijk locatie Krukweg nabij mijn woonomgeving. Geachte heer/mevrouw, Hierbij dien ik mijn zienswijze in ten aanzien van het voornemen tot realisatie van een hoog- en middenspanningsstation in de directe omgeving van mijn woning. Ik maak mij zorgen over de gevolgen die dit project kan hebben voor mijn woon- en leefomgeving en verzoek u nadrukkelijk om onderstaande belangen zorgvuldig mee te wegen bij de verdere besluitvorming.	Het bevoegd gezag neemt kennis van deze reactie en verwijst voor de beantwoording naar de regels hieronder.

202601173-2	1. Geen geluidsoverlast en hinder (bromgeluid): Een hoog- en middenspanningsstation kan gepaard gaan met een continu aanwezig brom- of zoemgeluid. Ik verzoek u te waarborgen dat er geen hoorbare geluidsoverlast ontstaat bij onze omliggende woningen, zowel overdag als gedurende de avond- en nachtperiode. Eventuele geluidsbelasting dient vooraf onafhankelijk te worden onderzocht en aantoonbaar binnen de geldende normen te blijven, waarbij ook rekening wordt gehouden met de beleving van ons als omwonenden en de cumulatieve hinder op langere termijn.	Het is bekend dat stations geluid produceren en daarmee overlast kunnen veroorzaken op de omgeving. Om deze reden is de geluidbelasting op de omgeving in MER-fase 1 reeds in beeld gebracht. Bij de nadere uitwerking van het VKA zal deze geluidbelasting nader worden onderzocht, zowel of deze geluidbelasting binnen de gestelde normen blijft, als wat de impact van het station is op de cumulatieve geluidbelasting in de omgeving (samen met de geluidproductie van bijvoorbeeld de wegen, spoorwegen en industrie). Op basis van het resultaat wordt afgewogen welke maatregelen benodigd zijn met betrekking tot de geluidbelasting in de omgeving.
202601173-3	2. Behoud van woongenot: Mijn woongenot mag door de komst van het hoog- en middenspanningsstation niet worden aangetast. De kwaliteit van wonen bestaat niet alleen uit het gebruik van de woning zelf, maar ook uit rust, privacy, gevoel van veiligheid en het kunnen genieten van de directe leefomgeving. Ik verzoek u daarom expliciet te beoordelen welke gevolgen dit project heeft voor het dagelijks leefcomfort van ons als omwonenden en passende maatregelen te treffen om negatieve effecten te voorkomen.	Wij begrijpen dat de aanwezigheid van een hoog- en middenspanningsstation invloed kan hebben op de beleving van de leefomgeving en gevoelens van rust, veiligheid en wooncomfort. Deze aspecten zijn echter in belangrijke mate subjectief en verschillen per persoon. Voor zover sprake is van objectief te beoordelen effecten, zijn deze onderzocht en meegewogen in de besluitvorming.
202601173-4	3. Bescherming van uitzicht en ruimtelijke kwaliteit: Het huidige uitzicht en het open karakter van de omgeving vormen een belangrijk onderdeel van de waarde en beleving van mijn woning. De komst van een hoog- en middenspanningsstation mag niet leiden tot een onevenredige aantasting van het uitzicht en de ruimtelijke kwaliteit van de omgeving. Ik verzoek u alternatieve inpassing, landschappelijke maatregelen en eventuele andere locaties serieus te onderzoeken om visuele hinder zoveel mogelijk te beperken.	Het is niet uitgesloten dat het station vanuit bepaalde woningen en openbare ruimtes zichtbaar zal zijn en daarmee een verandering van het uitzicht met zich meebrengt. Een blijvend recht op een vrij of ongewijzigd uitzicht bestaat echter niet. Bij ruimtelijke ontwikkelingen dient een afweging plaats te vinden tussen het individuele belang bij behoud van het bestaande uitzicht en het maatschappelijke belang dat met de ontwikkeling wordt gediend.
202601173-5	4. Gezondheid en leefomgeving: Ik verzoek u nadrukkelijk aandacht te besteden aan mogelijke effecten op de gezondheid van ons als omwonenden. Ook wanneer wordt voldaan aan wettelijke normen, vind ik het van belang dat zorgvuldig wordt onderzocht welke invloed elektromagnetische velden, geluid en overige milieueffecten kunnen hebben op de leefomgeving. Daarbij verzoek ik u het voorzorgsbeginsel mee te wegen en transparant te communiceren over de uitkomsten van onderzoeken en de getroffen maatregelen.	Wij begrijpen dat er bij omwonenden zorgen kunnen bestaan over mogelijke gezondheidseffecten en de invloed van het station op de leefomgeving. Om die reden zijn de verschillende milieuaspecten zorgvuldig onderzocht en zijn de resultaten daarvan betrokken bij de beoordeling van de ruimtelijke aanvaardbaarheid van het initiatief.
202601173-6	Gezien bovenstaande verzoek ik u deze zienswijze volledig mee te nemen in de verdere besluitvorming en te waarborgen dat de belangen van ons als omwonenden voldoende worden beschermd. Met vriendelijke groet,	Uw reactie wordt betrokken bij de afweging.
202601195-1	Moerdijk, 1 juli 2026 Hierbij wil ik mijn voorkeur aangeven voor de Gorsdijk vwb het plaatsen van hoogspanningsstations.	Het bevoegd gezag neemt kennis van de voorkeur van deze indiener en zal deze betrekken in de afweging.
202601195-2	Zelf ben ik woonachtig aan de in Werkelijk op een prachtig plekje. Daar ik al eerder uitgekocht ben voor de aanleg van het logistiek park, zie ik het niet zitten om weer door een dergelijke fase te moeten gaan. E.e.a heeft destijds een behoorlijke impact gehad.	Indien er gronden en/of opstallen moeten worden aangekocht om het project mogelijk te maken zal de eigenaar een volledige schadeloosstelling ontvangen. Dat betekent dat alle schade die men lijdt door het verlies van het eigendom vergoed wordt. In de onderhandelingen met eigenaren wordt getracht hierover maatwerkafspraken te maken. Dat een uitkoopprocedure een aanzienlijke impact kan hebben wordt erkend maar het is geen reden om het project niet te laten doorgaan. Het maatschappelijk belang van dit project is daarvoor te groot.